

ave maria

**GLASILO SESTARA DOMINIKANKI
KONGREGACIJE SVETIH ANĐELA ČUVARA**

GOD. XL., br. 1 (114) 2021.

SADRŽAJ

Riječ č. majke s. Jake Vuco	3
Iz Uredništva AM (s. S. Sente)	5
Glas Crkve: Apostolsko pismo: <i>Patris corde, uz Godinu sv. Josipa;</i>	6
Sv. Josip - Marijin zaručnik – uz Godinu sv. Josipa.	10
Ozanina stranica: Predstavljen Zbornik o bl. Ozani (AAA)	16
Iz Tajništva Kongregacije (s. B. Bagudić).....	22
IDI – Započela 800. obljetnica smrti sv. Dominika.	26
Za stolom sa sv. Dominikom (s. K. Maglica).....	29
Poruka prigodom Dana posvećenoga života (Z. Križić i S. Slišković)	34
U Zagrebu i Subotici proslavljen Dan posvećenog života	36
Dominikanci i dominikanke pomaže stradalima u potresu	40
Održan susret starješica u Zagrebu.....	42
Duh i svrha Kongregacije (sem. rad s. M. Puškarić)	43
Prvi zavjeti s. Zorane Kadić (s. M. Puškarić i s. S. Sente)	54
Syjedočenje s. Ane Begić u HKM	59
Smisao i značenje polaganje dož. zavjeta (sem. rad s. N. Cindrić).....	65
Oproštaj od s. Otilije i dobrodošlica s. Zlatki	74
Ostale vijesti iz dominikanske obitelji (sabrala s. S.. Sente).....	76
Aktivnosti dječjih vrtića	81
Velikani OP Reda: Bl. Ozana Kotorska (I. Armanda).....	83
Da se bolje upoznamo: s. Hijacinta Bačić (intervju s. S. Sente).....	99
Što ima nova u kat. knjižarama (sabrala s. Slavka S.)	124
Što kažu naše najmlađe: Pohod na goru Kom (A. Ćurić).....	128
Ulazak u postulaturu (s. J. Dražić)	130
Duhovna obnova prije početka postulature (A. Budimir).....	131
Stranice povijesti: s. Amata Kovačević (I. Armanda).....	132
Fazinićevi susreti sa sestrama,	138
Prva č. majka Imelda Jurić (s. J. Dražić)	146
Naši pokojnici: fr. Stane Prcela.....	152
Mate Tomislav Zebić.....	156
Milan Bandić	160
Mijo Baćak	162
Meditativni trenutak: Bog nas zove u pustinju (s. B. Rudić)	163
Zeleni agronomov kutak: Hren (N. Fazinić i s. S. Sente)	164
Razbibriga (s. S. Sente)	166

RIJEČ ČASNE MAJKE

Drage moje sestre,

u vrtlogu života često se izmjenjuju radosti i žalosti, uspjesi i neuspjesi, usponi i padovi. Često želimo dobro, a ne dobijemo ga, često činimo dobro, a ne ispadne tako... Gledajući život i djelovanje Krista i njegovih učenika vidimo isto! Zar je naš život drugačiji od njihovih! Zar je naša svakodnevica izvan njihove, zar je naše vrijeme naprednije! Krenemo li od prvih apostola uočavamo muke, nesigurnosti, strahove, izdaje, kajanja, zatajenja, ali vidimo i hrabrost, borbu, ustrajnost, podršku, vjeru, otvorenost...

Živeći kao Kristovi, preuzimamo i njegove muke, brige, njegove planove i želje, njegove ideje i način života. Možemo li i imamo li pravo tražiti oslobođenje od „čaše“ koja nas čeka? Vidimo li njegovu pomoć i doživljavamo li njegovu blizinu, vršimo li njegovu volju?

Neka bude volja tvoja Lk 22.42 Isus je izrekao u najvećoj muci svoga života, u trenutcima kada je video i osjećao težinu mojih grijeha, grijeha cijelog svijeta i svih vjekova. U trenutcima ostavljenosti i mraka, predanosti i povjerenja!

Nema ništa što Otac ne vodi, nema ničeg što On nije izmjerio, nema onoga što nije dobro procijenio. Otac je Ljubav i milosrđe, On uslišava molitve onih koji ga traže, On traži izgubljene, On lječi ranjene, On tješi žalosne, On hrabri slabe, On hrani gladne, On čeka nesigurne, On slijepcima oči otvara... Višnji! On je naša radost i naše svjetlo! On Sinu svom ne uskrati ni jedno ni drugo, ni muku ni radost spašavanja!

Je li i moje – Neka bude volja tvoja – kao i Isusovo! Jesam li spremna tako živjeti da moja volja bude nakon Njegove, da moje vrijeme bude nakon potrebnog što od mene traži sestra, brat, netko potreban mog vremena? Je li njegova volja geslo mog djelovanje i razmišljanja?

Nakon svih muka koje Krist-Sin Božji prolazi živeći u svijetu, zar je nama tražiti manje? Možemo li nadopunjati što nedostaje mukama Kristovim? Zar to nije naša baština? (...) Dat će Otac ... svega!

Čekajući zoru uskrsnuća čeznemo za svjetлом koje izgoni tamu, čeznemo za mirom koji tjera muku, iščekujemo novi život-život spašenih.

U svjetlu uskrslog Krista Marija nije mogla grliti Isusa, nego žuriti učenicima noseći im vijest o istini, životu, svjetlosti, radosti, nadi!

U jutarnjoj zori novoga dana vrijeme je za novi pogled, novu radost, novu pobjedu i novi polet! Marija to čini po Isusovoj riječi kojoj vjeruje.

U vremenu zabrana i zatvaranja, u strahu za budućnost i sigurnost, u bojazni od bolesti i zarazi obratimo svoje srce, svoja djela i svoje riječi, kao i Marija, Onome koji nam jedini može i želi biti utjeha i snaga.

U radosnom dijeljenju života i bogatstvu dobara otvorimo svoja srca za novost evanđelja, obnovimo svoju ljubav po uzoru na svetice i svetce dominikanskog Reda. Izvucimo iz zaboravljenih kutaka svojega srca toplinu i sućut za sestruru i brata do sebe koji ne znaju, ne mogu, ne prepoznaju snagu Njegove ljubavi.

U grobu Velike subote ostavimo sve što nam odvlači snagu i smjer života prema zbijli nebeskog kraljevstva. Posegnimo za onim vječnim darovima koje nam je obećao, za domovinom koju nam je čuvao, za smislim koji u njemu ima početak i kraj.

Tada će naša radost biti potpuna. Naša će stvarnost biti obasjana svjetлом uskrsnuća kojim nas je Sin Božji obdario! Naša će srca čeznuti za mirom njegovim!

Sretan vam Uskrs drage sestre, braće i svi u čije ruke dođe naše glasilo!

Bio vam Gospodin radost na putu života, bio vam utjeha u teškoćama i trajno nadahnuće za daljnje korake i odluke. Bio vam On pratitelj i zaklon u strahovima i nesigurnostima. Bio vam radost duboka i vrelo neiscrpno!

s. Jaka Vuco

Sretan Uskrs svima!

»Nema (p)opuštanja!«
»Postrožiti mjere!«
»Budimo odgovorni!«
»Obavezno nositi maske ...!«

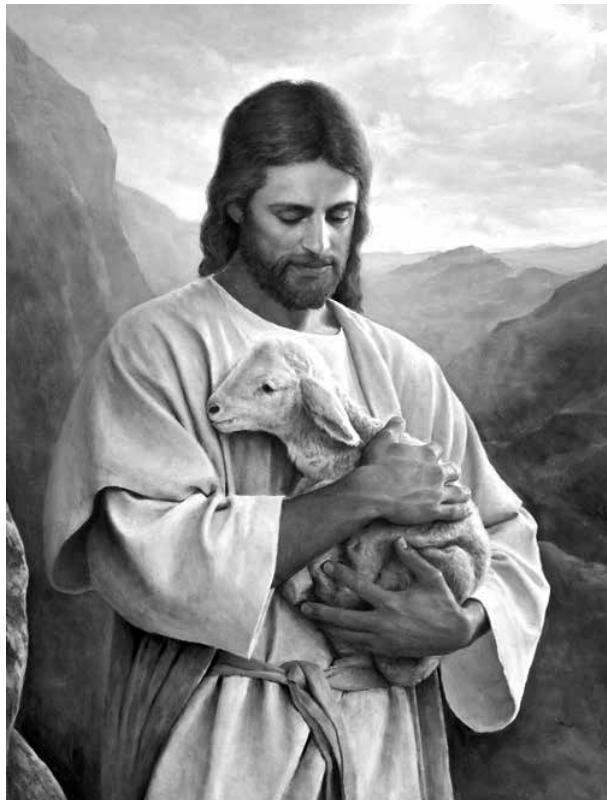
Ove (pre)poruke slušamo već godinu dana, ali sve u nadi da ćemo se uskoro, nakon stroga pridržavanja tih mjera, moći opustiti i bez 'maski' biti odgovorni jedni za druge, biti bliski jedni s drugima, biti, u konačnici, svjesni da ne možemo funkcionirati jedni bez drugih. Međutim za sada virus ne popušta. Čak što više, čini se 'ima' upravo suprotnu namjeru: razdvojiti ljude, učiniti ih bezosjećanima, sebičnima.

No, i u toj, naizgled bezizlanoj situaciji, kad se veliki oblaci nadvijaju nad nama, kad nas valovi žele prekriti i potopiti, utješno je poslušati Isusovu poruku Petru, u času oluje: *Malovajerni, zašto si posumnjava!* (Mt 14,31). Očigledno, ovo je za sve nas pravi ispit zrelosti, ispit odgovornosti, koliko smo u stanju ostati ljudi, u pravom smislu riječi, unatoč neprestnoj prijetnji strahom od zaraze i od smrti.

Mislim da najdublju zrelost dokazujemo upravo prepuštajući Bogu ishod ove, ali i svih drugih epidemija koje ugrožavaju ne samo naše tjelesno zdravlje, nego nadasve naše vječno spasenje, odnosno našu vjeru da je Bog jači od svega. U toj vjeri u Božju pobjedu ne smije biti ni opuštanja ni popuštanja. Jamac je sam uskrslji Gospodin. Zato, vjera u njegovo uskrsnuće, u njegovo obećanje da će trajno biti s nama, što se obistinjuje kroz čitavu povijest, najjača je snaga i veza koja nas ujedinjuje, povezuje i ohrabruje. To ćemo zaželjeti jedni drugima i ovog Uskrsa da nam uistinu bude sretan i blagoslovjen.

U tom kontekstu ovaj broj AM nudi članke koji izazivaju znatiželju, divljenje, zahvalnost, ali nadasve sigurnost da ništa ne može poremetiti naše zajedništvo, naš hod u vjeri; nikakva epidemija ili pandemija ne može zaustaviti dodir Božje nježnosti i brige za nas. Uistinu, Bog je tako ljubio svijet da je dao svoga Jedinorođenoga sina da nas njegova krv spasi. Zato, srca gore! Aleluja!

Urednica

Apostolsko pismo pape Franje »PATRIS CORDE«

Sveta Stolica objavila je u utorak 8. prosinca 2020. apostolsko pismo pape Franje »Patris corde« (Očinskim srcem) u povodu 150. obljetnice proglašenja svetog Josipa zaštitnikom sveopće Crkve. Tim povodom od danas do 8. prosinca 2021. održat će se posebna Godina svetog Josipa uz koju su vezani posebni oprosti.

»Ljubljeni otac, otac pun nježnosti, poslušni otac koji prihvata; otac kojeg resi kreativna hrabrost, marljiv, uvijek u sjeni,« tim riječima papa Franjo na nježan i dirljiv način opisuje svetog Josipa. Čini to u apostolskom pismu *Patris corde* objavljenom 8. prosinca prigodom 150. godišnjice proglašenja Marijina zaručnika zaštitnikom Katoličke Crkve. Naime, blaženi Pio IX. odlukom *Quemadmodum Deus*, potpisanim 8. prosinca 1870., uresio je tim naslovom svetog Josipa. Kako bi se prikladno proslavilo tu obljetnicu, Papa je progglasio slijedeću, 2021. Godinu posvećenu Isusovu poočimu.

U pozadini Apostolskog pisma krije se pandemija covida-19 koja nam je – piše Franjo u pismu – pomogla da shvatimo važnost običnih ljudi, onih koji, daleko od očiju javnosti, svakodnevno iskazuju u kreposti strpljivosti i ulijevaju drugima nadu i poticu na suodgovornost. Po tome su nalik svetome Josipu, »čovjeku koji prolazi nezapaženo, čovjeku svakodnevne prisutnosti i povučenom u skrovitost«, a koji je ipak imao ulogu protagoniste u povijesti spasenja. - napomenuo je Papa.

Zbog te svoje uloge »spoja« koji povezuje Stari i Novi zavjet, kršćanski ga je narod uvijek jako

POPE FRANCIS PATRIS CORDE

ON THE 150TH ANNIVERSARY OF THE
PROCLAMATION OF SAINT JOSEPH AS
PATRON OF THE UNIVERSAL CHURCH
Apostolic Letter

volio. U njemu je Isus video Božju nježnost, onu koja nam daje da prihvatimo svoju slabost, jer se unatoč našoj slabosti, kroz nju ostvaruje veći dio božanskog nauma. Samo će nas nježnost spasiti od djelovanja Zloga – istaknuo je Papa. Susrevši se s Božjim milosrđem, ponajviše u sakramentu pomirenja, možemo iskusiti istinu i nježnost, jer Bog nas ne osuđuje nego prihvaca, grli nas, podupire i opravišta nam. Josip je otac i u poslušnosti Bogu; svojim ‘fiat’ (neka bude) spašava Mariju i Isusa, i uči svojega Sina činiti Očevo volju. Pozvan od Boga služiti u Isusovu poslanju, on surađuje u velikom otajstvu Otkupljenja i doista je službenik u djelu spasenja.

Istodobno, Josip je ‘otac u prihvatu’, jer prihvaca Mariju bez prethodnoga uvjetovanja. Ta je gesta važna još i danas – napomenuo je Papa – u ovom svijetu u kojem je očito psihološko, verbalno i fizičko nasilje nad ženama. Ali, pouzdajući se u Gospodina, Marijin zaručnik prihvaca u svojem životu i događaje koje ne razumije, ostavljači po strani rasuđivanja i pomirujući se s vlastitim životom.

Duhovni Josipov život nije put koji tumači, nego put koji prihvaca, što ne znači da je on pasivno rezignirani čovjek. Štoviše, njegov je protagonist hrabar i snažan, jer snagom Duha Svetoga, punom nade, zna dati prostor i kontradiktornom, neočekivanom, razočaravajućem dijelu života. Praktički, preko svetoga Josipa, kao da nam Bog ponavlja: »Ne bojte se!«, jer vjera daje značenje svakom događaju, radosnom ili žalosnom, i čini nas svjesnima da Bog može učiniti da cvijeće nikne među stijenama. Osim toga, Josip ne traži neki izlaz, nego se sa stvarnošću suočava otvorenih očiju, preuzimajući odgovornost na sebe. Zbog toga nas njegovo prihvaćanje potiče da prihvaćamo druge, bez iznimke, takve kakvi oni jesu, uz osobitu naklonost prema najslabijima.

Dokument ‘Patris corde’ ističe također kreativnu hrabrost svetoga Josipa, koja se vidi posebno u teškoćama, i koja u čovjeku rada neočekivanu snagu. On se s konkretnim problemima svoje obitelji suočava upravo onako kako to čine sve druge obitelji u svijetu, posebno obitelji emigranata. U tom je smislu – napisao je Papa – doista poseban zaštitnik onih koji, primorani nevoljama i glađu, moraju napustiti svoju domovinu zbog ratova, mržnje, progona i bijede. Isusov i Marijin čuvar ne može ne biti čuvar Crkve, njezina majčinstva i Tijela Kristova. Svaka osoba u potrebi, svaki siromah, onaj koji trpi, umirući, stranac, zatvorenik i bolesnik, svi su oni »Dijete« koje Josip čuva, te od njega valja naučiti voljeti Crkvu i siromašne.

Josip nas poučava također vrijednosti, dostojanstvu i radosti kada jedemo kruh, plod vlastitoga rada. Ta vrijednost Isusova oca bila je za papu Franju prigoda da uputi apel u korist rada koji je postao hitan društveni problem čak i u zemljama s izvjesnom razinom blagostanja. Važno je shvatiti – napisao je Papa – značenje rada koji daje dostojanstvo, koji postaje sudjelovanje u samom djelu spasenja te prigoda za ostvarivanje pojedinca i njegove obitelji, prvo bitne jezgre društva. Tko radi, surađuje s Bogom, jer postaje pomalo tvorac svijeta koji nas okružuje.

Papa je stoga potaknuo sve ljude da ponovno otkriju vrijednost, važnost i potrebu rada, kako bi se uspostavila nova normalnost u kojoj nitko nije isključen. Osvrćući se posebno na povećanje nezaposlenosti zbog pandemije bolesti COVID-19, Papa je pozvao sve da ponovno razmotre svoje prioritete kako bi se zauzeli i rekli: 'Nijedna osoba, nijedna obitelj bez posla!'

Josipovo očinstvo u odnosu na Isusa, papa Franjo je nazvao »sjenom nebeskoga Oca na zemlji«. Ocem se ne rađa, nego postaje, jer se o djetetu brine preuzimajući odgovornost za njegov život. Nažalost – primjetio je Papa – u današnjem društvu često se čini kao da su djeca bez oca koji je u stanju uvesti dijete u iskustvo života, ne zadržavajući ga ili 'posjedujući' ga, nego čineći ga sposobnim za odluke, slobodu i odlaske.

Josip je znao voljeti na izvanredno slobodan način, znao je udaljiti se od središta kako u središte svojega života ne bi stavio sebe nego Isusa i Mariju. Njegova se sreća nalazi u darivanju sebe. Njegov je lik stoga veliki primjer – istaknuo je Papa – u svijetu kojem su potrebni očevi, a koji odbija gospodare. Pravi je otac onaj koji odustaje od napasti da živi život svoje djece, i koji poštuje njihovu slobodu. Biti otac ne znači imati u posjedu, nego je to znak koji upućuje na više očinstvo, na Oca nebeskoga. (usp. Isabella Piro; Ariana Anić – Vatikan, IKA)

Štovanje sv. Josipa u hrvatskom narodu

Hrvatski je sabor na svom zasjedanju 9. i 10. lipnja 1687., prije pune 333 godine, na poticaj zagrebačkog biskupa Martina Borkovića, jednoglasnom odlukom proglašio svetog Josipa zaštitnikom Hrvatskog kraljevstva.

U protokolu Hrvatskoga sabora iz tog vremena na latinskom jeziku je zapisano: «Sveti Josip, Krista Spasitelja vjerni branitelj, Djevice Bogorodice djevičanski zaručnik, za posebnog zaštitnika Kraljevine Hrvatske u Državnom saboru godine 1687. od redova i staleža jednoglasno je odabran». Kao trajan spomen na tu odluku, 14. srpnja 2008., na ulazu u Hrvatski sabor postavljen je reljef svetog Josipa, rad kipara Šime Vulasa.

Nacionalno svetište

Kroz povijest su odluku Hrvatskog sabora potvrdili i blaženi kardinal Alojzije Stepinac koji je u suglasnosti sa Svetom Stolicom 1940. blagdan

svetog Josipa podigao na zapovjedni blagdan za sve biskupije Kraljevine Jugoslavije.

Kardinal Franjo Kuharić 19. ožujka 1987. proglašio je godinu svetog Josipa, u povodu 300. obljetnice odluke Hrvatskog sabora, a na zasjedanju Hrvatske Biskupske Konferencije 2008. sveti Josip proglašen je zaštitnikom Hrvatske.

Malo je poznato kako je godine 1962., na jednoj od sjednica Drugog vatikanskog sabora, mostarski biskup Petar Čule održao prezentaciju o svetom Josipu biskupima iz cijelog svijeta. U svom govoru biskup Čule je zahtijevao da se Josipovo ime uključi u Rimski kanon mise, što je i odobrio papa Ivan XXIII.

Jedna od najstarijih crkvi u Hrvatskoj koja je posvećena svetom Josipu je u župi Bednja u Hrvatskom zagorju, a nalazi se u jednom od najmanjih mjeseta u Hrvatskoj. Crkva je izgrađena 1689. samo dvije godine nakon proglašenja svetog Josipa zaštitnikom hrvatskog kraljevstva.

Nacionalno svetište svetog Josipa je u Karlovcu u župi Dubovac. Gradnja crkve posvećene svetom Josipu počela je 1968. godine s nakanom da služi potrebama dubovačke župe. No tijekom gradnje, a pogotovo kad je ona već bila uglavnom završena, čuli su se glasovi i prijedlozi za osnivanjem svetišta pa su upućene i službene molbe svećenika izvan Zagrebačke nadbiskupije da crkva буде proglašena nacionalnim svetištem. Uvažavajući te molbe Biskupska konferencija bivše države donijela je zaključak 15. travnja 1987. da crkva svetog Josipa u Karlovcu-Dubovcu postane Nacionalno svetište svetog Josipa. Učinjeno je to sa željom da se stoljetno štovanje svetog Josipa u našem narodu produbi, proširi i učvrsti.

Kardinal Franjo Kuharić je u čast 300. obljetnice posvete hrvatskog kraljevstva svetom Josipu u nacionalnom Svetištu u Karlovcu molio ovu molitvu svetom Josipu: «Glavaru svete nazaretske Obitelji i čuvaru Crkve Božje, tebi se kroz stoljeća Crkva u Hrvata utjecala kao sime zaštitniku i tvom je zagovoru preporučivala svoje obitelji i cijeli narod. Brižni poočime Spasitelja svijeta i prečisti zaručniče Svetе Djevice, povjeravamo ti sve obitelji hrvatskog Naroda da zajedničkom dnevnom molitvom ispune svoje poslanje i budu blagoslovljene ljubavlju, sloganom, mirom i novim životom... Sveti Josipe, bdij nad našom domovinom i svim njezinim stanovnicima da nam bude blagoslovljeno prebivalište na putovanju u vječni život gdje ćemo se naći zajedno s Tobom, s Tvojom svetom Zaručnicom i našom Majkom Marijom, sa svom nebeskom Crkvom u ljubavi, radosti i svjetlosti Presvetoga Trojstva: Oca i Sina i Duha Svetoga! Amen!»

Zagovor svetog Josipa je moćan, i u ovim vremenima kad i kod nas još uvijek hara epidemija koronavirusa, a osobito dok stradali u potresu na Banovini proživljavaju teške dane, dobro se prisjetiti kako se i sveti Josip za zemaljskog života suočavao s mnogim nevoljama. Skrbio je o Svetoj obitelji i kad su u Betlehemu bili bez krova nad glavom, a dom im je bio obična štala, morao je s Isusom i Marijom u progonstvo u Egipat, a onda su u Nazaretu živjeli životom poput svih nas običnih ljudi. Neka i dalje čuva našu domovinu i sve njene građane kao što je to činio i u protekle 333 godine.

(usp. *Slobodna Dalmacija*, 14. siječnja 2021. - piše Ivan Ugrin)

SVETI JOSIP – MARIJIN ZARUČNIK

Rođen: oko 90. pr. Kr. Betlehem, Izrael

Preminuo: Nazaret, Izrael

Zaštitnik zanimanja: radnika, tesara, blagajnika, inženjera, graditelja, slastičara itd.

Zaštitnik: Opće Crkve, nerođene djece, očeva, emigranata, umirućih, trudnica itd.

Spomendan: 19. ožujka i 1. svibnja

Svaka godina ima svog sveca zaštitnika, a ove godine riječ je o sv. Josipu, zaručniku Blažene Djevice Marije i Isusovom zemaljskom ocu i hranitelju.

Sveti Josip je i zaštitnik Katoličke Crkve, Drugog vatikanskog sabora, a od 2013. i Vatikana. Izabran je i kao zaštitnik hrvatskog naroda i Hrvatskog sabora 1687. U narodu ga se časti kao zaštitnika radnika, očeva i obitelji.

Osnovni podaci o sv. Josipu (IZVOR: WIKIPEDIA)

Sveti Josip, zaručnik je Marijin i Isusov hranitelj. Odlukom Hrvatskog sabora iz 1687. godine, proglašen je zaštitnikom hrvatskog naroda.

Josip je bio potomak iz Davidova kraljevskoga roda te je po njemu i Isus bio Davidov potomak. Radio je kao siromašni tesar iz Nazareta i u njegovoj je blizini Isus proveo svoje djetinjstvo i mladost, živeći jednostavnim radničkim životom. Kršćani slave Josipa, Marijinog zaručnika i Isusova poočima kao sveca i kao Božjeg odabranika, kome je Bog povjerio da bude glava nazaretske obitelji u kojoj se ostvarilo Isusovo utjelovljenje.

Uz svoj tesarski rad, Josip je bio vjernik. Molio je i čitao Sveti pismo, pristao je vršiti Božju volju i da Bog po njegovu životu čini svoja djela. Josip je bio toliko spremjan Bogu vjerovati, da nije sumnjao ni onda kada mu je Bog govorio u snovima. Bog mu je u snu rekao, da uzme Mariju za svoju ženu i da se ne boji onoga što je u

njoj začeto. Kasnije mu je također poručio, da uzme Mariju i dijete i ode u Egipat, i da se također u određeno vrijeme vrati iz Egipta i nastani u Nazaretu. Drugim riječima, Josip je bio dobro upućen u Božje govore.

Bio je pobožan čovjek, znao je ići pravim putem. Imao je plemenitu dušu. Primio je Mariju i Isusa pod svoj krov, pratio ih kroz život i branio, prehranjivao ih je radom svojih ruku. Po duši je bio pravednik, tj. svetac, po dostojanstvu Marijin suprug, muž nebeske Kraljice, a po zanimanju othranitelj Isusa, Sina Božjega. Bio je ponizan, skroman i štljiv, nikada se nije uzdazio ili hvalisao pred ljudima. Josip je imao čast, da su mu kao glavi obitelji, bili poslušni i Isus, Sin Božji i Marija, Majka Božja. Josip zajedno s Marijom i Isusom čini Svetu obitelj.

Svetkovina sv. Josipa slavi se 19. ožujka, a 1. svibnja je spomendan sv. Josipa radnika.

Prije Isusova rođenja

Riječ »Josip« hebrejskog je podrijetla i znači »neka Bog pridoda«. Te je riječi, zapisane u Starom zavjetu, izgovorila Rahela, ljubljena žena praoca Jakova, rodivši sina nakon duge neplodnosti, sina poznatog nam kao Josip Egipatski.

Sv. Josip prvi put se spominje u Evandželjima po Mateju i Luki, koja su napisana oko 70. godine. U Novom zavjetu, sv. Josip spominje se u samo dvanaest redaka. Evandželist Luka navodi u popisu Isusova rodoslovija, da se otac sv. Josipa

zove Eli (Lk 3, 23), dok Matej piše, da mu je ime Jakov (Mt 1,16). Popis Isusova rodoslovlja, ima funkciju prikazivanja Isusa kao obećanog Mesiće, potomka Davidova roda. Josipovi djed i baka bili su Matan i Esta. Josipova majka bila je prvočno udana za Elija i nisu imali djece. Nakon što je Eli preminuo, udala se za Jakova, koji je bio Elijev polubrat. Po židovskom zakonu, ako je žena postala udovica, a nije imala djece, prepričivalo se, da se uda za muževog brata ili polubrata, ako je bio samac, kako bi se sačuvala pokojnikova loza. Tako se Josipova majka udala za Jakova – polubrata od pokojnog muža i u tom braku rodio se Josip. Tako je Josip bio sin Jakovljev po naravi, a sin Elijev po zakonu.

Prema Evandjeljima, bio je iz Davidove kraljevske dinastije, a po zanimanju je bio tesar. Sv. Matej, apostol i evandelist, kaže za njega, da je bio pravednik, što znači krjepostan i svet muž. Živio je skromno u gradiću Nazaretu u pokrajini Galileji na sjeveru Palestine. Stanovništvo je bilo miješano, uz Židove bilo je i drugih naroda.

Prema predaji, Marijini roditelji Joakim i Ana nisu dugo mogli imati djece. Zavjetovali su se Bogu, ako dobiju dijete, da će ga posvetiti

njegovoj svetoj službi. Marija je kao i druge židovske djevojke bila odgojena u Jeruzalemском hramu od treće do četrnaeste godine. Nakon toga vratila se kući i mogla se udati. Marija se zavjetovala Bogu, da će zauvijek biti djevica. To je starješinu, velikog svećenika dovelo na muke, jer je po Sv. pismu morao poštivati zavjete, a s druge strane nijedna djevojka osim Marije nije se zavjetovala na vječno djevičanstvo i nije bilo predviđeno, da djevojka ostane sama i neudana. Tada nije bilo ženskih redovničkih zajednica. Veliki svećenik je sazvao pismoznance i narodne starješine na vijeće. Zaključili su, da će Boga molitvom zatražiti za pomoć. Svećenik je tijekom molitve čuo: "Riječ proroka Izajie valja da se ispuni: Isklijat će mladica iz panja Jišajeva, cvijet će izbiti iz korijena njegova, i počivat će nad njim duh Gospodnji." (Iz 11, 1-2). Na to je veliki svećenik donio proglašenje, da svi mladići iz roda Davidova sposobni za ženidbu, dođu u Hram s grančicom u ruci. Procvala je jedino Josipova grančica i blago svjetlo obasjalo mu je glava. I tako je prema predaji, postao Marijin zaručnik i kasnije suprug. Predaja je zabilježena u knjizi crkvenog oca Grgura iz Nise i nekih drugih.

Marija je pristala biti s Josipom pod uvjetom, da bude djevica i u braku. Katolička Crkva vjeruje, da Djevica Marija i sv. Josip nisu imali spolne odnose u braku. Josip i Marija bili su iz istog plemena i roda. Pleme je Judino (judejsko), a rod Davidov (potomci kralja Davida). Židovski zakon je govorio: "Svi muškarci neka si uzimaju žene iz plemena i porodice svoje: i sve žene neka si uzimaju muževe od istog plemena, da baština ostane u porodici i da se plemena ne pomiješaju međusobno, već da tako ostanu kako li je razdijelio Gospodin." (Br 36, 7-9).

Zaruke su u ono vrijeme bile već oblik ženidbe, ali trebalo je proći određeno vrijeme prije nego mlađenac uvede mlađenku u svoju kuću uz ženidbene svečanosti. Upravo u tom međuvremenu, Marija je začela Isusa po Duhu Svetome. Josip nije bio prisutan kada se to dogodilo i nije ništa znao o tome. Kada je shvatio, da je Marija trudna, našao se u velikom iskušenju i

boli. Vjerovao je, da je Marija poštena djevojka, a opet vidjeli su se znaci trudnoće. U to vrijeme, običaj je bio, da se djevojka kamenuje, ako je učinila preljub. Josip to nikako nije želio, pa je tražio način kako da je častan način otpusti. Odlučio je otići iz Nazareta. Noć prije nego je kanio otići, u snu mu se javio anđeo i poručio: "Josipe, sine Davidov, ne boj se uzeti k sebi svoju ženu Mariju, jer ono što je u njoj začeto od Duha je Svetoga. Rodit će Sina i dat će mu ime Isus, jer će on spasiti svoj narod od njegovih grijeha" (Mt 1,18-25). Josip se smirio i prihvatio. Tako je Josip bio poučen ne samo o nepovrijeđenoj časti Djevice Marije, nego i o njezinom uzvišenom dostojanstvu. Zato je od sada preuzeo na sebe dužnost, da bude zaštitnikom i čuvarom najsvetije obitelji, u kojoj će se othranjivati sam Sin Božji, Mesija i Spasitelj svijeta. Pozvao je Mariju, da dođe živjeti k njemu i imali su svadbenu svečanost. Odlučili su se na djevičanski brak, ali drugima nisu rekli za to. U braku su se izuzetno voljeli i poštivali, imali su skladan i dobar brak.

Isusovo rođenje

Mariji se približavalo vrijeme poroda. Tada je došla naredba rimskog cara Augusta, da se popiše stanovništvo. Josip i trudna Marija krenuli su na put iz njihovog grada Nazareta u Betlehem, gdje je bio popis stanovništva za njih, jer su oboje iz roda kralja Davida. U Betlehemu se čuvala knjiga potomaka Davidovih, tamo je valjalo poći i prijaviti se rimskim pisarima. Zbog

gužvi nisu mogli naći mjesto u svratištima te su naposljetku završili u staji, okruženi domaćim životinjama, gdje se Isus rodio. Josip je bio jedini svjedok Marijina poroda. Oboje su se poklonili Isusu u jaslicama, prvo Marija pa Josip. Anđeli su pastirima dojavili vijest o Isusovu rođenju te su prvi vidjeli dijete. Poslije je zvijezda repatica dovela sveta tri kralja do Isusa. Pastiri su predstavnici puka, a sveta tri kralja plemstva, jer se Isus rodio za sve ljude. Sveta tri kralja našli su Isusa s Marijom i Josipom, poklonili su mu se i dali mu darove: zlato, tamjan i smirnu. Isus nije Josipovo dijete po načinu začeća, ali niti od njega posvojeno dijete. To je dijete njegove zaručnice Marije, ali ne snagom njegova braka, niti bilo kojeg čovjeka, nego samoga Boga.

Za vrijeme Isusova djetinjstva

Nakon Isusovog rođenja, Josip je našao bolji smještaj u Betlehemu, jer više nije bilo toliko ljudi u gradu. Osmi dan nakon rođenja, po židovskom zakonu izvršili su obred obrezanja i tada je Josip, Djetetu dao ime Isus, kako mu je poručio anđeo u snu. Ime Isus znači Otkupitelj, Spasitelj.

Prema Mojsijevu Zakonu, Josip i Marija donijeli su Isusa u Hram u Jeruzalemu, da ga, kao

prvorodenca, obredno prikažu Bogu. Preko Mojsija, Bog je Izraelcima, dao propis, da 40. dan nakon poroda svećenici u Hramu moraju blagosloviti rodilju. Roditelji su za uzvrat, dali janje mlađe od godine dana ili mlađu golubicu. U stilu Isusova skrovita djetinjstva, obred je prošao jednostavno i nenapadno. U Hramu se zatekao starac Šimun, koji je Isusa primio u naoružje i prepoznao ga kao Mesiju, na čuđenje Josipa i Marije, a Mariji je prorekao, da će mnogo patiti, riječima: "Mač boli, probost će ti dušu." Proročica Ana je također bila tada u Hramu i uputila je molitve i zahvale Bogu.

Sv. Josipu u snu se ukazao anđeo i rekao: "Ustani, uzmi dijete i majku njegovu te bježi u Egipat i ostani ondje dok ti ne reknem, jer će Herod tražiti dijete da ga pogubi" (Mt 2, 13). Herod je odlučio pogubiti svu djecu u Betlehemu i okolicu od dvije godine na niže, stoga su Josip, Djevica Marija i Isus morali pobjeći. Bog Otac ni Isus nisu upotrijebili svoje moći, da se brane od progona, već su izbrali ponizan put. Sv. Josip je poslušao i s Marijom i Isusom na brzinu krenuo još iste noći na put samo s najosnovnijim stvarima. Granica je bila nekoliko sati daleko, a slijedila je pustinja po kojoj su putovali pet-šest dana. Bili su u strahu, da ih ne stigne Herodova vojska. Prema predaji, smatra se, da je sveta obitelj bila u današnjem selu Matariji nedaleko antičkog grada Heliopolisa (danasa dio Kaira).

Sv. Josip bio je drvodjelja pa je svojim radom izdržavao DjeVICU Mariju i Isusa. Bilo je vremena, kada su bili gladni i jedva su preživljavali. Bili su u Egiptu nekoliko godina, dok nije umro Herod. Tada se anđeo javio Josipu u snu i rekao: "Ustani, reče, uzmi dijete i njegovu majku te podi u zemlju izraelsku jer su umrli oni koji su djetetu o glavi radili" (Mt 2, 20). Vratili su se u Izrael, ali ne u Judeju, jer je tamo vladao Herodov nasljednik Arhelaj, nego u Nazaret u Galileju gdje su bili sigurni (Mt 2, 22). Sv. Josip radio je kao tesar. Isus mu je pomagao u poslu. U to vrijeme tesarov posao sastojao se u tome, da teše gredje za krovove i terase, da izrađuje vrata, grube škrinje, da popravlja plugove i kotače na kolima kakva su se radila tada, da ogradije polja i vrtove i tako ih štiti od ovaca. Tesarska vještina više je puta dobro došla. Tako je u Betlehemu, Josip špilju mogao na brzinu bar malo učiniti ugodnijom za Marijin porod. Na dugom putu u Egipat i tijekom progona u Egiptu, prehranjivali su se od Josipova rada. Kao tesar, mogao je raditi svuda,

i u gradu i na selu, i u domovini i u tuđoj zemlji.

Hodočastio je s dvanaestogodišnjim Isusom i Marijom iz rodnog Nazareta u Jeruzalem po propisu židovskog zakona o blagdanu Pashe. Putovali su zajedno prijatelji i susjedi, neki na magarcima i konjima, a većina pješice. Tada je Isus prvi put stupio u kuću svoga nebeskog Oca. I nakon što su Josip i Marija krenuli prema kući, Isus je ostao u hramu. Oni su mislili, da se i on vraća zajedno u grupi s drugom djecom. Shvatili su, da su ga izgubili pa su ga tražili tri dana. Za povratak im je bio potreban čitav dan, a još su ga jedan dan tražili i našli ga u hramu gdje raspravlja s učiteljima i pismoznancima. Te ljudi će je vrlo iznenadilo Isusovo znanje, jer je imao samo dvanaest godina, dok su oni bili iskusni i poznati učitelji! Marija je upitala Isusa zašto im je to učinio. Isus je odgovorio, da je ostao u hramu, jer mu valja biti u kući svoga Oca. Poslije toga, Isus se sa svojim roditeljima vratio kući u Nazaret i bio poslušan.

Za vrijeme Isusovog djetinjstva u Nazaretu, Sveta obitelj vodila je običan svakodnevni život, koji se sastojao od rada, obiteljskog zajedništva i molitve. Isusova poslušnost Mariji i Josipu, njegovom zakonitom ocu, odraz je njegove sinovske poslušnosti Bogu Ocu. Marija i Josip s vjerom prihvaćaju Otajstvo Isusa, premda ga uvijek ne shvaćaju. Sveti Josip više se ne spominje u evanđeljima nakon Isusove 12. godine. Vjeruje se, da su u času njegove smrti bili prisutni Isus i Djevica Marija te se zbog toga časti kao svetac zaštitnik

umirućih. Umro je prije Isusovog javnog djelovanja, muke i uskrsnuća, između Isusove 12. i 30. godine, ali bliže 30. nego 12. godini. Da je sv. Josip bio živ u vrijeme Isusove muke na križu, ne bi Isus s križa povjerio Djesticu Mariju apostolu Ivanu na skrb. Smatra se, da je sv. Josip u vrijeme zaruka s Djesticom Marijom imao između 30 i 40 godina, a da je umro s otprilike 60 godina. Ljudi su vjerovali, da je on Isusov otac i Marijin suprug (koja je bila vrlo mlada u vrijeme poroda), stoga nije mogao biti starac u vrijeme Isusova rođenja i djetinjstva, već je bio u punoj muževnoj snazi, pogotovo jer je morao uzdržavati obitelj i podnosići teške fizičke napore u poslu i u dugim putovanjima poput puta u Egipat pješke u trajanju pet-šest dana i nazad nakon nekoliko godina. Nakon smrti, tijelo mu je počivalo u grobu, a duša mu je boravila u pretpaklu na kratko vrijeme. Prema crkvenom učenju, vrata raja bila su zatvorena od vremena grijeha prvih ljudi Adama i Eve do Isusova uskrsnuća. Duše pravednika, boravile su u pretpaklu, ali ne i u paklu. Nakon Isusova uskrsnuća, vjeruje se, da sv. Josip zauzima istaknuto i visoko mjesto u raju. Nema spomena o grobu ili relikvijama dijelova tijela sv. Josipa pa Crkva vjeruje, da je uskrsnuo s drugim pravednicima nakon Isusova uskrsnuća na isti dan te na Spasovo s Kristom uzašao na nebesa. U Evanđelju je opisano: "grobovi se otvorile i ustaše mnoga tijela svetih, koji su usnuli. I izjavši iz grobova po uskrsnuću njegovu, dođoše u sveti grad i pokazaše se mnogima." (Mt 27, 51-53).

POTPUNI OPROST U GODINI SV. JOSIPA

Godina sv. Josipa mogla bi, sudeći po svemu, biti godina velikih milosti

U ovoj godini, s obzirom na pandemiju koronavirusa, Sveta Stolica je odlučila izaći ususret svima onima koji se žele isповједiti i zadobiti potpuni oprost, za sebe i one kojima ga namjenjuju, a možda ne mogu na svetu euharistiju ili do svećenika.

“Zbog zdravstvene krize prouzrokovane koronavirusom, mogućnost dobivanja potpunog oprosta na poseban se način proširuje na bolesne, stare i umiruće, te sve one koji zbog opravdanih razloga nisu u mogućnosti napustiti svoje domove.

Oni to mogu postići odricanjem od svakog grijeha, molitvom pobožnosti na čast sv. Josipu, te prikazujući Bogu teškoće i boli svojih života, imajući pritom namjeru što je moguće prije ispuniti tri standardna uvjeta za dobivanje potpunog oprosta” – stoji u uputama namijenjenima vjernicima.

Inače, za potpuni oprost potrebno je ispovjediti se, pričestiti i prikazati jednu molitvu na čast Svetom Ocu. Ove godine, ako je nemoguće ispuniti ove uvjete, ovu milost moguće je zadobiti na druge načine:

- Najmanje 30 minuta meditirati o molitvi Gospodnjoj ili sudjelovati na duhovnoj obnovi (u trajanju od najmanje jednog dana) koja

uključuje meditaciju o sv. Josipu.

- Napraviti duhovno ili tjelesno djelo milosrđa, slijedeći primjer sv. Josipa.
- Molitva krunice u obiteljima i među zaručnicima.
- Svakodnevno povjeravati svoje dnevne poslove zaštiti sv. Josipa, zazivati zagovor sv. Josipa da oni koji traže posao pronađu dostojanstveno zaposlenje.
- Moliti Litanijske sv. Josipa (katolici koji pripadaju latinskoj tradiciji) ili akatist sv. Josipu (katolici koji pripadaju bizantskoj tradiciji), ili bilo koju drugu molitvu sv. Josipu primjerenu ostalim liturgijskim tradicijama, za proganjenu Crkvu i za pomoć svim kršćanima koji trpe različite vrste progona.

Ujedno, potpuni oprost dodjeljuje se svim vjernicima koji će moliti bilo koju zakonski dopuštenu molitvu ili čin pobožnosti na čast sv. Josipa – npr., “K tebi se, o sveti Josipe” – osobito na dane 19. ožujka (blagdan sv. Josipa), 1. svibnja (blagdan sv. Josipa radnika), blagdan Svetе obitelji, na Nedjelju sv. Josipa (prema bizantskoj tradiciji) te svakog 19. u mjesecu i svake srijede (dani koji su u latinskoj tradiciji posvećeni ovom svecu).

(www.icv.hr, izvor: svetijosip.com)

PREDSTAVLJEN ZBORNIK BLAŽENA OZANA – žena susreta s Bogom i čovjekom

Blažena Ozana Kotorska – žena susreta s Bogom i čovjekom naslov je Zbornika radova međunarodnog studijskog dana o 450. obljetnici blaženičine smrti održanog u Kotoru 28. travnja 2015. Zbornik je uredila dominikanka s. Ana Begić, a posvećen je posthumno dominikancu fr. Marijanu Biškupu u znak zahvalnosti za njegovo dugogodišnje zauzeto promicanje štovanja blažene Ozane.

Predgovor je napisao biskup kotorski u miru mons Ilija Janjić, a uvodnu riječ vrhovna poglavica dominikanki s. Jaka Vuco. Zbornik donosi devet izlaganja različitih autora, te osvrt na proslavu 450. obljetnice smrti bl. Ozane. Pogovor je napisala s. Katarina Maglica, OP. Slijede sažetci iz recenzija dr. Ivana Armande, prof. dr. Vladimira Dugalića te prof. dr. s. Hedvig Deák, OP.

Naslovi i autori obrađenih tema su sljedeći:

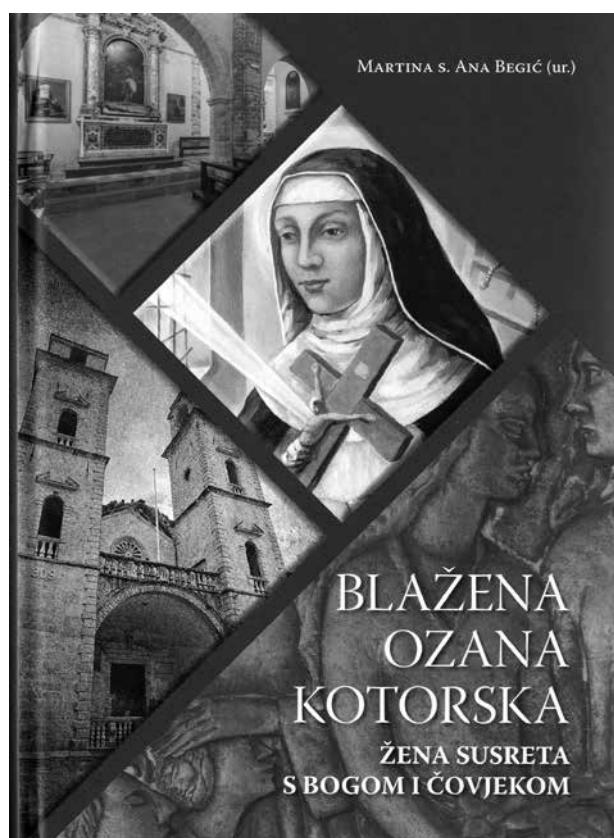
1. Mons. dr. sc. Tomo Vukšić, biskup koadjutor Vrhbosanske nadbiskupije: *Blažena Ozana Kotorka (1493. – 1965.) – Ekumenska svetica*
2. Dr.sc. Zvonko Džankić, OP: *Rad o. Andela Marije Miškova na Ozaninoj beatifikaciji*
3. Dr. sc. Vito Tomás Gomez Garcíá, OP, postulator za kauze svetaca: *Blažena Ozana iz Mantove i Blažena Ozana Kotorska: Sličnosti i razlike*
4. Doc. dr. sc. Martina s. Ana Begić, OP: *Blažena Ozana Kotorska – Štovateljica euharistije, Blažene Djevice Marije i svetaca*
5. Mr. sc. Robert Tonsati: *Same usred gradske gužve – anahoretkinje u zapadnom kršćanstvu*
6. Izv. prof. dr. sc. Vladimir Lončarević: *Apoteozna križa – blažena Ozana Kotorska u hrvatskoj književnosti*
7. Prof. dr. sc. Marijan Biškup, OP: *Blažena Ozana Kotorska u ikonografiji*
8. Dr. sc. Tanja Baran: *Doprinos Glasa koncila štovanju bl. Ozane Kotorske*
9. Dr. sc. Dejan Turza: *Štovanje bl. Ozane u Kotoru*

Zbornik izdaje Kongregacija sestara dominikanki.

s. Blaženka Rudić

Predstavljanje Zbornika

U predstavljanje Zbornika je uvela članica mješovitog zbora župe Prečistoga Srca Marijina, Jelena Milovac, koja je najavljivala svaku pojedinu točku. U uvodnom je dijelu navela razlog radi

kojeg su upriličena razna događanja tijekom ove godine. „Ove se godine svečano obilježava 800 godina od smrti utemeljitelja Reda propovjednika, sv. Dominika. Ujedno, ova je jubilarna godina obljetnica dolaska dominikanaca na hrvatske prostore. Prvi hrvatski blaženici, prvi tekst pisan latinicom na hrvatskom jeziku, prvo hrvatsko sveučilište - samo su dio ostavštine ovoga reda koji i danas bogato doprinosi na duhovnom i intelektualnom području.

Sastavni dio ovog jubilarnog slavlja su brojni prigodni sadržaji, među kojima je i večerašnje predstavljanje zbornika radova o blaženoj Ozani Kotorskoj. Ona je ostavila dubok trag u našem narodu, a posebno je štovala Kristovu muku, posvetivši se pokori, molitvi i dobrim djelima. Potaknula je tako mnoge, a i danas potiče na naslijedovanje Krista. Kako bismo trajno bili otvoreni za njezine poticaje, časna sestra dominikanka Ana Begić uredila je zbornik radova *Blažena Ozana Kotorska – žena susreta s Bogom i čovjekom* koji večeras predstavljamo.“

Jelena je potom pozdravila sve nazočne, a neke i pojmove, kao što su predavači: autorka knjige s. Ana Begić, dr. Ivan Armanda, koji je doktorirao na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, aktivno djeluje u

Leksikografskom zavodu, u redakciji Hrvatskoga biografskog leksikona, u Društvu za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije i u Hrvatskom mariološkom institutu. Zatim dr. Vladimir Dugalić, koji je doktorirao na Papinskom lateranskom sveučilištu na Akademiji Alfonzijani, aktivno djeluje na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Đakovu i u Zagrebu, na Medicinskom fakultetu i na Fakultetu dentalne medicine i zdravstva Sveučilišta u Osijeku. Obnaša službu dekana Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Đakovu i biskupskog vikara za pastoral Grada Osijeka. Potom dr. Zvonko Džankić OP. On je posebno zainteresiran za crkvenu povijest, detaljno je i cjelovito predstavio ličnost Andjela Marije Miškova, utemeljitelja dominikanske

Kongregacije Svetih anđela čuvara, koji je bio tema njegova doktorata.

Poimence je također pozdravila i s. Jaku Vuco, vrhovnu glavaricu sestara dominikanki, zatim s. Katarinu Maglicu, prioru zagrebačkog samostana Bl. Hozana. Skupu se, na koncu obratio i župnik don Ante Žderić.

Jelena je svoju najavu programa završila riječima: „Blažena Ozana ostavila je neizbrisiv trag ne samo na Red propovjednika nego i na sve nas

koji joj se molimo da nas zagovara kod Gospodina. Isto možemo reći i za svetu Katarinu, zaštitnicu ovoga samostana u kojem već dugi niz godina djeluju časne sestre dominikanke. Stoga im zahvaljujemo na sudjelovanju u radu župe Prečistog srca Marijina koju obogaćuju svojom prisutnošću. One su nezamjenjiv dio života ove župske zajednice. Na gostoprimstvu zahvaljujemo i domaćinu ovog susreta, župniku don Antu Žderiću.“

PREDSTAVLJEN ZBORNIK »BLAŽENA OZANA KOTORSKA – ŽENA SUSRETA S BOGOM I ČOVJEKOM«

U samostanu sv. Katarine Sijenske (sestre dominikanke) u Splitu u utorak 9. ožujka upriličeno je predstavljanje zbornika „Blažena Ozana Kotorska – žena susreta s Bogom i čovjekom“. Zbornik radova međunarodnog studijskog dana o 450. obljetnici blaženičine smrti (1493.-1565.) održanog u Kotoru 28. travnja 2015. predstavili su: doc. dr. sc. Martina s. Ana Begić, urednica Zbornika, dr. sc. Ivan Armada, recenzent, izv. prof. dr. sc. Vladimir Dugalić, recenzent i dr. sc. fr. Zvonko Džankić, OP. U glazbenom dijelu večeri nastupio je Zbor Župe Prečistog Srca Marijina – Gospe Fatimske iz Splita.

Na početku je nazočne pozdravila s. Jakica Vuco, časna majka sestara dominikanki Kongregacije Svetih anđela čuvara. Naglasila je da se predstavljanje Zbornika odvija u sklopu proslave 800. obljetnice smrti sv. Dominika i dolaska dominikanaca u Hrvatsku. Danas u Hrvatskoj ima 99 dominikanki, 3 kandidatice, 2 novakinje

i nekoliko sestara koje još nisu položile vječne zavjete.

Urednica Zbornika doc. dr. Begić predstavila je faze njegova nastanka. Zbornik je izdala Kongregacija sestara dominikanki, a posvećen je posthumno dominikancu fr. Marijanu Biškupu u znak zahvalnosti za njegovo dugogodišnje uzetо promicanje štovanja blažene Ozane. Predgovor je napisao biskup kotorski u miru mons Ilija Janjić, a uvodnu riječ vrhovna poglavarica dominikanki s. Jaka Vuco. Zbornik donosi devet izlaganja različitih autora, te osvrt na proslavu 450. obljetnice smrti bl. Ozane. Pogовор је napisala s. Katarina Maglica, OP. Slijede sažetci iz recenzija dr. Ivana Armande, prof. dr. Vladimira Dugalića te prof. dr. s. Hedvig Deák, OP.

Osim znanstvenih radova, obogaćen je priopćenjem sa samoga skupa, prilozima i pjesmama

posvećenim bl. Ozani, kao i prigodnim fotografijama i molitvama. Na naslovni se nalazi slika blaženice novijeg datuma, autora Marijana Jakubina iz 2017. koja se nalazi u samostanu dominikanki u Zagrebu. Uz Ozaninu sliku koja dominira središtem na naslovni su prikaz Kotorske katedrale sv. Tirpuna i oltar u crkvi sv. Marije gdje se čuva blaženičino tijelo, a koji se nalazi i na poleđini zbornika. U podnožju je prikaz djela reljefa sa sarkofaga blažene Ozane autora Antuna Augustinčića koji je napravljen od bronce a datira iz 1930. godine. Zbornik je obogaćen profesionalnim fotografijama Nenada Mandića, a koje su bile izložene na izložbi u Kotoru, naglasila je, između ostalog, dr. Begić. Hrvatsko izdanje zbornika ima 232 stranice, a englesko 240 stranica.

Prva hrvatska proglašena blaženica rođena je u Kotorskoj biskupiji. Svoje propovijedanje vršila je u ćeliji pune 52 godine. Bila je žena susreta s Bogom i čovjekom, hrabra i odlučna, pokornica, mirotvorka, zagovornica i savjetnica, mističarka i ljubiteljica siromaha. Dva otvora na ćeliji asociraju na njenu povezanost i boravak u društvu s Bogom i čovjekom. Između njih odvija se Ozanin molitveni život, klanjanjem i meditacija, pokorničkim činima i ekstazama. Govoreći o poruci bl. Ozane Kotorske čovjeku suvremenog doba dr. Armada je kazao: „Ozana svima nama

poručuje povucite se u čeliju. Ne mislim pri tom u kamenu čeliju u kakvoj je Ozana živjela nego više u vlastitu nutarnju čeliju u skrovitost svoga srca kako bi se tamo susreli sa sobom ali i s Bogom. Tu se Ozana prikazuje kao autentična dominikanka. Njezina je čelija imala dva prozoričića, jedan je gledao na oltar – simbolizira njezin razgovor s Kristom i susretanje s njim u Presvetoj euharistiji, a drugi prozorčić gledao je na kotorsku ulicu, odnosno bio je okrenut ljudima. Ona je razgovarala s Bogom kroz molitvu i razmatranje, a onda se obraćala ljudima i udjejlivala im plodove vlastita susretanja s Kristom.“

U svom je govoru prof. dr. Dugalić istaknuo da u vremenu kad se pomalo zaboravlja vrijednost šutnje i molitve, osobito euharistije, a na post i pokoru gleda kao na nešto što pripada prošlosti, blažena Ozana nam govori da upravo na taj način možemo izvrsno služiti svijetu i ljude privoditi Bogu. Blažena Ozana susrela je Boga u šutnji i skrovitosti čelije ne zanemarujući pri tome društveno-socijalnu dimenziju vjere,

jer potpuno se predajući Kristu i zaboravljujući sebe otkrila nam je da samo na taj način možemo više ljubiti Boga i bližnjega, kazao je dr. Dugalić dodavši da je bl. Ozana sve one koji su joj se preporučivali u molitve stavljala pod zaštitu Blažene Djevice Marije kao i svetaca zagovornika. Izrazio je uvjerenje da će Zbornik pridonijeti bržem pokretanju postupka za njezinu kanonizaciju, da će proširiti njezino štovanje izvan hrvatskoga naroda i da će ona uistinu postati ekumenska svetica.

U glazbenom dijelu večeri nastupio je Zbor Župe Prečistog Srca Marijina – Gospe Fatimske iz Splita.

(Izvor: *Splitsko-makarska nadbiskupija*)

NB. Na predstavljanju zbornika bile su iz zagrebačke zajednice priora s. Katarina i s. Marina. Na povratku su pričale pune zanosa kako je bilo svečano i dostojanstveno. Sve je to već objavljeno na mnogim portalima. Bogu hvala na svemu.

BLAŽENA OZANA – ŽENA SUSRETA S BOGOM I ČOVJEKOM

U sklopu svečanog obilježavanja 800. obljetnice smrti sv. Dominika, u utorak 9. ožujka 2021. u samostanu sv. Katarine Sijenske u Splitu predstavljen je Zbornik radova Blažena Ozana Kotorska – žena susreta s Bogom i čovjekom, urednice s. Ane Begić. Zbornik je posthumno posvećen dominikancu p. Marijanu Biškupu. Predgovor je napisao kotorski biskup u miru Ilija Janjić, uvodnu riječ s. Jaka Vuco, a pogovor s. Katarina Maglica. Radovi koji se nalaze u ovom

Zborniku predstavljeni su 28. travnja 2015. na međunarodnom studijskom danu o 450. obljetnici blaženičine smrti u Kotoru. Predstavljanje ovog Zbornika program vodila je gospođa Jelena Miljevac. Sudjelovali su s. Jaka Vuco – vrhovna poglavarica sestara dominikanki Kongregacije Svetih anđela čuvara, s. Ana Begić – urednica, dr. Ivan Armanda – recenzent, vlč. Vladimir Dugalić – recenzent i p. Zvonko Džankić. Predstavljanje je glazbeno uljepšao Zbor župe Gospe Fatimske pod ravnanjem s. Pavle Negovec.

Riječ pozdrava gostima i sudionicima uputila je s. Jaka Vuco, nakon čega je urednica s. Ana Begić izrazila svoju radost što je prvo predstavljanje knjige baš u župi u kojoj je niklo njenovo zvanje. Zahvalila se svima koji su se odazvali pozivu na predstavljanje Zbornika, kao i sestrama dominikankama koje su od početka stale iza nastajanja ovog Zbornika. Urednica nas je upoznala i s okolnostima koje su doveli do toga da baš ona bude urednica ovog Zbornika, a također

nam je približila i neke detalje kao što je podnaslov Zbornika, naslovna slika i neki dodatci koji se mogu naći u samom Zborniku.

Dr. Ivan Armando, znanstvenik koji je veliki poznavatelj dominikanskog reda, govorio je o značaju ovog Zbornika i samih radova koji se u njemu nalaze. Zaključio je kako je pouka radova ovog Zbornika kako se trebamo povući u vlastitu nutrinu da bismo susreli Boga i da bismo onda Boga nakon tog susreta s njime svjedočili drugima, što je i poslanje dominikanskog reda – razmatrati i plodove tog razmatranja dati drugima. Prof. Dugalić je istaknuo kako je poznавanje prve hrvatske blaženice jako slabo i kako bi trebalo da se naši znanstvenici mnogo više bave ovom blaženicom. Ovaj Zbornik vidi kao veliki

doprinos hrvatskoj duhovnoj baštini. P. Zvonko Džankić je, kao autor jednog od radova koji se našao u ovom Zborniku, govorio o dominikancima p. Andelu Mariju Miškovu i p. Marijanu Biškupu, koji su se najviše zalagali za štovanje prve hrvatske blaženice Ozane Kotorske.

Na samom kraju predstavljanja Zbornika na zočnima se obratio i župnik župe Gospe Fatimskе, don Ante Žderić, koji je izrazio zahvalnost svim gostima i zaključio kako nam danas treba još mnogo Ozana, ne samo u Splitu i Hrvatskoj, već u čitavom svijetu.

Nadamo se kako će ovaj Zbornik iznova osvijetliti Ozanin lik i biti na pomoć da se naša blaženica nađe među onima koji su proglašeni svetima.

s. Marta Turi OP

BLAŽENA OZANA GOVORI NAM I DANAS

U splitskom samostanu sv. Katarine Sijenske sestara dominikanki u utorak 9. ožujka predstavljen je zbornik „Blažena Ozana Kotorska – žena susreta s Bogom i čovjekom“ pod vodstvom s. Jake Vuco, vrhovne poglavarice Kongregacije sestara dominikanki svetih Andjela čuvara, kao izdavača. O djelu koje je plod Međunarodnoga studijskoga dana o 450. obljetnici smrti blaženice, održanog 28. travnja 2015. u Kotoru, govorila je i urednica dominikanka Martina s. Ana Begić, recenzenti Ivan Armando i Vladimir Dugalić, te dominikanac Zvonko Džankić kao jedan od koautora djela dojmljiva i po sadržaju i po grafičkom izgledu. Uz predgovor i uvodnu riječ o blaženici, redovnicu i velikoj ženi 16. stoljeća, zbornik donosi devet radova s Međunarodnoga studijskoga dana, među kojima i onaj (o liku blaženice u ikonografiji) nedavno preminuloga otca dominikanca dr. Marijana Biškupa, kojemu je novoizšlo djelo i posvećeno, za sve što je godinama činio na promicanju štovanja bl. Ozane Kotorske i zauzimanja za njezino proglašenje svetom. U ostalim radovima blaženici, rođenu kao Katu Kosić 1493. u Relezama između Cetinja i Podgorice, predstavlja se i kao štovateljicu euharistije, ekumensku sveticu te anahoretkinju u zapadnom kršćanstvu, ženu koja se izdvojila

i osamila od svijeta baš zato da bi mu – po ljubavi i potpunom predanju Bogu – postala bliža i od pomoći, što potvrđuje nesmanjeno štovanje Ozane i u današnje doba. Zbornik uokviruju priopćenja vezana uz svečanu proslavu i druga događanja o 450. godišnjici blaženičine smrti te pogovor s. Katarine Maglice pod naslovom „Poruka bl. Ozane Kotorske današnjem vremenu.“ Posebno obogaćenje pak, unatoč crno-bijelomu tisku, zborniku donose slikovni prilozi, poput fotografija s Ozanine beatifikacije 1927. godine, te osobito reprodukcije brojnih umjetničkih viđenja lika blaženice, počevši od naslovne koju resi djelo akademskoga slikara Marijana Jakubina. (GK, br. 11, od 14. ožujka 2021, str. 22 (-c)).

(sabrala s. Slavka S.

Drage sestre,
evo najvažnijih zbivanja u našoj Kongregaciji u nekoliko proteklih mjeseci:

1. DO 7. SIJEČNJA – U Korčuli su održane duhovne vježbe za sestre iz Samostana anđela čuvara. Predvoditelj duhovnih vježbi je bio p. Srećko Koralija OP.

3. SIJEČNJA – s. Ana Begić i tri studentice iz Zagreba volontirale su na potresu pogodjenom području u okolini Gline.

15. SIJEČNJA - U zajednicu je došla nova kandidatica, Andelina Budimir, rodom iz Beravaca kod Slavonskog broda.

16. SIJEČNJA - U Samostanu anđela čuvara u Korčuli održana je sjednica Vrhovnog vijeća.

18. I 31. SIJEČNJA – nekoliko naših sestara je volontiralo u Caritasu Sisačke biskupije

1. VELJAČE – Ususret Danu posvećenog života s. Katarina Maglica, zajedno sa s. Kristom Mijatović i p. Daliborom Renić, sudjelovala je u emisiji „Argumenti“ na Laudato televiziji. Tema emisije je bila „Posvećeni život – jamstvo svetosti?“ a voditeljica emisije bila je Tanja Maleš.

10. VELJAČE – S. Manes Puškarić je uspješno položila stručni ispit iz vjeronauka.

13. VELJAČE – U Samostanu bl. Hozane Kotorske održan je godišnji susret starješica i priora.

9. OŽUJKA – Predstavljen Zbornik „Blažena Ozana Kotorska – žena susreta s Bogom i čovjekom,“ u samostanu sv. Katarine Sijenske u Splitu. Predstavljaci su bili s. Ana Begić, urednica zbornika, dr. sc. Ivan Armanda, dr. sc. Vladimir Dugalić i dr. sc. Zvonko Džankić.

13. OŽUJKA – Kandidatice Andelina Budimir, Ana Ćurić i Antonija Šutalo započele su postulaturu. Povodom ulaska u postulaturu imale su

i cjelodnevnu duhovnu obnovu koju je predvodio don Boris Vidović, profesor na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Splitu.

18. OŽUJKA – Nakon Prve kanonske opomene s. Ivana Pavla Novina je svojevoljno napustila Kongregaciju.

19. OŽUJKA – Na svetkovinu sv. Josipa, u Samostanu bl. Hozane Kotorske u Zagrebu, položila je svoje prve zavjete s. Zorana Kadić. Misno slavlje je predslavio p. Slavko Slišković, provincijal.

23. ožujka. Č. Majka Jaka Vuco i s. Manes Puškarić sudjelovale su izravno kao gošće na Laudato televiziji u emisiji IZDVOJENO, koju vodi Tanja Maleš Popc. Putem telefona se trebala uključiti i s. Pavla Negovec, iz Splita, ali nážalost nije uspjela veza. Emisija je bila posvećena sestrama dominikankama..

PREMJEŠTAJI:

s. Otilija Mijić

iz Samostana bl. Hozane, Zagreb u Virje

s. Zlatka Martinović

iz Virja u Samostan bl. Hozane u Zagreb

NAŠI POKOJNICI:

22. prosinca 2020.

Tomislav Mate Zebić – brat s. Beate

12. veljače 2021.

o. Stanko Prcela OP

5. ožujka 2021.

Mijo Baćak - brat s. Diane Baćak

DUHOVNE VJEŽBE

KORČULA

OD 5. DO 11. TRAVNJA

Voditelj fr. Ivan Marija Tomić, OP

OD 26. RUJNA DO 1. LISTOPADA

Voditelj fr. Slavko Slišković, OP

ZAGREB

**Datumi duhovnih vježbi u Zagrebu
bit će naknadno objavljeni.**

Sažetak sa 10. sjednice Vrhovnog vijeća

Deseta sjednica Vrhovnog vijeća održana je u Korčuli 16. siječnja, 2021. godine. Ovo su odluke sa sjednice:

Povodom obilježavanja jubilarne godine smrti sv. Dominika i dolaska dominikanaca i dominikanki, rečeno je da će netko od sestara poći u Bolognu na proslave 24. svibnja i 4. kolovoza, ako to epidemiološka situacija bude dozvoljava-la. U našoj Kongregaciji glavna proslava će biti 2. listopada 2021. u Korčuli, na blagdan Svetih Andjela čuvara. Tada će biti ulazak postulantica u novicijat, obnova zavjeta s. Jane i s. Manes, te proslava obljetnica sestara koje ove godine slave 60. godina prvih zavjeta.

Mi ćemo ove godine pripremiti materijale za priručnik uz četvrtu vazmenu nedjelju, Nedjelu Dobrog Pastira, točnije katehezu, euharistijsko klanjanje i molitvu vjernika. S. Josipa Otahal će napraviti katehezu, s. Blaženka klanjanje, a s. Ana Molitvu vjernika. Taj priručnik izdaje Po-vjerenstvo za promicanje duhovnih zvanja, pri HRK.

Određeno je da će se zbornik „Blažena Ozana Kotorska – žena susreta s Bogom i čovjekom“ biti predstavljen na tri mjesta: 9. ožujka u Splitu, 26. travnja u Zagrebu i 12. kolovoza u Korčuli.

Novakinja s. Zorana Kadić je pripuštena na polaganje prvih zavjeta. Odlučeno je da svećanost bude u samostanu bl. Hozane Kotorske u Zagrebu, 19. ožujka 2021.

S. Leonija Bralić je imenovana starješicom sestarske zajednice u Splitu, Hrvojeva 2, na slje-deće tri godine.

Naše kandidatice će započeti postulaturu 13. ožujka 2021. Taj dan će imati i duhovnu obnovu. Postulantice će svakog mjeseca imati cijelodnevnu duhovnu obnovu. Svaki mjesec će doći drugi voditelj.

Odlučeno je da se s. Otilija Mijić premjesti u Virje, na mjesto s. Zlatke Martinović koja će doći u Zagreb, u Samostan bl. Hozane Kotorske.

Kratki sažetak s izvanredne sjednice održane 14. veljače 2021. u Zagrebu:

Na sjednicu vrhovnog vijeća prethodnim je dopisom pozvana s. Ivana Pavla Novina, s namjerom da se osobno izjasni i očituje o svom načinu života u zajednici, ali sestra nije došla. Nakon takvog postupanja, odlučeno je da će se s. Ivani Pavli napisati kanonska opomena. Sukladno od-luci tako se i napravilo.

Sretan i blagoslovljen Uskrs svim sestrama i čitateljima Glasila želi

s. Barbara Bagudić, vrh. tajnica

Sabrala, prevela i priredila s. Slavka Sente

UZ GODINU SV. DOMINIKA
DEKRET O POTPUNOM OPROSTU
povodom 800. obljetnice smrti svetog Dominika
Objavljeno: 19. ožujka 2021.

Presveti oče,
Brat Gerard Francisco Timoner III OP, General
Reda propovjednika, povodom svečanosti koja
će se slaviti povodom 800. obljetnice rođenja
svetog Dominika u Nebu, od 6. siječnja 2021. do
6. siječnja 2022., nudi Vašoj Svetosti svoju po-
slušnost i sinovsko štovanje te pita sljedeće:

I. Potpuni oprost u uobičajenim uvjetima (sa-
krumentalna ispovijed, sveta pričest i molitva na
nakanu svetog oca pape) jednom dnevno, u slu-
čaju istinskog pokajanja (a može se primijeniti
još i na duše u Čistilištu):

a) Svaki put kad osoba posjeti baziliku sv.
Sabine u Rimu ili grob sv. Dominika u Bologni

Prot. N. 769/20/1

B E A T I S S I M E P A T E R ,

Gerardus Franciscus Timoner III, Magister Generalis Ordinis Fratrum Praedicatorum, occasione sacrorum solennitatum quae ob octies centesimum anniversarium a
nascitutis in celo Sancti Dominici celebrabuntur a die VI Januarii MMXXI usque ad diem VI Januarii MMXXII, debitas obedientias et filialis venerationis sensus
Sanctitati Tuue ex anima pandit et humiliter petit:
9.- Indulgentiam plenariam suetis sub conditionibus (sacramentali confessione, eucharistica communione et oratione ad mentem Summi Pontificis) christifidelibus
vere paenitentibus et caritate compulatis semel in die acquirendam, quam etiam animabus fidelium in Purgatorio detentis per modum suffragii applicare possint:
a) quoties Basilicam Sanctae Sabinae in monte Aventino, vel Sancti Dominici sepulcrum in Basilica Conventu Patriarchali Bononiensi admodum devote inviserint, et
ibi saltem per congruum temporis spatium pro fidelite ad christianam vocationem, pro sacerdotalibus ac religiosis imprestandis vocationibus et pro conversione peccatorum
et dilicatione Regni Christi totum per orbem terrarum, humiles Deo effuderint preces, concludendas Oratione Dominicana, Symbolo Fidei invocationibusque Beatae Mariae
Viginis a Sacra Rosario;
b) quoties pia mente adstituerint alicui sacrae functioni ad honorem S. Dominici in ecclesiis vel oratoriis praefatis Ordinis celebratae, praesertim diebus VI Januarii
MMXXI et MMXXII, quibus aperiuntur et clauduntur tubilariae celebrazione; die XXIV Maii MMXXI, in S. Dominici Translatione tempore Gregorii PP. IX; die IV
Augusti MMXXI, S. Dominici die natali;
c) facultatem pro aliquo Prelato cardinali vel episcopali dignitate insignito, importandi semel in sollemniore tubulari celebrazione Benedictionem Papalem cum
adversa plenaria indulgentia ac christifidelibus adaptandam, qui, ut supra dispositi, eandem Benedictionem devote acceperint. Et Deus, etc.

Die VIII Decembris MMXX

PAENITENTIARIA APOSTOLICA VI facultatum a SS:mo D:N: Francisco PP. sibi tributarum, benigno annois pro gratia iuxta precas, servatis illis quae circa
benedictionis ritum servanda sunt. Senes, infirmi, omnesque qui gravi causa domo exire nequeunt, pariter plenariam consequi poterunt Indulgentiam, concepta debeatitudine
cuicunque peccati, et intentione praestandi, ubi primum fuerint, tres consultas conditiones, si tubularibus celebrationibus vel peregrinationibus se spiritualiter adiunxerint,
precibus doloribusque suis vel incommodis proprieae vitas misericordi Deo per Mariam obtatis. Quo igitur accessus, ad divinam veniam per Ecclesias claves consequandam,
fa ilior pro pastorali caritate evadat, haec Paenitentiaria ente rogat ut sacerdotio ex Ordine Fratrum Praedicatorum prompto et generoso animo celebrazione Paenitentiae
esse praebeant ac S. Communionem infirmis rite ministrant. Præsentis totum per tubularum Annum valuerit. Contrariis quibuscumque minime obstantibus.

Maurice Card. PRACENER
Paenitentiarius Major

Christopherus Nycius
CHRISTOPHORUS Nycius
Rector

te uputi ponizne molitve Bogu u tim mjestima na sljedeće nakane: za ustrajnost u kršćanskom pozivu, za svećenička i redovnička zvanja, obraćenje grešnika i rast Kristova kraljevstva u svijetu – na neku od tih nakana potrebno je izmoliti zaključno: *Oče Naš, Vjerovanje i litanije (zazive) Blaženoj Djevici Mariji, Kraljici svete krunice*

b) Svaki put kada prisustvuju proslavi u čast svetog Dominika koje se održavaju u crkvama ili samostanima Reda, posebno 6. siječnja 2021. i 2022. (na otvaranju i zatvaranju jubileja); 24.

svibnja 2021. (Prijenos sv. Dominika koji se dogodio u doba pape Grgura IX. 1233.); 4. kolovoza 2021. (na dan proslave rođenja sv. Dominika u Nebo)

II. Mogućnost da prelati koji imaju biskupsko ili kardinalsko dostojanstvo, tijekom najsvečanije proslave jubileja, dadnu Papinski blagoslov zajedno s potpunim oprostom u kojem mogu uživati vjernici koji su duhovno raspoloženi prema uvjetima koji su prethodno navedeni te tako pobožno prime taj isti blagoslov.

8. PROSINCA 2020.

APOSTOLSKA POKORNIČARNA, zahvaljujući ovlastima koje joj je dodijelio suvereni papa, sveti otac Franjo, milostivo udovoljava zahtjevima, preporučajući poštivanje ceremonijalnih propisa koji se tiču blagoslova. Stariji, bolesni i svi oni koji iz ozbiljnih razloga ne mogu napustiti svoje domove mogu također dobiti potpuni oprost, izrazivši želju i odluku da se oslobole svojih grijeha i namjeru da što prije ispune tri uobičajena uvjeta za to (pogledaj broj I.), ako su duhovno sjedinjeni s proslavama ili hodočašćima prikazujući svoje molitve, patnje ili poteškoće svojih života Božjem milosrđu po rukama Blažene Djevice Marije. Kako bi se milosrđe kroz pastoral lakše moglo širiti te kako bi se postigao Božji oprost pomoću Crkve, ova Pokorničarna s velikom molbom traži da se svećenici Reda propovjednika sa spremnim i velikodušnim srcem ponude u proslavi sakramenta isповijedi i uvijek budu na raspolaganju za pričešćivanje bolesnika. Ovo pismo vrijedi cijelu jubilarnu godinu bez obzira na bilo koju suprotnu odredbu.

Ovo pismo vrijedi tijekom čitave godine Jubileja, bez obzira na bilo koju suprotnu odredbu.

KARDINAL MAURO PIACENZA
(vrhovni pokorničar)

KRZYSZTOF NYKIEL
(namjesnik)

ZAPOČELA PROSLAVA 800. OBLJETNICE DOLASKA DOMINIKANACA NA HRVATSKE PROSTORE

Na blagdan sv. Tome Akvinskoga, dominikanca i Crkvenog naučitelja, u četvrtak 28. siječnja Hrvatska dominikanska provincija svečanim misnim slavljem u 19 sati u dominikanskoj crkvi Kraljice sv. Krunice u Zagrebu započela je obilježavanje 800. obljetnice dolaska dominikanaca na hrvatske prostore. Misno slavlje predvodio je apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj mons. Giorgio Lingua.

U prigodnoj propovijedi nadbiskup Lingua istaknuo je kako je počašćen što je pozvan s dominikancima proslaviti blagdan svetog Tome Akvinskog u godini u kojoj Red propovjednika slavi 800. godišnjicu „rođenja za nebo“ svoga utemeljitelja, sv. Dominika, i 800. godišnjicu dolaska dominikanaca na hrvatske prostore te koliko je njihova nazočnost na ovim prostorima bila značajna tijekom stoljeća.

Oslanjajući se na prvo čitanje, na početku propovijedi mons. Lingua istaknuo je kako se Pavao u Korintu susreo s filozofima i učenjacima, s kojima se nije mogao mjeriti u poznavanju

znanosti, ali je poznavao korijen mudrosti – Raspetoga Krista. A On ima „odgovore na najteža pitanja koja ljudi mogu imati, na pitanja koja nemaju objašnjenje“, rekao je Nuncij.

Osobito je istaknuo da se u izvoru mudrosti nalaze i odgovori na pitanja „Zašto patnja?“, „Zašto bol i patnja nevinih?“ te „Kako možemo reći da je Bog ljubav ako dopušta patnju onih koji nisu počinili nikakvo zlo?“. Osvrćući se na prošlu godinu i brojne nedaće koje su pogodile cijeli svijet te nedavne potrese koji su pogodili Zagreb, a osobito Petrinju, Sisak, Glinu i okolna sela, nuncij Lingua istaknuo je kako „samo Kristov križ može dati odgovor na bol pravednika“ te da „otajstvo križa osvjetjava naš život“.

U svojoj muci i smrti na križu Krist je iskusio svaki aspekt boli – tjelesne i moralne, naglasio je Nadbiskup, istakнуvši kako „njegova smrt nije bila kraj svega, bila je početak novog života“ i zato je „On postao odgovor na svaki naš ‘zašto?’ koji nema odgovora“. Njegova smrt na križu bila je čin predanja i, iako okrutna i nemilosrdna,

postala je činom ljubavi, zaključio je mons. Lingua. Da bismo ljubili, potrebna nam je inteli-gencija vjere, koja nadilazi razum i koja se temelji na Božjoj sili – snazi ljubavi, naglasio je mons. Lingua. Snaga Raspetoga je snaga ljubavi, istaknuo je Nuncij.

Osvrnuvši se na sv. Tomu Akvinskog koji je „odgojio naraštaje kršćanskih mislilaca“ i koji je „obdaren velikom inteligencijom upotrijebio svoje intelektualne sposobnosti da ojača vjeru i vjerom prosvijetli razum“, istaknuo je kako se „njegovo razmišljanje temelji na nepostojanju protuslovlja između vjere i razuma“. „Prema sv. Tomi, čovjek spoznaje svijet koji ga okružuje razmišljanjem, razumom“, međutim, budući da smo stvorenja, ta je sposobnost spoznaje ograničena, istaknuo je propovjednik. Isto tako, naglasio je da ta sposobnost „može biti lišena zabluda samo ako je potpomognuta Božanskom objavom za koju je potrebna vjera“.

„Vjera ne zamjenjuje razum, već ga uzdiže doveći ga do sigurnosti i savršenstva“, istaknuo

je mons. Lingua. Nadalje, naglasio je kako prema sv. Tomi razum nije sposoban sve razumjeti i objasniti te da tad nastupa „vjera koja razum prati iznad granica kojima smo omeđeni kao stvorena bića“. Vjera ne čini razum beskorisnim, nego ga uzdiže i usavršava – istaknuo je nuncij – a prihvatanje vjere ne znači odreći se razuma. Usprendivši razum sa sluškinjom (razum kao „Ancilla fidei“ – „sluškinja vjere“ prema sv. Tomi) nuncij Lingua rekao je kako razum ima važnu zadaću u postizanju punine vjere te zaključio: „vjera me vodi k istini, a razum mi pomaze razumjeti objavljenu istinu“.

Mons. Lingua je zatim istaknuo kako je tijekom nedavnih potresa i nedaća koje su zahvatile Hrvatsku osvijestio potrebu svjedočenja vlastite vjere i istaknuo kako je u teškim okolnostima shvatio kako „Otajstvo križa osvjetjava naš život“ te da se tu radi o „mudrosti koja nadilazi ono što je razumno“. U tom smislu pozvao je vjernike da se mole sv. Tomi da im pomogne vjerovati u Božju ljubav, i to „ne samo kada stvari idu dobro, već iznad svega kad nam se čini da smo napušteni“.

Na kraju propovijedi mons. Giorgio Lingua zahvalio je dominikancima na svemu što čine i što su činili tijekom osam stoljeća svoje prisutnosti na hrvatskim prostorima, istaknuvši njihov osobit doprinos na duhovnom i intelektualnom području. Mons. Lingua naglasio je kako se dominikanci mogu zaista ponositi svojom prošlošću te da je potrebno moliti Gospodina da u današnje vrijeme budu dostojni nasljednici i svjedoci svojih slavnih prethodnika.

Otvorena novouređena središnja provincijska Knjižnica Hijacint Bošković

Nakon euharistijskoga slavlja uslijedio je program svečanog otvorenja novouređene središnje provincijske Knjižnice „Hijacint Bošković“. U skladu s epidemiološkim mjerama uz dominikance su se na svetoj misi i programu otvorenja okupili i predstavnici državne i gradske vlasti, kulturnih institucija te znanstvene i sveučilišne zajednice, od kojih su neki održali i prigodne govore.

Domaćin svečanosti, fr. Slavko Slišković, provincijal Hrvatske dominikanske provincije, u pozdravnom je govoru naglasio kako u dominikanskoj tradiciji u svakom samostanu prvo mjesto nakon kapele ili crkve zauzima knjižnica. Zatim je naglasio važnost dominikanca Hijacinta Boškovića, mislioca i znanstvenika te utemeljitelja Dominikanske naklade Istine po kojem je knjižnica dobila ime.

Provincijal je istaknuo kako je središnja provincijska knjižnica zbog svoje vrijednosti ujedno i spomenička knjižnica, s više od 45 000 knjiga, od kojih neke datiraju iz 16., 17. i 18. stoljeća. Osim što je knjižnica uređena u skladu s potrebama za studij i učenje te bolje skladištenje knjiga, Provincijal je izrazio nadu da će u njezinim prostorima zaživjeti i različita događanja poput predstavljanja knjiga te različitih znanstveno-obrazovnih i kulturnih događanja. Nadalje, spomenuo je i privatnu knjižnicu akademika Franje Šanjeka – značajnog člana Hrvatske dominikanske provincije – koja se nalazi u knjižnici.

Zatim se okupljenima obratio prof. dr. sc. Mario Cifrak, v. d. dekana Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, koji

je istaknuo doprinos dominikanaca znanosti i kulturi hrvatskoga naroda. Naglasio je kako su dominikanci obrazovali brojne generacije studenata.

Isto tako, profesor Cifrak istaknuo je kako je Katolički bogoslovni fakultet ponosan na to da je kolijevka Sveučilišta u Zagrebu te na svoju povijest, čiji značajni dio su činili i mnogi dominikanci, od kojih je profesor Cifrak neke posebno istaknuo, poput Jordana Kuničića, Franje Šanjeka, Marijana Biškupa i Marijana Jurčevića. Isto tako zahvalio je i provincijalu fr. Slavku Sliškoviću i fr. Alojzu Ćubeliću, koji i danas predaju na Fakultetu. Čestitavši dominikancima njihov Jubilej, uručio je domaćinu prigodni dar – monografiju „Jučer, danas i sutra“, da obogati novouređenu knjižnicu.

Budući da nije mogao osobno sudjelovati na svečanosti, akademik Velimir Neidhardt, predsjednik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u svojoj video-snimiци uputio pozdrave i čestitke dominikancima, pritom zahvalivši Redu propovjednika na važnosti koju je imao tijekom osam stoljeća svojega djelovanja na hrvatskim prostorima za hrvatsku kulturu, znanost, umjetnost i društveni razvoj te za povezivanje s Europom.

Posebno se osvrnuo na međunarodnu važnost bl. Augustina Kažotića i njegov utjecaj na društvene odnose. Akademik Neidhardt istaknuo je dominikance koji su posebno povezani s Hrvatskom akademijom znanosti i umjetnosti, prisjetivši se akademika Franje Šanjeka, a spomenuo je i sadašnjeg dopisnog člana HAZU, fr. Stjepana Krasica.

Potom se okupljenima obratio gradonačelnik Grada Zagreba, gospodin Milan Bandić, koji je zahvalio dominikancima što 800 godina služe „Bogu i čovjeku“, s nadom da to čine i ubuduće. Poželio je dominikancima da im knjižnica služi za formaciju hrvatske duhovne misli, hrvatske kulture i povijesti.

Ministrica kulture i medija dr. sc. Nina Obužen Koržinek je kao izaslanica predsjednika Vlade Andreja Plenkovića također sudjelovala na svečanosti te je u svom govoru istaknula kako se radi o „instituciji koja je ostavila duboke tragove u hrvatskoj kulturi, duhovnosti i društvu“.

Naglasila je da su kako su dominikanci tijekom stoljeća imali, osim duhovne uloge, i važnu pedagošku i kulturnu ulogu, a da su njihovi samostani bili „rasadište znanja i filozofske misli“ te da su to ostali do danas. Istaknula je kako je „Znakovito da 800. obljetnica djelovanja reda pada u godini koju je Vlada proglašila Godinom čitanja“, osobito zato što je poznato da su dominikanci posebno njegovali čitanje i ljubav prema knjizi, „kao najbolju pripremu za svoj pastirski rad“.

Glazbeni obol svečanosti dao je „Trio Veljak“, dok je moderatorica programa bila Ana Buljat. Svečano otvorenje jubileja popratili su i mediji – sveta misa se prenosila putem Laudato televizije i Hrvatskoga katoličkog radija te putem internetske stranice i YouTube kanala Provincije, dok se program otvorenja novouređene knjižnice mogao također uživo pratiti putem internetske stranice i YouTube kanala Provincije. (www.dominikanci.hr)

ZA STOLOM SA SVETIM DOMINIKOM

*Zajednica sestara u zagrebačkom samostanu bl. Hozane odlučila je, povodom godine sv. Dominika, da će svakog 6. u mjesecu jedna sestra održati predavanje cijeloj zajednici. Prva je to učinila priora s. Katarina Maglica, 6. veljače 2021. Najprije je protumačila što to znači **za stolom**, s tim u svezi je povezala povijesne činjenice da je stvarno postojao i još uvijek se čuva stol za kojim je sv. Dominik blagovao sa svojom braćom. Simbolično za stol je i to što su za stolom braća jednaka, zajedno su, slušaju jedan drugoga, dijele svoja razmišljanja, planove i doživljaje. Zatim je govorila vrlo konkretno o četiri glavne odrednice Reda, koje su poput četiri 'noge' na kojima stol stoji: molitva, studij, zajednica i propovijedanje. Predavanje s. Katarine, naslovljeno: Za stolom sa svetim Dominikom, prenosimo u cijelosti.*

Zajednički nazivnik svih ovogodišnjih razmišljanja, klanjanja, seminara, duhovnih vježbi i duhovnih obnova, lijepo bi bilo nadodati i 'razgovora' svih članova dominikanske obitelji trebao bi se uklopliti u moto „ Za stolom sa svetim Dominikom“. (Meni bi još privlačnije bilo: Za stolom s Ocem Dominikom) Nije to, kako se na prvi pogled čini, uzak, stisnut izraz. Podrazumijeva sve što jesmo i što radimo. Već od same najave proslave 800. -te godišnjice od smrti Oca Dominika i objave teme pod kojom bi se sve trebalo odvijati, razmišljala sam što bi to za nas trebalo značiti. Sad se posvuda mogu pronaći tumačenja toga izričaja. Nadahnut je slikom stola Mascarella. Mislila sam da je to neki umjetnik iz XIII stoljeća. Ali nije. Slika je spomen na kruh i vino koje su anđeli donijeli u blagovaonicu braći koja su se sakupila na ručak, a na stolu nije bilo ništa jer taj dan braća u prošnji nisu ništa dobili. Braća su se sakupila, pomolila se, Dominik je blagoslovio hranu koja nije bila na stolu i onda su se pojavila dva mlađića s velikom košarom kruha i vina. Neki kažu da su donijeli kruh i po jednu smokvu. Dijelili

su od mlađih članova prema starijima. To se dogodilo dva puta: U blagovaonici samostana San Sisto u Rimu i u Bolonji, u samostanu uz crkvu Santa Maria di Mascarella. Ta slika podsjeća na Isusa i njegove učenike za stolom na posljednjoj večeri i na brojnim drugim obrocima, samo što je u centru slike sveti Dominik. Godine 1882. slika je povjerena restauratoru koji je s druge strane stola koji je bio priljubljen uza zid otkrio prvotnu sliku s početka XIII stoljeća. Smatra se da je to prvi nacrtani lik svetog Dominika neposredno poslije kanonizacije. U potpunosti odgovara opisu koji nam je ostavila sestra Cecilija. Neki tu sliku nazivaju Čudo kruha, drugi Dominikov stol. Dominik nije svet po svojim čudima a nije mali broj zapisanih čuda. Dominik je svet radi svoje ljubavi, čega je i sadržaj slike dokaz.

Stol je dugačak 6 metara , a slika je široka 45 centimetara. Nisu svi dijelovi stola na okupu. Jedan dio je u ćeliji svetog Dominika; jedan u župskoj crkvi Santa Maria di Mascarello. Jedan u samostanu Santa Sabina u Rimu i dva dijela su u samostanu dominikanaca u Bologni.

Očita je simbolika: stol, kruh, Dominik i 4 braće... Euharistija je temeljna hrana dominikanaca i zalog zajedništva s Bogom i ljudima. Dominik moli, blagoslavlje, vjeruje da će Bog po njemu učiniti čudo i nahraniti braću. „Dajte im vi jesti“, rekao je Isus apostolima. Dominik se pokazuje pravim Isusovim učenikom. Svojoj braći daje kruh svagdašnji i Kruh Života. Zajednica ne može živjeti ni bez jednog ni bez drugog kruha.

Učitelj Reda nas poziva da kroz ovu godinu pokušamo odgovoriti sebi i zajednici na nekoliko pitanja:

1. Što za nas znači biti za stolom sa svetim Dominikom ovdje i sada (*Hic and nunc*)?

2. Kako nas njegov život i djelovanje nadahnju i potiču da dijelimo svoj život, svoju vjeru, nadu i ljubav, svoja duhovna i materijalna dobra kako bi se i drugi mogli hraniti za tim istim stolom?

3. Kako taj stol postaje stolom lomljenja Riječi i Kruha Života?

Ova godina ne smije biti godina samohvale, iako bi se imali čime hvaliti; ne trebamo Dominika proučavati kao sveca na postolju. Trebamo roniti u njegovu i našu karizmu promatraljući je u kontekstu vremena i prilika. Po karizmi je Dominik živ, tu je s nama u svakom kutku zemljine kugle. Karizma njegova živi po braći i sestrama, redovnicima i redovnicama, po laičkim bratstvima i pridruženim članovima, aktivnoj i kontemplativnoj braći i sestrama, živi po meni i po tebi. Ozbiljno nam se zapitati: živi li karizma po

meni ili samo životari dok se potpuno ne ugasi? Hoćemo li njenu životnost razbuditi i oživjeti, hoćemo li sebi otkriti našu pravu ulogu u tom lancu dugom i starom punih 800 godina? Budimo prema sebi pošteni i zapitajmo se: „Po čemu me Bog i ljudi prepoznaju kao dominikanku? Jesam li prepoznatljiva Dominikova kćer?“

Zašto u moto uvedoše izraz **ZA STOLOM**? Sjedenje za zajedničkim stolom pokazuje da smo sudionici, svi jednakom odgovorni, jedni na druge utječemo, imamo mogućnost kreirati – stvarati život, planove i odluke. Nemamo pravo povlačiti se, šutjeti i živjeti svoj život, iz prikrajka gledajući gdje sve možemo pronaći pogreške svojih sestara, tražeći njihove slabe točke i ograničenosti.

Naš zajednički stol, naša bogata duhovnost, naša karizma počiva na četiri stupa jednakovo važna. Ako i jedan stup zanemarimo, držeći ga manje važnim, možda i uspijemo pronaći svoj put, ali taj put, uvjerenja sam nije dominikanski, jer mu nešto bitno nedostaje. Stol nije stabilan. Molitva, studij, zajedništvo i propovijedanje trebaju imati ravnotežu, isprepletati se, nadopunjavati se, živjeti i izvirati jedan iz drugoga. Tek tako će naš stol, naša ponuda svijetu, naša ravnoteža i sigurnost biti potpuni.

A) - **MOLITVA** nam je svakodnevna hrana od koje se naš duhovni život hrani i cvjeta.

Slavlje slike misa i slavlje časova, krunica i meditacija, slavlje sakramenta svete ispjivjedi. O kakvoći molitve ovisi moj odnos prema Bogu, prema meni samoj i prema sestrama u zajednici i ljudima izvan nje, ovisi naš apostolat, naš studij, zajedništvo i propovijedanje. Dominikanci

naglašavaju vrijednost aktivnog djelovanja i kontemplativnog života. Tiha molitva u tišini i sama tišina uzdižu Bogu dušu jednako kao i zajednička slavlja prosuta kroz cijeli dan. Dominikanci ne traže temu za svoju usmenu i mislenu molitvu isključivo u duhovnim stvarnostima. Nalaze vrijednim i svakodnevni život, život sa svim njegovim mukama i problemima, uspjesima i radostima. Ono što razmatramo, Riječ Božju u Sv. Pismu i Riječ Božju koja je uzela ljudski lik, mijenja nas same ali plodovima svoga razmatranja i druge obogaćujemo, kaže naša zahvalna molitva nakon razmatranja.

Naš život se hrani Božjom Riječi, ponavljam, s onom iz Svetog Pisma, u Euharistiji i s onom koju nam šalje tijelo njegovo čiji smo svi udovi.

B) STUDIJ – Dominikanski život i studij su nerazdvojni. Na prvom mjestu je studij Božje Riječi. Na drugo mjesto dolaze svi ostali studiji koji pomažu dublje proniknuti u Božju Riječ i

oni koji pomažu osvijetliti putove i načine prenošenja Božje Riječi drugima. Sve što služi bržem i učinkovitijem načinu privođenja ljudi k Bogu i razotkrivanja Božjeg lica kako bi ga što bolje ljudi upoznali. Studiranje nečega gdje Bogu nema mjesta nije nam ni korisno ni potrebno. Prazno znanje ne obogaćuje niti usrećuje čovjeka. Teologija priprema hranu kontemplaciji koja donosi plodove na korist dotične osobe i ljudima oko nje. Dominiku znanje nije bilo na prvom mjestu već ljubav prema Bogu i dušama, ali je znanje promovirao na svakom polju. Zato je i uveo studij u život dominikanca i dominikanke, jer je iskusio potrebu znanja u propovijedanju Božje Riječi.

C) - ZAJEDNIČKI ŽIVOT – Dominikanci žive u manjim ili većim zajednicama. Žive kao braća i sestre dijeleći mnogo više od zajedničkog krova. Sve nam je zajedničko, dom i predmeti, hrana i kor. Ništa sebi ne prisvajamo, čak ni darove koje nam je Bog dao i ulio ili smo ih upornošću stekli. Živimo svoje zavjete po uzoru na Božanskog Učitelja, slobodni od materijalnih dobara i uvijek spremni krenuti dalje kad to posluh od nas zahtijeva. Ništa i nikoga ne prisvajamo. Jer smo se po zavjetu siromaštva odrekli privatnog posjedovanja a zavjetom čistoće postajemo slobodni od navezanosti na bilo koga. Znam da to nije baš opipljivo ni u mom ni u tvom životu, ali k tome treba težiti, to nam je ideal. Bogu smo puno obećali a jedva mu dajemo mrvice svoga života. Uvjereni smo da stvaramo svoj vlastiti put, nešto novoga u dominikanskom

životu, a uspijevamo nahraniti samo svoj egoizam i neku svoju posebnost:

sve što poželim trebam imati ovdje i sada, mogu raditi što i kako hoću i to uspijevam njeđegujući svoje bolesti, ističući svoje zasluge, naglašavajući svoje darove i sposobnosti, svoje godine i vlastite potrebe. Zajednički život nam se često svodi na zajednički krov nad glavom. Ostalo je moje: moje vrijeme, moj kutak, moj raspored i potrebe; moj dnevni red...

A zajedništvo kao važan stup dominikanskog života? Gdje je ono u svemu tome?

D) - PROPOVIJEDANJE – Propovijedi, one koje dotiču srca ljudi žive od studija, molitve i zajedništva. Bez tih elemenata sumnjam da na dugo vrijeme možemo zavaravati sebe i druge. Propovijeda se riječju i životom. Same riječi nisu uvjerljive ma koliko spretno bile izrečene. Ljubav prema dušama i spremnost na žrtvu daju zamaha našem propovijedanju. Dominik nam je dao primjer. Sad je vrijeme da upoznamo pokretačku snagu koja ga je vukla naprijed i omogućila mu stvoriti veliku dominikansku obitelj

koja je ostala obitelj, nije se dijelila, već 800 godina. Spremnost braće i sestara na suradnju s Duhom Svetim i jednih s drugima, Dominikova karizma živi, blagoslovljena je i ima budućnost. Nemojmo sestre, baš mi biti slabe karike u čvrstom lancu, ne dopustimo da s nama karizma počne venuti.

Još nešto mi pada na pamet kad je riječ o motu godine. Danas, kad sustolništvo polako zamire, kad svatko žuri i juri da uhvati vrijeme, kad pronalazi opravdanje da ne sjedi s bratom, sa sestrom, prijateljem ili s članovima obitelji za istim stolom, kad s njim ili s njom nema što dijeliti: ni iskustvo, ni vjeru, ni radosti, ni muke, ni dosjetke... Red nas zove da se vratimo, da se skupljamo oko obiteljskih stolova, trudeći se vratiti radost, opuštenost, potrebu razgovora jedni s drugima, naprsto se samo družiti, a ne biti promatrači koji nikome baš dobro ne sjedu. Krist je često koristio metodu punih stolova (Posljednja večera, postavljen stol krcat svježe tople pečene ribe, stol s kruhom u Emausu, Stol u kući Carinika, onaj u Martinoj i Marijinoj kući, ...) Za stolom je svoje učenike uvodio u mnoga otajstva i tajne. Tu bi ih poučavao da dijele sve što imaju, da budu velikodušni, da praštaju i raduju se povratku zalutalih, tu im je pokazivao milosrdnog Oca, Oca koji prašta, tu je birao učenike za službe.

Mir i radost zajedništva se nabolje osjeti za stolom gdje sustolnici dijele hranu, dijele blizini, doživljaje i iskustva. Ne bi bilo suvišno porudit na zajedničkom druženju i opuštenom razgovoru. Možemo sebi glasno postavljati pitanja i na njih tražiti odgovore. Što ja osobno mogu više pridodati da moja zajednica zaživi dublje zajedništvo, da posluh, siromaštvo i čistoća budu vidljivi u mome življenju? Kako stojim s molitvom, studijem, zajedništvom i propovijedanjem? Koliko me sve to kao dominikanku oblikuje? Teorija je jedno, praksa je drugo. U praksu bi trebali taknuti, tu hramljemo. Uvijek je na vrijeme upoznati istinu o sebi i od nje se uputiti dalje. Možemo mi to. Još imamo za to snage. Možda nam malo volje nedostaje. Ova godina će pomoći ako je ozbiljno shvatimo, ako

u obzir uzmemu sve što nam je preporučeno. Znat ćemo da smo uspjeli kad neki slučajni gost ili prolaznik zaključi: *Ovo je izvorna dominikanska obitelj, prepoznatljiva svakim djelićem svoga življenja..* Vratimo ljepotu i zanimljivost

zajedničkog stola u doslovnom i prenesenom smislu. Upravo je po svojoj poruci stol Masarella došao u fokus razmišljanja, vrednovanja, preispitivanja življenja našega svagdašnjega.

s. Katarina Maglica

PORUKA PRIGODOM DANA POSVEĆENOŽ ŽIVOTA 2021.

Gospicko-senjski biskup Zdenko Križić i predsjednik HRK o. Slavko Slišković uputili su poruku prigodom Dana posvećenog života

Predsjednik Vijeća Hrvatske biskupske konferencije za ustanove posvećenoga života i družbe apostolskoga života gospicko-senjski biskup Zdenko Križić i predsjednik Hrvatske redovničke konferencije o. Slavko Slišković uputili su poruku prigodom Dana posvećenog života koji se slavi na Svjećnicu 2. veljače 2021. godine.

Poštovane redovnice, redovnici i laici posvećeni u svijetu, drage sestre i draga braća u Kristu!

1. Kad smo vam prošle godine upućivali Poruku za Dan posvećenog života, nismo mogli niti slutiti pred kakvim će kušnjama biti svijet, naša domovina, a s njome i Crkva. Još smo uvjek svjedoci pandemije koja je pogodila cijeli svijet i koja nam je bitno promijenila način života, način kako se susrećemo, pa i način kako slavimo Božja otajstva. Mnogi su se razboljeli, a velik je broj naših sugrađana i umro. Među njima bile su i Bogu posvećene osobe. Osim toga, našu su domovinu pogodili razorni potresi, najprije onaj u Zagrebu i okolicu, a onda i onaj u Petrinji, Sisku i Glini s okolicom. Mnogi su ostali bez krova nad glavom, a nekoliko je osoba i smrtno stradalo. U ovim okolnostima bili smo

svjedoci solidarnosti koju su iskazali redovnice, redovnici i laici posvećeni u svijetu. Premda su često i njihove zajednice bile pogodjene ovim nevoljama, nisu prestajali gledati na druge te su nastojali pomoći i biti blizu. Potičemo vas da i dalje nastojite ohrabriti sve oko sebe, pružajući i duhovnu i materijalnu pomoć. Upravo se u ovim nevoljama vidi kako je važna nenavezanost na materijalno i sloboda za Boga i za brata čovjeka.

2. Prošle godine papa je objavio encikliku *Fratelli tutti*, pozivajući se već i naslovom na riječi *Opomena* svetog Franje Asiškog upućene njegovoj braći: »Svi, braćo (tal. *fratelli tutti*), gledajmo dobrog pastira, koji podnese muku križa da spasi ovce svoje. Za Gospodinom su išle ovce njegove u trudu i naporu, u sramoti i gladi, u slabosti i kušnji i u svemu ostalom, i za to su od Gospodina primile život vječni. Stoga je velika sramota za nas sluge Božje što su sveci učinili djela, a mi želimo odatle primiti čast i slavu samo pripovijedajući ih i propovijedajući o njima« (*Opomene* 6). Sveti Franjo promatra svoju braću na evandeoski način, kao ovce čiji je Pastir za njih podnio muku. Uspoređuje ih s prvim učenicima koji su, također poput ovaca, slijedili Pastira i u nevoljama. Bogu posvećene osobe uvijek su pozvane da budu zagledane u Gospodina, da njega naslijeduju i u nasljedovanju njega da znadu prihvatiti i nevolje koje ih snalaze. To se ostvaruje u bratstvu i sestrinstvu, u međusobnim odnosima, a ne bježeći od njih. Još više, prema papinoj viziji, ova dimenzija bratske ljubavi ostvaruje se u otvorenosti prema drugima (usp. *Fratelli tutti*, 6). Papa

stoga poziva na svjetsko bratstvo (usp. *isto*, 8). Ni osobe posvećena života ne mogu prema tom pozivu ostati ravnodušne. Potrebno je najprije članove vlastite zajednice doista prepoznati kao braću, kao sestre, kao dionike istog duhovnog poziva i poslanja. Takvo življenje bratstva i sestrinstva sa svojom nesebičnom ljubavlju ima misijsku snagu svjedočenja evanđelja. Ljubav se po svojoj naravi ne može živjeti samo u jednom zatvorenom krugu, nego se nužno mora širiti prema van. Stoga je potrebno doživljavati i sve pripadnike Crkve i sve kršćane kao braću i sestre koji su krenuli na put nasljedovanja stopa Gospodina našega Isusa Krista, bilo da je riječ o članovima crkvene hijerarhije, bilo da je riječ o ostalim vjernicima. Bratska ljubav isključuje svako ogovaranje i ocrnjivanje, a podrazumijeva oprštanje i zauzetu molitvu za svakoga. Konačno, u papinoj viziji, svi su ljudi braća jer im je Bog svima Stvoritelj. Ovo univerzalno bratstvo stoji kao poziv i pred Bogu posvećenim osobama. Upravo bi one trebale svjedočiti takvu otvorenost, polazeći od uvjerenja kako Bog želi da se svi ljudi spase. Isus nam svojim primjerom pokazuje da vječno spasenje neke osobe započinje i tako što se prepoznaju njihove konkretnе potrebe, pa liječi bolesne, poučava, opršta grijeha. Prepoznati potrebe drugoga, bez razlike je li vjernik ili nije, znak je bratske ljubavi koju trebamo svjedočiti.

3. Već smo zašli u Godinu svetog Josipa. U svome apostolskom pismu *Patris corde* kojim je najavio ovu Godinu, papa predstavlja svetog Josipa kao voljenog oca i nježnog oca punog ljubavi, pa polazeći od njegova primjera kaže: »Zli nas tjera da svoju slabost gledamo negativno, dok je Duh nježnom ljubavlju iznosi na vidjelo. Nježnost je najbolji način da dodirnemo ono krhko u nama. Upiranje prstom i osuđivanja, što često koristimo u odnosu prema drugima, znak su nesposobnosti da u sebi prihvativimo vlastitu slabost, vlastitu krhkost« (*Patris corde*, 2). Prihvativi vlastitu krhkost bitan je korak na putu osobnog obraćenja i na putu prihvaćanja drugih kao braće i sestara s njihovim slabostima i krhkostima. Papa podsjeća i da se sveti Josip »zaziva

kao zaštitnik nesretnika, potrebitih, prognanika, nevoljnika, siromaha i umirućih. Prema tomu, Crkva ne može ne pokazati posebnu ljubav prema našoj najmanjoj braći i sestrama, jer je Isus pokazivao osobitu brigu za njih i osobno se potistovjećivao s njima. Od svetog Josipa moramo naučiti tu istu brigu i odgovornost. Moramo naučiti voljeti dijete i njegovu majku, voljeti sakramente i milosrđe, voljeti Crkvu i siromašne. Svaka od tih stvarnosti uvijek je dijete i njegova majka» (*Patris corde*, 5). Bogu posvećene osobe pozvane su živjeti svoj zavjet djevičanstva sa svijetom da su istovremeno pozvani biti očevo i majke svima koji su u potrebi i u njima prepoznati Isusa o kojem se sveti Josip brinuo.

4. Stoga vas potičemo, braće i sestre, da u razdoblju koje je pred nama uzmete k srcu primjer svetog Josipa, da znadete, poput njega, u sjeni,

ne težeći za slavom, u životu za druge, biti braća i sestre svim ljudima i sve ljude prepoznati kao braću i sestre. Osobito je to potrebno u odnosu prema onima koji su pogodjeni nedavnim nevoljama. Sveti Josip, koji nije mogao do kraja razumjeti tajnu Isusova utjelovljenja i Marijina poslanja, neka nam bude poticaj da s pouzdanjem prihvativimo i tajnu vremena u kojem živimo i nevolja s kojima se susrećemo.

Želimo vam s takvim pouzdanjem proslavite i Dan posvećenog života! 28. siječnja 2021.

U ime Vijeća Hrvatske biskupske konferencije za ustanove posvećenoga života i družbe apostolskoga života,

msgr. Zdenko Križić, predsjednik

U ime Hrvatske redovničke konferencije,

o. Slavko Slišković, predsjednik

Autor: IKA; objavljeno: 28. 01. 2021

U ZAGREBU PROSLAVLJEN DAN POSVEĆENOOGA ŽIVOTA

Svečanim euharistijskim slavljem u crkvi bl. Augustina Kažotića, kod dominikanaca – na Pešćenici, na blagdan Svjećnice, ili Dan posvećenoga života. U zajedništvu s više provincijala, uključujući i predsjednika Hrvatske redovničke konferencije fr. Slavka Sliškovića OP, euharistijsko slavlje predvodio je zagrebački pomoćni biskup Ivan Šaško.

Uvodeći u slavlje, prije blagoslova svijeća, biskup Šaško je zahvalio prisutnima, da i ove, kao ranijih godina svojim sudjelovanjem u slavlju ponazočuju ljepotu redovničkoga spektra u nadbiskupiji. „Taj se spektar vidi istinski samo u Svjetlu koje dođe na svijet; u Svjetlu koje u tami svijetli i tama ga ne obuze.“

Osvrnuvši se na Evandjeљe po Luki i prikazanje Gospodinovo, mons. Šaško je istakao važnost otvaranja Duhu Božjemu i napuštanje prostora sebičnosti u svakodnevnom životu.

U svojoj se homiliji najprije usredotočio na evanđeoski tekst iz Lukina evanđelja, o Isusovu prikazanju u hramu, nadovezujući to i sa stanjem pandemije i potresa što nas trenutno zakuplja i pomalo straši. S tim u svezi je rekao: „Pandemija i potres pogled usmjeruju prema Božjemu stvarateljskom djelu, prema njegovu gospodstvu, nedokucivoj providnosti i Očevoj ljubavi. Odnos prema bližnjima ima svoje izvorište u činjenici da smo svi Božja stvorenja i međusobno braće i sestre, ali tek u Sinu susrećemo

nadvladanost grijeha koji razdvaja i vodi u ponижavanje bližnjih; u Njemu smo dionici djela spasenja koje razotkriva puni smisao naše stvorenosti, naših čežnja, naše pripadnosti nebu.“

„Prikazanje Isusa u Hramu trenutak je u kojem je uprisutnjeno Presveto Trojstvo: Otac prima Sina koji se daje kao prinos, a Duh Sveti čovjeku posvećenom Bogu objavljuje otajstvo koje se ispunja pred njegovim očima.

Isti je Duh objavio starcu Šimunu da neće umrijeti prije negoli vidi Mesiju; isti ga Duh, koji je na njemu, potiče ga da dođe u Hram i da uzme u ruke Krista, da se pričesti prisutnošću Spasenja i dade hvalu Bogu.

Prikazanje u Hramu iznimani je vazmeni trenutak, događaj prolaska milosti, događaj prjelazaka i prenošenja života; događaj koji nesigurnost preobražava u sigurnost, koji tamu prožima svjetлом, koji strepnju iščekivanja vodi u radost dočekanoga. Šimun vidi što drugi ne vide. Duh koji je na njemu daje mu u slabosti Djeteta tako jasno prepoznati spasenje, da može zatražiti oproštaj od zemaljskoga života, sada ispunjen mirom, jer je vidio sve što se može vidjeti i primio sve što se može primiti.“ ... „Šimunu i Ani

zajedničko je dugo služenje Bogu, služenje životom. To je ozračje susreta s Bogom koje i nas uči da Bog dolazi za svakoga čovjeka, a povlašteno je mjesto srce koje čezne za njegovim dolaskom i tu čežnju očituje služenjem.

Šimun u čežnji čeka, da bi vidio Krista, da bi bio razriješen spona prolaznosti u miru. Za njega je susret s Isusom, Marijom i Josipom pečat življenja kojim je vjerovao u Božja obećanja spasenja.

Tako i Ana svojim izborima upućuje na čekanje pokazujući povezanost s temeljnim biološkim uvjetima života. Ona je udovica i čeka novu svadbenu prisutnost, ispunjenje čežnje za ljubavlju. Ujedno posti, pokazujući da čeka istinsko jelo. Njezino je srce zahvaćeno čekanjem i budnošću.“

Biskup Šaško je u nastavku povezao i smisao svijeće s današnjim blagdanom. „Utjelovljenje je dolazak istinskoga svjetla, a Dijete koje je unešeno u Hram i prikazuje se, da bismo vidjeli vazmenu žrtvu.“ ... „Upravo to susrećemo u svome pozivu i od toga živite svoj redovnički poziv. – nastavio je biskup Šaško. „Temeljna je radost u tome da Bog želi susresti čovjeka. Da bismo trajno primjećivali Kristovu prisutnost, osim susreta sa sobom, darovao nam je svoga Duha. Običava se reći propovjednički sigurnim pozivom: **Otvorite se djelovanju Duha!** Pobožan poziv, ali što on znači za nas i za druge vjernike?

Šimun i Ana nisu činili izvanrednosti, nisu privlačili ni plijenili pozornost, nisu bili nametljivi niti ‘zamamni’. Svaki su dan, izvanjski gledano, činili jednako, ponavljali slično.

No, toga ih je dana „ponukao Duh“. Taj je trenutak bio drukčiji – ponajprije u njima. Svaki kršćanin, kada otkloni sebičnost, osjeti taj duhovski mjerač, nepogrješivi *‘kršćanski spirometar’*, koji osjeti ubrzan dah, kao plod čežnje i topline srca, kao jasan znak da smo negdje pozvani biti, jer je tamo za nas pripravljena istinska hrana, zagrljaj neba, mir i radost.“ Biskup Šako je u nastavku spomenuo kako nam život može postati rutina, nešto svakidašnje, nezanimljivo. A svi bismo željeli iskočiti iz rutine, jednoličnoga ponašanja.

„Zato je redovništvo dragocjeno, jer pokazuje kako se čežnjom, gledanjem spasenja, u redovitosti rađa i ostvaruje evanđeoska novost. Cijelo Evanđelje je veliki obrat, ne-normalnost u odnosu na logiku zbilje koje Evanđelje zove ‘svijet’. A ključ je u ljubavi.

Ako razmišljam o svojoj svakidašnjoj službi, o ponavljanjima kao o neslobodi i zaprijeci za radost, tada sam zaboravio poziv i čežnju koja daje prepoznati Gospodina. Ako u svojoj svakidašnjici pronalazim vrijedne posebnosti, tada ću biti nošen istinom da je Isus prikazan u hramu moga života, vidljiv svakoga dana.“ Na kraju homilije biskup Šaško je zahvalio redovnicima za svjedočanstvo čežnje za Bogom.

„Ako ju ne osjećate dovoljno snažnom, zacijelo je zahvaćena kušnjom, a današnje slavlje govori da ju ne trebamo tražiti daleko. U nama je. I više od toga: mi smo u Njoj, u Kristu koji je utjelovljena Božja čežnja za našom radošću.“ – zaključio je biskup Šaško.

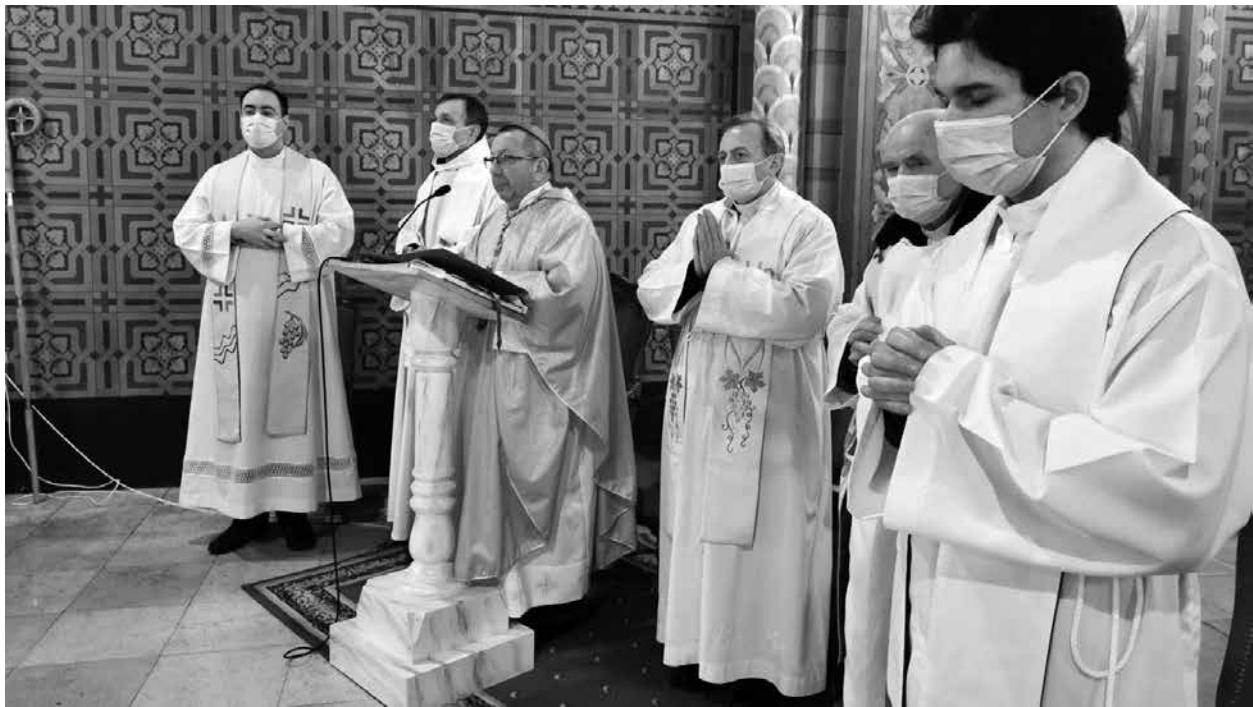
Misno su slavlje uzveličale svojim pjevanjem sestre milosrdnice.

DAN POSVEĆENOŽ ŽIVOTA U SUBOTICI

Blagdan Prikazanja Gospodinova i Dan posvećenog života u Subotici, u ponedjeljak 2. veljače, proslavljen je euharistijom koju je u subotičkoj franjevačkoj crkvi sv. Mihovila predslavio subotički biskup Slavko Večerin.

U uvodu u slavlje, prije blagoslova svijeća, biskup se osvrnuo na blagdan Svjećnice. „Svetlo svijeće koje ‘hrani’ rastopljeni vosak, ponajprije

je simbol Isusa Krista, koji se za nas iz ljubavi žrtvuje. Zapaljene svijeće su i znak pripravnosti za Gospodina koji dolazi. Stoga zapaljena svijeća označava Isusovu nazočnost: na oltaru, kod navještaja Evanđelja, pred tabernakulom, kod sakramentalnog slavlja ili prilikom raznih blagoslova. Svijeća prati i krštenikov život. Neka nam i ove svijeće, koje ćemo sada blagosloviti,

budu znak Isusa koji nas uvijek prati, osvjetjava nam životni put i vodi nas u vječno blaženstvo“, pozvao je biskup.

U homiliji je protumačio evanđeoski temelj blagdana Prikazanja Gospodinova. „Teološki gledano dubok je i ljudski potresan događaj Prikazanja, premda se na prvi pogled ne događa ništa neobično: ponavlja se stari običaj židovskoga naroda: svakog prvorodenca prikazuju Bogu za potpunu službu, a onda ga simbolički otkupljuju za ovaj život. Isusa prikazuju njegovi roditelji, kao svakog židovskog dječačića. No utjelovljena Riječ Božja sigurno prikazuje i sebe. Čitav Isusov život bit će poslanje ljudima da se na taj način izvrši sveopća Božja volja da se svi ljudi spase. Isusov život bit će život za druge u Bogu. On je u pravom i istinskom smislu riječi čovjek za druge“, kazao je mons. Večerin.

Rekavši da u traženju poruke blagdana i događaja treba krenuti od čina prikazanja. „Naš život ima smisla samo ako ga prikažemo Bogu. Sve ono što želimo zadržati sebi, izgubljeno je za vječnost. Postoji u našem životu jedan nerazuman strah: ako nešto damo Bogu, kao da je to onda za nas izgubljeno. Mnoge majke, općenito roditelji, boje se dati svoga sina ili kćer za svećenika odnosno časnu sestru, jer se boje da će ih

tako izgubiti. Šteta što ljudi ne pitaju koju majku svećenika ili redovnice kako se osjeća kad joj je sin postao svećenik, kći časna sestra. Nisu ih izgubile, već dapače – doble. To vrijedi i za svaku drugu stvar: naš posao – slobodno ga prikažimo Bogu i dobit ćemo ga natrag u blagoslovjenom obliku. Naši planovi, naše radosti i nadanja, ali i strahovi – sve dobiva drukčiju vrijednost, ako ih prikažemo Bogu“, kazao je biskup.

Približavajući likove pravednika Šimuna i udovice Ane u događaju Prikazanja, rekao je da „oni stoje pred nama kao vječni primjer čovjeka koji traži i nalazi Boga, makar se taj Bog skriva u najobičnijim prilikama svagdanjeg života, kao što je jedno maleno dijete u naručju svoje majke. Ali tko živi u Bogu, taj ima vid i za ono za što čovjek ovoga svijeta nema. O, kako bismo rado saznali njihovu tajnu, kako su uspjeli prepoznati Onoga koga su oduvijek očekivali, a učenjaci i službeni vjerski vođe onoga vremena nisu ga uspjeli prepoznati. Ako pažljivo čitamo evanđelje, možda ćemo naći tu tajnu. Šimun je bio „pravedan i bogobojan i iščekivaše utjehu Izraelovu“ (Lk 2,25). U tih nekoliko riječi nalazi se sva tajna. Za Anu se kaže da je „služila Bogu“ (Lk 2,37). Pravednost je prvi uvjet da se može prepoznati Bog. Pravedan u biblijskom smislu

jest čovjek koji je drag u očima Božjim, koji hodi putovima Gospodnjim. Čekati Gospodina, to je drugi uvjet. Ana se trudila se da Božja prisutnost postane što vidljivija u ovome svijetu, među ljudima. Takvi mogu prepoznati Isusa i onda mogu pripovijedati i drugima“, rekao je subotički biskup.

„Danas se Crkva spominje svih onih koji su svoje živote predali i prikazuju ih Bogu kroz zavjete čistoće, siromaštva i poslušnosti – redovnici i redovnice. Oni svojim životom svjedoče ljepotu vječnog, blaženog života u Bogu. Oni su nam znak i svjedoci života koji nas čeka nakon ovozemaljskog života. Danas smo pozvani moliti za njih, da budu vjerodostojni svjedoci koji će privući i osvojiti mnoge duše za Boga. Moliti da Gospodin umnoži redovnička zvana u našoj biskupiji i cijeloj Crkvi“, zaključio je propovjednik.

Misu su suslavili subotički gvardijan fra Zdenko Gruber i drugi svećenici grada Subotice.

U Subotičkoj biskupiji od muških redovničkih zajednica djeluju franjevci, karmelićani i Braća Dobroga Pastira, a od ženskih Sestre Naše Gospe, Bačke sestre Naše Gospe, Kćeri milosrđa TSR-a sv. Franje, te sestre dominikanke.

DOMINIKANCI I DOMINIKANKE OSIGURALI MILIJUN KUNA STRADALIMA OD POTRESA

Provincijal Hrvatske dominikanske provincije fr. Slavko Slišković i ekonom Provincije fr. Zvonko Džankić posjetili su u ponедјeljak 15. ožujka skladište Caritasa Sisačke biskupije te uručili oko devet tona higijenskih potrepština u vrijednosti 295.000 kn. U sjedištu Caritasa dogovorili su raspodjelu dodatnih 255.000 kn stradalnicima. U Ordinarijatu Sisačke biskupije su biskupu Košiću uručili uplatnicu od 450.000 kn za obnovu crkve u Gori.

Ravnateljica Caritasa Kristina Radić i koordinatorica distributivnog centra s. Smilja Čirko

zahvalile su dominikancima i dominikankama na vrijednoj donaciji koja će mnogima uljepšati uskrsne blagdane.

U Ordinarijatu Sisačke biskupije provincijala i ekonoma primio je sisački biskup Vlado Košić. Budući da su već ranije posjetili ovu biskupiju te bili upoznati s razmjerima stradanja, biskup im je ovoga puta ukratko predstavio trenutačno stanje i poslove vezane uz obnovu.

Biskupu su tom prigodom uručili uplatnicu za obnovu crkve Uznesenja Blažene Djevice Marije i Svetišta Marije Majke u Gori. Zahvaljujući na daru, biskup Košić zaželio je puno uspjeha i Božjega blagoslova braći i sestrama dominikanskoga reda kako bi i u budućnosti mogli uspješno vršiti duhovna i tjelesna djela milosrđa.

Neposredno nakon razornog potresa koji je u prosincu prošle godine pogodio Banovinu provincijal Hrvatske dominikanske provincije fr. Slavko Slišković pozvao je članove dominikanske obitelji na prostoru Provincije na molitvu i konkretnu pomoć stradalima.

Svjesni težine situacije samostani i kuće braće

i sestara u Hrvatskoj i Sloveniji uključili su se u ovu akciju, kao i Hrvatske katoličke misije u Hamburgu i Hannoveru koje vode dominikanci.

Od vjernika i prijatelja prikupljeno je oko 500.000 kn, dok su dominikanci i dominikanke i iz vlastitih sredstava izdvojili još toliko. Njemačka dominikanska provincija Teutonija također je donirala 5000 eura, izvjestila je Hrvatska dominikanska provincija. (Autor: IKA Objavljeno: 15. 03. 2021.)

ZAGREB: Sestre se uključile u volontersku akciju u Sisku

Potresom pogodjena mjesta, osobito Sisak, Petrinja i Glina, u središtu su pozornosti cijele naše domovine. Šteta je zaista golema. Mnogi su ostali bez krova nad glavom. Naš je narod i u ovim prilikama pokazao svoje veliko srce. Sa svih strana stiže pomoć u raznim oblicima. I naše su sestre pokazale svoju ljubav i brigu za taj narod. Sakupile su i poslale za postradale posteljinu, odjeću, obuću i druge stvari. Ali nisu ostale samo pri tome. U organizaciji s. Jelene Lončar, voditeljice Zagrebačkog Karitasa, uključile su se, naizmjениčno s drugim redovnicama, u volontersku akciju (s. Marina, s. Ana, s. Ana Marija, s. Metoda, s. Kristijana, s. Irena). Volonteri, uglavnom, raspoređuju, svrstavaju i raznose pristiglu humanitarnu pomoć ljudima u njihovim privremenim skloništima. Osim ovih

potrepština, sestre su dijelile i krunice i uputile riječ utjehe i nade. Crkva se posebno angažirala u sakupljanju potrebnih stvari i u mnogim drugim akcijama, posebno u pronalaženju i organiziranju volontera.

Prilike su mnogo teže i gore nego što možemo vidjeti i čuti u medijima.

s. Ana je, 18. veljače, bila gost na HR u emisiji Susret u dijalogu, zajedno s p. Mijom Nikićem DI. Razgovaralo se o stradalima u Petrinji i okolicu. Jedan i drugi su bili тамо и видјели потребе ljudi bilo psihološke, duhovne ili materijalne naravi.

ODRŽAN SUSRET PRIORA I STARJEŠICA U ZAGREBU

Godišnji susret priora i starješica naših zajednica održan je u subotu, 13. veljače 2021. u samostanu bl. Hozane Kotorske u Zagrebu. Uvodno razmišljanje o siromaštvu u dominikanskom Redu imao je provincial dominikanaca fr. Slavko Slišković. On je provukao tu temu od Dominikove zamisli o siromaštvu u početci ma Reda do današnjih Konstitucija braće. Nakon toga je svoju riječ uputila vrhovna poglavarica s. Jaka Vuco. Sestre su zatim pojedinačno iznosile stanje u svojim zajednicama, malim i velikim, osvrnuvši se na život i dnevni red, apostolat, te ekonomsko stanje u zajednicama. Tražile su najbolja rješenja. Predstavljen je i kalendar događanja u ovoj godini 800. obljetnice

smrti sv. Dominika. Sestre su provele vrijeme u radosnom ozračju susreta istakнуvši kako su ovakvi susreti uvijek korisni i potrebni za međusobnu povezanost i poznavanje situacije u svim zajednicama.

DUH SV. DOMINIKA
U PRVOM DIJELU PRVOG POGLAVLJA »DUH I SVRHA KONGREGACIJE«
KONSTITUCIJA SESTARA DOMINIKANKI SV. ANĐELA ČUVARA

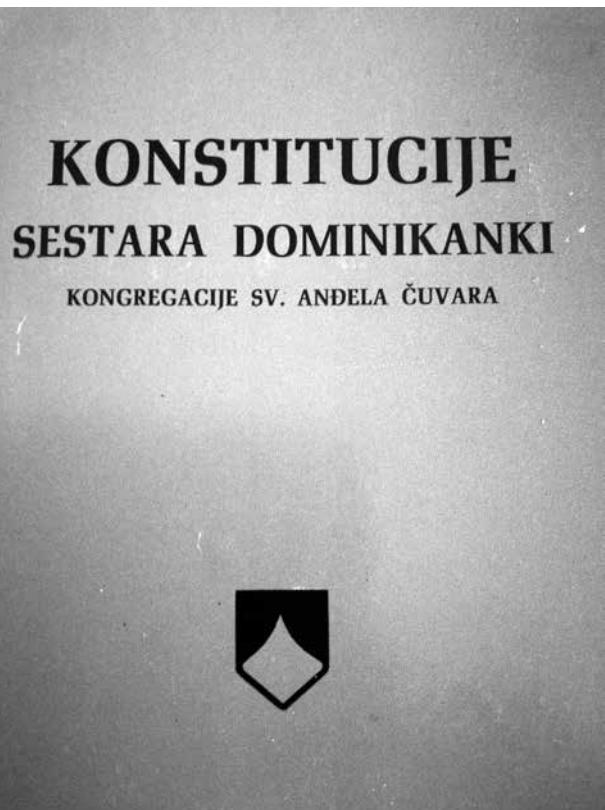
Seminarski rad s. Manes Puškarić, Šibenik, siječanj 2021.

PRVI DIO

UVOD

Konstitucije sestara dominikanki Kongregacije Svetih Anđela Čuvara, nakon dužeg promišljanja i rada na njima, svjetlo dana ugledale su 1985. godine. Od tada su na snazi kao relevantne za osobni i zajednički redovnički život sestara dominikanki naše Kongregacije, budući da svoj temelj pronalaze u Riječi Božjoj, Zakoniku Kanonskog prava iz 1983. i Pravilu sv. Augustina. Tijekom svih prethodnih godina, od njihove potvrde i stupanja na snagu, doneseni su mnogi Akti i uvijek se promišljalo o Konstitucijama. Nema sumnje da su one izvor nadahnuća za zreli i odgovorni redovnički život, da kriju mnoga blaga i da im se ne smije površno pristupati. Konstitucije je potrebno studirati i uočavati detalje koji opet kriju mnogo novih detalja.

U ovom seminarском radu govori se o prvom dijelu Konstitucija. Točnije, govori se o prvom poglavlju koje nosi naslov *Duh i svrha Kongregacije*. Poglavlje se sastoji od četiri točke. Ovdje su promišljane prve dvije točke u kontekstu njihove povezanosti s prvotnim duhom i životom sv. Dominika i samim počecima Reda propovjednika. Prvi dio rada donosi razloge ustavljjenja Reda svetog Oca Dominika, a to su posvećenje njegovih članova i spasavanje duša. Rad objašnjava što je posvećenje i na koji način se ono odražava u životu redovničke osobe, te kako je sv. Dominik živio svoju posvećenost već od djetinjstva. Što je spasenje i kako čovjek (u ovom slučaju redovnica) može spašavati drugog čovjeka u njegovim potrebama. Sveti Dominik je sve činio za drugog čovjeka, stoga smo i mi pozvane slijediti taj primjer. Otvoriti se čovjeku kraj sebe, čovjeku u potrebi.

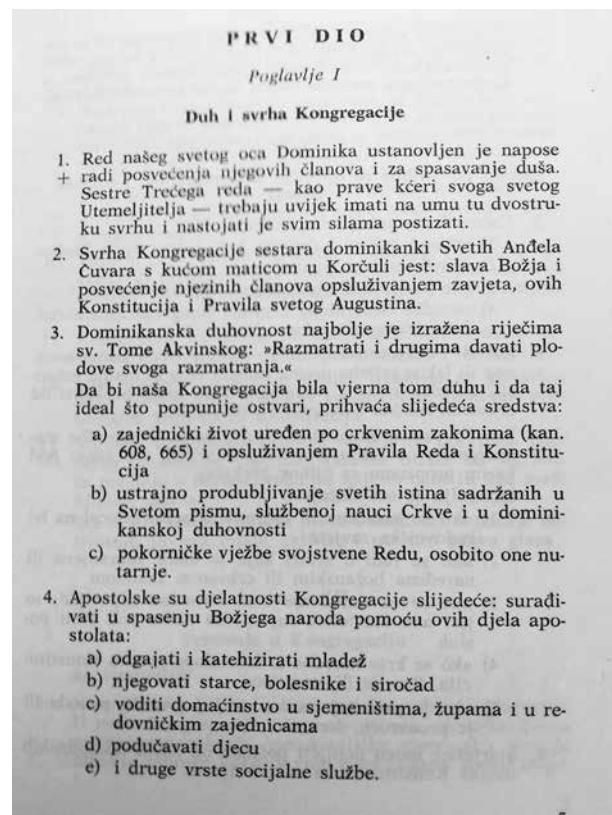
U drugom dijelu rada govori se o svrsi naše Kongregacije, a to su slava Božja i posvećenje sestara po zavjetima čistoće, siromaštva i poslušnosti, Konstitucijama i Pravilu svetog Augustina. U radu se naglasak stavlja na zavjete, ali u duhu dominikanske tradicije i duhu sv. Dominika. Tek kraće se spominje Pravilo i Konstitucije kao takve. U radu se pokušava doseći bit i u jasnim crtama pokazati koja je poveznica tih teoloških naputaka u prve dvije točke koje su uistinu neiscrpna duhovna baština o kojoj se može napisati teološki traktat i ući u samu dubinu osamstoljetne dominikanske tradicije.

1. RAZLOG USTANOVLJENJA REDA (PRVA TOČKA KONSTITUCIJA)

1.1. Posvećenje članova

U prvoj točki prvog dijela Konstitucija sestara dominikanki Kongregacije Svetih Andjela Čuvara pod naslovom *Duh i svrha Kongregacije* stoje dvije temeljne zadaće poradi kojih je ustanovljen Red propovjednika odnosno dominikanski Red. Jedna od tih zadaća jest posvećenje njezinih članova.¹ Pojam posvećenja osobe u nauku kataličke Crkve, koji se stoljećima prenosi usmenom i pisanom predajom putem Učiteljstva seže do samog izvora i temelja njenog poslanja – Isusa Krista. Njegovo (Sinovo) posvećenje koje svoju osnovu ima u pripadnosti i jedinstvu s Bogom. Ocem nema svrhu u samome sebi, nego je posvećenje "za" – spasenje čovjeka odnosno svijeta u potpunoj slobodi.² Tako Krist biva uzor božanskog posvećenja u kojem izazovno leži poziv za svakog čovjeka koji diše i živi. Ne kao statičan uzor s kojim se povezujemo samo ukoliko mi to želimo, nego *Kristovi su sljedbenici od Boga pozvani, ne zbog svojih djela, nego po njegovu naru i milosti; opravdani u Isusu Kristu, u krstu vjere uistinu su učinjeni djecom Božjom i dionima božanske naravi te su stoga doista posvećeni. Oni, dakle, živeći moraju uz Božju pomoć držati i usavršavati svetost koju su primili.*³

Posvećenost proizlazi iz poziva na svetost upućenog svima. Svatko u svome staležu i životnom opredjeljenju posvećuje se jer smo po sakramentu krštenja postali pobožanstvenjeni. Ovdje se govori o Bogu posvećenom životu u redovništvu. Duhovno zvanje osobe koja u potpunosti želi posvetiti svoj život Trojedinome Bogu dovodi njen život u posebnu vezu s posvećenjem samoga Krista za ljude. U tom posvećenju je uključen zreli izbor Boga koji iziskuje darivanje samih sebe na potpun i nepodijeljen

način, a koje se manifestira kroz življenje čistocene, siromaštva i poslušnosti u duhu evanđeoskih savjeta u duhu ljubavi koja cijelovito prožima Bogu posvećen život.⁴

Kad se govori o osnutku Reda svetog oca Dominika, onda se ponajprije mora reći da je jedini uzor svetom Dominiku od samog početka njegovog svećeničkog života bio Isus Krist kao uzor nasljedovanja i tema propovijedanja.⁵ I ne samo svećeničkog života. Blaženi Jordan Saski o Dominiku piše da je već kao dijete bio vrlo dobre naravi i da se je već tada, očito u različitim milosnim događajima, moglo vidjeti da će od njega biti nešto veliko. Kao dijete nije napuštao mir svoje kućne sobice.⁶ Tamo je sate provodio

1 Usp. Konstitucije sestara dominikanki Kongregacije Sv. Andjela Čuvara, Varaždin, Ništo "Varaždin", 1985., 5.

2 Usp. Silvana FUŽINATO, Bogu posvećeni život u Novom zavjetu, u: *Diacovensia* 23 (2015.) 4, 419.

3 DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Lumen Gentium. Dogmatska konstitucija o Crkvi* (21.XI.1964.) br. 40, u: *Dokumenti*, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2008., 155.

4 Usp. Ivan Pavao II., *Svim posvećenim osobama nekih redovničkih zajednica i svjetovnih ustanova u prigodi Marijanske godine*, Apostolsko pismo (22.V.1988.), u: *Crkveni dokumenti o posvećenom životu*, Zagreb, HKVRP – HUVRP, 1997., 175.

5 Usp. Simon TUGWELL OP, *Sveti Dominik i Red propovjednika*, Zagreb, DNI, 2004., 11.

6 Usp. Jordan SASKI, *Počeci Reda propovjednika*, Zagreb, DNI, 2000., 20.

u molitvi, razgovarajući s Bogom, postavljajući mu razna pitanja i tražeći odgovore. Može li drugačije biti s nekim tko je kasnije na glavni tron Reda uzdigao razmatranje same Istine? Od 1216. godine Red započinje svoju djelatnost pod budnim okom sv. Dominika. Ono što su braća zapisala o njemu formula je posvećenja njegovih članova u dominikanskom Redu, kako braće tako i sestara. Molitva i bdijenje pred Presvetim ključ su njegove ustrajnosti u Kristu Isusu, onome za kojim je vjerno pošao i kojem se u potpunosti svakodnevno predavao. Iako je sv. Dominik noću neprekidno bdio i molio⁷, a to ne može svatko i nije svakome dana ta milost Duha Svetoga, ipak ključ stalne posvećenosti u Kristu članova njegova Reda jest molitva. Upravo je iz molitve proizlazilo i proizašlo sve ono čemu se kod našeg Utemeljitelja divimo, sve ono što je oku vidljivo bilo i što je za nas ostalo zapisano da razmatramo.

Što je molitva? Budući da je Dominik, kako stoji zapisano, govorio s Bogom, nije slučajnost da je on preuzeo pravilo sv. Augustina za svoj Red. Sveti Augustin je prvi formulirao molitvu kao razgovor s Bogom.⁸ Nije to razgovor sugovornika na istoj razini. Razgovor je to između Onoga koji prvi dolazi čovjeku i kuca na vrata njegova srca (to je zapravo još i kvalitetniji odnos, jer u ravnopravnom odnosu dva čovjeka obojica se moraju jednako truditi ako želimo da odnos uspije i bude na razini određene kvalitete.

Međutim, u odnosu s Trojedinim Bogom koji je u ljubavi poslao svoga Jedinorođenca, neprestano tu ljubav izlijeva na čovjeka, strpljivo čekajući trenutak kada će čovjek barem malo odškrinuti vrata svoje duše, kako bi Bog neizmjerno izlio još više milosti i darova). Redovnik odnosno redovnica ta vrata, kao primjer cijelom svijetu, treba imati uvijek otvorena. To znači biti raspoložena srca i cijelog bića za razgovor koji nikada ne smije dosaditi ili postati suhoparan.

⁷ Usp. *Isto*, 50.

⁸ Usp. Katica KNEZOVIĆ, Molitva kao čin božanskog i ljudskog djelovanja, u: *Obnovljeni život* 55 (2000.) 2, 213.

U tome nam pomaže i sveto Pismo koje ostaje nepresušni govor Božji svakom od nas pojedinačno. Sveti Dominik je uz sebe uvijek nosio Riječ Božju, osobito Pavlove poslanice i Matejevo evanđelje a znao ih je napamet koliko ih je puta čitao i razmatrao.

Uvijek ostaje zanimljivo promatrati prve sestre koje je Dominik okupio pod svojim vodstvom u Pruilhu, u Francuskoj još prije nego li je okupio braću u formalne samostane. I to baš okupljene sa svrhom da mole za braću i njihov apostolat.⁹ Iako se to može promatrati u povijesnom kontekstu toga vremena kada je žena tretilana iz drugačije perspektive i nije imala jedna prava kao i muškarci u svojim staležima, ipak ne možemo poreći da molitva ostaje temelj posvećenja članova Reda propovjednika, molitva koja treba uvijek biti živa, ono što će sveti Ivan Pavao II. reći mnogo stoljeća kasnije *duboko i srdačno poznavanje Krista nastaje i produbljuje se svaki dan sve više životom koji je posvećen osobnoj, zajedničkoj i liturgijskoj molitvi.* (...) Neka ta svijest da pripadate Kristu doprinese da se vaša srca, vaše misli i djela – kao da su otključana ključem misterija otkupljenja – otvore svemu trpljenju, svim potrebama, svim nadama ljudi i svijeta, u koje je usađeno vaše evanđeosko posvećenje kao poseban znak prisutnosti Boga "kojemu svi žive", koje obuhvaća nevidljiva širina njegovog kraljevstva.¹⁰

1.2. Spasavanje duša

Druga svrha poradi koje je Red osnovan jest spašavanje duša. Ovdje se javlja pitanje čovjekovog spašavanja drugog čovjeka koje promatramo u duhovnom smislu, a tek onda u tjelesnom ukoliko je za tim potreba. Da bi se saznao odgovor potrebno je otvoriti stranice svetoga Pisma. U starozavjetnoj terminologiji, između ostalih pojmova, često se koristi riječ *yāšā* i njegove izvedenice. Pojam označava prenošenje čovjeka iz skučenog prostora ili ugnjetavačke

sredine na prostrano mjesto, iz loših prilika u dobre gdje život buja i gdje je zaštićen od neprijatelja.¹¹ Bog prvenstveno spašava, kroz cijelu povijest spasenja, od mnogih negativnih stvarnosti, od opasnosti za narod koju čine zlotvori, nasilnici, krvoloci, progonitelji. Bog spašava od opasnih situacija i problema a ono najvažnije od čega spašava jest grešno stanje čovjeka i od posljedica grijeha koje su ga zadesile. Primatelji spasenja jesu oni koji potaknuti Božjim savezom ljubavi i milosti uvide svoju potrebu i počašu skrušenu ovisnost o Bogu.¹² Spasenje ono koje proistječe iz božanskog plana za čovjekovo otkupljenje. Isus Krist je žrtva prinosnica koji svoj život polaže za čovjeka. Njegovo vazmeno otajstvo – muka, smrt i uskrsnuće, koje se očituje od samih trenutaka utjelovljenja i rođenja od Marije Djevice jest, kao prototip i konačna objava slike Izraela i izlaska iz Egipta, spasenje duše odnosno cijelog bića čovjeka.

No, biti otkupljen Kristovim vazmenim otajstvom ne znači fiksno biti spašen, kao da mi u tom spasenju nemamo udjela. Po krštenju bivamo zaognuti u kupelj spasenja i preporodenja u Isusu Kristu, postajemo sinovi u Sinu. To je temeljna milost u kojoj trebamo rasti, što postaje dio naše suradnje s Duhom Svetim čiji smo hramovi postali. Nažalost, mnogo ljudi se izgube na tom putu i, zbog različitih uvjeta

⁹ Usp. Josip MLINARIĆ OP, *Svjedoci obnove I.*, Zagreb, Birotisak-Roso, 1992., 67.

¹⁰ PAPA IVAN PAVAO II., *Redemptionis Donum. Apostolski nagovor redovnicima i redovnicama o njihovu posvećenju u svjetlu tajne Otkupljenja*, u: *Crkveni dokumenti o posvećenom životu*, 223.

¹¹ Usp. Ivan T. BLAZEN, Spasenje, u: *Biblijski pogledi*, 9 (2000.) 1-2, 82.

¹² Usp. *Isto*, 83.

života, zatome u sebi dar vjere i rasta u milosti Božjoj. Ovdje sad dolazi do izražaja drugotna svrha Reda: spasenje duša. Koliko smo pozvani ne samo sebe posvećivati, nego i drugima davati plodove toga pokazao je i sam sveti Dominik. Jedan od tih primjera jest njegova radikalnost u suosjećanju poradi spasenja duša. Tako stoji zapisano da je jednog nevjernika pozvao u krilo Crkve, ali on to nije htio jer je bio siromašan, a život u zajedništvu s nevjernicima davao mu je egzistencijalnu sigurnost. Dominika je to toliko dirnulo u srce, da je odlučio sebe prodati kako bi se želja ovog siromaha ostvarila i kako bi se vratio u srce Crkve.¹³ I prve sestre koje je Dominik okupio bilo je upravo zbog njegove gorljivosti za spasenjem duša, jer su se one obratile i napustile patarene.¹⁴ Red je od samih početaka slijedio Dominikovu gorljivost tako da je među glavnim zadaćama bilo i ostalo spasenje duša.

Strogi osjećaj vlastitog identiteta, koji je Red baštinio od Dominika, u mnogome je pridonio rastu i širenju Reda. Svojstva tog identiteta bila su: duh molitve, žar za spasenjem duša, ljubav prema Svetom pismu, važnost nauka i učenja, duboka svijest o vlastitoj misiji propovijedanja kao i sredstvima s pomoći kojih se tome moglo što učinkovitije udovoljiti.¹⁵

Istina jest da spasenje duša mijenja svoj kontekst. U Dominikovo vrijeme i počecima Reda to su bila krivovjerja. Dominikanci i dominikanke su kroz povijest osluškivali bilo društva i uvidali koji oblici rada i propovijedanja su najprikladniji za spasenje duša. Tako su se i dominikanke kroz stoljeća polako otvarale narodu i apostolskoj djelatnosti ponajviše među najbjeđnjima i najsiromašnjima (sv. Katarina Sijenska, sv. Ruža Limska). U središtu je čovjek i njegovo dobro, ljubav prema svakom čovjeku i želja da on isto upozna Istinu. Dominik je u središtu imao čovjeka kojem je htio ponuditi onu ljubav i milosrđe koju je sam svakodnevno osjećao u svom odnosu s Bogom. To je ono što trebamo, kao braća i sestre Reda naslijedovati. Stoga i u našim sestarskim Konstitucijama stoji ta svrha: spasenje duša. Kako dominikanka spasava duše? Ovdje govorimo o konkretnom djelovanju u susretu s čovjekom koje proizlazi iz prvotne svrhe: osobno posvećenje kroz molitvu. Bivši general Reda Bruno Cadore naveo je sljedeće: *Doista je nemoguće navesti brojne pothvate, prijateljstva i djela apostolskih sestara Reda, kao i svjedočenja o djelotvornoj prisutnosti kojom Riječ čine radosnom viješću za svoje suvremenike, u životu nastojanju da se "zapali vatrica" milosti Duha u ovome svijetu. To nastojanje tijekom stoljeća pokazivale su njihove utemeljiteljice i utemeljitelji u okolnostima u kojima mjesto i priznavanje žena nisu uvijek prolazili bez teškoća.¹⁶*

Sestre našega Reda, pa tako i naša Kongregacija, broji veći dio sestara koje svoje službu obnašaju unutar samostana. U domaćinstvu i

13 Usp. J. SASKI, *Počeci Reda propovjednika*, 28.

14 Usp. Josip MLINARIĆ OP, *Svjedoci obnove I*, 66.

15 William A. HINNEBUSCH, *Dominikanci. Kratka povijest Reda*, Zagreb, Nakladni zavod Globus, 1997., 29.

16 Bruno CADORE, *Hvaliti, blagoslivljati, propovijedati. 800 godina dominikanskog zajedništva*, Zagreb, DNI, 2018., 72.

upravi brinu se za život zajednice i njezin apostolat. Sestre koje su usmjerene na vanjski rad, najčešće se nalaze u pastoralu i socijalnim službama. I mi želimo i trebamo željeti osluškivati nevolje vremena poput sv. Dominika i odgovoriti zahtjevima društva i crkvenih gibanja. Raphaela Gasser OP navodi neke od mogućih novih aktivnosti koje su već prisutne u nekim Kongregacijama: biti među ljudima u

neposrednom kontaktu (siromašne četvrti), pratnja marginaliziranih u društvu, zapostavljenih djece i invalida, duhovno vodstvo žena, tečajevi, simpoziji, predavanja o duhovnosti našega Reda, buđenje svijesti diljem svijeta za pravednost, mir i čuvanje svega stvorenenog. Također, ona spominje da mi, u odnosu na braću Reda, i jesmo usmjerene na malene (djeca, siromasi, prikraćeni, stari, umirući, žene).¹⁷

2. SVRHA KONGREGACIJE (DRUGA TOČKA KONSTITUCIJA)

2.1. Slava Božja

Pojam *slava Božja* usmjeren je na samoga Boga kada se on objavljuje u svojim atributima – moć, slava, sjaj njegove svetosti. Bog svoju slavu objavljuje dvostrukim putem: preko velikim Božjih djela u povijesti spasenja (npr. prelazak preko Crvenog mora, čudo mane i prepelica) i Njegovim ukazanjima u kojima se očituje upravo Njegova slava (npr. Mojsiju se Bog objavio u oblaku na Sinaju, a nakon toga Mojsijevo lice je bilo puno svjetlosti). Za Židove, nakon izgradnje Hrama, slava Božja jest prebivala u njemu samome. Tu su se, preko liturgijskih čina i žrtava paljenica, poništavali grijesi naroda. U Novom zavjetu slava Božja izravno se povezuje s Kristom, što i jest jedna od temeljnih zadaća evanđelja. Božja je slava u potpunosti prisutna u Isusu. Poslanica Hebrejima kaže da je kao Sin Božji *odsjev sjaja* (Božjega) i *otisak biti* (Božje) (1,3), a prva poslanica Korinćanima kaže da je Isus *Gospodin slave* (2,8). Ta slava očituje se u cijelom Kristovom životu - od rođenja do uskrsnuća. Sve što je vezano uz Krista praćeno je popratnim znacima koji očitaju Njegovu slavu. Nakon rođenja to je poklon pastira, kraljeva, otvoreno nebo, zvijezda; u krštenju to je oblak i glas Boga Oca koji otkriva koje li miline u Sinu; u javnom djelovanju to su

brojna čudesna, ozdravljenja, oproštenja grijeha; u muci i smrti to je razderana hramska zavjesa, tama koja je obavijala nebo; u uskrsnuću to je odvaljen kamen, itd.¹⁸ Kristova slava proteže se i na kršćanina. Već je spomenuto krštenje i potpuna suukopanost i suuskrsnuće s Kristom po vodi milosti koja nas zahvaća. Onaj Hram u Jeruzalemu kojega više nema, postali smo mi. Mi smo postali ta živa slava Božja, taj Hram Duha Svetoga, to Svetište nerukotvoreno. Koja li čuda s nama ljudima! Slavno je već samo i živjeti kao kršćanin, dostojan života u Kristu, tražeći jedino njegovu slavu kroz svakodnevnicu u trpljenju i lakoćama životnih situacija. Sve što činimo i što govorimo treba odražavati tu slavu Trojedinog Boga. Potrebni smo objavljivati da je Bog ljubav u sebi, i da je to toliko velika ljubav, da se razlikuje na sve nas.

U našim Konstitucijama stoji da je svrha Kongregacije Sv. Andjela Čuvara slava Božja. Na pročelju samostana Svetih Andjela Čuvara u Korčuli stoji natpis *Bogu, Redu, Narodu, a geslo Reda jest Slaviti, blagoslivljati, propovijedati*. *Bogu* i *Slaviti* neodvojive su stvarnosti što znači da slava Božja na koju smo pozvani nalazi svoje korijene u duhu sv. Dominika osamsto godina unatrag. Na koji je način sv. Dominik slavio

17 Usp. T. EGGENSPERGER – U. ENGEL, *Dominikanci u svijetu i na hrvatskim prostorima. Povijest-duhovnost-aktualni projekti*, Zagreb, DNI, 2003., 177-178.

18 Usp. Xavier LEON-DUFOUR, *Rječnik biblijske teologije*, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 1969., 1182.-1183.

Boga? Ponajprije, njegov tjelesni izgled je odražavao slavu Božju. Poput Mojsija koji je nakon susreta s Bogom odsijevao sjajem na svojem licu, Dominik je uvijek bio ozarena i vedra lica te sjaj njegova lica nikada nije iščezavao.¹⁹ Uvijek je bio licem u lice s Bogom, u razgovoru s njim, baš tamo gdje Božja slava i stanuje - u euharistijskoj prisutnosti Uskrsloga - zatočenog iz ljubavi prema nama u bijeloj hostiji. Odraz slave Božje u Dominikovu životu jesu i čudesa koja je Bog preko njega činio. Blaženi Jordan je zapisaо da moći ono što je on mogao ne može ljudska snaga, nego osobita milost.²⁰ I to smo kao sestre pozvane naslijedovati. Redovnica uvijek na svoje umu, srcu i duši mora imati smisao zašto je odlučila u potpunosti posvetiti svoj život Bogu. Već je njen život, po sakramantu krštenja, posuda slave Trojedinoga Boga. Po zavjetovanju taj odnos postaje još tješnji jer odnos s Bogom postaje savez zaručničke ljubavi. Nadnaravna svrha života nikada se ne smije ispustiti iz vida. Tu prebiva slava Božja koja, ukoliko je redovnica uvijek otvorena tome smislu, silazi u svakodnevnu, naravnu stvarnost njena života. I baš poput Dominikova lica, njeno odražava milost i slavu Svevišnjega te donosi obilate plodove koji privlače ono oko nje da pristupe Kristu i upoznaju milosni život u njemu.

2.2. Sredstva posvećenja

Prethodno je spomenuto posvećenje u Kristu koje ontološki preobražava život kršćanina. Ovdje se govori o sredstvima posvećenja koja su navedena za sestre dominikanke u našim Konstitucijama. To su život po zavjetima poslušnosti, siromaštva i čistoće, Pravilu sv. Augustina te po samim Konstitucijama koje se temelje na Pravilu, Zakoniku kanonskog prava i prvenstveno svetom Pismu.²¹ Ovdje se naglasak stavlja na tri zavjeta odnosno evanđeoska savjeta – poslušnost, siromaštvo i čistoću. *Savjeti su takoreći temeljni stupovi redovničkog života; oni potpuno i znakovito izražavaju evanđeoski radikalizam koji ga karakterizira. Preuzimanjem – naime – evanđeoskih savjeta u Crkvi (redovnik) hoće da se osloboди zapreka koje bi ga mogle udaljiti od žara ljubavi i od savršenog božanskog štovanja, i potpunije se posvećuje božanskoj službi.*²² Kako naš život u zavjetima povezati s Dominikom i samim počecima?

Bivši Učitelj Reda Timothy Radcliffe O.P. zapoža kako u našoj tradiciji poslušnost ne znači slijepo podvrgavanje volje brata ili sestre starješini. Zajednički život unutar Reda se zasniva na dijalogu i diskusiji (*obedire* dolazi od *ob-audire* što znači *slušati*). To se uočava i u Dominikovom povjerenju u njegovu braću i sestre. Zbog njegove dubine u Bogu i sigurnosti da je Božja ruka dotakla sve i svakoga, i uvjerenosti da Bog progovara i kroz različite glasove oko njega prisutne, poslušnost je uistinu bila življena u dijalogu (primjer toga su i prve skupštine Reda). I zato poslušnost, od samih početaka Reda, biva promatrana u uskom odnosu s odgovornosti. Odgovornost je sposobnost čovjeka da odgovori na posluh i učini što se od njega traži, ali u smislenosti traženja, ne ravnodušno.²³ To ne znači da trebamo raditi kompromise, jer to Dominik od nas ne bi tražio a nije niti tražio od prve

19 Usp. Jordan SASKI, *Počeci Reda propovjednika*, 50.

20 Isto, 51.

21 Usp. Konstitucije sestara dominikanki Kongregacije Sv. Andela Čuvara, 5.

22 KONGREGACIJA ZA USTANOVE POSVEĆENOG ŽIVOTA I DRUŠTVA APOSTOLSKOG ŽIVOTA, *Smjernice za formaciju u redovničkim ustanovama* (2. veljače 1990.), u: *Crkveni dokumenti o posvećenom životu*, 238.

23 Usp. Timothy RADCLIFFE OP, *Redovnici, jeste li sretni?*. *Duhovnost demokracije i inteligencija poniznog srca*, Zagreb, DNI, 2001., 30.

braće i sestara. Dominik je tražio od prve braće da mu daju obećanje *poslušnosti i zajedničkog života*.²⁴ Poslušnost je usmjerena na ljubav i izraz je ljubavi, stoga mora proizlaziti iz čitava srca i samo to vodi do skladnog zajedništva. Kada je poslušnost takva, onda nije teško saslušati, čuti i odgovoriti čitavim srcem na izazove koje posluh pred nas kao redovnice stavlja u našem svakodnevnom suživotu.

Obećanjem siromaštva dominikanke i dominikanci se odriču privatnog vlasništva te žive u zajedništvu dobara. Dominik nije imao ništa. I to što je imao prodao je ili je htio prodati. Uvijek zadovoljan onime što ima, zahvalan Bogu što više ne treba. Dominik je htio siromaštvo kao sredstvo koje daje potpunu slobodu braći i sestrama ići bilo kamo ih se pošalje bez opterećenosti i tamo gdje su pozvani služiti. No, siromaštvo ne označava samo i prvenstveno materijalnu slobodu od vlasništva nego onu unutarnju koja treba donositi ovisnost samo o Isusu Kristu.²⁵

Druga poslanica Korinćanima kaže za Krista da *premda bogat, radi vas posta siromašan, da se vi njegovim siromaštvom obogatite* (8,9). Prema tim riječima siromaštvo ulazi u unutarnju strukturu same otkupiteljske milosti Isusa Krista. Bez siromaštva se ne može shvatiti misterij dara koji je božanstvo dalo čovjeku, a darivanje je izvršeno u Isusu Kristu. Siromaštvo se zbog toga nalazi u samom središtu Evangelijskog navještaja osam blaženstava: *Blago siromasima duhom*.²⁶ Pozvane smo, kao dominikanke, ponajprije tražiti kraljevstvo Božje koje dolazi onima siromašnim duhom i pravdu njegovu, a sve drugo nadodat će se.

Čistoća govori o slobodnom i odgovornom onesposobljavanju osobe poradi Kraljevstva nebeskog te time unose u ovaj svijet najavu uskrsnuća i vječnog života, života povezana u ljubavi i gledanju Boga, a koja u sebi uključuje i prožima sve oblike ljubavi ljudskog srca. Dakle, kroz zavjet čistoće, redovnici i redovnica

24 Usp. Bruno CADORE, *Hvaliti, blagoslivljati, propovijedati. 800 godina dominikanskog zajedništva*, 77.

25 Usp. T. EGGENSPERGER – U. ENGEL, *Dominikanci u svijetu i na hrvatskim prostorima. Povijest-duhovnost-aktualni projekti*, 140.

26 PAPA IVAN PAVAO II., *Redemptionis Donum. Apostolski nagovor redovnicima i redovnicama o njihovu posvećenju u svjetlu tajne Otkupitelja* (1984.), u: *Crkveni dokumenti o posvećenom životu*, 226.

odražaju već sada sliku budućeg stanja – onoga što se nalazi u samome Nebu. Nema sumnje da je Dominik živio čistoću jer potpune poslušnosti i siromaštva kao njegovog koje razmatramo od samih početaka Dominikova života, i onoga što je tražio od braće i sestara ne bismo mogli gledati u takvim milosnim plodovima koje je ostavio iza sebe. Nismo pozvani da bježimo od svoga tijela. Dominik je svih volio i njega su svi voljeli. To je dokaz da je naš Utemeljitelj čistoću živio smisleno i radosno. Također, on se borio od samih početaka Reda protiv dualizma duše i tijela, duha i materije.²⁷ Zavjet čistoće obuhvaća čitavu osobu, a ne samo neke njene dijelove. Ono označava naš unutarnji odnos s Bogom i nama samima, ali i našu posvećenost drugima, ponajviše sestrama u zajednici, a onda i ljudima s kojima se susrećemo u pastoralu. S jedne strane Dominik nas uči koliko je važno biti sam i moliti u tišini. Kad bi putovao s braćom često ih je molio da hodaju ispred njega kako bi mogao biti sam i moliti a i to je revno učio novake – molitvi u tišini. S druge strane, Bog nas je stvorio takve da je naše srce široko i da je velik dio našeg života dostupan i drugima te

da smo bića potrebna davanja i primanja pažnje i ljubavi.²⁸ To dvojako grananje zavjeta čistoće, prema primjeru sv. Dominika i dominikanske tradicije, uči nas kako ispravno živjeti zavjet čistoće i biti radosni i ispunjeni.

Kada na takav način živimo zavjete pod okriljem sv. Dominika odnosno njegovog primjera, onda je jasno da smo pozvani opsluživati Pravilo sv. Augustina koje je sam sv. Dominik izabrao kao podlogu života u zavjetima braći i sestrama. Konstitucije svoj temelj pronalaze u svemu što je prethodno izdvojeno, i ono što ovdje ne стоји zapisano, o duhu sv. Dominika i njegovom načinu života. One su samo vrhunac radosnog zajedničkog života u Kristu Isusu po uzoru na Utemeljitelja i sve blaženice i svece našega Reda. *Dok je Dominik običavao hodati kroz sela u kojima mu je život bio u opasnosti od Albigenza, običavao je glasno pjevati kako bi svi znali da je tu. Zavjeti imaju vrijednost samo ako nas oslobođaju za poslanje Reda, i ako nam daruju nešto Dominikove hrabrosti i radosti. Ne bi trebali biti teški teret koji nas pritišće, nego oslobođenje da hodamo olakšani dok idemo na nova mesta i započinjemo nove zadaće.*²⁹

27 Usp. Timothy RADCLIFFE OP, *Redovnici, jeste li sretni? Duhovnost demokracije i inteligencija poniznog srca*, 36.

28 Usp. *Isto*, 38.-39.

29 *Isto*, 40.

ZAKLJUČAK

Izvor je ishodište vodenog toka koje započinje vodotok tj. početak rijeke ili potoka. Najčistiji i najbistriji dio. Postoji i izvor u duhovnom smislu. To je Isus Krist, Utjelovljeni Bog, druga božanska osoba, ljubljeni Sin. Za nas dominikanke postoji još jedan izvor, a to je sv. Dominik. Iako je živio prije osamsto godina, iz njega struji život za cijeli dominikanski Red. Stoga je utješno i lijepo započeti čitati naše Konstitucije i odmah naići na prvih pet riječi *Red našeg svetog oca Dominika*. Nakon čitanja prethodno napisanih stranica o prve dvije točke Konstitucija sestara dominikanki Kongregacije Svetih Anđela Čuvara mogu se iznijeti neki zaključci.

Prvo. Posvećenje ostaje trajan izazov svakom kršćaninu, a pogotovo redovnicama koje su pozvane čvrsto živjeti svoj krsni identitet zogrnut u evandeoske savjete. Ukoliko kao sestre zaboravimo da je to temelj našega života, sve što činimo postat će aktivizam i rad od kojega živimo. No živimo li onda uistinu? Nositi redovničko odijelo i zaboraviti zašto ga nosimo; dolaziti na zajedničke točke i ne napajati se na euharistijskom izvoru; ne ulaziti u intimu i tišinu Presvetog; Možemo li tada reći da uistinu bivamo posvećene? Da se posvećujemo? Sveti Dominik je danju bio aktivan, živio je za drugog čovjeka. Sve je davao ljudima oko sebe, ali noću je neumorno bdio, molio i razmatrao. On je svoj raspored i plan rada i molitve tako posložio. Ali njegov *Govorio je s Bogom i o Bogu* ne znači da mi moramo noću ne spavati da bismo molili i bili poput Dominika. Pozvane smo prije svega moliti, ulaziti u tajnu Presvetog, Utjelovljenog Krista, a iz toga treba proizlaziti svako naše djelovanje. Ne djelovati, a što ostane, to će moliti. Istina, sv. Dominik je tražio od braće studij i promatrao studij kao molitvu. Ali, sv. Dominik je tražio od braće i tišinu, molitvu te da promatraju studij uronjen u tu molitvu. Ne kao zamjenu. To je velika razlika. Od sestara je tražio predanost molitvi i radu. Dakle, jednakao kao od braće samo u drugačijem kontekstu.

Drugo. Promatrati kako je svrha naše Kongregacije *slava Božja i posvećenje članova* putem zavjeta, Pravila sv. Augustina i Konstitucija izaziva zahvalnost. Ima li išta veće od slave Božje koja sve što je dobro i plemenito prožima? Služiti Bogu najveći je dar. Imati ozarena lica poput sv. Dominika može svaka od nas sestara. Biti svježa i odmorna u Kristu poput Dominika poziv je svakoj od nas. Samo se slava Božja treba nastaniti u nama. Ako ne znamo kako, Dominik nam je primjer. Mojsije nam je primjer. Svi starozavjetni i novozavjetni likovi su nam primjer. Bog je u svakome od njih, barem na trenutak, zasjao i pokazao što može učiniti preko onoga tko mu se u potpunosti preda. Slava Božja nas uči što je bitno, a važan je samo On koji želi biti u nama i po nama liječiti ovaj svijet. Tako uistinu bivamo posvećeni. To su sve toliko prožeti pojmovi, nedvojivi da kada krenemo s jednim – molitvom, otvorenim srcem, ili samo zahvalnom u jednom trenutku dana, sve se krene obnavljati.

Treće. Kao sestre dominikanke pozvane smo čitati ne samo sv. Dominika, nego i sve one svestice i blaženice koje su kroz povijest dominikanske tradicije na autentičan način pokazale da znaju kroz molitvu čitati lice vremena i napraviti iskorak. One se ne zatvaraju u sebe, već pokazuju suošjećanje i dodiruju čovjeka u kontekstu njegova vremena, bio on gubav ili zdrav, siromašan ili bogat, žedan ili napojen, gladan ili sit. Čovjek je čovjek. Potreban spasenja. A mi smo pozvane gorjeti za spasenjem duša. Pogledajmo prve sestre u Prouilheu. Nije li im srce gorjelo za Kristom, za pravom riječju, za istinom nakon što su shvatile da su živjele u krivotjerju? Nije li im srce osjećalo zahvalnost i mir? Nisu li neprestano gledale lice sv. Dominika i slušale njegove riječi, još više pratile njegov primjer? Da. One su isto taj izvor. Izvor na koji se trebamo vraćati. To su i sv. Katarina Sienska, sv. Ruža Limska, sv. Katarina de Ricci, sveta Margareta Ugarska, i još mnoge druge. Ako redovnica ostane zatvorena u sebe, u svoje probleme i u svoje sumnje, neće donositi plod i njeno posvećenje će se ugasiti, a smisao radikalno posvećenog života Bogu nestat će s obzora.

POPIS LITERATURE:

- Jeruzalemska biblija, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2009.
- Dokumenti, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2008.
- Crkveni dokumenti o posvećenom životu, Zagreb, HKVRP-HUVRP, 1997.
- Konstitucije sestara dominikanki Kongregacije Svetih Andjela Čuvara, Varaždin,

Ništo-Varaždin, 1985.

- Xavier LEON-DEFOUR, Rječnik biblijske teologije, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 1969.
- Bruno CADORE, *Hvaliti, blagoslivljati, propovijedati. 800 godina dominikanskog zajedništva*, Zagreb, DNI, 2018.
- T. EGGENSPERGER-U. ENGEL, *Dominikanci u svijetu i na hrvatskim prostorima. Povijest-duhovnost-aktualni projekti*, Zagreb, DNI, 2003.
- William A. HINNEBUSCH, *Dominikanci. Kratka povijest Reda*, Zagreb, Nakladni zavod Globus, 1997.
- Josip MLINARIĆ, *Svjedoci obnove I.*, Zagreb, Birotisak-Roso, 1997.
- Timothy RADCLIFFE, *Redovnici jeste li sretni?*. *Duhovnost demokracije i inteligencija poniznog srca*, Zagreb, DNI, 2001.
- Jordan SASKI, *Počeci Reda propovjednika*, Zagreb, DNI, 2009.
- Simon TUGWELL OP, *Sveti Dominik i Red propovjednika*, Zagreb, DNI, 2004.
- Ivan T. BLAZEN, Spasenje, u: *Biblijski pogledi* 9 (2000.) 1-2, 79.120.
- Silvana FUŽINATO, Bogu posvećeni život u Novom zavjetu, u: *Diacovensia* 23 (2015.) 4, 411-424.
- Katica KNEZOVIĆ, Molitva kao čin božanskog i ljudskog djelovanja, u: *Obnovljeni život* 55 (2000.) 2, 205-219.

PRVI ZAVJETI S. ZORANE KADIĆ

Na svetkovinu svetog Josipa, 19. ožujka, u 11 sati, u samostanu blažene Hozane Kotorske u Zagrebu, pod misnim slavlјem koje je predvodio fr. Slavko Slišković, provincijal Hrvatske dominikanske provincije u koncelebraciji s vlc. Ivanom Filipčićem, župnikom župe Krista Kralja u Trnju i vlc. Ivanom Mikecom, župnikom župe Uznesenja BDM u Pregradi, s. Zorana Kadić položila je prve jednostavne zavjete posluha, siromaštva i čistoće u ruke vrhovne glavarice s. Jake Vuco. Fr. Slavko je u homiliji naglasio da su zavjeti dar mlade osobe Crkvi kojom joj se u potpunosti daje na raspolažanje. Istaknuo je svetog Josipa kao onoga koji je zorom sanjao anđela koji mu je donosio Božju objavu te da je bio čovjek šutnje, ali sigurno i govora. Mi u životu trebamo znati prepoznati kada ćemo govoriti, a kada šutjeti. Budući da s. Zorana u svome imenu sadrži riječ "zora", provincijal je povezao nju sa sv. Josipom i rekao da sve što dobro krene činiti za Boga i ljude bude od rane zore, te po uzoru svetog Dominika razgovora s Bogom i o

Bogu u svome redovničkom životu.

Prethodni dan, u četvrtak 18. ožujka je č. majka održala, u kapeli, kratki nagovor sestrama, u kojem je naglasila ozbiljnog posvete po redovničkim zavjetima jednog novog člana naše dominikanske zajednice, Kongregacije Svetih anđela čuvara. Potakla je sve da, po uzoru na sutrašnjeg sveca, sv. Josipa, i mi nastojimo svaki dan biti svete i sretne, jer smo na to pozvane. „Bogu nije drago da patimo, ali patnja je sastavni dio našega života. Neka sutrašnji dan bude blagoslov za s. Zoranu, za svu njezinu bližu i daju rodbinu, ali i za sve nas.“ Svoj kratki nagovor č. majka je završila pozivom da molimo za sve naše mlade sestre „da budu posve i samo Božje.“

s. Manes Puškarić

Propovijed p. Slavka Sliškovića

„Braćo i sestre, danas nas je okupio ovdje radostan događaj. – započeo je propovijed o. Slavko i nastavio. - Radosna je sigurno i s. Zorana koja je završila jedan dio svoje redovničke formacije

i polaže zavjete. Raduje se i zajednica sestara dominikanki Kongregacije svetih anđela čuvara. Siguran sam da se raduju i njezini roditelji, prijatelji, braća i sestre, a raduje se i cijela crkva, jer je jedna mlada osoba spremna svoj život, jedan dio svoga života staviti se na službu Crkvi.

Ovo su prvi, privremeni zavjeti, pa možda nam ne izgledaju tako važni kao što su doživotni ili vječni zavjeti. Međutim, sve što imamo na ovom svijetu privremeno je, a privremenost je naša jedina konstanta.“ – rekao je o. Slavko te nastavio kako „Bog računa na nas kad smo u toj privremenosti spremni staviti se na službu Njemu, Crkvi i ljudima, na službu vječnosti. To je istinsko svjedočanstvo redovničkoga života. Naš redovnički život ima, naime, upravo tu zadaću: da već ovdje na zemlji budemo svjedočanstvo vječnosti. Znači, ovdje pokušavamo živjeti one vrijednosti koje nas je Isus Krist poučio, za koje je on živio, za koje je bio spremjan i umrijet. To su one vrijednosti koje uskrisavaju, koje su vječne.“

U nastavku svoje propovijedi o. Slavko je spomenuo najljepši primjer takvoga života, nakon B. Dj. Marije, a to je sv. Josip kojega danas slavimo. Istaknuo je kako je zgodna prigoda da

se polažu redovnički zavjeti upravo na njegov blagdan. S tim u svezi je podsjetio kako je papa nazvao Crkvu **majkom i učiteljicom** - *Mater et magistra*, a taj bismo naziv mogli dati i sv. Josipu. „Za nas redovnike je osobito bitna njegova oznaka **očinstva, njegovo roditeljstvo**, koje nije biološko roditeljstvo, ali koje ne gubi na ljubavi. Možemo čak kazati da dobiva na razboritosti, jer roditelj je često odveć vezan uz svoje dijete, pa mu je nekada teško razborito rasuđivati. A ovo roditeljstvo, koje nije biološko, ima jednaku ljubav, ali ima, možemo kazati, i veću razboritost. To je ono na što smo mi redovnici pozvani: biti

roditelji i učitelji u crkvi, onim našim vjernicima s kojima radimo. Zavjeti koje polažemo imaju upravo taj cilj, da imamo slobodu roditeljstva i da možemo davati svjedočanstvo učiteljstva.“

Nadalje je propovjednik naglasio kako je sv. Josip zaista bio Isusu otac pred zakonom,

uvrštava ga u Davidovo potomstvo, ali i pred sa-mim Bogom. „On je tu zadaću, koju mu je Bog povjerio, zasigurno dobro izvršio. Gdje se dije-te uči kakav je to otac nego u svojoj obitelji, a Isus nam Boga nikako drukčije ni ne predstavlja nego kao dobrog oca. I gdje je mogao naučiti

kakav je to dobri otac, nego upravo od sv. Josipa. Po Josipu je Isus ušao u lozu Davidovu, da se ispune proročanstva.“ O. Slavko je nadalje nagnasio i druge Josipove osobine. Jedna od njih je da on nema puno riječi, odnosno, da nigdje nije zabilježena niti jedna Josipova riječ. „Međutim, upravo je njegova šutnja omogućila Utjelovljenoj Riječi da progovori. Zasigurno je i to jedna od naših zadaća, nas redovnika i redovnica, da po našoj šutnji Riječ Božja progovori, da po svjedočanstvu našega života Riječ postane vidljiva i Riječ tijelom postane. Neka se našim životom Božje vrijednosti utjelove u ovome svijetu.

U nastavku svoje propovijedi o. Slavko je spomenuo kako stara latinska poslovica kaže da je ime znak (nomen est omen). Ime Josip znači *Neka Bog pridoda*. Poznato je da se Bog redovito obraća Josipu u snovima, a onda, *Kad se Josip probudi oda sna* – dakle, zorom se budi, ujutro se budi – onda vrši ono što mu je Bog odredio, što mu je Bog u snu poručio. S tim u svezi o. Slavko je pozvao zavjetovanicu da i ona, poput sv. Josipa, u skladu sa svojim imenom, Zorana, znade zorom ustati i onda tijekom dana vršiti što joj Gospodin kaže, bilo po svojoj Riječi, bilo

po zajednici u kojoj će djelovati. „A ono što svojom snagom ne budeš mogla činiti, Gospodin će pridodati, svojom milošću, ako se u njega pouzdajemo. Neka te zagovor sv. Josipa prati, a zasigurno i naših dominikanskih svetaca, posebno sv. Dominika za kojega predaja kaže da je noći posvećivao Gospodinu, a dane bližnjima. Budi i ti u skladu sa svojim imenom, budi ona koja će od zore do večeri posvećivati svoj život Gospodinu i bližnjima. Amen.“ – zaključio je o. Slavko svoju propovijed.

Nastavak slavlja za obiteljskim stolom

Sve nazočne sestre i rodbinu s. Zorane pozdravila je priora s. Katarina Maglica, izrazivši radost koja prožima svakog člana naše dominikanske zajednice kad nam se pridruže novi članovi, bilo ulaskom u novicijat ili polaganjem zavjeta. „To je znak da nas Gospodin voli kad nam pošalje nova zvanja.“ Istakla je potom kako vjerujemo da nas On prihvata takvima kakvi jesmo, a na nama je uvijek većim žarom osluškivati njegovu riječ i prihvatići njegovu spasiteljsku ruku kada padamo. Velika je stvar kada jedna osoba Bogu poklanja cijeli svoj život, svoje vrijeme, svoje sposobnosti, svoje darove, svoje planove, svoju budućnost i sadašnjost. To je najdragocjeniji dar. Zato slavimo Gospodina svim srcem i zahvaljujemo mu na tom daru.

Na daru redovničkoga zvanja zahvaljuju i roditelji s. Zorane.

Mama Marina priznaje da je bila oduševljena i presretna kad joj je kćer Zorana, koja je inače najstarija od četvero djece, izrazila želju za samostanom. „Danas, kad sam prisustvovala ovom obredu, suze su mi potekle, bilo mi je draga to vidjeti, prvi put smo to doživjeli. Znam da to nije lako, ali molit ćemo i dalje za nju da ustraje.“

I Otac Tomislav kaže slično: „Drago mi je bilo što se odlučila na takav život. Ako se odlučila neka to i drži. Moju podršku ima uvijek.

Č. majka Jaka je također izrazila svoju radost i zahvalnost Bogu za još jednoga člana naše dominikanske obitelji. Rekla je kako je u

razgovoru s ostalim sestrama, posebno starijima i bolesnima vidjela kako se polaganje prvih zavjeta pamti cijeli život. Sve smo proživljavale slične osjećaje, veliki zanos i predanje. Posve su nevažne sve ostale stvari kad duša predaje Bogu svoj život. Tada se zaboravlja sva ona nervoza, sve želje i planovi. Samo je Bog važan, samo radi njega želim živjeti, raditi, moliti, radovati se.“ Potom se č. majka obratila s. Zorani i potakla je da svoju vedrinu i prvotni zanos za Gospodina zadrži uvijek, neka ga prenosi na zajednicu gdje živi i na sve koje susreće. Našalila se rekavši neka bude cjepivo protiv svih razornih virusa koji ugrožavaju duhovni život na bilo kojem području. Poželjela joj je na kraju da i nju „sv. Josip štiti kao što je štitio i samoga Isusa, koga si ovim zavjetima odlučila radosno slijediti i neka ti on bude sve u životu. Živjela!“

s. Zorana zahvaljuje

Na kraju je zavjetovanica s. Zorana ispričala kako je sinoć nakon priprave i uzbuđenja pred zavjete ipak od te nervoze uspjela zaspala. „Ujutro sam se probudila smirena i sigurna u to što dobivam zavjetovanjem, da Mu želim posvetiti svoj život, da mu želim predati sve. Hvala Bogu, u tom je duhu prošla i sveta misa i zavjeti. Želim prije svega zahvaliti Bogu Ocu za dar života, za

dar poziva, za svoje roditelje i za ovu zajednicu i što mi je omogućio da mu se približim i što me pozvao u ovaj život. Hvala provincijalu i svećenicima koji su s njim slavili svetu misu, hvala č. majci, ovoj zajednici, na ovome danu i na svemu što mi je bilo do sada i u buduće. Preporučam se i dalje u molitve.“

Od Krista pozvani

HKM (Hrvatska Katolička mreža)

Svjedočenje sv. Ane Begić u HKM

**S vjerom u Boga suočimo se sa strahom i bit
će nam puno lakše!**

Dominikanka s. Ana Begić, doktorica teologije i profesorica na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu, svjedočila je kao volonterka čudu dobrote na Banovini. Donosi potresna iskustva susreta s nastrandalima u potresu, osvrće se na izazove s kojima se kao profesor susreće u okolnostima pandemije koronavirusa, te otkriva kako svojim životom svjedoči Radosnu vijest Božje ljubavi i brige za čovjeka.

Od razornih potresa koji su 28. i 29. prosinca 2020. pogodili središnju Hrvatsku svjedočimo čudu dobrote na Banovini. Među volonterima bila je i dominikanka s. Ana Begić, doktorica teologije i profesorica na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Sa svoje tri studentice zaputila se u Sisak gdje je se iz Caritasova centra krenula na teren. „Jako je teško svjedočiti o situacijama u koje nas život dovede. Posjet Banovini dogodio se spontano tako da je apsolventica KBF-a u Zagrebu Martina Beljo poslala poruku s upitom znam li da se nešto organizira jer bi sa svojim prijateljicama željela ići na potresom pogodeno područje. Pitala sam mogu li i ja s njima te smo se po preporuci s. Jelene Lončar ravateljice Caritasa Zagrebačke nadbiskupije javili u Caritas u Sisku. Kada smo došle u Sisak najprije smo stale ispred katedrale jer nismo znale doći do caritasovog šatora. Tada jeizašao jedan svećenik te nas upozorio da se maknemo jer bi nam nešto moglo pasti na glavu. Nisam ni u jednom trenutku osjetila da se tlo trese. U šatoru smo susrele sisačkog biskupa Vladu Košića koji me je pitao kako ću u bijelom habitu ići volontirati. Rekla sam mu da kada se gine onda se gine u originalu. Uz osmijeh je rekao da se slaže s time i da i sam liježe u kolaru i budi se s kolarom.”

Rad na terenu nagrađen blagoslovima i dirljivim svjedočanstvima

S. Ana je sa studenticama ušla u šator gdje se susrela sa sestrama Kćeri Božje ljubavi i volonterima koji su zbilja vrijedno radili. Kako im je nakana bila ići posjetiti ljude zamolile su volontere da im napune automobil namirnicama. „Auto je bio put prehrambenim namirnicama, higijenskim potrepštinama, pelenama i hranom za djecu, a sestre su nas uputile u Glinu i sela oko Gline. Išle smo voljom Božjom. Vozile smo se cestama koje nismo poznavale, padala je kiša, vidjele smo ljude koji su sjedili na zemlji pod nekim tendama, vidjele smo volontere kako pokrivaju krovove kuća, dižu crijebove i saniraju dimnjake. Imale smo prsluke Hrvatskoga Caritasa, a na putu smo zastale i pozdravile se s njemačkim konvojem. Puno im je značilo to što smo im rekle hvala za sve što čine za naš narod”.

Prve kontakte s ljudima ove su volonterke ostvarile kada su ušle u jednu ulicu. „Gdje god sam vidjela ljude vani rekla sam da stanemo i pitamo kome što treba. Išlo je tako spontano da bi otvarale prozor i pitale treba li što kome. Ljudi bi pristupali i rekli da im treba kruha, vode, jedan gospodin je tražio samo jednu bocu vode i rekao da pomognemo njegovom susjedu, a

uputio nas je i u kuću gdje ima djece. Došli smo u jednu obitelj s troje male djece koja leže na podu na madracima, jedna djevojčica nudila je plišanu igračku da je odnesemo nekom drugom djetetu koje tako nešto nema i to nas je jako potreslo. Ponijela sam i nekih stotinjak krunica i sličica, koje mi je sestra u kući pripremila, i gdje god smo došle ponudile smo ljudima krunicu. Nismo razmišljali o vjerskom opredjeljenju, o nacionalnoj pripadnosti, a čak su me ljudi tražili da im dam koju krunicu više”.

S. Ana ističe da su nailazile na uglavnom starije ljude. „Jedan od potresnih susreta bio je s jednim gospodinom koji je spavao u autu, a njegova je supruga bila u kući koja je razrušena. Pitale smo ga što mu treba. Tražio je grijalicu i njegov zahtjev kao i sve ostale koje smo zabilježile obilazeći ljude poslije smo odnijele u caritasovu središnjicu u Sisku. Taj nas je gospodin zagrljio, plačući je rekao da ne prestaje drhtati od straha jer tlo stalno podrhtava. Pitao me je želi li Bog da to tako bude. Čak je rekao da im je u ratu sve bilo porušeno ali su znali da će rat proći, a potresi ne prestaju. Znate, kada ste u susretu sa starijim ljudima u nemoći što im možete pružiti osim lijepi riječi i da budete s njima. Mogu posvjedočiti i o još jednom susretu. Sjedila sam u autu, padala je kiša, djevojka je davala jednom čovjeku neke potrepštine i rekla mu je da se ničega ne boji jer je s njome časna sestra u autu. On joj je odgovorio da nikome ništa ne osporava i da svatko ima svoju vjeru. Tada sam izašla

iz auta i nakon nekoliko riječi pitao me je kako smo se mi tu našle. Rekla sam mu da kod pomoći nije važno vjersko opredjeljenje nego dobrota čovjeka, a da je za mene ta dobrota Bog koji me je kao neizmjerna dobrota poslala na teren da pomažem onima koji su u potrebi, da im donesem kruha, vode, onoga što je najpotrebnije. Nakon toga čovjek je od mene zatražio krunicu. Cure su ostale iznenađene i pitale su me poslije kome taj čovjek pripada. Rekla sam im da on pripada Bogu. Ako se ide s predrasudama i strahovima neće se učiniti puno.”

S. Ana je sa studenticama doživjela puno blagoslova, ljudi su ih blagoslivljali. Vidjele su da među volonterima nema dobne granice. „Volontiraju osobe svih uzrasta vođeni srcem. Mogu posvjedočiti da sam potres u Zagrebu 22. ožujka 2020. proživjela vrlo traumatično, i nisam se mogla s time nositi. Kad bi malo zatreslo bila bih u panici pa su se i moji roditelji iznenadili što idem volontirati. Rekla sam im da ljudima treba pomoći. Shvatila sam da kada čovjek ne razmišlja o sebi nego o svome bližnjemu i kako mu pomoći onda gubi strah. Ne bi trebali imati strah, a mladi ljudi koji dolaze, dolaze srcem.”

Hrvatski
Caritas
CROATIA

“Na putu prema Zagrebu razmišljale smo kada ćemo ponovno ići”

Nakon svega proživljenog bilo je teško vratiti se kući. „Na putu prema Zagrebu razmišljale smo kada ćemo ponovno ići. Teško je bilo ostaviti ljude jer mi idemo u sigurnije. Kada sam došla kući tu noć nisam spavala. Bila sam pod dojmom tog starog gospodina i njegove gospođe čija sam svjedočanstva čula. Molila sam se za njih. Ujutro sam došla u svoju zajednicu i pokušala sam sestrama prenijeti to svjedočanstvo. Bilo je teško o nekim stvarima govoriti jer ostavljavaju duboki trag u čovjeku. Rekla sam sestrama da nas ljudi trebaju na terenu i sve bi trebale postati svjesne toga. Osobno smatram da je vrijedno sve ono što se priprema, preslaguje, ali isto tako kako se radi u tim šatorima treba ići među ljudi.”

Uz čudo dobrote s potresom pogodjenih područja stižu vijesti o zloupotrebama pomoći, krađama... Kao doktorica teologije sa specijalizacijom iz moralne teologije s. Ana je rekla da ne zna koliko bi se u takvim izvanrednim situacijama moglo govoriti o grijehu. „Ne znam što ljudi potiče na takve čine. Jesu li svjesni da je krađa grijeh? Definitivno nisu. Ako smo svjesni

da je grijeh zao čin, onda to nećemo činiti. U ovakvim nevoljama teško je prosuditi zašto se događa da netko krađe iz kuće uništene u potresu. Što te ljudi tjera na to? Tjera li ih njegova nevolja pa misle da će krađom biti sigurniji? Rekla bih da se tu radi o potamnjenoj savjesti, ljudi iz straha čine loša djela a nisu ih svjesni. Možda kada se stvori neki odmak i kada ljudi postanu svjesni čina onda će im se moći reći što je grijeh. Kada se vidi takvo nešto treba opomenuti, ali ne moralizirati nego im to reći s ljubavlju na ljudskoj razini.”

S. Ana se osvrće i na komentare ljudi da su potresi i koronavirus Božja kazna. „Bog je ljubav i neizmjerna dobrota, Bog nas ne kažnjava. Mislim da je to kriva percepcija Boga. Prije svega mi za koronavirus ne znamo je li nastao prirodnim putem ili ljudskim djelovanjem. Ako pogledamo potres možemo vidjeti da je Bog i u toj nevolji ostao uz ljudi. Taj starozavjetni govor da Bog kažnjava može biti ponekad i prikladan jer ako se sjetimo egipatskih zala vidjet ćemo da Bog nije kažnjavao nego opominjao. Bog je pedagog i mi bismo iz svih djela koja se oko nas događaju iščitavati Božju pedagogiju. Za zapitati se je jesmo li se promijenili od ožujskog potresa u Zagrebu, od pojave Covida-19 i toliko umrlih ljudi? Trebamo se mijenjati kao ljudi jedni prema drugima i mislim da će s time Gospodin biti jako zadovoljan.”

Izazovi za profesore i studente u virtualnoj stvarnosti

S. Ana priznaje da se kao profesorica jako teško nosi s novim pristupom svakodnevnički u okolnostima pandemije koronavirusa i predavanjima u virtualnoj stvarnosti. „Jako mi teško prihvati to što su predavanja online, jer je kontakt oči u oči, ljudski kontakt, nezamjenjiv. Nastojim izazvati svoje studente da mi se jave, da ih čujem, da stvorim neku komunikaciju, da doprem do njih. Kada vidim studente znam jesam li doprla do njih, jesam li nešto ostavila, ima li me što pitati... Znam da su silno premorenji jer studente jako puno zamara online nastava. Mi profesori imamo pauze, a studenti nemaju jer su cijeli dan

za računalom i doslovno budu iscrpljeni. Pokušavam ih prije nastave motivirati nečim jednostavnim i simpatičnim da svima bude lakše.”

Javljanje poziva za redovništvo u srednjoj školi

S. Ana rođena je u Splitu, odrastala je u mjestu Kostanje kod Omiša, u nekadašnjoj drevnoj Poljičkoj Republici, i imala je sretno i bezbrižno djetinjstvo. „Imala sam lijepo djetinjstvo. Sjećam se jedne anegdote iz djetinjstva kada smo se brat i ja igrali frizera. Ja sam imala dugu kosu, a on me je ošišao skroz na kratko. Bilo je simpatično kada je poslije dočekao mamu kojoj je prizor bio šokantan. Završila sam osnovnu školu u Kostanju, kasnije sam krenula u Hoteljersko-turističku srednju školu u Omišu i tijekom srednje škole počeo mi se javljati poziv da bih željela biti časna sestra. Ja sam prvo zvanje u mom selu nakon 38 godina.”

Oko poziva nizale su se čudne okolnosti. „U Omišu sam susretala sestre Služavke Maloga Isusa. Uvijek bih autobusom stizala ranije u grad i otišla bih u crkvu gdje bih se pomolila, i moram priznati da sam u tom vremenu svoga života više vremena izdvajala za Gospodina nego danas. U crkvi bih promatrala sestre i to mi je bilo nešto prelijepo i željela sam to biti. Kako moji roditelji imaju kuću u Splitu, odlazila bih i u Split gdje sam se susrela s dominikankama u župi na Škrupama. Što se dogodilo? Vidjela sam bijeli habit i rekla sam da su te sestre drugačije od drugih i da želim biti dominikanka. A, kada

mi je časna s. Paula rekla da će ja biti njihova dominikanka, odgovorila sam joj da ja to nikada neću biti, da će se udati i imati puno djece. Međutim, to me je vuklo i vuklo, kroz srednju školu sam se mučila, i zaljubljivala i imala simpatije i nisam znala što je moj poziv.”

“Ako ne probam neću znati”

S. Ana otkriva još okolnost na putu promišljanja o Bogu posvećenom životu. „Reći ću vam što mi je moj otac ispričao. Kada sam se ja rodila njegov stric je rekao da se rodila mala buduća švor (redovnica). Svećenik koji se tada tu zatekao rekao je da je bolje da se udam i da imam puno djece. Na to je, pak, očev stric rekao: ‘Vidjet ćeš, ona će biti časna sestra.’ Moram reći da su me riječi s. Paule da će biti njihova časna odzvanjale u ušima. Ona se i povezala sa mnom i zvala bi me preko vikenda da me pita kako sam, kada dolazim i Split i slično. Znala me je pratiti kao mladu osobu unatoč svim turbulencijama adolescencije. Nakon srednje škole sam odlučila da idem u dominikanke i to je to. Ako ne probam neću znati.”

Odluka za redovništvo nije isprva bila prihvaćena od oca. „Tata nije nikako bio oduševljen mojim izborom zvanja za redovnicu, a mama je bila uz mene jer je i sama u jednom periodu svoga života razmišljala o redovništvu. Sam moj put do redovništva bio je čudan. Išla sam na duhovne vježbe u Korčulu, a moja mama to nije smjela reći ocu koji je bio u Karlovcu kod brata.

No, dogodilo se da mi je u Korčuli puklo slijepo crijevo, skoro sam dobila sepsu. Hitno sam bila prebačena u Split. U razgovoru s doktorom gdje sam bila i tako on mi je rekao da ja nisam za časnu. I to, i protivljenje moga oca, bio je taj neki početak."

Stalno su se događale nekakve turbulencije, ističe s. Ana. „Na početku sam bila čak i ljuta na svog oca, koji nije samnom pričao jedno duže vrijeme. Kasnije kako sam odrastala u svome pozivu shvatila sam što je bio problem – on mene previše voli i ima osjećaj da me gubi, da me neće moći vidjeti kada hoće, bojao se da me sestre neće pustiti na studij, a sada je presretan čovjek. Drago mu je što sam redovnica i što se ostvarujem u tome životu i što vidi ta djela koja radim.“

“Kada sam obukla habit znala sam da je to ono što želim”

S. Ana je s radošću ušla u samostan. „Ja sam jedva čekala ući u samostan. Mene taj trenutak nisu dodirnule ni roditeljske suze. Moj otac je mislio da me neće sestre slati na fakultet, a na kraju se događa suprotno da me poglavarica kao kandidatku šalje na studij teologije. Događa se pauza za vrijeme novicijata, pa poslije nastavljam studij. Sve se okrenulo na takav način da je tata na kraju video da se sve događa suprotno njemu, pa je i promijenio mišljenje. Sjećam se svojih prvih zavjeta, tada sam kao novakinja bila u civilnoj

odjeći dok danas sestre imaju habit. Ti su zavjeti za mene bili nešto što ne mogu opisati. Jedva sam čekala obući svoj habit. Taj dan su svi u mojoj obitelji plakali, neki su bili u crnini, jer im je to kao najsvečanija boja, a jedino smo bile vesele ja i moja sestra.

Kada sam obukla habit znala sam da je to ono što želim. Ti prvi zavjeti za mene su bili kao doživotni, kada primamo prsten i ponovo se događa posveta škapulara i vela. A, na doživotnim zavjetima dogodila se jedna situacija da kada sam kleknula pred časnu majku stala sam kada je trebalo izgovoriti to 'doživotno.' U toj pauzi ljudi su se pobjojali hoću li ja to reći, a tada je kroz mene prošlo ono 'Ana, to je za cijeli život'. Stala sam u tim mislima, ne da ja to neću, nego su me prošli ti neki trnci. Narančno, izgovorila sam to 'doživotno,' jer je to bila moja odluka kako kod prvih zavjeta tako i danas."

"Voljela bih što više biti osoba predana bližnjemu i Bogu, i svjedočiti Boga baš među ljudima"

Dajući Bogu svoje zavjete s. Ana je započela svjedočiti radosnu vijest Božje ljubavi i brige za čovjeka. „Vjerujem da jesam počela svjedočiti Božju ljubav, a to mogu najbolje posvjedočiti ljudi s kojima se susrećem, i s kojima radim. Trudim se. Ono što mi nitko ne može ukrasti je osmijeh, i znate, Gospodin ljubi radosna darivatelja. Osmijeh od srca otvara vrata. Ono što me oplemenjuje i što volim je nasmijati se, biti spontana i jednostavna sa studentima, s mojim sestrama, i to je ta radosna vijest. Sa svojim sam studenticama bila na terenu i volontirala, bila sam presretna. Voljela bih što više biti osoba predana bližnjemu i Bogu, i svjedočiti Boga baš među ljudima. Katedra je samo jedno mjesto na kojem možemo posvjedočiti Boga na jedan način, ali svjedočanstvo se treba nastavljati i kada siđemo s katedre.”

Djelovanje s. Ane obilježio je rad s djecom i mladima kroz predavanje vjeronauka u osnovnoj i srednjoj školi u Korčuli do rada na Katoličkom bogoslovnom fakultetu. Uz sve to je autorica brojnih znanstvenih radova, ali nađe se vremena i za hobije. „Jedan od mojih hobija je fotografiranje. Volim fotografirati prirodu, pejzaže, imam lijepih fotografija u svome tabletu. Priželjkujem fotoaparat, možda Gospodin providi da ga dobijem na poklon, iskreno želja mi je u budućnosti baviti se ozbiljnije fotografijom.” Zaključno poručuje: „Ne treba vam ništa više nego da na kraju dana znate da ste nekoga obrađivali, tada ste sretan čovjek. Znam reći Bogu hvala što sam obrađovala određenu osobu, to mi je ispunjenje dana. Te male stvari su ispunjenje života. Mislim da bi jedan od hobija nama redovnicama trebalo biti to da donosimo radost jedna drugoj. To bi trebalo biti u redovničkim zajednicama jer nekada u ovakvim strahovima od prirodnih katastrofa i bolesti što vrijedi više od dobro se nasmijati.”

Razgovor vodila 7.1.2021. Svjetlana Đuran

SMISAO I ZNAČENJE POLAGANJA DOŽIVOTNIH ZAVJETA ČISTOĆE, SIROMAŠTVA I POSLUŠNOSTI

Seminarski rad s. Natalije Cindrić, Dubrovnik, prosinac 2020.

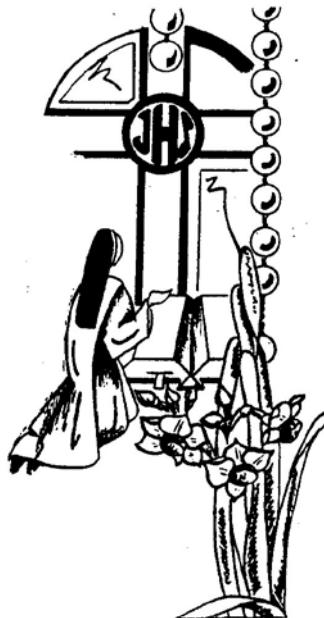
1. Uvod

Dar otkupljenja sam je po sebi poseban poziv na obraćenje i pomirenje s Bogom u Kristu Isusu. Poziv na obraćenje i na pomirenje s Bogom znači da moramo češće i s jačim zalaganjem u svjetlu misterija otkupljenja razmišljati o svome životu, o svome kršćanskem pozivu. Iako je taj poziv upravljen svima u Crkvi, on se ipak na poseban način tiče posvećenih osoba koje, jer su zavjetovanjem evanđeoskih savjeta posvećene Bogu, teže za osebujnom puninom kršćanskog života. Taj poseban poziv u Crkvi i u svijetu crpi svoju narav i svoju duhovnu snagu iz dubine misterija otkupljenja. Slijedeći Krista na uskom i tijesnom putu uistinu na izvanredan način imamo iskustvo njegovog obilnog otkupljenja.

Razmišljajući o temi smisla polaganja doživotnih zavjeta čistoće, siromaštva i poslušnosti te njihovu značenju, odlučila sam malo dublje proanalizirati dva novozavjetna odlomka iz **Matjejevog Evanđelja**. Prvi odlomak govori o **pozivu mladog bogataša**. Riječi ljubavi iz toga svetopisamskog teksta su upravo odraz onih riječi punih ljubavi koje je sam Krist upravio svakome od nas kad je izgovorio ono tajanstveno *slijedi mene*, odakle je i rođeno naše zvanje a u njemu uočavamo dva od tri evanđeoska savjeta: **siromaštvo i poslušnost**. U dalnjem svetopisamskom tekstu, evanđelist donosi i odlomak u kojem uočavamo i treći evanđeoski savjet: **čistoću**.

2. Što su evanđeoski savjeti?

Evanđeoski savjeti Bogu posvećene čistoće, siromaštva i poslušnosti osnovani su na

Gospodinovim riječima i primjericima i preporučeni od Apostola i Otaca, od učitelja i pastira Crkve, Božji su dar koji je Crkva primila od svoga Gospodina i po njegovoj milosti uvijek čuva. Sama se crkvena vlast pod vodstvom Duha Svetoga pobrinula da ih tumači, da upravlja njihovom praksom i da im ustanovi stalne oblike života. Stoga se dogodilo da su se, kao na stablu koje je Bog posadio i koje se na divan i raznolik način razgranali u Gospodinovu polju.

2.1. Zavjet siromaštva

Zavjet siromaštva nije pojam, nije zakon, nije stvar, niti bivstvo kod kojeg bi mogli razlučiti kulturološke od psiholoških elemenata. Po sebi nije nikakva vrijednost ni duhovna odlika. Nitko za njim ne hlepi, dapače, želi se izbjegići.

Kad govorimo o redovničkom siromaštву, ono je nedodirljiv dar. Izabire se radi savršenijeg nasljedovanja Krista. Začetak mu je Bog koji nam se dariva. Siromaštvo se bira dragovoljno radi nasljedovanja Krista. Redovnici preuzimaju siromaštvo da bi se svijet preko njih obogatio, najprije duhovnim dobrima, ali i da bi bili primjer ljudima kako bi vidjeli što znači raspodjela i zajedništvo dobara.

Kad dopustimo da nas Bog „zavede“ mijenja se naš odnos prema svijetu: neke stvari koje su po sebi vrijedne gube vrijednosti, a neke druge dobivaju na vrijednosti. Sebeljublje gubi utjecaj, svijet se ljubi Kristovom ljubavlju. Siromaštvo bi trebalo svjedočiti o našim unutarnjim vrijednostima: vjeri, nadi i ljubavi prema Kristu. Ono postaje odraz transcendentalne ljubavi koju

nam Bog nudi. Siromaštvo nije osiromašenje, već sloboda od svega, nenavezanost na nikoga i ništa. Tu slobodu predanja, a ne odreknuća sebe Ocu, posjedovao je Isus Krist.

Siromaštvo nije cilj, ono je sredstvo koje je usko vezano za ostala dva zavjeta, poslušnost i čistoću. Nije ga dovoljno promatrati preko odričanja od materijalnih dobara, već i preko odričanja od osoba, pa i samih sebe. To je pravi pri-nos. Svaki ostali je djelomičan.

3. Poziv mladom bogatašu

Kada se govori o evandeoskom siromaštву, posebno u kontekstu posvećenog života, misao nam odmah leti na poziv mladom bogatašu iz Matejeva evanđelja:

„I gle, pristupi mu netko i reče: „Učitelju, koje mi je dobro činiti da imam život vječni?“ A on mu reče: „Što me pitaš o dobrome? Jedan je samo dobar! Ali ako hoćeš u život ući, čuvaj zapovijedi.“ Upita ga: „Koje?“ A Isus reče: „Ne ubij! Ne čini preljuba! Ne ukradi! Ne svjedoči lažno! Po-stuj oca i majku! I ljubi svoga bližnjega kao sebe samoga!“ Kaže mu mladić: „Sve sam to čuao. Što mi još nedostaje?“ Reče mu Isus: „Hoćeš li biti savršen, idi, prodaj što imaš i podaj siromasima pa ćeš imati blago na nebu. A onda dođi i idi za mnom.“ Na tu riječ ode mladić žalostan jer imaše velik imetak“ (Mt 19,16-22).

Odgovarajući na mladićevo pitanje Isus pokazuje s velikom jasnoćom sve razloge odvaja-nja od dobara: sloboda za nasljeđovanje („*dodi slijedi me*“), podjela sa siromašnima („*podaj siromasima*“) i eshatološka nada („*imat ćeš blago na nebu*“).

Međutim, ovdje je riječ o jednom važnijem pitanju. Na mladićevo pitanje Isus daje odgo-vor u dva vremena: „*Ako zbilja hoćeš ući u život vrši zapovijedi*“ i „*Ako zbilja želiš biti savršen idи i prodaj što imaš i podaj novac siromasima, pa ćeš imati blago na nebesima: onda dođi, slijedi me.*“ Tu nastaje dvojba. Da li se radi o istom pozivu izrečenom na dva načina, ili se radi o dva nači-na nasljeđovanja - prvi predložen svima, a drugi onima koji su pozvani slijediti Isusa na njegovu putujućem životu?

Ovdje se vjerojatno ne radi o dva oblika na-sljeđovanja, jedan za sve, a drugi za savršene, već Isus jednostavno želi naglasiti radikalnost evandeoskog nasljeđovanja. Ne može se forsirati značenje pridjeva *savršen*. U ono vrijeme *dobar* i *savršen* bili su sinonimi: čini dobro i budi savršen imaju jednaku vrijednost.

Unutar nasljeđovanja, na koje su pozvani svi, otvara se prostor jednog oblika nasljeđovanja koje se približava što je moguće više na povije-sni oblik koji su živjeli prvi učenici. Nasljeđovati Isusa zapravo znači da se ne gradi samo povi-jesno najinstinski oblik nasljeđovanja nego i originalni oblik čije sjećanje mora ostati živo u svakom vremenu. Upravo to želi naglasiti spo-menuta prispodoba.

4. Evandeoski savjeti u Svetom pismu

Siromaštvo je zavjet o kojem je teško govoriti, a da bi zvučalo istinito. Nije lako govoriti o siro-maštву, a sve posjedovati. Život pravih siroma-ha je pretežak i često beznadan, ispunjen izjeda-jućim nasiljem, indiferentnošću, nesigurnošću i ovisnošću.

I ovaj kao i ostala dva zavjeta je sredstvo: lutajući propovjednik i sobni namještaj ne idu skupa! Ovdje spada i radikalno rezanje obiteljskih veza, i nasljeđstva, briga za roditelje. Zavjet siromaštva nam daje slobodu da se bezrezervno predamo propovijedanju Evanđelja.

Glavni razlog izbora siromaštva jest poradi nasljeđovanja Krista, jer je ono njegov znak. Re-dovnici bi ga trebali osobito njegovati i ako je potrebno izraziti ga u novim oblicima. Po nje-mu sudjeluju u Kristovu siromaštву, „*koji radi*

nas, premda je bio bogat, postade siromašan“. Redovnici bi trebali biti siromašni stvarno i u duhu, a ne samo da u uporabi dobara budu ovisni o poglavarima. Ovaj zakon uključuje i obavezan zakon rada da bi se priskrbilo ono što je potrebno, bez tjeskobne brige povjeravajući se providnosti svojega Oca Nebeskoga (Mt 6, 25).

Kada govorimo o evandeoskim savjetima u Svetom Pismu objava započima zahtjevom Abrahamu da napusti sigurnost zidina Ura Kaldejskog i da se uputi u nesigurnost pustinje i nomadskog života. Povjerenje u Boga je trebalo zamijeniti sigurnost zidina. Trebalo se opredijeliti. Za Izraelski narod je to bila mana sakupljana za nekoliko dana, iako je Bog naredio da skupljaju samo za jedan dan. Danas je to sigurnost bogatstva u odnosu na neizvjesnost drugoga dana.

Krist je živio za volju Očevu i od volje Očeve: „*Jelo je moje vršiti volju Očevu*“ (Iv 4,34), tj. onoga koji me posla. Svojim naukom, svojim životom i svojom smrću, objavio je radosnu vijest o Kraljevstvu Božjem, koja je po Kristu u Duhu došla na ovaj svijet i koja je sada prisutna u nama i među nama. Iznutra i izvana Krist je bio potpuno sloboden. Njegovo duhovno siromaštvo sastoji se u potpunoj slobodi od navezanosti na dobra kojima nas je Bog obdario (materijalna

dобра, dobra koja posjeduje ljudska osoba kao što su tjelesne kvalitete, psihičke i intelektualne, od navezanosti na duhovna dobra). Vodila ga je samo jedna sila, sila ljubavi prema Ocu i prema ljudima.

Kao najveću zapreku slobodi djeteta Božjega, Krist stavlja našu sebičnu, pohlepnu navezanost na sebe same i na ono što imamo kao što to vidimo kod bogatog mladića.

Siromaštvo, ono duhovno, više je u raspoloživosti srca, u unutarnjoj dinamici bića koje je zahvaćeno ljubavlju, nadvladava želju za posjedovanjem. Nije toliko na odricanju koliko na punini života u Bogu. Što je taj život bogatiji, to je čovjek smireniji, zadovoljniji i sretniji i zato traži manje radosti u stvorenim dobrima.

Tri kralja napuštaju svoju udobnost i odlaze na daleki put, da bi darovali dijete Isusa, bez očekivanja da će im išta biti uzvraćeno. Vukla ih je želja da vide dijete Isusa i da mu se poklone.

Marija i Josip u svom siromaštvu daruju sve što imaju, dovoljno im je dijete Isus. Krist se rađa u siromašnoj štali; majka i otac su mu siromašni. Htio je biti jedan iz naroda, a ne s vrha. Odlazi u progonstvo jer se Herod boji za svoju vlast (želi osjetiti unutarnju ostavljenost i zapuštenost odbačenih, fizički i moralno progoneñih). Na povratku iz progonstva za život bira prezrenu pokrajinu, još prezreniji grad (Natañael: „*Iz Nazareta da može biti što dobro?*“).

Trideset godina u Nazaretu. Tajanstven, nešvatljiv, a po našem utilitarističkom mjerilu nekoristan život – govori nam kakav je stav Isus zauzeo prema našoj grozničavoj aktivnosti.

Kad bi uspjeh našeg apostolskog života ovisio o akciji bio bi daleko opipljiviji. Naši napori doprinose toliko proširenju Kraljevstva Božjega koliko su oni izraz našeg nesebičnog, potpunog predanja Bogu, koliko su pročišćeni od pohlepe za afirmacijom, za čašću i vlašću, koliko smo svjesni da je spasenje čisti dar Božji i da ga treba spremno u poniznosti prihvati.

Sa dvanaest godina pokazao je svoju intelektualnu nadmoć. Ipak nikada sebe nije stavljao u središte. Srce mu je kucalo ritmom Očeve ljubavi. Krstio se kao i ostali. Htio je u svemu biti

jednak čovjeku. U pustinji se suočio sa oskudicom, napuštenošću i osamljenošću. Napasnik ga nagovara da se prepusti naravnim sklonostima (hrana, posjedovanje, vlast). Nije samo propovijedao siromaštvo već ga je i živio. Konac života je obilježen gubitkom svega. Zakapaju ga u tuđem grobu. On i njegovi sljedbenici žive skromno, od darovanoga. Oni sami služe siromasima. Pavao je rekao: „*Radi vas posta siromašan da se vi nje-govim siromaštвom obogatite.*“ Isus često govori o providnosti, promatra ptice u zraku, ljiljane u polju – bez ičega su, Otac ih hrani i oblači.

5. Siromaštvo u zajednici

Primijenimo sada sve do sada rečeno na naše redovničke zajednice.

Zajednica je mjesto gdje danomice dijelimo bogatstvo i siromaštvo, jakost i slabost, brige i radost, uspjeh i neuspjeh. U takvoj zajednici može biti vidljivo nešto od jedinstva koje vlada između Krista i njegova Oca: „*Sve moje tvoje je, i tvoje moje*“. Živi kao siromah ne ističući to. Njegova ljubav pripada i zadnjem siromahu, nije

navezan na moćnike ovoga svijeta i na bogate. Takve bi trebale biti sve zavjetovane osobe koje su ostavile sve i pošle za njim.

Isus bi trebao biti taj biser radi kojega sve dajemo, samo da njega posjedujemo. Siromaštvo se ne odnosi samo na velike stvari, već na sve što nas čini navezanima. Traži se pažljivost i prema malim stvarima koje spadaju u zajednički posjed, usuditi se pružiti ruku da bi primio od drugih i od drugih nešto naučio.

Kao posvećene osobe, često puta se možemo prepoznati baš u mladom bogatašu jer baš, poput njega, vrlo često odlazimo žalosni kada to trebamo posvjedočiti svojim životima.

5.1. Evandeosko siromaštvo u službi siromašnih

Evandeosko siromaštvo je vrijednost samo po sebi. Prvo je od Blaženstava jer je to vidljivo naslijedovanje Krista. Svjedoči Boga kao prvo bogatstvo ljudskog srca i tako se predstavlja kao proročki zov tamo gdje ljudi gube mjeru u uživanju materijalnoga. Od posvećenih osoba se posebno traži uzdržljivost, samoodricanje, jednostavnost, ali i gostoljubivost i da ne ostaju ravnodušni pred potrebama bližnjega. Redovnici trebaju poznavati i kategoriju besplatnosti. Sav

rad ne treba biti isplaćen. Trebaju ulagati vlastiti život u stvari malo priznate, ne tražiti samo poslove dobro plaćene i ugledne. Bog cijeni skrivene žrtve, vrednuje posljednje na ljestvicama, a redovnici se moraju zalagati i kad im neće biti uzvraćeno i prznato.

Isus iz Nazareta se predstavljao kao Mesija siromaha, preuzima život mučan i naporan. Živi kao beskućnik, umire na križu, lišen svake časti, ugleda i poštivanja.

Bogati mladić je opomena svima, ne samo pojedincima. Pretjerana briga za sutrašnjicu i pretjerana privrženost zemaljskim dobrima može postati zapreka u traženju vječnoga života. Sve obdržava, ali se bogatstva ne može odreći. Isus traži da proda i razda siromasima pa će imati blago na nebu. Isus od svih traži duhovno siromaštvo. Oni koji ga iz bližega slijede to će učiniti sadržajem i smislom svoga života.

Tri Isusove riječi na putu prema Jeruzalemu zapisao je Luka, a iznesene su u Isusovoj katehezi učenicima i unutar tri prisopodobe. Sve tri završavaju jasno, snažno, odlučno: „*Ne može biti moj učenik*“. Prva se odnosi na kidanje obiteljske veze (ostaviti oca i majku, ženu i djecu, braću i sestre, pa i sam svoj život). Druga: treba se odreći sebe, uzeti križ i poći za Isusom. Treća se odnosi na dobra i sažetak je prvih dviju: „*Ni jedan od vas koji se ne odreće svega što posjeduje, ne može biti moj učenik*“. Sve se to odnosilo na sve, na mnoštvo koje ga je pratilo, a ne samo na Isusa. Učenik mora biti trajno raspoloživ da sve ostavi. Prispodoba o gradnji kule i odbijanju

jačeg neprijatelja pokazuje kako se učenik mora odreći svojih velikih planova i svojih pobjeda ako su zapreka za učeništvo, i u konačnici, za spasenje. Za sve uvijek traži velikodušnost, raspoloživost, herojstvo.

Isus poziva da se najprije traži Kraljevstvo i poziva da zgrćemo sebi blago na Nebu gdje ga ne izjeda ni moljac ni hrđa. On tvrdi da je naše blago tamo gdje je naše srce, odnosno naše srce je tamo gdje je naše blago. Kraljevstvu treba zapostaviti sve biserje i blago ovoga svijeta. Pozvani smo, ne samo ući u Kraljevstvo, nego to isto Kraljevstvo širiti na Zemlji i ispunjavajući svoje apostolsko putovanje na ovoj zemlji.

Evandeosko siromaštvo traži da se suživimo sa svima koji su na neki način izbačeni iz ljudske zajednice: siromasi, gubavci, carinici, grešnici. Pozvani smo da Isusa slijedimo. Nije to samo mehanički hod za Isusom – treba Isusa uprisutniti u današnjem vremenu, da ljudi po nama i našim djelima vide da Bog postoji. Po našem siromaštву, siromaštву bića, ispraznjenomu od moći, ugleda, svakoga oblika bogaćenja kojim se ljudi ponose - *imati* ne može stvoriti sreću za kojom čovjek teži. To u nama treba stvoriti slobodu prema svemu što nije Bog. Naše siromaštvo treba biti osobno i treba se ostvariti u zajednici.

Pred nama je svijet kojemu moramo donijeti Evangelje, živjeti i raditi za sve. Moramo mu svjedočiti da Bogu pripada prvenstvo, te relativizirati sve što ljudi žele absolutizirati.

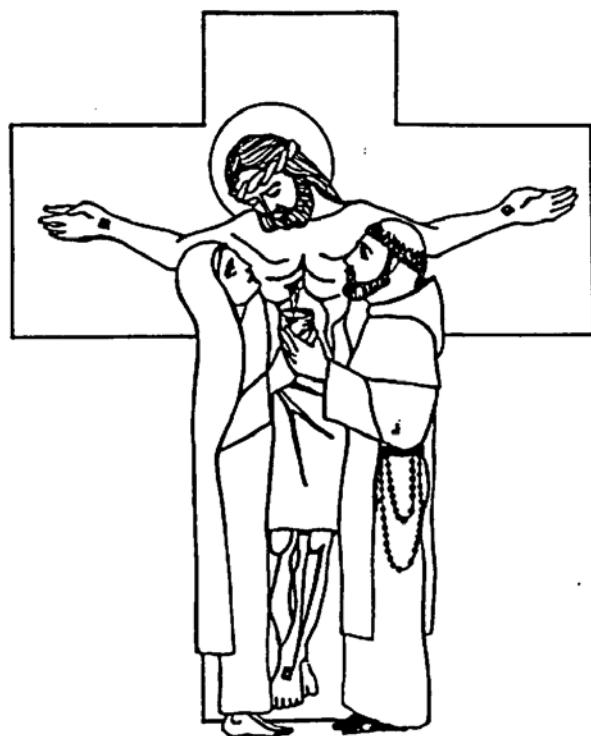
6. Poziv - Poslušnost

U Markovom Evangeliju stoji: „*Isus ga pogleda, zavoli ga* i reče mu: Hoćeš li biti savršen, idi prodaj što imаш i podaj siromasima pa ćeš imati blago na nebu. A onda dođi i idi za mnom.“ iako znamo da te riječi, upravljene mladom bogatašu, nisu bile prihvачene od onoga koji je bio pozvan, ono što te riječi sadrže zaslужuje da bude pažljivo razmotreno, one, naime, sadrže intimnu strukturu zvanja.

„*Isus ga pogleda, zavoli ga.*“ Takva je otkupiteljeva ljubav, ona se rađa u svoj božanskoj i ljudskoj dubini otkupljenja. U njoj se odražava

vječna Očeva ljubav, koji „je tako ljubio svijet te je dao svoga Sina Jedinorođenca da nijedan koji u njega vjeruje ne propadne, nego da ima život vječni.“ Potaknut tom ljubavlju, Sin je prihvatio poslanje od Oca u Duhu Svetom i postao je otkupitelj svijeta. Očeva se ljubav očitovala u Sinu kao *otkupiteljska ljubav*. Ta je ljubav prava cijena spasenja čovjeka i svijeta. Kristovi su apostoli dušu boko ganuti kada govore o toj cijeni otkupljenja. „Niste otkupljeni ničim raspadijivim, srebrom ili zlatom, nego dragocjenom krvlju Krista nevinoga i neokaljanoga Jaganjca – piše sveti Petar. A sveti Pavao tvrdi: „Otkupljeni ste otkupninom.“ Poziv na put evanđeoskih savjeta rađa se u *unutarnjem susretu s Kristovom ljubavlju*, a njegova je ljubav otkupiteljska. Krist zove snagom te otkupiteljske ljubavi. Kada Krist „poimence“ zove – taj njegov poziv uvijek pridonosi čovjekovoj slobodi. Jer Krist kaže „ako hoćeš“. Iz toga slijedi da je odaziv na taj poziv uistinu slobodan izbor. Odlučivši se za taj put koji je on pokazao, izabiremo Isusa iz Nazareta, otkupitelja svijeta, mladi bogataš odlazi od njega žalostan.

„Poslušnost briše osjećaj znanja kamo ideš. Daje nam se prekrasna sloboda da ne znamo kamo nas upućuju“. (Timothy Radcliff)

Poslušnost zahtjeva svu našu pozornost, punu spremnost na primanje. Plodni čas našega otkupljenja bila je Marijina poslušnost kada je poslušala anđela. Poslušnost nije bijeg od odgovornosti već zahtjeva da preuzmemos odgovornost za sebe i za ono što radimo.

7. Evanđeoska poslušnost

Utvrđiti novozavjetni temelj poslušnosti teški je zadatok. Novi zavjet govori o Isusovoj poslušnosti Očevoj volji. Isus je živio kao djevac i time je pokazao jednu posebnu značajku života, koju Pavao naziva karizmom, posebnim Božjim darom kao načinu života i svjedočenja. Poslušnost vodi k slobodi, kao što i sloboda vodi poslušnosti. Povezuju se poslušnost i spasenje, te neposlušnost i propast. Biblijska podloga redovničke poslušnosti ima korijene u naslijedovanju Isusa.

Temeljni izvor poslušnosti je Kristova poslušnost u izvršenju spasiteljskog Očeva nauma. Zato je Krist uzeo „lik sluge“ te se stavio u službu braće. Poslušnost redovnika je služenje ljudima po Kristovu uzoru, koji ljudi naziva braćom.

7.1. Poslušnost i ljubav

Bog je stvorio čovjeka slobodno i u ljubavi. Također odgovor čeka i od čovjeka. Crkveni oci uče da Bog može sve, osim prisiliti čovjeka da ga ljubi. Tu je naš Bog nemoćan. Čovjeka je stvorio po slici svoje božanske slobode, bez ikakvih granica, sposobna da Boga ljubi radi njega samoga, ali je slobodan da odbije njegovu ljubav i da kaže „NE!“ Božjoj ljubavi. Sloboda koja nas vodi u propast ne zaslužuje taj naziv. Božji autoritet nije neka naredba koja se nameće odozgor, već skriveno, tajanstveno djeluje iznutra. Naša sloboda je istinska ako je utemeljena na ljubavi. Isusova hrana je bila volja Očeva. Tako i naša poslušnost postaje izraz slobode ako je utemeljena na ljubavi.

Poslušnost je naravna i nadnaravna krepst. Usmjerena je prema Bogu, ali je to ujedno i čovjekov odgovor Božjemu pozivu na predanje i ljubav. Čovjek se ne može očitovati u punini svoje naravi bez odnosa prema Bogu, u Kristu po otkrivenju otajstva Očeva i njegove ljubavi.

On će biti naš, a mi njegovi ako ga slušamo, budemo pozorni Očevu glasu i prožeti njegovim Duhom. Mi smo obuhvaćeni njegovim životom, jer je milost sve što je u Bogu. Njegova volja postaje i naša, Njegovi planovi su naši, a naši su usmjereni prema Njemu. Mi mu se pokoravamo.

7. 2. Asketski vid poslušnosti

Mt 16,24 donosi nam dimenziju odricanja: „Hoće li tko za mnom, neka se odrekne samoga sebe, neka uzme svoj križ i neka ide za mnom.“

Izbor jedne dimenzije, nužno uvjetuje i uključuje odricanje od drugih. Nužno uključuje žrtvovanje nekih ideja i odluka, prepuštanja drugima da ih ostvare. Ovdje se očituje sudjelovanje u umiranju i križu. Učimo se prepuštati Bogu u vjeri i otvorenoj ljubavi prema Njegovoj nedokucivoj odluci. Poslušnost je istinsko sudjelovanje prema križu Kristovu, po kojem čovjek može ući u njegovu slavu. Odricanje može biti teško, ali zaljubljenost u Krista izaziva još dublju radost. Odričemo se prava na vlastiti svijet, prava na vlast, upravljanje svojim životom, vremenom i talentima, prihvaćamo patnju koja nas čeka, a On nas preobražava, prazni nas od nepotrebnog i privodi sve većem jedinstvu sa svojom voljom, svojim Srcem.

U dinamičkom procesu askeze, pa i u tom odricanju na koje smo se obvezali poslušnošću, istovremeno se potiču i žive i mnoge druge kreplosti, po kojim prianjamo uz Kristovo srce.

8. Evandeoski savjet čistoće

Evandeoski savjeti postoje u Crkvi od samih njezinih početaka, a od 4. st. su jasno definirani kao siromaštvo, čistoća i poslušnost. Oni imaju svoje temelje u Evandelju.

Isus kaže mladiću: „Ako želiš biti savršen, hajde prodaj što imaš i podaj novac siromasima“ (Mt 19, 21). Tu je jasno ocrtano siromaštvo. Isto tako kaže: „Ima ljudi koji se odriču ženidbe radi kraljevstva nebeskoga“ (Mt 19, 12), što je temelj čistoće, a temelj poslušnosti jest tvrdnja: „Tko zbog mene izgubi svoj život, sačuvat će ga“ (Mt 10,39).

U evandeoskom odlomku koji nam donosi evanđelist Matej čitamo: „Doista, ima za ženidbu nesposobnih koji se takvi iz utrobe materine rodiše. Imat će nesposobnih koje ljudi onesposobiše. A ima nesposobnih koji sami sebe onesposobiše poradi kraljevstva nebeskoga. Tko može shvatiti, neka shvati.“

Riječ je, dakle, o posebnom Božjem izboru za određenu misiju.

Dakle, to je navještaj budućega života u kraljevstvu nebeskom u kojem se ljudi neće ni udavati ni ženiti. Zavjet služi oslobođanju čovjeka za bolje služenje širem krugu ljudi nego što se to može u obitelji. Zavjet čistoće omogućuje redovniku ljubiti velikodušno i nesebično. Zavjetom čistoće redovnik se odriče bračnog života da se može u potpunosti podložiti volji Božjoj i potrebama Crkve.

Sveti Ivan Pavao II. u apostolskoj pobudnici „Vita consecrata“ piše: „Trojici zanesenih učenika pristiže Očev poziv da slušaju Krista, da u njega polože puno povjerenje, da ga učine središtem života. U riječi što dolazi odozgo novu dubinu

Evo zaručnika! Izidite mu u susret!

stječe poziv kojim ih je sam Isus, na početku javnoga života, pozvao da ga naslijedu, istrgnuvši ih iz njihova običnoga života i primivši ih u svoju najužu blizinu. Upravo iz te posebne milosti najuže blizine izvire, u posvećenomu životu, mogućnost i zahtjev za posvemašnjim darivanjem sama sebe u zavjetovanju evanđeoskih savjeta. Oni su, prije i više nego odricanje, osobito primanje Kristove tajne, živiljeno unutar Crkve.¹

Prihvaćanjem evanđeoskih savjeta redovnici i redovnice primaju slobodu nasljedovanja Isusa Krista i širenja Njegove radosne vijesti svijetu.

Savjeti jasno svjedoče želju za vršenjem volje Božje sve do križa, do potpunog predanja. Po križu je Krist u potpunosti izvršio volju Očevu, a sve drugo u njegovu životu bila je samo priprava za taj čin poslušnosti. Preko križa je ušao u svoju slavu te kao Uskršli poziva Petra na apsolutnu poslušnost: "Vodit će te kamo ti ne bi htio" (Iv 21,18). Jednako tako i Pavla poziva na život pun križeva: "Pokazat ću mu koliko mu treba

"trpjeti za ime moje" (Dj 9, 16). Poslije njegova križa i uskrsnuća, kršćanima ostaje jedino to da ga iskuse u svojim životima i da traže "udio u njegovim patnjama", prilagođavajući se njegovoj smrti, ne bi li "kako postigli uskrsnuće od mrtvih" (Fil 3, 10-11). Upravo u tu i takvu stvarnost treba smjestiti evanđeoske savjete.

Papa Franjo propovijedao je o Isusovu pogledu u jednoj svojoj homiliji kojom bih zaključila svoj rad.

"Poznajemo priču o Matejevu obraćenju. Bio je carinik, sakupljač poreza, i radio je za Rimljane na nesumnjivo nečastan način. Ljudi su ga prezirali. Jednog dana, dok se nalazio s drugim sakupljačima poreza, pored njih je prolazio Isus. Isus ga je pogledao i pozvao ga, pozvao je toga čovjeka koji je svima bio mrzak. Isus ga je pogledao s ljubavlju i odabrao ga za svoga apostola. Posebno značenje usmjereno je upravo na taj Isusov pogled, pogled pun milosrđa i nade koja oslobađa. Kada je Isus svojim snažnim pogledom punim ljubavi pogledao Mateja, to je njega nagnalo da zauvijek promjeni svoj život. Kao sakupljača poreza koji je uzimao od Židova kako bi davao Rimljanim, Mateja su ljudi izbjegavali, prezirali, smatrali ga izdajnikom koji „cijedi svoj vlastiti narod“. S takvim ljudima nitko nije molio, jeo, čak ni razgovarao, ali Isus jest.

Zaustavio se i pogledao Mateja mirno, milosrdno, spokojno, pogledom kakav Matej nikad nije iskusio. Taj pogled je „*otključao Matejevo srce, oslobođio ga, iscijelio, dao mu nadu, novi život*“. Isus na isti način gleda i nas. Isusov pogled se spušta na nas, on nas poziva, ne bavi se našim grijesima. On vidi dalje od privida, dalje od grijeha, dalje od neuspjeha i nedostojnosti. Njega ne zanimaju naše bogatstvo ni naš društveni položaj. On pozorno gleda na naše dostojanstvo koje ostaje usprkos našoj posrnuloj naravi i našoj slomljenosti i „živi u dubini duše.“ Isus vidi dalje od grijeha. Vidi dublje od naših rana. U nama vidi dijete Božje. Vidi naše dostojanstvo djece Božje. Kada nas On pogleda, tada u nama

¹ Ivan Pavao II., „VITA CONSECRATA“, Posinodalna apostolska pobudnica episkopatu i kleru, redovima i redovničkim družbama, društvima apostolskoga života, svjetovnim ustanovama i svim vjernicima o posvećenom životu i njegovu poslanju u Crkvi i svijetu (25. ožujka 1996.), br. 16.

osloboda to dijete Božje. Otvara nam put slobode kada nas gleda s ljubavlju. Kakav god bio naš grijeh, kakvo god bilo naše siromaštvo, Isusov je pogled pun ljubavi. Taj je pogled izvor naše nade i radosti, a to potiče našu vjeru i raspaljuje našu ljubav.

Dopustimo Isusu da nas gleda tim pogledom punim milosrđa koji nas ne sudi, nego u nama vidi naš identitet djece Božje, koji nas ohrabruje i pridiže.

Evangelist, koji je i autor prispopobe o mlađem bogatašu, prepoznao je Isusov pogled, prepoznao je i odazvao se njegovom pozivu. Mladi bogataš u njegovoj prispopobi odlazi razočaran i žalostan ne prepoznavši niti Isusov pogled, niti njegov poziv.²

A što je s nama? Da li mi prepoznajemo Isusov pogled i odazivamo se njegovu pozivu ili svakodnevno odlazimo žalosni od njega baš poput mladog bogataša?

9. Zaključak

Temelj svih ovih zavjeta jest potpuno predanje Bogu. Činjenica je kako je često teško živjeti zavjete. Većina redovnika bori se s jednim ili više zavjeta cijeli njihov život. Sva tri navedena zavjeta zapravo su na izgradnju čovjekova dostojanstva, njegove čovječnosti i njegove slobode za što uspješnije i zauzetije činjenje dobra.

U monaškoj se predaji redovnički zavjeti prikazuju kao drugo krštenje, a taj je nauk preuzeo i Drugi vatikanski koncil koji je zapisao: "Cijeli

su svoj život, naime, stavili na raspolaganje njegovoj službi; to, pak, tvori neku posebnu posvetu koja je duboko ukorijenjena u krsnom posvećenju te ga potpunije izražava" (PC 5).

Polaganje redovničkih zavjeta ima svoje korijene u krsnom posvećenju, a redovnik se "posve predaje Bogu kojega najviše ljubi tako da je s novoga i posebnoga naslova stavljen u odnos prema služenju Bogu i prema čašćenju Boga" (LG 44). Posvećenje će biti to savršenije što su čvršće i postojanje veze koje su slika Krista, nerazrješivo sjedinjena sa svojom zaručnicom Crkvom.

Redovnički zavjeti su 'izbor' koji osobu čini slobodnjom od zemaljskih briga, bolje očituju svim vjernicima nebeska dobra prisutna već na ovom svijetu, bolje svjedoče novi i vječni život stečen Kristovim otkupljenjem i bolje predoznačuju buduće uskrsnuće i slavu nebeskoga kraljevstva.

Literatura

1. DUGANDŽIĆ Ivan, *Biblijska teologija Novoga zavjeta*, Zagreb, 2004.
2. VUGDELJA Marijan, *Čovjek i njegovo dostojanstvo u svjetlu Biblije i kršćanske teologije*, Split, 2000.
3. NUIĆ Viktor, *Crkveni dokumenti o posvećenom životu*, Zagreb, 2000.
4. ČOVO Ante, *Teologija i duhovnost posvećenog života*, Split, 2007.
5. PHILIPPE Jacques, *Istinsko milosrđe*, Split, 2016.

2 Philippe Jacques, "Istinsko milosrđe", Split 2016. (str. 35.).

OPROŠTAJ I DOČEK U SAMOSTANU BL. HOZANE U ZAGREBU

Doviđenja s. Otilija – Dobrodošla s. Zlatka

S. Otilija Mijić premještena je iz samostana bl. Hozane u Zagrebu u malu zajednicu u Virju gdje djeluju dvije sestre. Sestre su je s ljubavlju i zahvalnošću ispratile, i isto tako zaželjeli dobrodošlicu s. Zlatki Martinović, koja je premještena iz Virja u Zagreb.

U nedjelju 14. veljače oprostila se zajednica sestara bl. Ozane u Zagrebu od s. Otilije Mijić, koja je asignirana u našu zajednicu u Virju. U duhu vjere i redovničke poslušnosti prihvatala je ovaj premještaj, premda je podravski kraj za nju još prilično nepoznat. Osim toga, gotovo je cijeli svoj redovnički život provela u Zagrebu. Sve to govori o snazi vjere i duhu podložnosti odredbi vrhovne poglavarice, da krene u ovu novu avanturu. Čitav je naš život jedna avantura, a pogotovo redovnički. Krenule smo u svojoj ranoj mladosti u nepoznato, ali sa sigurnošću da Onaj tko nas poziva dobro znade i put i cilj i naše sposobnosti. Možemo reći da je to povjerenje bilo obostrano: Bog je imao povjerenje u svoje stvorenje da će ispuniti poslanje koje mu želi namijeniti, a stvorenje mu se, bez pridržaja odazvalo i predalo. No, nije se to dogodilo samo jednom u životu. Krhki smo i slabi mi ljudi, vrlo lako možemo odustati i sustati. Svakodnevnim se

zalaganjem pokušavamo dokazivati i obnavljati prvotni zanos i spremnost. I to traje tijekom čitava naša zemnog života. Vidljiv i opipljiv dokaz ovog zalaganja i privrženosti zadanim obećanju bio je slučaj s. Otilije. Njeno hrabro držanje i radosne dosjetke, koje su joj inače svojstvene, bilo je svjedočanstvo kako se, iz ljubavi prema Bogu, napušta poznato, srcu dragu i prihvaća se ono što Providnost određuje. Svoju je borbu i tugu vješto sakrivala šaljivim dosjetkama i smiješkom sve do trenutka odlaska. Bilo je u nedjelju 14. veljače. Vidjevši zaplakane sestre, a osobito dosjetljivi plakat mlađih sestara, s. Ane i s. Irene,

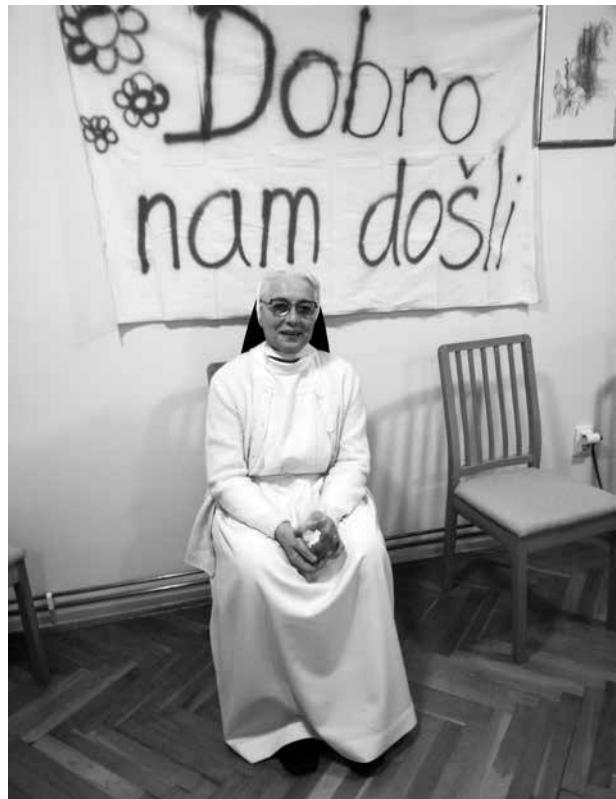

Vratite se brzo koji su raširile na izlazu iz kapije, dvije obilne suze odale su nutarnju tugu s. Otilije za zajednicom koju ostavlja. Već je u četvrtak, 11 veljače, na dan Gospe Lurdske u zajednici obilježen oproštaj. Tada joj je, uz slasnu tortu s. Metode, priora, s. Katarina dirljivim i toplim riječima zahvalila za sve što je pridonijela ovoj zajednici. Sve su pak sestre jednodušne u iskazu da će s. Otilija mnogo nedostajati ovoj zajednici, osobito svojom vedrinom i raspoloživošću za sve što se od nje tražilo.

Nakon završetka susreta starješica (12.-14.02), č. majka je povela s. Otiliju u Virje. Topli zagrljaj i suze u očima sestara bio je rječiti dokaz privrženosti i ljubavi koja vlada među sestrama. Smatram da s. Otilija zasluzuje najljepšu hvalu i priznanje upravo zbog spremnog prihvaćanja premještaja, ma kako on bio težak i bolan. Nitko ne sumnja da će joj to Nebo obilno uzvratiti.

Uz tu želju molimo nadasve da je prati i dalje

blagoslov, radost i predanje u Božje ruke, ma gdje bila!

Č. majka je, na povratku u Zagreb, dovela s. Zlatku Martinović, koja je do sada bila u Virju. Uvečer su joj sestre priredile svečani doček u sobi rekreacije na drugom katu. Ekonomu je pripremila kolače i sokove, a s. Ana i s. Irena napisale su na velikom platnu: DOBRODOŠLI, i to su objesile na zid gdje je s. Zlatka sjedila. Bila je to vrlo lijepa gesta i sestra se osjetila jako sretnom.

Ostale vijesti iz dominikanske obitelji

ŠIBENIK: S. Manes Puškarić položila stručni ispit iz vjeronomuške znanosti

S. Manes Puškarić je uspješno i s pohvalom Povjerenstva položila stručni ispit iz vjeronomuške znanosti u srijedu, 10. veljače. Uspješno je održala ogledni sat učenicima osmog razreda na temu Hrvatska – predziđe kršćanstva, a isto tako odlično napisala esej i obranila usmeni dio ispita. Čestitamo s. Manes i želimo puno Božjeg blagoslova u vjeronomuškom radu.

Emisija o dominikankama na hrvatskim prostorima

U nizu emisija, koje, o 800. obljetnici prisutnosti dominikanaca i dominikanki na hrvatskim prostorima, vodi Ana Buljan, tajnica HDP, bio je i razgovor s vrhovnom poglavicom sestara dominikanki, s. Jakom Vuco. Razgovor je objavljen 15. veljače 2021. pod naslovom Žene u redu propovjednika. Govorilo se o doprinosu što su ga dale sestre dominikanke u tom višestoljetnom razdoblju u Hrvatskoj, ali u svijetu. Poznato je, naime, da je sv. Dominik osnovao samostan sestara prije nego braće, to u Francuskoj, u Prouilleu. Za iskorjenjivanje hereze koje je bilo veoma rašireno u Francuskoj, Dominik je uvidio da je potrebno čvrsto propovijedanje, potvrđeno svetim životom, ali koje će se temeljiti na solidnim temeljima kontemplacije. Okuplja, stoga, skupinu žena i 1206. osniva za njih samostan u Prouilleu, u blizini Fanjeauxa.

Taj prvi samostan služio je kao apostolski centar, gdje su ljudi mogli doći na poduku i po pomoć, a ujedno je služio kao stanica za odmor Dominika i njegovih propovjednika. Vrlo brzo, naime, Dominik okuplja i suradnike koji će biti spremni zaustaviti širenje krivovjerja

propovijedajući pravu, evanđeosku istinu o Bogu i čovjeku. Godine 1216. papa Honorije III. odobrava osnutak Reda, nazvavši ga Redom propovjednika. Tako su, eto, sestre, bile prve suradnice Braće, i to su nastavile tijekom čitave osamstoljetne povijesti.

O tome, kao i mnogim drugim djelatnostima sestara u sadašnjem vremenu, govorila je č. majka Jaka Vuco u spomenutoj emisiji, koju se može pratiti na web stranici: www.dominikanke.com.

ZAGREB: Novi OP lektori i akolita

U subotu, 20. ožujka u kapelici zagrebačkog Samostana Kraljice svete krunice pod misom koju je predvodio fr. Slavko Slišković, provincijal, četvorici dominikanskih bogoslova podijeljene su službe lektorata i akolitata. Službu lektora primili su fr. Drago Ferencek, fr. Mislav Matijašić te fr. Kristijan Zelić, a službu akolita primio je fr. Mislav Peček.

U propovijedi provincijal je rekao kako je svaka služba ponajprije dar Božji, te ne ovisi toliko

o ljudskim naporima, koliko o otvorenosti Božjoj milosti. U Kristovim padovima pod križem promatramo naše ljudske padove kojih čovjek ne postaje lišen primajući službe, ali uzdajući se u Božju pomoć može ustrajati u nasljedovanju Isusa Krista.

Služba lektora očituje se prvenstveno u čitanju i navješćivanju Riječi Božje tijekom liturgijskih slavlja, ali ujedno i omogućuje osobi da tu Riječ lomi i hrani narod Božji kroz katehezu, te potiče službenika da tu Riječ proučava i živi.

Služba akolita je da poslužuje pri oltaru Gospodnjem, pripremajući oltar te da kao izvanredni službenik podjeljuje svetu pričest kada nedostaju redoviti službenici ili kada oni ne mogu zbog bolesti ili starosti ili kada je velik broj pričesnika, a u izvanrednim prilikama može izložiti vjernicima na klanjanje presveti sakrament i na kraju ga pohraniti, ali ne može narodu dati blagoslov. Primarni cilj crkvenih službi je priprava za svećeništvo, kako nalaže kanonsko pravo Crkve u kanonu 1035: „Prije nego netko bude promaknut bilo u trajni bilo u prolazni đakonat, zahtijeva se da primi i prikladno vrijeme obavlja službe čitača i akolita.“ (www.dominikanci.hr)

Premijerno izvedena Misa u čast sv. Dominiku

U nedjelju 7. ožujka u crkvi bl. Augustina Kažotića na Peščenici dječji zbor „Kažotići“

premijerno je izveo novu Misu skladanu u čast 800. obljetnice dolaska dominikanaca u Hrvatsku. Djelo nosi naziv „Misa sv. Dominiku Mala“.

Pisana je u jednoglasnoj i troglasnoj verziji a sadrži tri uglazbljena dijela: „Gospodine smiluj se“, „Svet“ i „Jaganjče Božji“. Pored „Male“ postoji i proširena verzija koja nosi naziv „Misa sv. Dominika Velika“ a sadrži: „Gospodine smiluj se“ ali u proširenoj verziji, „Slava“, „Svet“ i „Jaganjče Božji“. Velika Misa je pisana je u dvoglasnoj i troglasnoj verziji.

Misu je napisao Slavko Nedić, koji je s dominikancima povezan dugi niz godina a zadnjih skoro desetak s Jasenkom Nikšić vodi dječji zbor „Kažotići“ u župi bl. Augustina Kažotića.

Zbog epidemioloških mjera Misa je uvježbavana doma tako što su note i snimka Mise poslani roditeljima i djeci na WhatsApp grupu. Oni su to tjedan dana vježbali zajedno kod kuće i s malom probom prije Mise rezultat je bio iznad očekivanja. Iako je to bilo prvo njezino izvođenje Misu su zajedno pjevali i mali (članovi dječjeg zabora) ali i veliki „Kažotići“ (njihovi roditelji).

Čim je napisana Misa je izazvala je veliko zanimanje, naime nakon prve objave nota na Facebook grupi za razmjenu duhovnih nota javilo se više od 50 voditelja zborova iz raznih krajeva Lijepe naše, BiH ali dijaspore s molbom da im se pošalju note i audio snimka Mise. (IKA)

ZAGREB: Proslavljen zajednički stoti rođendan

Na svetkovinu sv. Josipa, 19. ožujka 2021. uz slavlje polaganja prvih zavjeta s. Zorane, bilo je upriličeno i rođendansko slavlje s. Kalisti Stanitić i s. Ireni Lušo. Svakoj se sestri nastoji na neki način obilježiti dan rođenja, ali ovo je slavlje bilo posebno zanimljivo jer su te dvije sestre, rođene na isti datum, a zbroj njihovih godina je ravno **sto** ($76+24= 100$). To je potvrđeno i slasnom tortom što ju je napravila s. Metoda, i, dakako, 'svjećice (brojevi) što su ih trebale obadivje, istovremeno ugasiti. Eto, zajednički život ima puno domišljate radosti. Od toga se živi, to nas povezuje i potiče na još gorljivije zajedništvo s Bogom i s bližnjima. Srdačna čestitka ovim svečaricama, ali i svima drugima kojima smo se, proteklih dana i mjeseci, spomenuli njihova prvo glas u ovaj svijet.

IDI 12/2020: Europska među-novicijska virtualna konferencija o dominikanskoj svetosti

Tridesetak novaka i šest učitelja novicijata s područja Europe virtualno se susrelo na konferenciji u sklopu koje je fr. Gianni Festa, postulator Reda za dominikansku duhovnost, govorio na temu „Ponovno otkrivanje Očeva lica u licima braće i sestara danas“.

Fr. Gianni je na početku citrao Simone Weil koja je rekla: „Svijet treba genijalne svece kao što grad u kojem vlada kuga treba doktore.“ Istaknuo kako je 2021. godina važna za dominikansku obitelj jer slavimo 800. godišnjicu smrti sv. oca Dominika. S pravom ga nazivamo ocem, što potvrđuju brojni muškarci i žene koji su ga

tijekom stoljeća naslijedovali i u njemu vidjeli očinski lik u koji se mogu ugledati. Sv. Dominik prenosi svoju svetost i na brojnu braću i sestre koje kao blažene ili svete štujemo. Svetost nadilazi vremenske, jezične i zemljopisne granice te je i nama danas nadahnuće za nasljedovanje. Fr. Gianni je nastavio govoreći o krepostima svetaca 20. stoljeća za koje je Red pokrenuo proces kanonizacije, kao što su Marie-Joseph Lagrange, Jean-Joseph Lataste, Giuseppe Girotti i mnogi drugi. Od njih možemo naučiti kako je dominikanska svetost uvijek bila moćno oruđe formacije, jedinstva, tradicije i identiteta Reda. Čitati o njima ne znači samo poznavati njihovu povijest, već znati u kojem pravcu usmjeriti vlastiti život.

IDI, 12/2020: Dominikanska obitelj i ljudska prava

Učitelj Reda fr. Gerard Francisco Timoner III imenovao je fr. Aniedija Okurea novim promotorom Reda za pravdu i mir i novim delegatom pri Ujedinjenim narodima. Fr. Aniedi ima bogato iskustvo pastoralnog rada u Nigeriji, Kongu i Sjedinjenim Američkim Državama, kao i predavačko iskustvo s nekoliko fakulteta u Nigeriji i SAD-u. Prilikom imenovanja istaknuo je

kako mu je čast nastaviti vrijedan posao svojih prethodnika.

Braća i sestre Reda propovjednika diljem svijeta aktivno djeluju kao borci za poštivanje ljudskih prava. Posebno je to vidljivo u zemljama Latinske Amerike, Afrike i u Indiji, gdje su vladavina prava i prava djece i dalje vrlo ugroženi. Upozoravanje vlade na Filipinima o posljedicama sudjelovanja u neustavnim progonima i ubojstvima pojedinaca, briga za napuštenu

djecu u Indiji, maloljetne zatvorenike u Obali Bjelokosti, djecu-radnike u rudnicima Konga, napuštenu djecu migrante iz Gvatemale samo su neki od primjera borbe braće i sestara Reda za prava svakog pojedinca. Sv. Dominik imao je suosjećanja za one koji trpe te je nastojao u njihove živote unositi nadu, djelujući konkretno i odgovarajući na potrebe svojih bližnjih. Nasljeđujući njegov primjer, braća i sestre Reda pozvani su to činiti i danas.

Otvorena izložba „Hrvatski sveci i blaženici u našem narodu“ Eve Vukine u župi bl. Augustina Kažotića na zagrebačkoj Peščenici

Izložba „Hrvatski sveci i blaženici u našem narodu“ mlade akademske slikarice Eve Vukine otvorena je na blagdan zaštitnika umjetnika dominikanca Blaženog Angelica u četvrtak 18. veljače 2021. u multimedijalnoj dvorani „Fr. Dominik Barać“ dominikanskoga samostana i župe bl. Augustina Kažotića na zagrebačkoj Peščenici. Riječ je o izložbi kojom svake godine započinju Dani hrvatskih svetaca i blaženika krajem svibnja, a izložba zatim putuje Hrvatskom u organizaciji Nacionalnog svetišta sv. Josipa iz Karlovca i uz suorganizaciju Udruge za promicanje znamenitih Križevčana „Dr. Stjepan Kranjčić“. Tako je i izložba Eve Vukine, nakon prošlogodišnja premijere u Križevcima, unatoč korona okolnosti, dosad predstavljena u pet hrvatskih sredina.

O Evinom slikarskom umijeću te o hodu izložbe po Hrvatskoj govorio je rektor Nacionalnog svetišta sv. Josipa u Karlovcu mons. Antun Sente. Istaknuo je da je izložba u svim sredinama bila vrlo lijepo primljena i da izložba

približava publiku, ali i svećenike, duhovnim uzorima. Autorica je posvjedočila svoju vjeru ističući da joj nije bio smisao napraviti samo lijepu sliku, već potaknuti gledatelja da pred slikom može meditirati i moliti. Izložbu je u ime domaćina otvorio prior dominikanskoga samostana fr. Marinko Zadro, izrazivši radost što se izložba još od 2013., od 3. Dana hrvatskih svetaca i blaženika, postavlja na blagdan Blaženog Angelica i u Kažotićevu domu na Peščenici, zahvalio je i mons. Senteu i autorici na organizaciji i autorstvu, a zahvalio je i doc. dr. Tanji Baran na svemu dobrome što godinama čini za projekt proslave hrvatskih svetaca i blaženika, i što izložba, zahvaljujući njenom zauzimanju, godinama dolazi k dominikancima na Peščenicu. Dr. Tanja Baran je kao predsjednica Udruge za promicanje znamenitih Križevčana „Dr. Stjepan Kranjčić“, vodeći svečanost otvorenja, ispričovala o tome kako je izložba putovala 10 godina predvodena galerijom „Laudato“, a da se već dve godine za izložbu brine Nacionalno svetište sv. Josipa iz Karlovca. Govorila je o višegodišnjoj povezanosti dominikanaca, dominikanskih župljana i Udruge „Dr. Stjepan Kranjčić“ pa je u tom kontekstu i interpretirala stihove dominikanskog župljana s Peščenice književnika i publicista Zdravka Gavrana „Hommage Kažotiću i Kranjčiću“. Naglasila je i da je ta izložba dar Nacionalnog svetišta sv. Josipa i Udruge „Dr. Stjepan Kranjčić“ dominikancima za 800 godina njihova djelovanja na hrvatskim prostorima.

U glazbenom dijelu programa nastupili su obitelj Vukina, Matija Antolić i zbor „Hrid“. Izložba će se moći razgledati do blagdana sv. Josipa 19. ožujka.

I dok hod s izložbenim projektom portreta hrvatskih duhovnih velikana Eve Vukine po Hrvatskoj još uvijek traje, organizatori pripremaju

novu, trinaestu izložbu koja će prvi put biti predstavljena na otvorenju 13. Dana hrvatskih svetaca i blaženika u četvrtak 27. svibnja 2021. u Križevcima, nakon čega će uslijediti novi put po Hrvatskoj s tom izložbom. Autorica će biti splitska akademска slikarica i kiparica Karin Grenc.

Tanja Baran

Duhovna zvanja u sinjskom kraju

U vjerskoj emisiji Riječ nade za Šibenik Tv, uz fra Filipa Milanovića Trapu, sudjelovala je s. Marija Goretti Milanović Trapo, te

progovorila o životu u Otoku, svome djetinjstvu te Gospi Sinjskoj. Prilog je vodila s. M. Manes Puškarić.

AKTIVNOSTI DJEĆJIH VRTIĆA

VRTIĆANCI ZNAJU ŠTO DAROVATI SIROMAHU

Među dječjim vrtićima koji su se odazvali pozivu Caritasa Zagrebačke nadbiskupije za pomoć njegovoј Socijalnoj samoposluzi je i DV Blažena Hozana - privatni katolički vrtić koji djeluje u sklopu samostana sestara dominikanki u zagrebačkom Trnju. Izjava pape Franje: »Pružena ruka znak je koji odmah govori o bliskosti, solidarnosti i ljubavi«, potaknula ih je da posebno u ovo predbožićno vrijeme budu osjetljivi za sve one koji su u potrebi.

»U vrtić je upisano 136 djece koja su raspoređena u šest odgojno-obrazovnih skupina - dvije jaslickе i četiri vrtičke skupine«, upoznaje nas s vrtićem njegova ravnateljica časna sestra Anto-nija Matić, dominikanka iz Kongregacije Svetih Andjela Čuvara sa sjedištem u Korčuli. Njoj je motivacija za pomoć Caritasovim korisnicima bio poziv pape Franje da se 33. nedjelja kroz godinu obilježi kao Svjetski dan siromaha pod geslom »Pruži svoju ruku siromahu«.

»Prikupili smo dosta prehrabnenih i higijenskih proizvoda, a u akciji su sudjelovale sve vrtičke skupine, ukupno oko osamdesetero djece. U tjednu u kojem je akcija trajala, posebno smo u vrtiću s djecom proslavili blagdan sv. Martina, koji je bio dodatna motivacija za ovu

akciju. Kroz priču o sv. Martinu, koji je svoj plašt podijelio siromahu, djecu smo potaknuli na međusobnu solidarnost i pomoć onima koji su u potrebi. Uz razgovor, tko su siromasi, gdje ih srećemo i što bi oni poklonili siromahu, djeca su otvorena i iskrena srca govorila kako bi oni pomogli siromahu«, kaže ravnateljica časna sestra Antonija, koja je, uz poziv koji su dobili u vrtiću od ravnateljice Caritasa, s. Jelene Lončar, roditeljima također uputila i pisani poziv da se uključe u ovu humanitarnu akciju - i zadovoljna je s odazivom.

Uz pakete pomoći, iz DV Blažena Hozana u Caritas je stiglo i nekoliko manjih dječjih crteža te jedna velika, lijepa slika, koja je grupni rad djece na temu »Što bi poklonili siromahu?«.

Aktivnost Plesa pisanja

U srijedu, 10.3. smo u sklopu redovnih oglednih aktivnosti koje u našem vrtiću provode studenice Učiteljskog fakulteta u Zagrebu iz Metodike hrvatskog jezika, proveli aktivnosti **Plesa pisanja**. Ples pisanja je metoda namijenjena djeci predškolske dobi od 3. godine na dalje, a zasniva se na vezi djetetovih emocija i prirodnih pokreta.

Djeca uz priču i pokret savladavaju osnovne pokrete plesa pisanja potrebnih za razvoj predčitalačkih vještina, te se uz glazbu likovno i kreativno izražavaju.

Djeca su zaista uživala u izvedbi ove metode, a kako je to izgledalo u skupinama **Bubamara, Zvjezdica i Andela**, pogledajte u fotogaleriji.

Video igrokaz naših vrtičanaca

Katehetska škola za odgojitelje u vjeri održana je 14. studenoga 2020. putem interneta. Tema je bila: Uloga baka i djedova u vjerskom odgoju djece. U programu stručnog skupa prikazan je video igrokaz koji su izvela djeca iz našega vrtića. Video pogledajte [na poveznici](#)

Bl. Ozana Kotorska – prilog životopisu prve hrvatske blaženice

Dominikanska trećoredica Ozana Kotorska, koja je kao rekluzija živjela u Kotoru u 16. st., postala je 21. prosinca 1927. prva hrvatska blaženica. Budući da o njoj postoji velik broj članaka, napisa i nekoliko knjiga, držimo kako nije potrebno detaljno iznosititi njezin životopis, nego razjasniti neka pitanja za koja držimo da dosad nisu bila kritički dostatno obrađena, zbog čega je došlo do pojedinih krivih tumačenja i prijepora o prvoj hrvatskoj blaženici. Tu prije svega mislimo na pitanje njezina krštenja u pravoslavnoj vjeri i na pitanje njezine uloge u povijesti samostana dominikanskih koludrića sv. Pavla u Kotoru. No, prije toga ukratko ćemo se osvrnuti na izvore i na objavljene knjige o bl. Ozani.

Izvori i literatura o prvoj hrvatskoj blaženici

Koliko je poznato, sačuvana su samo dva dokumenta u kojima se imenom spominje prva hrvatska blaženica. Prvi je dokument oporuka Jeluše, žene Tripa Pellegrinija, od 7. listopada 1526. Njome je oporučiteljica ostavila nešto novca dominikanki Ozani, koja živi zazidana uz kotorskiju crkvu sv. Pavla. Nema razloga sumnjati kako je dotična dominikanka Ozana upravo naša blaženica.¹ Drugi dokument je iz svibnja 1548. i njime generalni vikar Dominikanskoga reda o. Stjepan Usodimare dopušta Ozani nositi bijeli dominikanski škapular.²

Drugi dokumenti iz Ozanina doba, a u kojima se spominje naša blaženica, do danas nisu pronađeni. No, u izvore treba ubrojati djelo *Libarze od dievstva*, što ga je samo jednu godinu nakon Ozanine smrti napisao dubrovački benediktinac Bazilije Gradić. U djelu se ukratko osvrnuo na njezin život, ali bez donošenja značajnih biografskih podataka, osim onoga da je Ozana preminula u Kotoru u travnju prethodne godine.³ Trideset godina poslije Ozanine smrti, talijanski dominikanac o. Serafino Razzi objavio je 1595. u Firenzi njezin prvi tiskani životopis, dok je životopis što ga je napisao anonimni Kotoranin, Ozanin suvremenik i poznanik,⁴ ostao

1 Usp. A. BELAN, "Blažena Ozana", str. 50.

2 Usp. I. TAURISANO, *Blažena Hozana Kotorka*, str. 127.

3 Usp. Basilio GRADICH, *Libarze od dievstva, i dievickoga bitya*, In Venetia, 1567., str. 103-104. 155-159.

4 Neki autori drže da je anonimni Ozanin životopisa zapravo kotorski plemić Ivan Bolica, ali za to nema dokaza. Usp. Niko

u rukopisu.⁵ Oba ova životopisa treba držati izvorima o prvoj hrvatskoj blaženici.

Nakon Razzijeva djela, trebalo je proći više od 280 godina prije nego je fra Bonaventura da Mascér, general opservantskoga ogranka Franjevačkoga reda, u Monzi 1882. objavio novi Ozanin životopis. Šest godina poslije toga, kotski kanonik Ivo Matković objavio je 1888. prvi Ozanin životopis na hrvatskom jeziku. Drugi Ozanin životopis na hrvatskom jeziku objavio je 1928. don Niko Luković. U znatno proširenom obliku, njegovo drugo izdanje objavio je 1965. Upravo Lukovićevo djelo predstavlja najveći pomak u istraživanju Ozanina života od njezina prvoga životopisa iz 1595. do danas. Slično se

može kazati i za Ozanin životopis što ga je 1929. u Rimu objavio talijanski dominikanac o. Innocent Taurisano, a čiji hrvatski prijevod je tiskan 1965. U novije doba Ozanin životopis objavio je dr. o. Marijan Biškup (2007.), ali u njegovu djelu nema značajnih pomaka u odnosu na Lukovićeve i Taurisanovo pisanje, osim osvrta na prisutnost blaženice u umjetničkim djelima nakon 1965.⁶ Prošle godine je s. Slavka Sente objavila knjižicu *Blažena Ozana Kotorska* s njezinim životopisom i molitvama, a s. Ana Begić uredila je hrvatsko i englesko izdanje zbornika *Blažena Ozana Kotorska – žena susreta s Bogom i čovjekom* sa znanstvenim radovima o našoj prvoj blaženici.

Datum i mjesto Ozanina rođenja

Dva najstarija Ozanina životopisca, anonimni Kotoranin i o. Serafino Razzi, pišu da je buduća blaženica rođena u selu Komani, ali ne navode koje godine i kojega datuma.⁷ Opravdano je stoga zapitati se zašto suvremeni autori redovito pišu da je rođena 25. studenoga 1493?⁸ Godina rođena utvrđena je posredno, temeljem podatka da je preminula 27. travnja 1565. u 72. godini života, što je zajamčeno kod obojice najstarijih Ozaninih životopisaca.⁹ Iz toga se zaključuje da je rođena 1493., a što se tiče 25. studenoga kao datuma rođenja, njega je poprilično proizvoljno iskonstruirao o. Andeo Marija Miškov. On je, vodeći se činjenicom da je Ozanino kršno ime bilo Kata (Katarina), ustvrdio da joj je to ime nadjenuto jer ga je "sobom, kako se veli, doniela, jer se rodila na dan Sv. Kate djevice i

LUKOVIĆ: *Blažena Ozana Kotorka. Jubilarno izdanje povodom 400. godišnjice smrti (1565-1965)*. Kotor 1965., str. 103.

5 Taj životopis, pisan na talijanskom jeziku, preveo je na latinski o. Serafin Marija Crijević, sačuvavši ga tako za budućnost, a potkraj 19. st. o. Andeo Marija Miškov preveo ga je na talijanski i objavio 1887. u Ferrari u časopisu *Il Rosario Memorie Domenicane*, a potom je hrvatski prijevod, popraćen vlastitim bilješkama, objavio 1900. u mjesечноj *Gospina krunica*. Usp. Ivan ARMANDA.: *Rad o. Andela Marije Miškova na promicanju štovanja Ozane Kotorske*. U: *Ave Maria*, 32 (2013) 2, str. 82.

6 Napominjemo kako smo u ovom kratkom osvrtu uzeli u obzir samo tiskane knjige o Ozani, tj. životopise koji su objavljeni kao samostalna djela, dok se na one objavljene u raznim publikacijama nismo osvrtni. Opširniji podatci o tome mogu se pronaći u: N. LUKOVIĆ: *Blažena Ozana Kotorka*, str. 103-118.

7 Usp.: Serafino RAZZI: *Vita della Reverenda Serva di Dio, La Madre Suor Ossanna da Cattaro, dell' Ordine di San Domenico*. In Firenze MDLXXXII., str. 9; Životopis Bl. Hozane Crnogorkinje tretorednice sv. Dominika. U: *Gospina krunica*, br. 6 (1900) 1, str. 11.

8 Usp.: Marijan BIŠKUP: *Blažena Ozana Kotorska (1493.-1565.)*. Razmatranja o prvoj hrvatskoj blaženici s kratkim ikonografskim dodatkom. Zagreb 2007., str. 14; N. LUKOVIĆ: *Blažena Ozana Kotorka*, str. 11; Inocent TAURISANO: *Blažena Hozana Kotorka – dominikanka (1493-1565)*. Zagreb 1965., str. 42.

9 Usp.: S. RAZZI: *Vita della Reverenda Serva di Dio*, str. 52; Životopis Bl. Hozane Crnogorkinje tretorednice sv. Dominika, str. 11.

mučenice.”¹⁰ Iz rečenoga se vidi da posredno utvrđenu 1493. kao godinu Ozanina rođenja ne treba dovoditi u pitanje, ali datum 25. studenoga treba odbaciti, jer ga nema u izvorima, nego je rezultat pretpostavke o. Miškova.

Potrebno je osvrnuti se ukratko i na pitanje mesta Ozanina rođenja. Vidjeli smo da oba njezina najstarija životopisca tvrde da je rođena u mjestu Komani. Tu njihovu tvrdnju pokušao je opovrgnuti don Niko Luković. On piše kako u “Komanima nema predanja o njoj, tj. da je rođena u tom naselju”, dok u selu Relezi postoji živa predaja da je Ozana upravo ondje rođena. Štoviš, u tom mjestu je Luković svojedobno zatekao navodnu Ozaninu rodjinu, tj. više osoba koje tvrde da je blaženica pripadala njihovu rodu. Seljani su mu pokazali i kuću za koju drže da je Ozana u njoj rođena i kamen na kojem se navodno kao pastirica odmarala.¹¹ Na temelju svega toga Luković je “ustanovio, da je mjesto rođenja blažene Ozane, Releze u Lješanskoj nahiji, a

Komani

ne Komani u Katunskoj, kako su do tada tvrdili svi pisci, ne poznavajući lokalne prilike u Crnoj Gori. Komani su znatno veće naselje, koje se proteže nekoliko kilometara u dužini i širini, udaljeno od Releze preko dva sata hoda. Graniči s Lješanskom nahijom. Te su okolnosti, valjda, dale povoda stariim piscima da navode Komane kao rodno mjesto blažene Ozane.”¹²

Pojašnjavajući okolnosti koje su starije pisce navele na pogrešku, Luković objašnjava: “Naime u blizini Releze diže se brdašce, koje zovu ‘Komansko brdo’. Brijeg je dobio to ime po ‘Komu’, planini u Kućima, odakle su po narodnom kazivanju došli prvi naseljenici ‘Komanskog brda’ i Releze. Tu se nastanio i pradjed Blaženice Đujo, kojega su zbog tog nazivali ‘Komanin’. Ovo je dalo povoda tvrdnji, da je bl. Ozana rodom iz Komana.”¹³

Iz navedenih Lukovićevih riječi vidi se kako on za svoju tezu zapravo ne navodi nikakvih dokaza, osim narodne predaje. Na umanjujući njezinu vrijednost, ipak nam se čini kako je neoprezno i neutemeljeno odbaciti vrela iz Ozanina doba u korist narodne predaje. Posebno pritom upada u oči kako Luković piše da su raniji pisci napravili pogrešku jer nisu poznavali lokalne prilike u Crnoj Gori. Držimo da ova tvrdnja nipošto ne odgovara istini. Naime, jedan od dva najstarija Ozanina životopisca, njezin anonimni suvremenik, bio je iz Kotora, pa je malo vjerojatno da nije poznavao lokalne prilike u Crnoj Gori svoga doba. Osim toga, bio je Ozanin suvremenik i osobno je poznavao blaženicu, što znači da je od nje same ili od njezinih redovničkih sestara doznao podatke o mjestu Ozanina rođenja. O. Serafino Razzi, premda nije iz Kotora, ipak je ondje boravio i o blaženici se raspitivao prvenstveno kod dominikanki koje su s njom živjele. Stoga, kad se uzme u obzir da dva najstarija Ozanina životopisca podatke o njoj crpe od same Ozane i od onih koji su je poznavali i s

10 Životopis Bl. Hozane Crnogorkinje tretorednice sv. Dominika. U: *Gospina krunica*, 6 (1900) 1, str. 6. Miškov Ozanino krsno ime navodi u obliku Katuša.

11 Usp. N. LUKOVIĆ: *Blažena Ozana Kotorka*, str. 6-10.

12 *Isto*, str. 6-7.

13 Niko LUKOVIĆ: *Život blažene Ozane Kotorke*. Kotor 1928., str. 7-8.

njome živjeli i kad se tomu doda činjenica da je jedan od njih i sam poznavao Ozanu, onda držimo da je, bez čvrstih argumenata, neopravdano pobijati njihovu tvrdnju da je Ozana rođena u Komanima.¹⁴

Buduća blaženica na krštenju je dobila ime Katarina (Kata). Taj podatak treba smatrati vjerodostojnim, jer ga donose njezini najstariji životopisci.¹⁵ No, spomenimo da je Niko Luković kasnije saznao za predaju prema kojoj je blaženica na krštenju dobila ime Jovana. Prema toj predaji njezina obitelj prezivala se Đurović, što Luković tumači predajom da joj se pradjet zvao Đujo, pa je obitelj prema njemu prozvana Đurović. Nasuprot tomu, općenito je prihvaćena predaja da se Ozanina obitelj prezivala Kosić. Kažimo i kako u izvorima nisu sačuvana imena Ozaninih roditelja. Predaja ipak drži da joj se otac zvao Petar, a – prema Miškovu – majka Urša. Ništa od ovdje rečenoga ne može se dokazati ni pronaći za to uporište u vrelima.¹⁶

Pitanje Ozanina krštenja

Posebna rasprava razvila se oko pitanja vjerne pripadnosti Ozanine obitelji, odnosno oko obreda u kojemu je krštena. Dok njezin anonymni suvremenik o tom ništa ne piše, o. Serafino Razzi decidirano tvrdi sljedeće: "Njezina rodbina bijaše kršćanska, ali zahvaćena sektom Grka zvanih Rašanima, koji se u mnogim stvarima ne slažu s Rimskom Crkvom, te ih mi danas držimo šizmaticima."¹⁷

Navedene Razzijeve riječi ne ostavljaju mjesta dvojbi da je Ozanina obitelj, a time i ona sama, pripadala pravoslavlju. To potvrđuje i zapisnik kotorskoga gradskog Vijeća od 25. travnja 1685. u kojemu stoji da je Ozana rođena "od roditelja

Andrija Maurović (1930.)

grčkog obreda, ali raške sekete". Slično i zapis iz ostavštine don Andrije Zubazzi-Balovića, nastao oko 1700., piše da je rođena od roditelja "zatrovanih srpskom šizmom."¹⁸ Kotorski dominikanac o. Vinko Marija Babić, koji je 1716. sastavio spis o povijesti Dominikanskoga reda u Kotoru, piše i o Ozani, te kaže da je štuju i raški šizmatici, tj. pravoslavci od kojih vuče svoje porijeklo.¹⁹

Stariji strani autori, crpeći svoje podatke izvorno ili posredno isključivo od Razzija, ne dovode u pitanje Ozanino pravoslavlje. Tako o. Dominik Marija Marchese 1670. piše: "Kao što ruža izraste iz trnja, ljiljan iz zvonkolikih

¹⁴ Napominjemo da su Lukovićevi mišljenje o rodnom mjestu bl. Ozane prihvatali brojni autori. Usp.: M. BIŠKUP: *Blažena Ozana Kotorska*, str. 14; S. KRASIĆ: *Dominikanci. Povijest Reda u hrvatskim krajevima*. Zagreb 1997., str. 141; I. TAURISANO, *Blažena Hozana Kotorka*, str. 39-40; Tomo VUKŠIĆ: *Blažena Ozana Kotorska ekumenska svetica. Pitanje njezina podrijetla te tradicionalno katoličko i pravoslavno štovanje*. U: Marulić, 49 (2016) 3, str. 8.

¹⁵ Usp.: S. RAZZI: *Vita della Reverenda Serva di Dio*, str. 18; Životopis Bl. Hozane Crnogorkinje tretorednice sv. Dominika. U: *Gospina krunica*, 6 (1900) 2, str. 36.

¹⁶ Usp.: N. LUKOVIĆ: *Život blažene Ozane*, str. 8; N. LUKOVIĆ: *Blažena Ozana Kotorka*, str. 12; Životopis Bl. Hozane Crnogorkinje tretorednice sv. Dominika. U: *Gospina krunica*, 6 (1900) 1, str. 6.

¹⁷ S. RAZZI: *Vita della Reverenda Serva di Dio*, str. 9.

¹⁸ Usp. T. VUKŠIĆ: *Blažena Ozana Kotorska ekumenska svetica*, str. 8-9.

¹⁹ Usp. N. LUKOVIĆ: *Blažena Ozana Kotorka*, str. 40.

popoljaka, i dan iz noći, tako vrlo često Gospodin u svojoj Crkvi rađa svjetlo iz mraka, slavu iz grijeha, i od najneuglednijih roditelja izvrsnu djecu. Upravo je takva bila blažena Ozana Kotorska (...) Njezini su bili šizmatični Grci, koji su se pridržavali grčkog obreda, po sljedbi raškoj, koju tamo drži carigradski patrijarh, kojemu su se pokoravali.”²⁰

Tri godine poslije Marchesea, o. Girolamo Ercoleani 1673. piše da Ozanu smatra “zlatom, tek iskopanim iz rudnika, te stoga nedovoljno pročišćenim: jer je rođena od roditelja kršćana, ali šizmatika koji su slijedili sektu Grka Rašana.”²¹ Godine 1882. i fra Bonaventura da Masér piše da je Ozana krštena u pravoslavnoj vjeri,²² što se prihvata i u dekretu kojim Sveta Stolica 1927. potvrđuje njezino štovanja, a u kojemu stoji da je Ozana rođena “od siromašnih roditelja shizmatika”²³

Navedeni izvori i literatura do 20. st., ali i živa predaja kod pravoslavnih i katoličkih vjernika kotorskoga kraja ne dvoje da je Ozana krštena u pravoslavnoj vjeri. Ipak, u 20. st. nekoliko je autora pokušalo to osporiti, osobito don Niko Luković i msgr. Tomo Vukšić.

Unatoč Razzijevu pisanju, Luković kaže: “... sa sigurnošću ne može se tvrditi da su joj roditelji bili pravoslavci u današnjem smislu.”²⁴ Unastavku piše kako postoje dokazi da u Ozanino doba u njezinu zavičaju “još nije bila naglašena razlika između katolika i pravoslavne braće”, što argumentira sljedećim riječima: “Npr. godine 1495. u Ćeklićima, plemenu udaljenom 6 km od Cetinja prema sjeveru, obavljalo se katoličko bogoslužje staroslavenskim jezikom...”²⁵

Luković, dakle, tvrdi da u Ozanino doba u njezinu zavičaju još nije bilo jasne razlike između pravoslavnih i katolika i to argumentira samo jednim primjerom. Takvu argumentaciju

držimo nedostatnom i neuvjerljivom, a pobiti ju se može s nekoliko primjera koji dokazuju prisutnost pravoslavnih vjernika u Ozanino doba u njezinu zavičaju, ali i jasnu razliku između pravoslavnih i katolika. Naime, u predstavci mletačkomu Senatu 11. srpnja 1446. Kotorani kažu da u kotorskom zaleđu ima dosta pravoslavnih svećenika te predlažu da ih se od tamo protjera i umjesto njih da se dovede katoličke. Senat je obećao razmotriti taj problem i pisati o tom kotorskому biskupu i knezu, ali je napomenuto da obraćenje pravoslavnoga življa ne bi bilo razborito provesti naglo i odjednom, nego postupno kako bi se izbjegle eventualne negativne reakcije tih vjernika.²⁶

Nekoliko godina poslije ove vijesti, na početku 1452. ugušena je tzv. treća grbaljska buna. Koristeći tu situaciju, kotorski biskup Marin Kontareno i njegov vikar Mihailo Vraćen vršili su pritiske na pravoslavno svećenstvo, što dokazuje da je u to doba u kotorskom kraju bilo pravoslavnih svećenika i vjernika.²⁷ Vidi se to i iz činjenice da su poslanici Stefanice Crnojevića 15. rujna 1453. predstavkom tražili od mletačkih vlasti da ne uz nemiravaju pravoslavne svećenike i njihove crkve koje se prostiru na području od Kotora do Lješa te da se u tom pogledu ne čine

20 Dominik Marija MARCHESE: *Sveti dominikanski dnevnik – Život blažene Ozane Kotorske*. U: *Blaženi Augustin Kažotić*, 30 (1997) 25, str. 27.

21 Girolamo ERCOLANI: *Ozana Kotorska, dominikanka*. U: *Blaženi Augustin Kažotić*, 39 (2006) 34, str. 36.

22 Usp. Bonaventura MASER: *Bl. Ozana Kotorska, dominikanska trećoretkinja*. U: *Blaženi Augustin Kažotić*, 33 (2000) 28, str. 26.

23 I. TAURISANO: *Blažena Hozana Kotorka*, str. 191.

24 N. LUKOVIĆ: *Blažena Ozana Kotorka*, str. 11-12.

25 *Isto*, str. 12.

26 Usp. Katarina MITROVIĆ: *Mlečani episkopi Kotora 1420-1531*. Beograd 2013., str. 186-187.

27 Usp. *Isto*, str. 193.

nikakve promjene, pri čemu se očito aludiralo na mogućnost da se pravoslavne svećenike protjera i na njihova mjesta dovede katoličke. Mletački Senat obećao je da će to naložiti svojim rektorma.²⁸ No, u studenom te godine kotorskim biskupom imenovan je Bernard iz Pieve di Sacco, koji se otvoreno sukobljavao s pravoslavnim klerom nastojeći puk u okolini Kotora s pravoslavne prevesti na katoličku vjeru. Povjesničari bilježe da je u tom imao uspjeha, koji bi bio i veći da mu upravo pravoslavni kler nije ometao rad. Ponekad je dolazilo i do fizičkih sukoba, kao u selu Bogdašići, gdje je crkva sv. Petra Gradačkog bila jednako značajna za pravoslavce i katolike. Tom nekoć katoličkom crkvom od druge polovice 13. st. uglavnom su se služili pravoslavci, ali je biskup Bernard postavio katoličkog svećenika u nju. To nije odgovaralo pravoslavnom parohu koji je, nastojeći spriječiti prelazak pravoslavaca na katoličku vjeru, stvarao velike probleme katoličkom svećeniku i fizički ga napadao. Čak je i biskupa Bernarda napao, kada je ovaj došao u kanonsku vizitaciju. Dužd je zbog toga naredio njegovo protjerivanje s kotorskoga područja, ali je i naredio represalije protiv pravoslavnoga življa. Među ostalim, trebalo je sve crkve na kotorskem području koje su bile pod jurisdikcijom pravoslavnog mitropolita prepustiti katoličkom biskupu u Kotoru.²⁹

Spomenimo još da je posljednji mletački biskup Kotora, Giovanni Chieregatti (1493. – 1513.), svojim vikarom za dijelove Raške koji su spadali pod Kotorsku biskupiju postavio Martina Rodovića, koji je privodio narod katoličkoj vjeri. Pritom se govori da je među tamošnjim vjernicima bio prisutan raški obred. Farlati navodi i da je papa Lav X. za Chieregattijeva nasljednika, biskupa Trifuna Bizantija, 14. listopada 1514. uputio poziv svim vjernicima u krajevima koji su nekada bili u sastav srpske države da se pokaju, ispovjede i pristupe svetoj euharistiji, nakon čega će primiti otpuštenje grijeha.

Istodobno su na to područje upućeni dominikanski i franjevački propovjednici kako bi objasnili vjernicima značaj papinskih indulgencija.³⁰

Držimo da navedeni primjeri dostatno pobijaju Lukovićevu tvrdnju da u Ozanino doba u njezinu zavičaju "još nije bila naglašena razlika između katolika i pravoslavne braće",³¹ a time i njegov pokušaj dovođenja u sumnju pravoslavlja Ozanine obitelji, za što ne iznosi ni jedan argument, osim navedene tvrdnje koju smo pobili.

Za razliku od Lukovića, koji se nije upustio u detaljniju analizu Razzijeva pisanja, msgr. Tomo Vukšić pozabavio se prvenstveno time, ali i analizom drugih vrela. Nakon istraživanja ustvrdio je da "ipak ne proizlazi kao dokazano da su roditelji bl. Ozane bili pravoslavci i da je ona krštena i odgojena u pravoslavlju, a kasnije da bi prešla na katoličku vjeru." U nastavku napominje kako se nigdje u izvorima "uopće ne spominje čin prijelaza bl. Ozane iz pravoslavlja

28 Usp. *Isto*, str. 207.

29 Usp. *Isto*, str. 201-208.

30 Usp. *Isto*, str. 281.

31 N. LUKOVIĆ: *Blažena Ozana Kotorka*, str. 12.

na katoličku vjeru”, pri čemu osobito naglašava kako spomena takvom činu nema “ni u izvještajima, koji govore o njezinu stupanju u treći red Sv. Dominika (25. siječnja 1515.) i o njezinu polaganju redovničkih zavjeta, kada je svoje krsno ime Katarina promijenila u Ozana.”³²

Moramo odmah ukazati na nekoliko pogrešaka u navedenim Vukšićevim riječima. Upozoriti nam je prije svega kako ne postoje izvještaji o Ozaninu stupanju u Treći dominikanski red i o njezinu zavjetovanju, pa stoga u njima ni ne može biti govora o vjerskom prijelazu.³³ No, čak i kad bi takvi izvještaji postojali, u njima zasigurno ne bi bilo govora o vjerskom prijelazu, jer bi to pitanje bilo riješeno prije stupanja u neku redovničku zajednicu. Osim toga, Ozana nije svoje krsno ime promijenila prigodom polaganja zavjeta, kako to Vukšić piše, nego prigodom stupanja u Treći dominikanski red.

Držimo da se Vukšić uzalud potudio, kako sam kaže, ustanoviti “da nitko ne spominje Ozanin prijelaz iz pravoslavlja na katoličanstvo”.³⁴ Treba se zapitati: Zašto bi netko spominjao vjerski prijelaz sluškinje o kojoj u Kotoru u to doba još nitko nije ništa znao? Naime, kako ćemo vidjeti u nastavku, Ozana je po dolasku u Kotor bila služavka u plemećkoj obitelji Buća. Tu činjenicu važno je naglasiti jer, premda bismo iz današnje perspektive voljeli doznati što više detalja o prvoj hrvatskoj blaženici, iz perspektive njezina doba prijelaz s pravoslavlja na katoličanstvo jedne djevojčice sluškinje zasigurno nije pobudivao pozornost kotorskih vjernika, osobito plemstva, te nitko nije imao potrebu sastavljati izvještaj o tom činu.

Drugi problem kojega je Vukšić u svezi s obredom Ozanina krštenja pokušao riješiti jest pitanje pravoslavlja njezinih roditelja. Vukšić je prvo napomenuo kako o. Serafino Razzi ne kaže izričito da su joj roditelji (genitori) bili

pravoslavci, nego da joj je rodbina (parenti) pravoslavna te dodaje da se iz Razzijevih riječi zapravo ne može sa sigurnošću zaključiti “da je Razzi mislio da bi Ozanina rodbina bila šizmatička u času njezina rođenja”, ni da je “tvrdio da bi Ozanini roditelji bili pravoslavci”, jer “Razzi uopće ne spominje njezine roditelje.”³⁵ Vukšić u nastavku iznosi slijedeću argumentaciju: “Za razliku od teze da Razzi tvrdi kako su Ozanini roditelji bili pravoslavci, prije će biti da je Razzi mislio na Ozaninu ‘šizmatičku’ rodbinu, koja je živjela u času kad je on, Razzi, pisao njezin životopis, a to je bilo sto godina nakon Ozanina rođenja, te da za tu rodbinu kaže da nekada ‘bijahu kršćani’, to jest katolici. Ti bivši kršćani, u međuvremenu, to jest kroz proteklih stotinu godina, ‘su zahvaćeni (irti, prevladani) ipak od sekte Grka zvanih Rašani, koje mi danas smatramo šizmaticima, jer se u mnogim stvarima ne slažu s Rimskom Crkvom’. Naime, iz teksta je očito da Razzi razlikuje nekadašnju vjerničku pripadnost Ozanine rodbine, i naziva ju kršćanskom, od vjerničke pripadnosti njezine rodbine ‘danasa’ to jest u času pisanja životopisa, koju naziva šizmatičkom. Ako se Razzijev tekst shvati, kako je upravo izloženo, onda bi bl. Ozana bila rođena u ‘kršćanskom’ rodbinskom okruženju koje je do Razzijeva pisanja njezina životopisa, to jest kroz proteklih sto godina, postalo ‘šizmatičko’. (...) Uz to, nema nikakve logike smatrati da je Razzi pod nazivom ‘christiani’ mislio na pravoslavce. On ustvari za Ozaninu rodbinu kaže ‘furono christiani’ (tj. bijahu kršćani). Odnosno, u času kad on piše Ozanin životopis, njezina rodbina za njega nisu više ‘christiani’ nego oni to ‘bijahu’, a u tom času njezina rodbina su ‘scismatici’. Naime, upravo zato što u času njezina rođenja nisu bili ‘šizmatici’, nego ‘christiani’, koji su u međuvremenu otpali, njezina rodbina jesu šizmatici ‘danasa’, kad Razzi piše, jer nisu

32 T. VUKŠIĆ: *Blažena Ozana Kotorska ekumenska svetica*, str. 10-11.

33 Kako ćemo vidjeti u nastavku, postoji samo dopuštenje Vrhovne uprave Dominikanskoga reda da Ozana, tada već trećoredica, smije nositi škapular kojega inače nose samo klauzurne dominikanke te uživati sva prava i povlastice kao da je i sama klauzur na dominikanka.

34 T. VUKŠIĆ: *Blažena Ozana Kotorska ekumenska svetica*, str. 12.

35 *Isto*, str. 16.

Crkva svete Marije Koleđate, gdje se čuva tijelo bl. Ozane.

više ‘christiani’, to jest nisu više katolici, jer su u međuvremenu postali pravoslavci.”³⁶

Ovakvu argumentaciju ne držimo ispravnom jer zapravo iskrivljuje ono što je Razzi napisao. Stoga je potrebno vratiti se na izvor, tj. na Razzijev tekst u kojemu o Ozaninoj obitelji piše sljedeće: “Njezina rodbina bijaše kršćanska, ali zahvaćena sektom Grka zvanih Rašanima, koji se u mnogim stvarima ne slažu s Rimskom Crkvom, te ih mi danas držimo šizmaticima.”³⁷

Navedene Razzijeve riječi nisu nejasne ni dvosmislene da bi ih trebalo posebno tumačiti i domišljati se što je Razzi htio reći i što je zapravo mislio. Stoga ne vidimo razloga za nagađanja kojima se Vukšić poslužio kako bi *dokazao da se ne može dokazati* da su Ozanini roditelji bili pravoslavci. Vukšićeva teza da je Razzi pod šizmaticima zapravo mislio na Ozaninu rodbinu koja je živjela kad je on boravio u Kotoru sasvim je neuvjerljiva, jer se temelji na rastavljanju Razzijeve rečenice, odnosno na trganju dijelova iz cijelovite rečenice pri čemu bi se tvrdnja da je Ozanina rodbina bila kršćanska, tj. katolička odnosila na njezinu rodbinu u trenutku Ozanina rođenja, a tvrdnja da su zahvaćeni pravoslavljem zapravo znači da su članovi Ozanine rodbine kroz stotinjak godina nakon njezina rođenja prihvatali

pravoslavlje. Da je takvo tumačenje Razzijeva teksta, prema našem mišljenju, pogrešno lako se uvjeriti čitanjem cijelovite Razzijeve rečenice, u kojoj nema traga distinkciji na Ozaninu rodbinu u doba njezina rođenja i na Ozaninu rodbinu stotinjak godina nakon njezina rođenja. Nedvosmislenost Razzijeve tvrdnje da je Ozana rodbina bila pravoslavna, što se nedvojbeno poglavito odnosi na njezine roditelje, isključuje potrebu nagađanja na koju je rodbinu Razzi mislio i što je zapravo želio reći.

Raspravu o tome je li Ozana krštena u pravoslavnoj ili katoličkoj vjeri držimo suvišnom i beskorisnom zato jer nije pridonijela poznavanju njezina života, ali i zato jer je postavljena na krivim temeljima. Naime, oni koji tvrde kako se ne može dokazati da je Ozana krštena u pravoslavnoj vjeri moraju jasno odbaciti Razzijevu djelo kao vjerodostojan izvor, što nitko od njih – sasvim razumljivo – nije učinio, jer je Razzi među glavnim izvorima iz kojih se crpe podatci o bl. Ozani. Također, odbacivati dokaz (tj. Razzijevu djelu o Ozani), a istodobno tvrditi kako dokaza nema proturječno je u sebi.

Rekluza i dominikanska trećoredica

Prema najstarijim Ozaninim životopiscima, buduća blaženica rođena je u siromašnoj obitelji i djetinjstvo je, kao i ostale djevojčice u njezinu selu, provela čuvajući stado ovaca. Na njezinu vlastitu molbu, majka ju je kao djevojčicu odvela u Kotor, gdje je primljena u kuću plemića Aleksandra Buća kao služavka. Pobožnost, koju je primila u obitelji, u Kotoru se razvila, osobito u susretu s brojnim crkvama, njihovim uređenim interijerom i svećenicima koji su u njima slavili liturgiju. K tomu, i ozračje u obitelji Buća, iz koje je poteklo nekoliko istaknutih dominikana, odigralo je značajnu ulogu u Ozaninoj duhovnoj formaciji. Vjerojatno je dugo razmišljala o stupanju u redovnički stalež, a konačni poticaj dobila je dok je jedne godine na Veliki petak slušala propovijed o muci Kristovoj. Njezini

36 *Isto*, str. 17-18.

37 S. RAZZI: *Vita della Reverenda Serva di Dio*, str. 9.

najstariji životopisci jednostavno kažu da je tad odlučila živjeti kao rekluza. O tom se savjetovala s nekom pobožnom ženom Slavkom i, na njezin prijedlog, s franjevcem Tomom Grabonjom (Grubonjom).³⁸ Uvjerivši se poslije nekog vremena da je njezina odluka čvrsta, tj. da nije riječ o prolaznoj želji, fra Toma se savjetovao s dominikancem o. Vinkom Bućom,³⁹ a potom su zajedno iznijeli stvar kotorskom biskupu Tripunu Bizantiju.⁴⁰ Sva trojica usuglasili su se da joj udovolje i odredili su da se nastani uz crkvicu sv. Bartolomeja, pored gradskog bedema, gdje su za nju pripravili malu čeliju.⁴¹ Držimo da crkvica sv. Bartolomeja nije slučajno odabrana

za Ozanu. Naime, patronat nad tom crkvicom imale su najznamenitije kotorske obitelji, uključujući obitelj Buća, kod koje je Ozana bila služavka, a osim toga su uz crkvu usko bili vezani kotorski dominikanci, jer su nakon dolaska u grad u njoj slavili misu.⁴² Vjerojatno je ta crkvica odabrana na savjet dominikanca o. Vinka Buće, iz čega proizlazi da je Ozana od početka svojeg redovničkoga života bila vezana uz kotorske dominikance.

Što se pak tiče godine Ozanina ulaska u rekluzorij uz crkvicu sv. Bartolomeja, ona nije nigdje zabilježena, ali se može posredno utvrditi. Naime, Ozanin anonimni životopisac piše da je blaženica preminula pošto je 51 godinu živjela kao rekluza. Uvezši u obzir da je preminula 27. travnja 1565., dolazimo do podatka da je rekluzom postala 1514., u dobi od 21 godine. Drži se da je na dan ulaska u rekluzorij ujedno stupila u Treći dominikanski red i dobila ime s. Ozana. Sam datum ulaska u rekluzorij nije nigdje zabilježen, pa je nejasno zašto neki autori navode da se to zbilo 28. siječnja 1515.⁴³ Taj datum ne spominje se ni u jednom poznatom izvoru o bl. Ozani.

Opravdano je zapitati se: Zašto Ozana nije stupila u neki od kotorskih ženskih samostana? Odgovor na to pitanje leži u onodobnom društvenom uređenju u kojemu su postojale jasne granice između plemića i pučana. To se odražavalo na život u ženskim samostana na način da su se dijelili na samostane za plemkinje i na samostane za pučanke, a bilo je i onih koji su naizmjence primali plemkinje i pučanke. Ipak, najviše je bilo samostana za plemkinje, zato jer su plemići mogli lakše utemeljiti neki samostan i uzdržavati njegove redovnice. O primanju novih redovnica u samostane u to doba nisu

38 Ni o Slavki ni o fra Tomi Grabonji (Grubonji) ništa se ne zna, jer do danas nisu pronađena vrela koja bi rasvijetlila njihove živote.

39 O. Vinko Buća (Kotor, 1475. – Kotor, 1550.) ušao je u Dominikanski red u Kotoru 1493., a studirao je u Zadru i Bologni, gdje je i doktorirao 1508. Bio je provincial Dalmatinske dominikanske provincije 1510.-1525. i 1536.-1540. Autor je više teoloških djela. Usp. S. KRASIĆ: *Dominikanci*, str. 599-601.

40 Tripun Bisanti (Kotor, 1460. – Ceneda kraj Venecije, 1540.) bio je biskup kotorski 1513.-1532.

41 Usp.: S. RAZZI: *Vita della Reverenda Serva di Dio*, str. 9-18; Životopis Bl. Hozane Crnogorkinje tretorednice sv. Dominika, *Gospina krunica*, 6 (1900) 1, str. 11-14, 6 (1900) 2 str. 35-39.

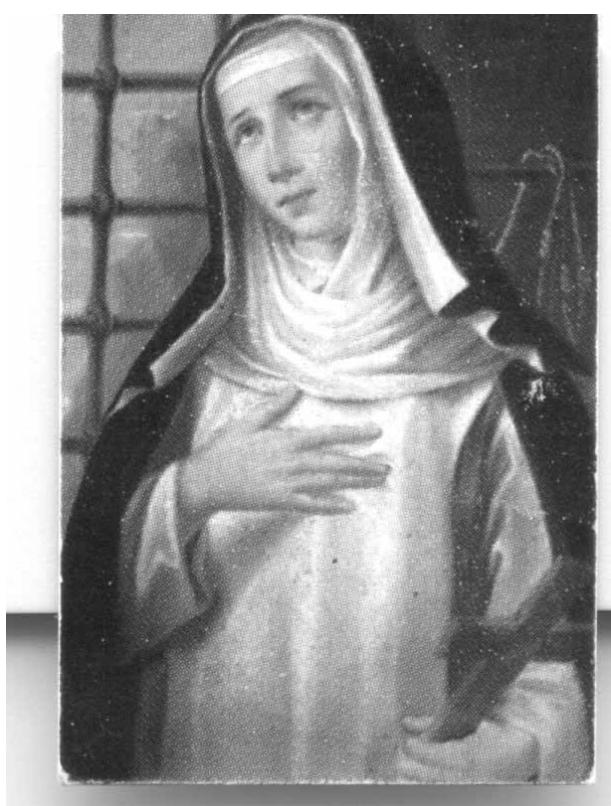
42 Usp. K. MITROVIĆ: *Mlečani episkopi Kotora*, str. 197, 289.

43 Usp. M. BIŠKUP: *Blažena Ozana Kotorska*, str. 14. Koristimo prigodu ispraviti i vlastitu pogrešku, jer smo u članku o Ozanim neraspadnutom tijelu prihvatali 28. I. 1515. kao datum Ozanina ulaska u rekluzorij uz crkvicu sv. Bartolomeja. Usp. Ivan ARMANDA: *Neraspadnuto tijelo bl. Ozane Kotorske (1493. – 1565.)*. U: *Dubrovnik*, 27 (2016) 2, str. 83-84.

odlučivale same redovnica, nego gradske civilne vlasti, odnosno plemići ili pučani, ovisno o tomu je li samostan bio namijenjen plemkinjama ili pučankama. Rečenomu treba dodati činjenicu da su pravo ulaska u neki samostan, bio on namijenjen pučankama ili plemkinjama, imale samo djevojke iz dotične gradske komune. To znači da djevojke iz nekog drugog grada, odnosno one koje nisu pripadale toj gradskoj komuni redovito nisu mogle biti primljene u dotični samostan. Kad se uzme u obzir sve što smo rekli, jasno je da Ozana, koja nije bila iz kotorske gradske komune, nije mogla biti primljena ni u jedan kotorski samostan te joj nije preostalo drugo nego da se nastani uz neku gradsku crkvicu i živi kao rekuza.

Bl. Ozana i samostan sv. Pavla

Vidjeli smo da se Ozana 1514. nastanila uz crkvicu sv. Bartolomeja te da je vjerojatno istog dana postala članica Trećega dominikanskoga reda. Poslije sedam godina, 1521. preselila je u ćeliju uz crkvu sv. Pavla, gdje je provela ostatak života. Razlog tomu je činjenica da je njezino prvotno obitavalište oštetio potres, pa su se crkvene vlasti pobrinule da joj pronađu novo. Držimo da ni ovoga puta lokacija nije slučajno odabrana. Nai-me, upravo uz crkvu sv. Pavla nastanili su se prvi dominikanci kad su 1266. iz Dubrovnika došli u Kotor. Tu su utemeljili samostan i ostali u njemu do 1344., kad su preselili u novoizgrađeni samostan sv. Nikole. Poslije nešto više od sto godina, 10. svibnja 1483. Malo vijeće kotorske komune odlučilo je unajmiti samostan sv. Pavla na deset godina i dovesti u njega klauzurne sestre dominikanke. Prve dominikanke uselile su u samostan 1485. godine, ali su ga – iz nama nepoznatih razloga – ubrzo napustile i preselile u privatne kuće. Samostan su dominikanci potom iznajmljivali, a 18. kolovoza 1520. besplatno su ga poklonili sestrama dominikankama za sva vremena.⁴⁴ Godinu poslije tog događaja, u rekuzorij uz crkvu sv. Pavla, koja je pripadala

samostanu klauzurnih sestara dominikanki, doselila je buduća blaženica. Držimo da su kotorski dominikanci i u ovom slučaju odigrali ključnu ulogu i pobrinuli se da dominikanska trećoredica doseli uz samostan klauzurnih sestara dominikanki, za čije duhovne potrebe su brinuli braća dominikanci.

Iz rečenoga se vidi da je Ozana doselila uz crkvu sv. Pavla jednu godinu nakon što su se u samostanu uz tu crkvu ponovo nastanile klauzurne sestre dominikanke. Drugim riječima, kad je Ozana došla živjeti uz crkvu sv. Pavla, uz tu je crkvu već postojao samostan klauzurnih sestara dominikanki, što isključuje mogućnost da je Ozana utemeljila taj samostan, jer je on već postojao. Osim toga, Ozana je bila trećoredica, a u samostanu sv. Pavla živjele su klauzurne dominikanke. To napominjemo jer je gotovo nezvratna mogućnost da je jedna trećoredica utemeljila samostan za klauzurne redovnice drugoga reda, da je živjela u tom samostanu i upravljala njime, a da pritom sama nije postala klauzurna

⁴⁴ Usp. Stjepan KRASIĆ: *Dominikanci u bokokotorskem zaljevu od XIII. do XIX. stoljeća (1.).* U: *Hrvatska obzorja*, 9 (2001) 2, str. 370-371.

redovnica. Ipak, brojni autori tvrde da je upravo Ozana utemeljila taj samostan, što je 1927. ušlo i u dekret kojim je Sveti Stolica potvrdila njezino štovanje.⁴⁵ Pogrešnu tezu o Ozani kao utemeljiteljici samostana sv. Pavla osobito su razvili o. Inocent Taurisano, don Niko Luković i o. Marijan Biškup, pa stoga držimo potrebnim osvrnuti se na njihovo pisanje.

O. Inocent Taurisano u šestom poglavlju svo-
ga djela *Blažena Hozana Kotorka* donosi po-
glavlje *Utemeljiteljica* unutar kojega tvrdi da je
blaženica utemeljila samostan dominikanskih
trećoredica sv. Pavla. Govoreći da je njezin pri-
mjer oduševio i privukao neke kotorske djevoj-
ke, uglavnom plemkinje, koje su je odlučile sli-
jediti, Taurisano dodaje da "nije poznata godina
kada su se Hozanine učenice mogle skupiti u
redovničku zajednicu i započeti život po uzoru
onog života, što ga je Hozana provodila od svoje
mladosti", ali ipak ne sumnja da je ona utemeljila
"samostan sv. Pavla."⁴⁶

Gotovo jednako razmišljao je don Niko Luković, koji s mnogo više samouvjerenja tvrdi:
"Među zaslužnim djelima blažene Ozane treba spomenuti osnivanje samostana dominikanskih
trećoretkinja uz crkvu sv. Pavla. I prije nje postojale su – kako je ranije rečeno – u Kotoru dominikanske trećoretkinje, koje su zasebno živjele u
svojim domovima. Ozana je, dozvolom crkvene
vlasti, osnovala posebnu samostansku zadrugu.
Mnoge djevojke iz grada i okoline pristupile su
toj zadruzi pod duhovnim vodstvom Blaženice.
Ta je ustanova bila znatna i mnogo cijenjena od
strane građanske i crkvene vlasti."⁴⁷

Luković je potpuno netočno i protivno svim arhivskim vrelim ustvrdio da su u samosta-
nu sv. Pavla živjele trećoredice, a ne klauzurne
redovnice. Da je uistinu bio uvjeren u tu po-
grešku svjedoči rečenica u kojoj izričito spo-
minje "samostan dominikanskih trećoretkinja
sv. Pavla" i potom donosi imena i prezimena

njegovih posljednjih stanovnica za koje izričito kaže da su bile "posljednje trećoretkinje ovoga samostana".⁴⁸ Slično je i kotorski svećenik don Ivo Stjepčević poistovjetio samostan klauzurnih dominikanki sv. Pavla sa zajednicom trećoredica koja se okupila oko Ozane te ustvrdio da su se u drugoj polovici 16. st. uz crkvu sv. Pavla sklonile "neke redovnice sv. Dominika i tu pod vodstvom Bl. Ozane zasnovaše samostan, koji trajaše do francuske okupacije (1807-1814)".⁴⁹

U novije doba iste je pogreške ponovio o. Marijan Biškup, koji piše: "Poznato je da je i prije pokornice Ozane u Kotoru bilo dominikanskih trećoretkinja, koje su kao i ona živjele svaka za sebe. Tek je Ozana došla na pomisao da ih okupi na zajednički samostanski život. To je postalo ostvarivo istom onda kada su dominikanci napustili samostan kraj crkvice sv. Pavla. Tada je Ozana uputila molbu duhovnim vlastima da joj se omogući osnovati samostan dominikan-
skih trećoretkinja. Molba joj bi uslišana i Ozana

Marko Murat, Dubrovnik, (1931.)

45 I. TAURISANO: *Blažena Hozana Kotorka*, str. 192.

46 *Isto*, str. 124-125.

47 N. LUKOVIĆ: *Blažena Ozana Kotorka*, str. 51.

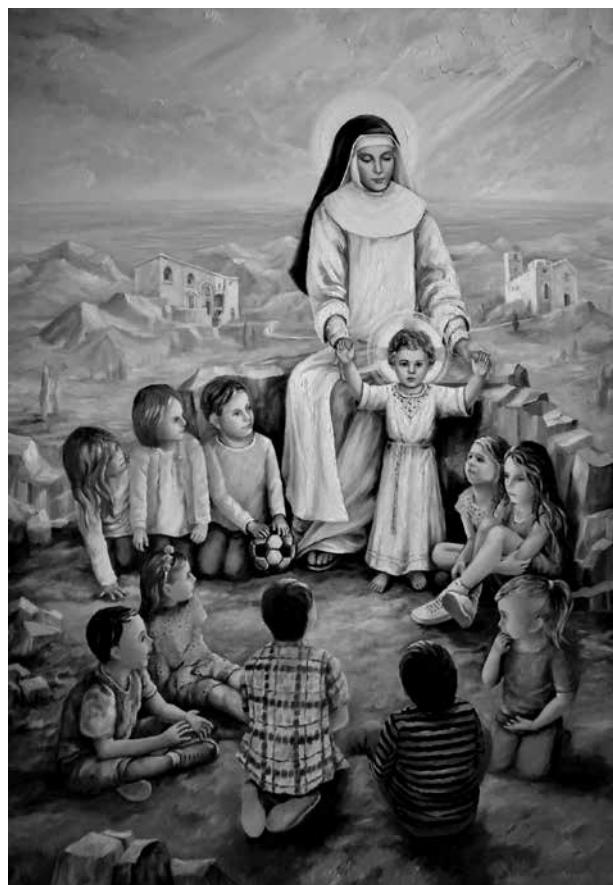
48 Usp. *Isto*, str. 53.

49 Ivo STJEPČEVIĆ: *Katedrala sv. Tripuna u Kotoru*. U: *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku*, 51 (1930-34), Split 1940., prilog, str. 62.

je okupila oko sebe priličan broj pobožnih djevojaka iz Kotora i okolice koje su stupile u novi samostan, kojemu je ona postala poglavarica.”⁵⁰

Ozanina molba za odobrenje osnivanja samostana, koju o. Biškup spominje, ne samo da nije sačuvana, nego ju se ni u vrelima nigdje ne spominje. Štoviše, ne spominju ju ni Taurisano ni Luković,⁵¹ na koje se Biškup poziva kao na izvore za tu svoju tvrdnju. Biškup je citirani tekst gotovo doslovce preuzeo od Ranke Andrić, na koju se također poziva, a koja je 1946. objavila kratki Ozanin životopis, ali bez kritičkoga aparata, jer joj namjera i nije bila pisati kritički Ozanin životopis, nego hagiografsku knjižicu namijenjenu Ozaninim štovateljima.⁵² Ipak, unatoč njezinim pobožnim namjerama, napomenuti nam je kako Ozana nikada nije crkvenim vlastima u Kotoru ni pismeno ni usmeno uputila molbu za osnivanje samostana sv. Pavla, jer ona, kako ćemo uskoro dokazati, ne samo da nije utemeljila samostan sv. Pavla, nego ni bilo koju drugu samostansku zajednicu. Stoga je opravdano zapitati se: Odakle navedeni autori izvode zaključak o Ozani kao utemeljiteljici samostana sv. Pavla, pri čemu Luković izričito kaže da je to bio samostan trećoredica, a ne klužurnih sestara? Tražeći odgovor na to pitanje potrebno je vratiti se na izvore, tj. vidjeti što pišu dva najstarija Ozanina životopisca.

Anonimni Ozanin suvremenik ostavio je sljedeće svjedočanstvo: “Našlo se njekoliko pobožnih djevojaka iz plemićkih kuća ovoga grada, koje su po Hozaninom primjeru njezino zvanje sledile i redovnički život uza nju provadjale, pa zaželile i uz njezin se zatvor zatvoriti. To su u istinu bile prenabožne djevojčice, u kojima si mogao primjer svake krieposti naći i koje neću da hvalim i uznosim zato jer su plemićkoga roda, pošto te naše hvale niti bi vriedile, niti se redovničkim staležem slažu, već u toliko u koliko je trudnije prići iz razkošnoga života kojega

obično plemići provadjavaju na redovnički i to strogi život, nego li iz života radišna i trudna kojega obično seljaci provadjavaju.”⁵³

U nastavku anonimni autor piše o Ozaninu odnosu prema njezinim sljedbenicama: “Hozana, kako bi joj vremena od molitve preostalo, svoje bi djevojčice, u propisima svoga Reda poučavala, savjetovala bi ih i u pobožnosti upućivala. One pak ko prave i dobre učenice, poniznim bi duhom pouke i savjete svoje učiteljice primale i marljivo ih obsluživale. Takav je uspjeh njihov u pobožnosti, da ih u gradu svak uznesi i hvali, zato punim pravom možemo kazati: Bogu budi hvala, što je Hozanino sjeme takovim plodom urodilo, da ćemo mjesto nje jedne imati ih toliko drugih, koje i ako ne budu baš podpuno njoj ravne bile, barem će one njezina vierna slika biti.”⁵⁴

50 M. BIŠKUP: *Blažena Ozana Kotorska*, str. 57-58.

51 Luković, doduše, piše da je Ozana samostan sv. Pavla osnovala “dozvolom crkvene vlasti” ali nigdje ne spominje da je uputila kakvu molbu, pa stoga ni da je ta molba bila uslišana. Usp. N. LUKOVIĆ: *Blažena Ozana Kotorka*, str. 51-52.

52 Usp. Ranka ANDRIĆ: *Božja pastirica. Mali životopis bl. Ozane Kotorka s vjenčićem molitava*. Subotica 1946., str. 28-29.

53 Životopis Bl. Hozane Crnogorkinje tretoreddnice sv. Dominika. U: *Gospina krunica*, 6 (1900) 3, str. 66-67.

54 Životopis Bl. Hozane Crnogorkinje tretoreddnice sv. Dominika. U: *Gospina krunica*, 6 (1900) 5, 132-133.

Iz rečenoga se vidi kako Ozanin anonimni životopisac i suvremenik ne piše izričito da je ona utemeljila samostan sv. Pavla, pa stoga nje-govo pisanje nije moglo biti uzrokom pogreš-nih tumačenja. No, s o. Serafinom Razzijem stvari drugačije stoje. Opisujući neko Ozanino viđenje, on kaže kako je blaženica iz tog viđenja spoznala da mora uz crkvu sv. Pavla utemeljiti samostan djevica, što se poslije i dogodilo. Dr-žimo da su te njegove riječi dale poticaj kasni-jim krivim tumačenjima. Osim toga, Razzi piše i da je u tom samostanu o Ozani razgovarao sa s. Dominikom, koja je tada imala oko sto go-dina, a nekoć je živjela zajedno s Ozanom.⁵⁵ Očito je Razzi i sam bio u zabludi glede ute-meljenja samostana sv. Pavla. Kako je do toga

došlo pokušat čemo objasniti u nastavku, ali prije toga čemo analizirati dva dokumenta za koja držimo kako dokazuju da Ozana nije ute-meljila samostan sv. Pavla i da u tom samostanu nije ni živjela.

Učitelj Dominikanskoga reda o. Franjo Ro-meo dopustio je 20. prosinca 1547. kotorskim trećoredicama Vinki, Jeronimi i još jednoj iz roda Bolica (Belliziis) da od priora kotorskikh dominikanaca ili od jednoga od dvojice doktora teologije iz kotorskoga samostana smiju primi-ti i do smrti nositi blagoslovjeni škapular te za života i nakon smrti uživati sve povlastice kao i klauzurne sestre dominikanke.⁵⁶ Zbog nepažnje, u tom je dokumentu ispušteno Ozanino ime, što je 1. svibnja 1548. ispravio generalni vikar Reda

Vrhovno vijeće u Kotoru 2013.

55 Usp. S. RAZZI: *Vita della Reverenda Serva di Dio*, str. 33, 54.

56 Usp. Stjepan KRASIĆ: *Regesti pisama generala Dominikanskog reda poslanih u Hrvatsku (1392-1600)*, 2. U: *Arhivski vjesnik*, 21-22 (1978-79), str. 247, br. 1389.

o. Stjepan Usodimare dopustivši i njoj da smije nositi bijeli škapular.⁵⁷

Dva spomenuta dokumenta od iznimne su važnosti jer dokazuju da Ozana i djevojke koje su se oko nje okupile nisu bile klauzurne dominikanke u samostanu sv. Pavla. Da su pripadale tom samostanu, tj. da su bile klauzurne dominikanke onda im ne bi trebalo posebno dopuštenje da smiju nositi blagoslovjeni škapular, jer je on bio sastavni dio odjeće klauzurnih sestara dominikanki. Također, da su one bile klauzurne dominikanke ne bi im učitelj Reda trebati izdati posebno dopuštenje da uživaju povlastice rezervirane za klauzurne sestre, jer bi one stupanjem u klauzurnu zajednicu i polaganjem zavjeta na redovit način postale dionice tih povlastica. No, budući da Ozana i njezine sestre nisu bile klauzurne dominikanke, učinjena je iznimka i dopušteno im je nositi dio habita kojega su inače nosile klauzurne dominikanke i uživati povlastice rezervirane za klauzurne dominikanke.

Držimo da dva spomenuta dokumenta ujedno otvaraju put za ispravno shvaćanje uloge bl. Ozane u povijesti samostana sv. Pavla. Ozana nije mogla biti primljena u taj samostan, jer je on bio rezerviran za plemkinje iz kotorske komune, a Ozana nije bila iz kotorske komune i nije bila plemkinja. Ipak, kao reklusa i dominikanska trećoredica nastanila se u ćeliji uz samostansku crkvu sv. Pavla. Tu su joj se, privučene njezinim primjerom, pridružile neke djevojke iz plemićkih kotorskih obitelji. Te djevojke su mogle stupiti u samostan sv. Pavla ili u neki drugi kotorski samostan, ali to očito nisu željele, nego su odabrale slijediti Ozanin primjer i pridružile su se njoj. Tim djevojkama i njihovoј duhovnoј majci Ozani Vrhovna uprava Dominikanskoga reda dopustila je nositi škapular kojega inače nose klauzurne sestre dominikanke i uživati sve povlastice rezervirane klauzurnim sestrama dominikankama. Držimo da taj događaj predstavlja prvi korak u spajanju zajednice Ozaninih trećoredica i klauzurnih sestara dominikanki u samostanu sv. Pavla. Premda te trećoredice

Bl. Ozana u staklenom sarkofagu, Kotor

nisu samim time postale klauzurne sestre, ipak je zacrtan jasan smjer koji je vodio spajanju tih dviju zajednica. No, to se sigurno nije ostvarilo za Ozanina života, nego tek nakon njezine smrti. Ako prihvatimo ovo tumačenje, onda postaje jasno kako je o. Serafino Razzi jednu od sestara koje su živjele s Ozanom zatekao u samostanu sv. Pavla, ali i zašto se u narednim stoljećima, sve do naših dana, poistovjećivalo Ozaninu trećoredsku zajednicu sa samostanom sv. Pavla i zašto je stvorena predaja da je ona utemeljila taj samostan. Ponavljam kako Ozana nije mogla utemeljiti samostan koji je postojao prije njezina

vlč. Milan Dančuo

⁵⁷ Usp. I. TAURISANO: *Blaziena Hozana Kotorka*, str. 127.

dolaska uz crkvu sv. Pavla. Također, gotovo je nemoguće da je kao trećoredica utemeljila samostan klauzurnih sestara drugoga reda i bila mu poglavarica, a da je pritom ostala trećoredica. Osim toga, ne čini nam se vjerojatnim da bi Ozana, siromašna pučanka iz seoskih krajeva, utemeljila samostan isključivo za plemkinje iz kotorske komune, kakav je bio samostan sv. Pavla u njezinu doba. To bi značilo da je utemeljila samostan u kojega djevojke poput nje nisu imale pristupa!

Smrt i štovanje

Najstariji Ozanini životopisci pripovijedaju o njezinom krepnom životu, pobožnosti, mističnim viđenjima i daru proroštva. Bavila se izradom crkvenoga ruha (u riznici kotorske katedrale čuva se tjelesnik što ga je izvezl), a uzdržavala se prinosima vjernika. Sugrađani svih slojeva preporučivali su joj se u molitve, nazivali su je učiteljicom mistike i trubljom Duha Svetoga jer je mnogima dijelila korisne savjete, te

djevicom miriteljicom i anđelom mira zbog posredovanja među zavađenim stranama. Najstariji životopisci izvještavaju i o brojnim čudesima koja su se dogodila po njezinim molitvama, među kojima i obranu Kotora od turske flote pod zapovjedništvom admirala Hajrudina Barbarose u kolovozu 1539.⁵⁸

Ozana je osobito štovala muku Kristovu, pa je i na samrtnoj postelji tražila da joj čitaju o muci Kristovoj iz Ivanova *Evangelija*. Slušajući čitanje, poljubila je raspolo koje je držala u rukama, podignula oči prema nebu i s blagim osmijehom na licu preminula 27. travnja 1565. u svojoj ćeliji. Bila je u 72. godini života, od čega je 51 provela kao rekuza i dominikanska trećoredica. Brojni vjernici iz svih društvenih slojeva dolazili su iskazati počast pokojnici, čije je tijelo ležalo na podu njezine ćelije i, prema izvještaju najstarijih životopisaca, izgledalo je tako lijepo da se nisu mogle opaziti posljedice pokorničkog života. Isti životopisci tvrde da se uz njezin odar neprestano osjećao ugodan miris. Tijelo joj je u noći s 29. na 30. travnja pokopano

⁵⁸ Više o tome vidi u: N. LUKOVIĆ: *Blažena Ozana Kotorka*; S. RAZZI: *Vita della Reverenda Serva di Dio*; I. TAURISANO: *Blažena Hozana Kotorka*; Životopis Bl. Hozane Crnogorkinje tretorednice sv. Dominika. U: *Gospina krunica*, 6 (1900) br. 1, str. 6-14, br. 2 str. 35-41, br. 3 str. 66-72, br. 4 str. 99-105, br. 5 str. 131-138, br. 6 str. 166-172.

u crkvi sv. Pavla. Sprovodne obrede predvodio je kotorski biskup Luka Bisanti.⁵⁹

Samo dva mjeseca nakon Ozanine smrti, dogodio se prvi prijenos njezina tijela. Naime, zbog pokopa jedne preminule dominikanke, otvoren je grob u kojemu je počivalo Ozanino tijelo, koje nije pokazivalo znakove raspadanja, nego se od njega širio ugodan miomiris. Pozvan na lice mjesta, kotorski biskup Luka Bisanti naredio je da se Ozanino tijelo izvadi iz groba i da se položi u drveni lijes, koji je potom postavljen s desne strane oltara sv. Pavla. Biskup je osobno tomu nazičio i održao prigodnu propovijed.⁶⁰ Nakon toga Ozanino je tijelo više puta prenošeno, ne računajući nekoliko presvlačenja tijela koje je potom bilo vraćeno u isti sarkofag i na isto mjesto. Neki od tih prijenosa podrazumiјevali su premještanje tijela na drugo mjesto u istoj crkvi, u drugu crkvu, ili čak u drugi grad i državu (Dubrovnik). Danas se neraspadnuto tijelo prve hrvatske blaženice čuva u kotorskoj zbornoj crkvi sv. Marije.⁶¹

Kotorani su Ozanu već za života smatrali

svetom, pa su joj nakon smrti iskazivati štovanje. Bio je pokrenut i postupak za njezinu kanonizaciju, ali su se prikupljeni spisi izgubili. Već 1665. kotorske gradske vlasti uvrstile su Ozanu među nebeske zaštitnike Kotora, a 1685. uputile su molbu u Rim da bude proglašena blaženom. Kako je službena kauza za kanonizaciju s vremenom zamrla, dominikanci su 1751. na provincijskom Kapitulu odlučili otvoriti kauzu te su imenovali o. Antuna Donjerkovića prokuratom procesa. Nije poznato kako se proces razvijao, ali se kauza s vremenom ugasila. Na poticaj o. Andela Marije Miškova postupak je ponovno pokrenut i proveden u Kotoru od 1905. do 1907. te je Sveta kongregacija za obrede 20. prosinca 1927. potvrdila njezino štovanje od pamтивјекa. To je sljedećega dana odobrio papa Pio XI. i time je Ozana beatificirana te je postala prva hrvatska blaženica. Kako je štuju i pravoslavci, koji također rado dolaze moliti na njezin grob, Ozanino je štovanje poprimilo ekumenski značaj.⁶²

Ivan Armanda

U Križevcima, 2013.

59 Usp.: N. LUKOVIĆ: *Blažena Ozana Kotorka*, str. 78-79; S. RAZZI: *Vita della Reverenda Serva di Dio*, str. 52-53; I. TAURISANO: *Blažena Hozana Kotorka*, str. 165-174.

60 Usp.: N. LUKOVIĆ: *Blažena Ozana Kotorka*, str. 80; S. RAZZI: *Vita della Reverenda Serva di Dio*, str. 53; I. TAURISANO: *Blažena Hozana Kotorka*, str. 176.

61 Više o svim prijenosima Ozanina tijela vidi u: I. ARMANDA: *Neraspadnuto tijelo bl. Ozane*, str. 83-96.

62 Više o postupku za Ozaninu beatifikaciju vidi u: I. ARMANDA: *Rad o. Andela Marije Miškova*, str. 79 – 85.

s. Hijacinta Bačić

Razgovor sa s. Hijacintom Bačić nije bio uobičajeni, u kojem bi ona odgovarala na pitanja o mjestu rođenja (Brištani – Miljevci), o svome djetinjstvu, o obitelji i slično. Bila je to njezina zanimljiva priča o dograđivanju i uređenju naše kuće matice u Korčuli. Tu je provela, a i sada je tu, najveći dio svoga života. Njezina se priča najviše veže uz razdoblje kad je bila ekonoma, a to je bilo punih 26 godina, od 1962. do 1988. Svaki je život jedna tajanstvena avantura koja nam je poklonjena da je odživimo i iskoristimo na najbolji način. Za to nam je dano točno određeno vrijeme, dane su nam prirodne ljepote, roditeljske, bratske i rodbinske blizine, mnoga prijateljstva. A pomoć odozgo nikad ne manjka. Sve ostalo ovisi o nama!

Prema razgovoru sa s. Hijacintom očito je njoj najzanimljiviji onaj dio života u kojem se sva založila za dobro svoje zajednice sestara dominikanki Kongregacije svetih anđela čuvara u Korčuli, u koju je ona ušla 1951. U istoj je zajednici, u kući matici u Korčuli, položila prve zavjete 1954. Inače, rođena je 7. ožujka 1935. od oca Ivana i majke Jake rođ. Stojanović.

AM: Časna, kada ste došli u samostan? Tko je bio s vama u grupi?

„Kad sam ja došla ovamo – priča s. Hijacinta – taman su ulazile u duhovne vježbe pred novicijat, s. Damjana Siketić, s. Lujza Apan i s. Mira Cobenzl. Naša grupa: s. Rafaela Brajičić, s. Margita Tumbas, s. Danica Drlan i ja (s. Hijacinta Bačić), započela je novicijat 1952., na Gospu Pompejsku, 8. svibnja. Učiteljica novicijata nam je bila č. Gabrijela Batistić. Bila je veoma pobožna sv. Josipu.

U novicijatu se gajila posebna pobožnost prema sv. Josipu. Činile smo i devetnicu. Nama

je dolazila jednom sedmično s. Nives Bodlović pokazivati ručni rad. Ona je bila učiteljica ručnog rada, radila je u školi. Mi smo radile mnoge stvari od platna što su poslale sestre iz Kanade. Šivale smo i štrikale za malu djecu rublje, čarapice, gaćice, majice, džempere i onda su to sve slali majci Milinković da može ona dijeliti sirotinji. Sve smo to radile uvečer, mjesec dana, u dubokom muku, nismo progovorile niti jednu riječ. Svaka se zavukla u svoj kut i radila. Kad bi bile gotove ocjenjivala nas je s. Nives. Mi smo bile siromašne, a pomagale smo drugoj sirotinji.

Imali smo u kuhinji, po sredini, šporet s pilovinom, a prozori su tamo gdje su bili šalteri za dijeljenje. Tada nitko nije smio ići u kuhinju nego oni koji rade. A sada svi prolaze kroz kuhinju.

Sjećam se jedne badnje večeri. Ja sam bila novakinja. Imali smo samo dva kilograma brašna u kući, a nas je bilo preko 80. Napravili smo fritule i malo kruha. Tko bi vam dao bakalar, bila je možda neka riba. Ja sam kupila i malo blitve. Ništa drugo nismo imale. Bilo je to poslijeratno doba. Siromaštvo, ruševine. Skupili drva ovdje gdje je sada muzej, odnosno zbirka. Ovdje gdje je sada veranda i muzej, ništa nije bilo od toga, gledalo se nebo. Tu je poslije s. Damjana držala kokoši. A tamo gdje je velika sala, tu sam ja dizala stare grede za ložit vatru, pa sam pala i slomila ruku. Ništa od ovog što sada vidite sada nije bilo.

Dakle, sa svom tom neimaštinom mi smo imali božićnu priredbu. S. Mihaela Matić je bila

Gospa, a s. Lujza Apan sv. Josip. Mi druge smo bile anđeli. To je bilo divno. Svi smo bili sretni.“

Dugogodišnja ekonoma korčulanskog samostana

„Kad sam ja došla ovamo kao kandidatica, - nastavlja s. Hijacnta, - kuharica je bila č. Jerka Huljev, a č. Danijela Balić je bila ekonoma. Poslije je bila ekonoma s. Manes Karninčić. Kad sam jednom išla s njom u kupovinu rekla mi je: „Znaš, mala moja, kad se ti obučeš, ti ćeš biti ekonoma! Ti ćeš mene zamijeniti“ I kad sam bila u Orebiću, radila sam sve što je trebalo da bi sestre imale što jesti, a tu je bila s. Kornelija Geci. Ona jednom ode u Korčulu i veli majci Manes, „Ako hoćete ekonomu, Hijacinta vam je za to spretna.“ I nakon tri dana, godine 1962., ja dobijem dekret za korčulansku ekonomu. U toj sam službi ostala 26 godina, tj. do 1988. Bilo je to razdoblje mnogih radova u kući i u vrtovima“

AM: Daljnja priča s. Hijacinte vezana je uz brojne zahvate oko uređenja korčulanskog samostana, vrtova, i mnogih drugih stvari. Možda nećemo slijediti točan kronološki redoslijed pojedinih radova, ali ćemo, u svakom slučaju saznati mnoge zanimljivosti vezane uz njih. Mislim da je najbolje krenuti od građenja i uređenja vrtova.

Vrtovi – Mato Tkalec

s. Hijacinta: Uglavnom, nakon rata bilo je veliko siromaštvo. Neke stvari oko obnove nam je grad pomogao, a za uzvrat su uzeli školu. Hvala Bogu nikada škola nije bila nacionalizirana. Taj podatak je bio vrlo važan kad su nam je, nakon mnogo godina ponovno vratili. Kuća nije imala ništa. Svake sedmice su nam slali iz Splita malo mesa, blitve, mrkve i drugo za bolesne sestre, posebno za majku Česlavu. To nam je slala g. Slava, sestra majke Manes.

Kad je bila priora č. Gabrijela srušila se jedna meja (zid) poviše Gospe. Došao nam je držati duhovne vježbe p. Jordan Kuničić. Ljudi su prolazili ovuda u školu. To je bio javni teren, mogao je činiti što tko hoće. I tako, kad se p. Jordan šetao po vrtu, rekao je: „Da svaki dan dignete jedan kamenčić, imale bi vrt, ali prije ili kasnije to neće biti vaše. Tu će biti od nekih drugih, to će biti tuđi teren, jer vam svi prolaze ovuda.“ I

to me ponukalo da krenem u uređenje vrtova. Kažem č. Gabrijeli, ajmo mi na posao. Zvali smo šjor **Matu Tkaleca**. On je bio pravi Božji dar nama, nitko tog čovjeka ne može platiti. On je Podravac, iz Kalinovca. Njega je njegovo poduzeće u Splitu poslalo da uređuje fasade, jer nisu imali ljude za to, a on je bio za to specijalist. I ne samo za to nego za mnoge druge poslove, gdje god je što trebalo. Poslije je on došao u Korčulu,

Zavod sv. Andela Čuvar na Svetom Dominiku - Korčula

spavao je kod brata č. Ruže. U međuvremenu se oženio. Kad smo mi radili kapelu, veli meni Ale, brat s. Ruže Loje: „Ako budete trebali raditi fasadu, ja ču vam dati jednoga radnika, nećete naći boljega!“ I dovede on Matu. Ja ga još nisam poznavala. I veli da on radi u građevinskom poduzeću. Prihvatali smo ga i on nam je radio fasadu, i ove sobice i sve drugo. Nema što taj čovjek nije znao raditi. Osim svega pomogao mi je i oko vrta.

I kad smo napravili u vrtu meju, ja velim šjor Mati: A da mi počnemo jednu po jednu? Nasuti malo zemlje da barem imamo malo peršina kod kuće, da ne moramo uvijek tražiti iz Splita. A on veli: „Ja sam vam nešto htio reći. Ja ču vam naći jednoga dobrog radnika.“ Ja sam to rekla č. Gabrijeli, bila je za to i rekla neka počnem raditi. Bog će pomoći. Imala je i veliko pouzdanje u sv. Josipa, jer zbilja nismo imali novčanih sredstava, a bez toga se ne može. Kaže ona da će sv. Josip više pomoći nego svi drugi ljudi. I Mate dovede meni toga radnika. Zvao se Ante Nobilo. On je radio skupa s Matom, iz Lumbarde je bio rodom, pravi je meštar za te meje. Ja sam mu rekla, kad smo radili t vrtove, da kad ne bude više radio u poduzeću da će biti on naš kućni majstor. A on je rekao da bi on rado išao u Australiju, samo treba naučiti engleski. Tu je bila s. Imelda Cindrić. Ona ga je učila i malo pomalo je svladao engleski. Kod nas je radio godinu dana. Radio je i u kući Gati. Doveo je sa sobom još jednog starog čovjeka, isto se zvao Ante, a zvali su ga Šijat, on je bio *malovan*. Malovan je bio

onaj koji miješa kamenje i cement. Nobilo mu je govorio neka stavi konop, jer nije pošlo ravno, ako dode ekonomu, ona će ih vikati. I tako smo, malo po malo, meju po meju, pravili vrtove. S. Damjana i ja išle smo s kolicima po zemlju koju smo vozile u kantama i vrećama, s terena gdje je Jela, sestra patra Gabrića, bila udana. Kćer joj je gradila kuću i mi smo, starim kozjim putem vukle odatle kolica sa zemljom. Na prostoru iznad našeg samostana nije postojalo ništa. Sestre su po kupinama sušile robu. Kad su to ljudi vidjeli sa rive, govorili bi da su „duvne oprale robu, evo, suši se.“

Kad je Ante Nobilo otisao u Australiju, godina nam je svake godine za Božić i Uskrs, uz čestitku, slao ček s određenom svotom novaca.

Teren, iznad kuće Gatti poklonila je sestrama jedna korčulanska obitelj, da se tu može moliti Boga. A bio je samo kamen. Mi smo digli zemlju i sve što je vrijedilo jer smo mislili da tu nikada nećemo moći nešto graditi. Kad je Mate tražio teren za gradnju kuće, majka Manes je rekla da

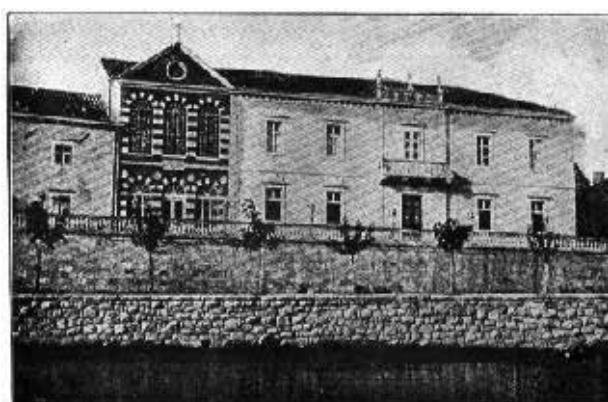

»Ovo je jedan dio sadašnjeg vrtu koji je puno ljeplji i suvremeniji. O njemu nek vam priča s. Marcela koja ga uređuje i dotjeruje«.

ćemo to prodati Mati i nikome više. I prodali smo mu onaj teren. No, kasnije, kad smo uspostavili vrtić, njegov sin je bio često puta neugodan jer su mu smetala djeca. Kad je imao goste, djeca galame i on je bio agresivan, pa su sestre požalile što smo taj teren prodali Mati. Željko se oženio s jednom koja nije bila vjernica, pa je njegova majka, Dragica, zato trpjela i na koncu umrla od tuge. I Mato je bio veoma tužan, ali bio je nemoćan da što promijeni.

Uređivanje Riškinice

s. Hijacinta: Kad smo preuređivali ovu kuću, najvećim je to dijelom bilo za vrijeme kad je bila priora s. Gabrijela Batistić. Majka Manes je iz Dubrovnika nabavila žicu, blokove, ciglu, prozore i sve drugo. Sve je to dopremljeno u dva

Zavod sv. Andela Ćuvara ss. Dominikanka - Korčula

kamiona i složeno na malu terasu, iznad Gospe, u vrtove. Bilo je puno toga materijala. Bile su dvije kuće, ova gdje smo mi sada i ona što je zovu Riškinica. U toj je kući nađena ona slika Gospe (Montenegro, o kojoj sam **vam pričala**. To je velika vrijednost. Međutim, kad su trebali početi radovi, došao je jedan inženjer i rekao da on ne bi ruke stavio na to. Za njega je to bio prezahhtjevan posao. Dakle, sve je stalo i već smo mislili da ćemo prodati sav nabavljen materijal.

A u sv. Nikole je bio p. Alfonzo Eterović OP. On je imao žicu za materijalne poslove. Pozvao je svog nećaka iz Hvara jer su trebali nešto uređivati u njihovu samostanu. Tada sam iskoristila priliku i zamolila p. Alfonza da dovede svog nećaka kod nas, trebam ga nešto pitati. Kad je došao odvela sam ga u našu blagovaonu i govorim da bi mi spojili te dvije kuće, ako je moguće, da dobijemo veću blagovaonu, jer ovako smo morale jesti u smjene. On je to pregledao i rekao da se to može izvesti ali s vibrantnom gredom koja ide u obliku slova - S, - s jedne i druge strane, jer kad je ravno onda puca. (S vibrantnim su se gredama, inače, pravile velike hidrocentrale. Takvu vibrantnu gredu je i šjor Mate napravio u vrtu gdje je bila cisterna, bilo je puno zemlje i nije se moglo drugačije, jer nije bilo temelja.)

U to je vrijeme majka Manes bila u Kanadi. Zadržala se dulje od predviđenoga jer se razbojnjaka i tamo je bila operirana. Priora č. Gabrijela je pristala da radovi počnu i odmah je obavijestila o tome majku Manes. Poslovi su lijepo napredovali po vještim i stručnim radnicima. Nije bilo nikakvih problema. Kad se vratila č. majka iz Kanade, već je jedan dio bio gotov i ona je bila jako sretna. Domalo je sve dovršeno na opću radost svih sestara.

Gusterna

s. Hijacinta: I kad su vrtovi bili gotovi, kažem ja Mati, a što će nam vrtovi ako nemamo vode. Trebali bi napraviti gusternu. I hajde u akciju. Ali prije toga je trebalo ishoditi mnoge dozvole. Čak sam 120 puta išla na općinu. Čovjek koji je radio tu na hidroelektrani, on nam je pomogao

oko cisterne, projektirati i sve. Ali su većinom radile same sestre. S. Katarina je mljela kamen, a i druge sestre. Ovdje gore gdje je sada cisterna, tu je bio jedan čempres. Mi bi tu upalile mašinu već u sedam sati ujutro, pa radile od sedam sati ujutro pa do sedam navečer. Možete misliti što znači mljeti kamenje po cijeli dan, osobito za ženske, i to u sedmom mjesecu, u svoj robi. I sve šutke, samo se mašina čula. A povrh nas su gradili kuće, i kad su vidjeli kako sestre rade, zvali su jedan drugoga neka dođu vidjeti kako duvne rade. A kad je trebalo spustiti drobilicu, našla sam čovjeka koji je donio svoju, na hidraulik, i spustio je bez problema.

A onda nije bilo pareta. Ja zamolim s. Zdravku da mi napravi jednu marendu. I č. Zdravka pripremi kobase i kiselog kupusa i malo vina. Odnijela sam to radnicima na brodogradilište i zamolila ih da nam dadu malo drva i daske da

napravimo parete, jer tko će kupiti toliko dasaka da se naprave parete. A poslovođa je bio jedan pravoslavac, jako dobar čovjek. Čim sam došla on me pita: „Što mogu učiniti za vas?“ Sve to pripisujem sv. Josipu.

Ja velim: „Šjor Veljko, vidim da je tu pilana, trebalo bi malo drva za parete, jer pravimo cisternu. Ono lošije, što nije za vas, meni će dobro doći.“ „Nema problema!“ – kaže on i zovne: „Mali, dođi ovamo. Dovezi onaj kamion. Natovari, ne ovu, nego onu prvu klasu.“ „Koliko?“ „Sto kmada natovari!“ Ja kažem: „Šjor Veljko, ja nemam otkud da platim!“ „A, je li molite Boga? Ja nisam baš vjernik, ali moja mama je bila u Zavodu. Kad bi čula da sam ja vama naplatio, što bi mi rekla? Što god budete trebali, samo recite.“ I stvarno, kad god bi ja došla, on bi odmah dotrcao i pitao što triba?

U to je vrijeme, 1971. *Brodogradilište* sagradilo kuću na našem terenu jednoj obitelji. Žena iz te obitelji nije voljela sestre. Prijavlivala nas je za svaki projekt što smo radile. Jednom je čak izjavila da će se napiti moje krvi. Ne znam što joj je toliko smetalo. U svakom slučaju, kasnije je posve promjenila svoje raspoloženje prema nama. Kad joj je muž poginuo mi smo bile prve koje smo joj nosile hranu i što joj je trebalo. Imala je petero djece.

Cisterna zaprema pedeset vagona, u tri boksa stane oko 600 hektolitara vode. A kad smo to napravili, ja govorim, šjor Mati: grubo je vidjeti ovoliku površinu betona, ajmo mi pokriti zemljom, stavit ćemo isolaciju prije deke. Stavljalas se tervol, To je jedna smjesa koja se pruži, sva je u mazutu, i onda to prospesi. Onda se na to opet stavi vrući katran. S tim se sve naokolo zavari. Onda smo napravili hidrant tako da smo dolje

Bilo je i takvih koji su nas prijavljivali da radimo bez dozvole. U tome je prednjačila jedna susjeda. Obratila sam se za savjet svom bratu, pravniku. On mi je dao korisne savjete što sve trebam učiniti i tako sam sa sigurnošću poduzimala poslove.

oko deset centimetra stavili žala da ima zraka, kao i odvode svuda naokolo da ne poplavi. A ako se dogodi višak vode iz gusterne stavili smo skoro pola metra široke cijevi koje odvode vodu, jer je veliki napon gore. Gore smo napravili šest boksova gdje se voda filtrira. Svake godine ili dvije ti se filteri čiste. Eto, sve je to trebalo napraviti da bi cisterna zadržala vodu. Bez vode ne bi imalo smisla raditi vrtove niti plastenike. A otkako imamo cisterne, u vrtovima imamo fažola i svega drugog povrća. Kad se radila gustirna, poslovodja građevinskih kuća, Grga, pitao je kud ćemo s tolikom vodom. Mate mu je odgovorio neka se ne brine, o svemu tome vodi brigu č. Hijacinta.

Cisterne drže dugo vodu, a kad dođe kiša to se za čas napuni jer je velik splav gore sa cesta, sa onih zgrada.

Kotlovnica

s. Hijacinta: Kad smo napravili ovu kotlovcu, pokvarili se kotlovi (kako su došli iz Zagreba, stavili nutra elektrode, sve je zaruzinalo, trebalo je pjeskariti. Bila je subota. Ja idem opet na brodogradilište i kažem: „Veljko moj, kotlovi nam nešto nisu dobri, iz njih ide sama ruzina.“ A on spremno odgovara: „Čekaj, što je sutra? Sutra je subota, dolazim s radnicima i donosim pjeskarnicu, a vi ćete naručiti u Austriji to, to i to....“ Ja nazovem svoju nećakinju Marinu koja je u Beču studirala. Kažem joj što mi sve treba. A ona kaže da joj baš sutra dolazi tata i poslije ide u Dalmaciju. Pa, ovo nije moglo biti nego tako! Vidite, to je samo sveti Josip mogao ishoditi na taj način. Dobro je rekla č. Gabrijela! Trebala je to posebna smjesa koja se stavlja kao izolacija za te kotlove. To je trebalo svakih šest sati raditi i po noći. Opet zamolim s. Zdravku da za sutra na noć na-reže pršuta, jer ja nisam stigla. Veljko je zbilja došao s radnicima, i poslije ponoći su jeli pršut. Rekla sam puno puta, s. Zdravku treba odmah na oltar staviti. Nikad takve žene nećemo imati! Kad god je nešto zamolim, ništa joj nije teško, ona odmah učini, s najvećom ljubavlju.

Tada smo već bili dobro startali. Već je bila gotova štala, imali smo svinje, pa farmu kokoši.

Kanalizacija

s. Hijacinta: Ali trebalo je raditi kanalizaciju. Priora je već tada bila č. Viktorija Brajičić. Ona kaže da nema novaca za to. Ja joj velim: nemate sad, a imat ćete svaki put kad vam se zaštapa, platiti odštopavanje.

Kad sam se jednom vratila iz Njemačke vidim da je tu bio kamion kanalizacije i da su nas zabišli. „Ja poludila!“ Odmah sutradan idem ja na općinu pitati zašto neće nama raditi kanalizaciju. Rekli su mi da trebamo platiti tri tisuće. Onda je to bilo jako puno. A ja idem ravno kod gradonačelnika. On je bio zet od Gabrićeve sestre Jele. (P. Ante Gabrić, misionar u Indiji). Objasnila sam mu kako nam je to nužno, ali da ne možemo odmah platiti. Rekao je da nema problema, napravit ćemo mali kredit, oni će

početi raditi, a mi ćemo platiti kad budemo mogli. Dakle, počeli su raditi, ali samo jednu kanalizaciju. A mi trebamo još tri: za ovaj dio kuće gdje piše Bogu redu i narodu, pa onda za vrtić i kuća Gatti, i onda onaj stari vrtić. To je posebno. Ja opet kod č. Zdravke. Zamolim je da svaki dan dade radnicima marendu, neka ništa po kući ne govori, sve će one to napraviti. Radnici radili kako sam im rekla, kad evo njihovog poslovođe: „Časna, što je ovo? Jesmo rekli do tud?“ Kažem: „Da, rekli smo kanalizacija, a gdje će dica ići, gdje će ove druge duvne ići? Na more? Opet će ići papiri po moru! A djeca, ja ću otpustiti djecu pa neka ih grad čuva.“ I tako se ja razgalamila. Onda mu kažem neka ide gore marendat s radnicima. To je bio jedan Račišćanin. Više puta su dolazili neki pitati zašto radimo dalje, a ja sam svakoga zvala na marendu. I tako smo napravili kanalizaciju. Mate je još napravio zračnice, kako to već treba, da ne smrdi kanalizacija.

Garaža

s. Hijacinta: Ova garaža dolje? Ne mogu opisati koliko sam imala borbe sa sestrama zbog toga. Smatrala su da nam nije potrebna garaža. Kasnije kad smo već imali auto, savjetnice su trebale ići u Split na vijećanje, ja sam ih trebala odvesti na brod. Ostavila sam auto vani, i neka me zovu kad se skupe. A č. Andelika se protivi zašto sam stavila auto vani, pokisnut će. A ja joj odmah 'vratim': kako se sada bojite, a prije ste govorili kako nam ne treba garaža. A ona će mi: „Zlопamtilo!“ Ona se znala našaliti, ali sam joj i ja znala odgovoriti!

Eto, mogla bih vam ja pričati o takvim događajima koliko god hoćete.

Prvi auto, dovezen iz Kanade

s. Hijacinta: Kad je č. Pia dolazila iz Kanade, mogla je uvesti auto, peugeot (pežo). Ali još niti jedna sestra nije imala vozačku dozvolu. Ja sam išla polagati kad sam se vratila iz Orebica i imenovana ekonomom ove zajednice. Kao ekonoma išla sam u Zagreb, u Goricu kupiti puno suđa jer nismo imali dovoljno. Ali nisam to mogla donijeti autobusom u Korčulu, nego sam ostavila tamo, pa kad netko ide s kamionom prema Korčuli da to doveze. U međuvremenu je meni umro otac i išla sam mu na sprovod. Nazvala sam č. Zdravku, a ona mi je rekla da je došla č. Pia u Zagreb i dovela auto. Ja sam rekla, super, reci im neka dovezu to suđe. I tako je p. Ivo Plenković dovezo auto i to suđe u Korčulu. I onda nas je uputio kako se vozi autu. Vozačku je sa mnom išla polagati i bivša s. Vedrana. Priora je bila č. Gabrijela.

Kad se uređivala kuća ja sam sav potreban materijal dovozila iz Srećice ovom starom cestom, jer one gore još nije bilo. Dođem ja do sv. Nikole, a p. Alfonzo se začudio što ja vozim auto.

Providnost dovela nove dobročinitelje

s. Hijacinta: No, dok su trajali radovi kuhinja se trebala preseliti u staru pravonu, što je za č. Zdravku bilo prilično teško. Kuhala je za nas više od 70, i za sestre i za radnike. Praona je bila sva čađava jer se tu ložilo. Kad su radovi na kući bili gotovi, napravili smo i novu pravonu. Od g. Josipa Pavličeka smo, 1970. (kad je Nikola Tavelić proglašen svetim) dobili prvu mašinu za pranje robe. To je poluautomatska, sada joj je je skoro 40 godina i još radi. G. Josip Pavliček je porijeklom Poljak, rođen u Wadowicama, mjestu gdje i papa IP II. Čak su bili kućni prijatelji. Pavliček je živio u Freiburgu i bio je šef karitasa za cijelu Europu. Surađivao je s Helenom Unkl i Martom Lončarević. Marta mu je bila tajnica. Inače je bila profesorica umjetnosti i radila je na fakultetu. Dolazili su u Korčulu na ljetovanje i jednom su šetali uz našu kuću, pitali su što je to. Rekla sam da je to samostan sestara

Helena Unkl

Josip Pavliček kod sunarodnjaka pape Ivana Pavla II.

dominikanki. Došli su kod nas malo razgledati samostan i okolicu. S njima je pričala s. Dominika Loch, koja je znala dobro njemački. Otada su oni stalni gosti u našem samostanu. Puno su nam pomogli u bilo kom pogledu. Oni su naši veliki dobročinitelji i moji prijatelji.

Dovod vode za sanitarni čvor

s. Hijacinta: Vi znadete kako smo u početku svaki dan nosile more u kantama za zalijevanje sanitarnog čvora. I tome je, hvala Bogu, došao kraj. Za to ima veliku zaslugu p. Alfonzo Eterović OP. U konobi je bila velika rupa. Kažu da je imala svoju svrhu za vrijeme rata. Jednom smo zapazili da u njoj ima vode. Kad je to video p. Alfonzo, odmah je posumnjao da bi to moglo biti more. Da se uvjeri u to otiašao je i izmjerio razinu mora. Tada je naredio da se kopa još dublje. Osim sestara, pomogla je u tome i mama s.

O. Alfons Eterović Sorić
(Pučišća na Braču, 4. XI.
1897. - Bol na Braču, 1.
VIII. 1980.) u novicijat je
stupio 1914., a za svećenika je zaređen 1923. Dje-
lovaо je u Splitu, Zagrebu,
Dubrovniku i Resniku, a od
1959. do 1968. bio je star-
ješina samostana u Korčuli
te duhovnik i isповједник sestara dominikanki.
Od 1968. živio je u Bolu.

Marcele koja je tada bila kod nas, pa fr. Gabriel Posavec koji je bio u sv. Nikole zajedno s p. Alfonzom. Dakle, crpilište je tu, samo treba još nabaviti pumpu i to od mesinga, koja bi izbacivala vodu do sanitarnih čvorova. Majka Manes je poznavala u Trstu jednu našu bivšu gojenicu. Obratila joj se pismeno i molila da nabavi tu pumpu. I pumpa je uskoro stigla. Šjor Mate je napravio na šufitu bazen, i tako se uspostavilo zalijevanje wc da se ne mora više nositi more.

Zamisao oko lifta

s. Hijacinta: U međuvremenu se vratila majka Manes iz Kanade. Kancelarija joj je bila gdje je sada priorat. A u ovoj maloj centrali, nasuprot priorata, je bila špajza. Sestre su iz Starigrada pravile prošek od grožđa što su im donosili ljudi, i ja sam svake godine išla po taj prošek. To je č. majka poklanjala biskupima i svećenicima. Ja sam više puta slala pakete kardinalu Šeperu i njegovoj sestri. Inače smo običavali za Božić i Uskrs slati poklone sestrama u svim kućama i u Suboticu: limune, naranče, prošek, bajame i drugo.

I kažem ja č. majci da bi mogli naći drugu špajzu, dolje u magazinu, gdje se i prelijeva prošek, a ovdje bi mogli napraviti lift. Nisu htjele niti čut, jer su smatrале da je to nemoguće napraviti. Insistirala sam da to ne mora biti odmah, može biti za 10 godina. Međutim, još uvijek nije došlo vrijeme za to, a zaista je prijeko potrebno.

Čempresi - klupe

s. Hijacinta: Ove čemprese je sadila č. Benedikta Kovačić. Ona je rodica č. majke Marije Pro-petog Isusa Petković. Ona mi je pričala da su Beninijeva vrata rađena od čempresova drveta, od toga se rade i brodovi, kruzeri. Kad se posiječe, čempres se stavi u more i tu stoji oko mjesec dana. Kad se dobro namoči onda se naloži vatrica i on se, kaže, pari. Sva sirovina izade iz njega. Onda je on, može se reći, vječan. Sada vidite kakva je šteta što su posjekli naše čemprese u vrtu, koji su bili stari stotinu godina, i nikome nisu smetali!

Kad se radila škola ja sam nosila u Blato stare grede i napravili su od njih, u kući Gati, klupe. Piturala sam ih, zimi ih digla da ne gniju, odnijela u šufit, a ljeti bi prošla s nitro lakom i stavila ih opet da sestre i gosti mogu sjesti, odmoriti se, izmolit krunicu i tako. Isto tako sam stavila dvije klupe, kod Gospe. To je bilo izvrsno za sestre, tu su mogle doći, moliti krunicu. Ja sam tu čak znala čistiti povrće i svašta. Sada je tu stavljen mramorni stol. Lijep je za vidjeti, ali po meni ne paše u taj ambijent. Ja bi bila radije stavila neki stari oltar. Ali, eto, ljudi se mijenjaju, što je, tu je!

Struja – dalekovod

s. Hijacinta: Gradsko poduzeće je jednom htjelo postaviti dalekovod na našu terasu, tamo gdje su anđeli. Tu je bilo opet problema. Budući da im to nismo htjele dozvoliti, često su nam isključivali struju. Govorili su sestrama koje su radile u Domu zdravlju neka prave pritisak na mene da dozvolim kabel. Borila sam se svom snagom jer bi to značilo minirati cisternu na terasi koja je držala osam ili deset vagona vode. Došli su jednom isti radnici kopati koji su radili i na kanalu. Ja dođem k njima i pozovem ih na kavu. Uskoro je došao i poslovođa. Pitam ih što će to raditi. Oni kažu da nam to neće ništa smetati. Nisam se dala prevariti. Rekla sam neka zovu Grgu. Došao on. Rekla sam: možete kopati samo preko mene mrtve. Nazovem ja odmah Antu Jordesa. On je došao i kaže da ima prijatelja u Splitu, tuzit ćemo ih da diraju kulturnu baštinu. Tu je bio Zavod, tu je ploča Bogu redu narodu.

Došla komisija iz Splita i nakon toga su poslali rješenje da ne smiju kopati. Oni su to tri godine držali u ladici. Kasnije se vidjelo da su ovo htjeli raditi bez dozvole. Eto, da smo dozvolili kopati, sada ne bi mogli imati vrtić, jer

bi sve to bilo državno. Ovo između kuće Gatti, oni mogu doći kad hoće, činiti što hoće. Trebali su proći s kabelom točno na ulazu u kuću Gatti, ondje gdje je biskupova soba, gdje je anđeo. Njega bi digli i stavili dalekovodnu kućicu. Trebalo se boriti, jer bi ti sjeli na glavu. Isto tako kad se počeo graditi vrt, mi smo ostavili prostor malo gore da se može nadograditi, Mato je tako napravio da može na sve doći zid. Bilo je tu nevolje, neki se tužili da smo oduzeli vrtove, da je to njihovo i ovo i ono. Protiv nas su radili i oni koji sada 'skupljaju lemozinu u crkvi!' A nikome nismo ništa oduzeli, samo smo se borile za svoja prava.

AM: Nije sve išlo glatko niti s 'domaćom čeljadi'?

s. Hijacinta: Ekonomu sam bila u Korčuli 26 godina, od 1962. do 1988. U tom smo razdoblju kompletirali vrtove, cisternu, kanalizaciju, garažu, kotlovcnicu. Zanimljivo je kako su se sestre protivile svemu, i to vrlo žestoko, a poslije su bile jako zadovoljne i sretne. Očito su se bojale da nećemo moći sve to isplatiti, a isto tako su se bojale da ne bi nešto radile bez dozvole gradske vlasti,

jer to bi nam dodatno otežavalo život. Ja nisam ništa radila bez dozvole, zato sam više od sto puta bila na općini. Jednom sam molila č. Gabrijelu da ide sa mnom, ona se rasplakala: „Nemoj me voditi, nisam ti ja za to!“ No, moram priznati, a to vidim tek sada, da su se neke sestre najviše bojale da ne izgubimo duh siromaštva. Budno su pazile da se ne uvuče kakav luksuz u samostan. No, ja mislim da su sve te stvari nisu izlazile iz okvira siromaštva, bile su, naime, jako nužne, i to nije nikakav luksuz. Sve je ostalo u redovničkom duhu.

POZNAVATELJICA I ČUVARICA STARINA

AM: Posebnu ljubav s. Hijacinta gaji prema starinama koje je brižno sakupljala i čuvala u zbirkama i muzejima. Izvrsno poznaje svaki detalj muzejskoga blaga, vješto ga prenosi posjetiteljima i znatiželjnicima.

I sada se još, premda narušena zdravlja, pomoćno brine da se sačuvaju vrijedni spomenici prošlosti vezani uz našu Kongregaciju. O tome govore mnogi portreti dobrih ljudi, dobročinitelji, koje je Božja providnost povezala sa sestrama i koji su pomogli stvarati, graditi i njegovati

zamisao oca Miškova, od samih početaka. Spomenici prošlosti su također slike, ručni radovi i mnoge druge stvari, koje svojim izgledom pričaju priču o vremenima kroz koja je prolazila

kongregacija. Eto, o svemu tome vodi brigu naša s. Hijacinta Bačić. Pozna porijeklo i vrijednost svakog detalja, zato je dobro to zabilježiti i sačuvati za budući naraštaj.

Portreti časnih majki: s. Imelda Jurić, s. Česlava Andreis, s. Anđela Milinković, s. Manes Karninčić, s. Marija Kulonja, s. Imelda Cindrić, s. Katarina Maglica, s. Dolores Matić, s. Jaka Vuco.

s. Hijacinta: Evo nas u dvorani gdje su portreti svih naših vrhovnih poglavarica, koje je izradila, osim dvije zadnje, naša umjetnica kista, sada već pokojna, s. Elvira Hrženjak, i to pod umjetničkim vodstvom Ante Jordesa. I on je jedan od naših dobročinitelja. Tu su vrhovne poglavarice: prva č. majka s. Imelda Jurić, s. Andjela Milinković, s. Česlava Andreis, s. Manes Karninčić, s. Marija Kulonja, s. Imelda Cindrić, s. Katarina Maglica, s. Dolores Matić i s. Jaka Vuco. Među njima su i neki biskupi, naši dobročinitelji.

U početku su te slike - portreti naših časnih majki i velikana bile u starom spavalištu na šufitu. Kad je uređena ova dvorana, prenijeli smo

ih ovamo. Tada sam došla na ideju da uredim i portrete naših dobročinitelja: biskupa Jurja Strossmayera, Jurja Posilovića i Ivana Krapca. No, na prvom je mjestu utemeljitelj Kongregacije o. Andeo Marija Miškov i naš duhovnik o. Andeo Šoljan. Tu je također i otac p. Andelka Fazinića - Josip Fazinić, koji je bio prvi ekonom Zavoda i samostana. Njegova je sestra bila naša sestra Marija Fazinić. Mi smo uvijek, do dana današnjega, povezani s tom obitelji Fazinić. Tako je slika g. Fazinića sada među portretima naših dobročinitelja.

Dakle, kad se uređivao stari šufit, neki su htjeli, kako to često biva, sve stare stvari zapaliti. Tome sam se oštro usprotivila. Nisam još, doduše, znala tko su ti ljudi na portretima i što oni znače za naš samostan, pa sam pitala s. Mariju Josipu. Ona je pronašla u arhivu da je biskup Posilović, zagrebački nadbiskup (1894. – 1914.) naš dobročinitelj. On je nastavio pomagati gradnju Zavoda kad je biskup Strossmayer umro.

Juraj Posilović (Ivanjci Grad, 24. travnja 1834. - Zagreb, 26. travnja 1914.), zagrebački nadbiskup (1894. – 1914.) Među osobite zasluge biskupa Posilovića pripadaju i njegova neumorna nastojanja da se očuva glagoljica u hrvatskome narodu. Godine 1867. pridružio se poticaju kardinala Jurja Haulika glede osnivanja Društva sv. Jeronima u Zagrebu. Kao zagrebački nadbiskup nastavio je već poznatim svojim putem duhovne, tj. vjerske, kulturne, pa i gospodarske obnove hrvatskoga naroda.

Biskup Krapac rođen je 19. lipnja 1843. u Karlovcu, preminuo u Zagrebu 16. srpnja 1916. Nakon smrti biskupa Josipa Jurja Strossmayera Bosanska i Srijemska biskupija bila je pet godina bez biskupa, što se loše odrazilo na život klera i vjernika. Konечно, nakon pet godina čekanja, godine 1910., njegovim nasljednikom imenovan je dr. Ivan Krapac, pomoćni biskup zagrebački. Po naravi je bio blag, a prema svima, naročito prema potrebnima, darežljiv. Za vrijeme svoje službe u Đakovu dario je, gradio i obnavljao. (Među ostalima, nastavio je, nakon Strossmayera, pomagati i izgradnju našega Zavoda). Sav svoj imetak biskup Krapac dao je Crkvi i narodu, a za šest godina uspio je izvesti više djela nego neki za trideset. Na Veliku Gospu 1916. planirao je skromno proslaviti svoj zlatni svećenički jubilej, ali je preminuo 15. srpnja, na povratku iz toplica, u svojoj kući u Zagrebu. Tako je umjesto proslave svećeničkog jubileja i svečanog ulaza u đakovačku katedralu uz pjesmu 'Evo velikog svećenika', biskup Krapac unesen je u katedralu uz turobni i ganutljivi: 'Pokoj vječni!'

Portret biskupa Ivana Krapca bio je vrlo oštećen, na njemu je bila velika rupa koju je naša s. Elvira Hrženjak znalački 'pokrpala' i pokrila, a ja sam očistila okvir i to sa žumanjkom jaja. Srebro se miješa u žumanjku. Okvir je očišćen, tu su inicijali, po tim inicijalima je s. Marija Josipa znala da je to biskup Krapac, inače nismo znali, pa su neke to htjele zapaliti.

Krapac je bio naš dobrotvor kad je naslijedio biskupa Strossmayera na njegovoj biskupskoj stolici. I ta je pomoć isla zaslugom o. Andjela Marije Miškova. To me ponukalo da pronađem i Strossmayerovu sliku, jer je nismo imali, a njegovo je ime uklesano na spomen-ploči u verandi. s. Vinka Bodlović je molila Milosrdne sestre svetoga križa u Đakovu i one su nam poslale ovu lijepu Strossmayerovu sliku.

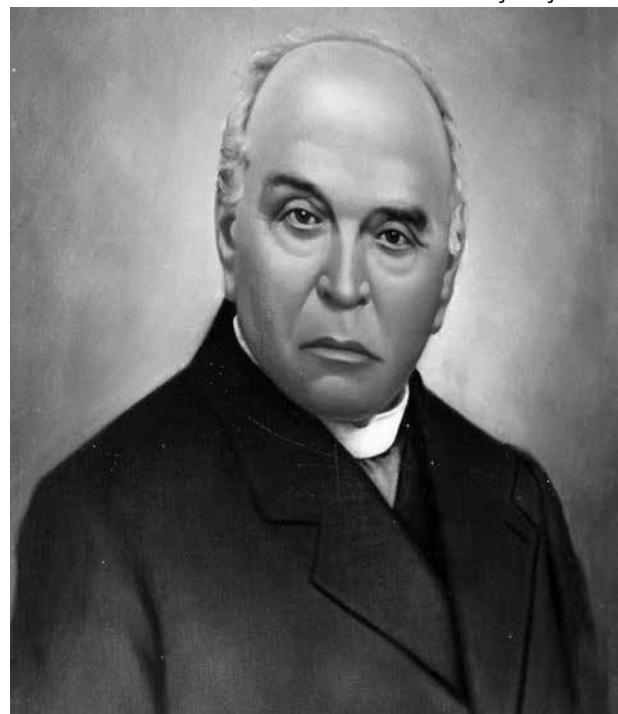
Ovo je slika zagrebačkog kanonika **Franje Vojakovića**. On je veliki dobročinitelj samostana. Njegovom novčanom pomoći č. majka Anđela Milinković je mogla kupiti kuću Riškinice, a godinu dana kasnije i kuću i vrtove gore do iznad škole, od obitelji pok. Rudolfa Gatti. Ta je kuća uređena kao hospicij za primanje biskupa,

Biskup Strossmayer je dobro poznavao i veoma poštivao o. A. M. Miškova, kao glasovitog propovjednika. Kad mu je, dakle, ovaj iznio svoj plan o pripojenju dvaju samostana u jednu Kongregaciju kojoj će, jedna od glavnih svrha biti odgoj mlađeži (u hrvatskom duhu), biskup Strossmayer je apsolutno podržao taj projekt i obećao svesrdnu pomoć. Međutim, kad je gradnja Zavoda započela, stigla je vijest o Strossmayerovoj smrti. Bila je to velika kušnja za oca Miškova. No, Bog se pobrinuo da započeto djelo dovrši dobrotom Strossmayerova nasljednika, biskupa Ivana Krapca, kao i drugih dobrotvora.

Strossmayer je rođen 4. veljače 1815., preminuo 8. travnja 1905. Istaknuo se i na kulturno-prosvjetnom planu, prije svega kao mecena. Novčano je pomagao mnogim ustanovama i vjerskim zajednicama, među kojima osnivanje Kongregacije Svetih anđela čuvara sestara dominikanki i gradnju njihova samostana u Korčuli, (iz Enciklopedije).

svećenika i drugih gostiju na ljetovanje. Kuću je blagoslovio sam dobročinitelj Vojaković. Od svote koja je ostala za tu svrhu ostalo je 100 forinti od toga, to je bilo napisano, ja sam onda bila u kućnom vijeću pa to znam. Odonda svećenici i biskupi uvijek dolaze. Po njemu je kuća

Franjo Vojaković

prozvana Ksaver. (Danas je svi zovu samo kuća Gatti). Taj isti kanonik Franjo Vojaković, darovao je svoju ušteđevinu č. majci Andjeli Milinković i za gradnju samostana bl. Ozane u Zagrebu.

Ja se sjećam, prije su gosti jeli u kući Gati u hodniku i to su dvorile one sestre koje su znale malo bolje kod stola (s. Josipa Šprajcer), a s. Kolumba i s. Reginalda su spavale tamo i pazile da tu bude sve u redu.

Kad smo slavili 75. godišnjicu naše Kongregacije, stavili smo sve te portrete u salu gdje su gosti i gdje sestre najviše dolaze kad imaju sastanke i duhovne vježbe.

Često se govori, i s pravom, da je majka Andjela Milinković najzaslužnija za gradnju kuće u Zagrebu, mislim da majka Manes nije ništa manje zaslužna za ovu korčulansku kuću, što ja dobro znam. Isto tako i druge časne majke: s. Česlava Andreis, koja je spašavala sestre za vrijeme rata kad su bile u Blatu, pa i majka s. Marija Kulonja. Sve te časne majke su dale svoj veliki doprinos za našu kongregaciju, stoga bi bilo neopošteno i nezahvalno da stoje negdje po kutevima na šufitu. Trebaju, po mom mišljenju, biti na vidljivom mjestu, jer zaslužuju naše poštovanje. Neka se zna tko su bili temelji naše Kongregacije. Ujedno, neka budućim generacijama budu uzor kako se voli Kongregacija.

Ante Jordes – panoi i stablo Kongregacije

s. Hijacinta: Osim tih portreta, koji su svi bili obnovljeni i dotjerani, napravili smo, za 75. godišnjicu Kongregacije panoe, posebno za svaku našu kuću i zajednicu. Sestre su poslale fotografije o svojim djelatnostima. Sestre iz Kanade su se također uključile u tu akciju. Kad je sve bilo gotovo, s. Imakulata Klobučar je tumačila gostima te panoe. Za tu je proslavu bila obnovljena kapela. S. Brigita Stantić, koja je bila vješta u šivanju crkvenoga ruha, napravila je, uz pomoć s. Elvire i Ante Jordesa, svečanu planitu, tako je to sve bilo u stilu. I kuća je obnovljena; izvanaka smo je svu oprali s posebnom kiselinom i premazali je da se kamen ne uništava. Sve je to radio Ante Jordes sa svojim radnicima, više od mjesec dana. Ništa nam nije naplatio nego nam

je još dao poklon. Sve detalje u pripravi proslave radile smo pod njegovim vodstvom.

Inače, Ante Jordes je umjetnik, đak s. Gabrijele, rodom je iz Lumbarde. I još nešto, taj dragi Ante Jordes, sa svojim je sinovima, za ovu našu proslavu, tri sata nosio na rukama iz Lumbarde u Korčulu svoju čitavu maslinu, koju je posjekao na svom imanju, da napravi od nje stablo kongregacije. Kad su je donijeli, uspjeli smo je čitavu unijeti pomoću dizalice, preko terase u ovu verandu. Srećom da je bila još zelena pa se dala savijati inače je ne bi bili mogli unijeti. On ju je tu ukrasio. Ja sam, pod njegovim vodstvom, ručno ugravirala na toj maslini sve samostane kao i geslo *Bogu redu i narodu*. Isto tako je bilo napisano koje su godine sestre otišle u Kanadu. To remek-djelo Ante Jordesa, ostalo je u verandi sve do stote godišnjice. Tu je proslavu za stotu godišnjicu vodila s. Kristina Maleš, tadašnja priora. No, njoj je to stablo smetalo u verandi, jer je tu htjela staviti ploču. I stablo kongregacije su digli. Ja sam bila veoma žalosna zbog toga.

SAMOSTANSKA ZBIRKA-MUZEJ

AM: s. Hijacinta je revno sakupljala i spremala u samostansku zbirku mnoge stvari koje, osim što maju umjetničku vrijednost, rječiti su dokaz sjećanja na mnoge ljude, događaje i povijesna razdoblja. Mnoge je od tih stvari sačuvala od zaborava, ali i od uništenja. Nemoguće je u ovom kratkom prikazu nabrojiti sve predmete, ali ona se pobrinula da budu zapisani u kronici, numerirani i imenovani poimence.

s. Hijacinta: Moram prije svega pojasniti, da je, na mjestu gdje je sada muzej, s. Damjana sa svojom ekipom, pravila vijence. One su se preselile u jednu prostoriju u školi, a mi smo mogle ovdje napraviti ovu malu kućnu muzej-zbirku, neka se zna i za ove stvari. Više sestara mi je pomagalo uređiti ovaj muzej, istakla bih barem s. Elviru Hrženjak i s. Ivanu Škrinjar, pa s. Imakulatu Kloboučar koja je bila u Orebiću i čim bi vidjela neke vrijedne stare stvari, pozvala bi me da ih dođem vdjeti.. Kad smo razmišljale kako

postaviti stvari, pozvale smo našeg majstora šjor Matu i on mi je rekao da je najbolje otući zid da se ne ruši, ovdje gdje je prozor. On nije izbočen vani nego se usječe unutra i naprave se niše.

Tako su nastale one tri niše, gdje su ove stvari.

- Ovi okviri, bili su vezani i bačeni u bunje, u šufitu, a slike su bile zarolane u jednom kutu. Meni je to bilo žao, htjela sam vidjeti što je to. Spremila sam ih i rekla da će jednoga dana, kad napravimo muzej, doći tu. I eto, to se dogodilo. Sve smo očistili, uredili, 'opiturali' ponovno okvire i stavili u muzej.

- Ona slika gore, dozivanje slapa, to je od **obitelji Arneri**. G. Arneri je bio advokat, bili su povezani s majkom Manes, jer su njihove kćeri bile naše gojenice u Zavodu. Posljednja kćer je bila udata za liječnika kardiologa, on je i meni

pomogao kad sam bila bolesna. I ta je slika bila bačena kao i ova Gospa, nije se znalo što je. (više o obitelji Arneri vidi u ovom broju AM na Stranicama povijesti).

- Ovo su slike što ih je nacrtala č. Gabrijela Batistić, kad je bila na studiju u Sarajevu, zajedno sa č. Vinkom, zapravo ne znam je li bila s njima i č. M. Josipa. To su one radile za svoj diplomski rad. Bile su u školi kod sestara križarki.

- Sveti Petar – ne zna se je li to rad s. Tomazine ili s. Andelete Milinković, jer su i one izvrsno crtale.

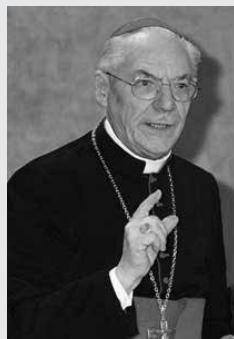
- Ima tu i puno stvari što nam je ostavila g. Stana Krstelj iz Orebića: ove dvije svjeće su upotrebljavali moreplovci, kad bi prolazili blizu Orebića, zapaljenima su pozdravljali Gospu. One se ljuljaju. Tu su i grbovi od obitelji Krstelj, oni su bili plemićkog roda.

Krstelji izumiru u Orebićima 1935. a svoju velebitnu kapetansku kuću ostavljaju časnim sestrama dominikankama. Najzadnja od obitelji Krstelj u Orebiću, bila je Stana Krstelj, čija se sestra udala za Karla Bohrera. Nju su sestre dominikanke dohranile. On je 1925. godine u kući obitelji Krstelj, otvorio restoran i hotel, da bi nakon tri godine izgradio novi - hotel Bellevue.

Tu su keramički umivaonici. Isto tako su od nje ovi satovi za navijanje, pa kutijica za držanje prstena, i tako. To bi uvijek stajalo na lavabou gdje su se umivali. Tu su i njezine čašice, pa tacna na kojoj se serviralo voće. Sve su te stvari sa inicijalima, jer je to bila plemićka obitelj. To je pozlaćeno srebro.

Sve je to numerirano i kompjutorizirano, zahvaljujući prof. Aleni Fazinić. Ona je radila na tome.

Ovdje je alabastrena vaza, također od g. Stane Krstelj, iz Orebića. Bila je razbijena, sva u komadićima i mi smo to spojili s posebnom smjesom. Onda, u ovom ovdje su se držali sapuni, ali čak i nakit.

Kad je bio ovdje kardinal Jean Poupart (bio je pet puta kod nas), ovi su lavaboi bili u tim gostinjskim sobama gdje dolaze svećenici i biskupi. Tako se i on služio ovim umivaonikom. Kad je dolazio kasnije, sve je već bilo obnovljeno i pitali smo ga je li mu sada

ljepše, a on kaže da nije, bilo mu je ljepše kad se umivao iz lavora. Ima još jedan detalj o njemu. Kad je jednom došao, bio je petak, za večeru su bile mahune. On se tome jako razveselio, rekao je da mu je to najdraža večera, jer ga podsjeća na njegovu majku koja mu je slično tako spremala kad bi došao kući. Kod nas se osjećao ugodno i opušteno. Hodao je po rivi obučen kao svaki turist, nitko nije mogao znati da je to kardinal.

- Vidite tu i stare slike u albumima. Kad je bila č. majka s. Dolores, ona mi je sve to našla i ja sam ih uredila za 75. godišnjicu. Kad je tu bila njemačka televizija, snimali su me čitav dan, i u vrtu i u muzeju. Toliko puta su me zvale sestre milosrdnice iz Freiburga da su me vidjele na televiziji. Molila sam snimatelje da odu i u Dom zdravlja i da snime sestre koje su tamo radile. Oni su to učinili. To su te slike iz laboratorija i

Doma zdravlja. Ovdje je i stari vrtić, sve je zapisano što je na slici.

- Tamo je Moćnik Srca Isusova, to je isto bilo u šufitu.

- Ja mislim da je najvrjednija stvar ovdje u muzeju slika sv. Katarine Sijenske. To je rad našeg dominikanca p. Vinka Draganja (1856. – 1926.).

- Mrtva priroda, naslikala majka Milinković.

• Ove su slike od Gabrijela Jurkića. On je iz Travnika. Njegova je izložba bila u Kanadi, gdje su naše sestre. Dok su pripremali izložbu, slike su pohranili kod naših sestara, zato su im neke od njih poklonili. S. Imakulata je tada bila тамо, она ih je sačuvala i donijela u Korčulu.

• Ovu kubaru je šjor Mate našao u jednoj starij kući i to je donio. A vidite ovo, to je staro dvije tisuće godina.

• Kasnije, kad smo ponovno uselili u našu školu, koja nam je dugo godina bila oduzeta, ostale su vitrine u kojima su držali knjige. Onda

sam, zajedno sa s. Ivanom Škrinjar uzela te vitrine i stavila ih u muzej. Čim su oni otišli iz škole mi smo se uselili. Ja sam odmah sestrama nosila krevete unutra, a školske televizije snašala dolje.

Porculan

s. Hijacinta: Mnoge smo stvari za muzej dobili od šjore Luce, zaslugom s. Benvenute Bojanović koja je čuvala tu staricu do njezine smrti. Ona je bila plemičkoga roda i učiteljica ručnog rada. Imala je prekrasno suđe i barokne zdjele. Sve me to ponukalo da to spremimo u muzej.

Kad je bila proslava u Solinu, kod nas noćili neki kardinali. Među njima i kardinal Tarcisio Bertone, on je inače počasni građanin grada Korčule. Kad smo ih, dakle, poslužili s ovim posuđem jedan od njih je rekao da ni u Vatikanu

Gabrijel Jurkić, hrvatski slikar. Bio je prvi školovani slikar iz Bosne i Hercegovine, koji je slikao pod utjecajima secesije i pointilizma.

Rođen je 24. ožujka 1886. u Livnu. Nakon bečkih studija vraća se u Sarajevo, priprema prve samostalne izložbe (1911), u Sarajevu (Društveni dom) i Zagrebu (Umjetnički paviljon).

Nakon gotovo pola stoljeća provedena u Sarajevu vraća se u Livno. Utočište i mir nalazi u ateljeu franjevačkog samostana na Gorici. Tu umire i svoje slike oporučno ostavlja samostanu, a time i samom gradu Livnu.

nema takvog posuđa. Ne znam jesu li znali da smo to uzeli za njih iz muzeja.

• Vaza. To je bilo bačeno u šumu, u Žrnovu, pronašli smo kad smo išli brati zelenje za vjenčice. Stavila sam to u auto i donijela kući, premda sam za to doživjela kritike. Ali ja sam znala da je to vrijednost. Ovo je engleska secesija.

Jedna od najizražajnijih karakteristika ovoga stila je dinamična, valovita linija isprekidanog ritma, dekorativnost i asimetričnost, koja često ima oblik cvjetnih stapki, vitica i pupova, listova, perja ptica, krila kukaca i drugih profinjenih prirodnih oblika.

• A ova slika govori kako su se mladić i djevojka htjeli vjenčani, ali roditelji nisu dali jer su bili u međusobnoj svadbi. Oni su se tada bacili u rijeku. Po njima je prozvan i most.

• Ovo je i zdjela u kojoj se davala juha. A sestre su u Žrnovu u tome držale cvijeće.

• Tu ima i misnica. Kad se zatvorila kuća u Starom gradu sestre su donijele misnice. Alena je izabrala dvije jako vrijedne.

• Tu su i kandila, kaleži, moćnik, pokaznice, križevi. Na svakom piše iz koje je godine.

- Četiri evanđelista, to je iz 15. stoljeća
- Svijećnjaci drveni, iz stare kapele.

• Križ i kapelica, od Vinke iz Škrapa. To je trebalo dati popraviti. Don Marko iz Orebića je odnio jednom majstoru koji je to popravio i lijepo uredio.

• Tablice koje su stajale na oltaru. Na sredini je bilo *Credo*, a sa strane evanđelje i epistole. To je bilo prije koncila kad još nije bio oltar okrenut prema narodu.

• Ovdje je stolić oca Miškova i njegove čaše. A ovo mu je bilo za držanje salvete. Tu su i čašice s ručkama.

• Ovi drveni svijećnjaci su bili u kapeli, a danas više nisu aktualni jer su jako stari, stariji od ovih metalnih i to sam sve spremila u muzej.

• Ovu sliku Gospe žalosne je poklonio č. Gajbrijeli Batistić svećenik don Danko. Potječe iz 15. stoljeća. Ja sam je dala malo obnoviti i evo je tu. Po okvirima se vidi da je to ipak velika vrijednost.

Vidimo i Triptih, kojeg je poklonila obitelj Kapor iz Riškinice. To je bio naš susjed koji je

Secesija je naziv za stilski pravac u umjetnosti (od njem. Sezession), no u različitim se zemljama nazivao različitim imenima. Sama riječ secesija, odvajanje, sugerira radikalni prekid s dotadašnjim akademizmom i označava nov i jedinstven likovni izraz.

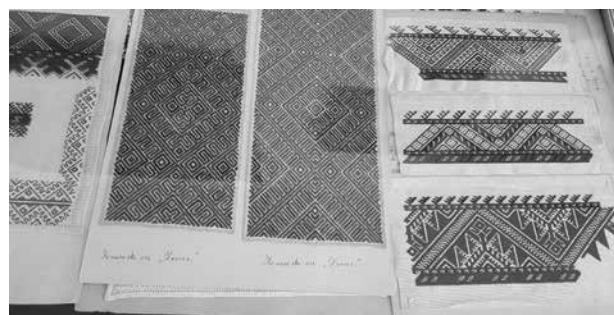
imao restoran Đemo. Don Ivo je htio da to nju mu pokloni, ali on je dao nama. Priča kaže da u Egejskom moru, kad se topio jedan brod, kapetan se zavjetovao, ako se spasi da će dati okrunuti Gospu. To prikazuje ta slika. On je okrunio, ali kruna je negdje nestala. Velike je vrijednosti, ali je bila zapuštena. Ja sam to dala urediti u arheološkom zavodu u Splitu. Piše dolje da je restaurirana u Splitu. Bojam se da to tko ne odnese, puno je već stvari nestalo.

Sve više su se počele skupljati stvari za muzej. Dobila sam i jednu veliku zbirku numizmatike. Kad je došao za 75. godišnjicu, poznati stručnjak za numizmatiku dr. Cvito Fisković, rodom iz Orebića, on je bio glavni za starine, za čitavu Dalmaciju, on mi je savjetovao da je bolje da tu imamo ručne radove. Po mome mišljenju bilo bi idealno kad bi se muzej otvorio za posjetitelje. Neka bi sestra bila vodič i to bi bio pravi apostolat. Ljudi bi se rado prošetali po terasi, sjeli i popili kavu, kolače. Nešto slično su napravile i sestre benediktinke na Pagu. To im se isplati.

Inače, mene boli duša kad vidim da sada ovde jedu radnici, tu dolazi topla hrana, razni mirisi od hrane, to nije za muzej.

Ručni radovi

s. **Hijacinta:** Posebno mjesto zauzima album sa ručnim radovima što su ih radile gojenice pod vodstvom naših sestara, posebno s. M. Andele

Cvitanić. To je bilo za njihove diplomske radove. Na svakom ručnom radu je ime gojenice koja je to radila. Za te sam ručne radove postavila posebne vitrine.

Neki su od tih ručnih radova bili na izložbi u Vatikanu, zajedno s ostalim hrvatskim ručnim radovima. To je bila izložba hrvatske kulturne baštine. Tu je izložbu, prilikom posjetu Vatikana, otvorio dr. Franjo Tuđman, prvi hrvatski

predsjednik. Bila je to zadnja stvar koju je predsjednik uradio prije smrti, posjet Vatikanu.

Ova je nošnja bila i u Splitu na izložbi više od tri sedmice. Sve su to utkanice od naših narodnih nošnji, pogotovo dalmatinskih. Tu su konačni radovi.

Samostanski muzej dotjeran za 100. obljetnicu Kongregacije

s. Hijacinta: Povodom 100. obljetnice Kongregacije, 2005., muzej su mi pomogle urediti, profesorica Alena Fazinić (žena brata p. Andjelka Fazinića), koja je za te starine specijalizirana, i Marta Lončarević. Kad je sve to bilo gotovo, numerirano i kompjutorizirano, p. Mato Bošnjak, koji je tada bio u Korčuli, rekao kako sad to treba otvoriti i tu raditi. I ja sam uvijek bila tog mišljenja. Mnoge je podatke iz tog muzeja koristio g. Jure Krišto za monografiju *Bogu, Redu i Naredu*, povodom stote obljetnice kongregacije. Mislim da mu je to puno pomoglo. Neke stvari smo imali po kući, a mnoge stvari su mi ljudi davali za muzej. Jedna gospođa mi je dala grančicu od prvih vrtova koje smo naslijedili. Njezina kćerka je bila u Švicarskoj, gradila tu gore kuću i kad je jednom razgledala samostan, jer je i ona bila gojenica tu u Zavodu, poklonila mi je krasne vase. Nažalost, neke od tih vaza su nestale, ali ih imamo na popisu, što ga je g. Alena napravila.

Opis starine u verandi

s. Hijacinta: Ovdje u verandi imamo također ručni rad naših gojenica iz Zavoda, za njihov diplomski rad. Sve je te radove sačuvala naša č. Benvenuta, č. Kolomba, pa č. Reginalda. U albumima

ima i njihovih radova. Bilo je to razbacano koje-kuda, ja sam to skupila i stavila u muzej.

• Pogledajte ovaj dugorez, prekrasan. Te rezbarene dugoreze znam i ja raditi. Tako sam napravila č. majci Mariji Kulonja za imendant onaj u školi, u kojem je Ranjeni Isus. To otraga piše. Sestre iz Kanade, s. Alberta, mi je poslala posebne noževe, a ja imam valjda tu neku 'ludu žicu' za to. To se najbolje radi u smreki. Ne smije biti jako suha, a mora se prije konzervirati, namočiti u more da dobije mekoću i da ne puca poslije, da je sol malo prožme. Može biti i jasen. Svaka-ko, mekanija drva.

Okvir, u kojem je uklesan spomen na stogodišnjicu, radio je Ante Jordes.

• Ovo gdje su bili prozori, to smo otukli, s. Pavla Negovec, s. Ivana Škrinjar i ja, to je bilo žbukano i stalno je otpadalo. Trebalo je svaku fugu očistiti da kasnije dođe između žbuka. To se zove kulir.

• Na ovom je mjestu u verandi bilo maslinovo drvo, koje je, simbolički napravio za 75. godišnjicu Kongregacije, Ante Jordes, kao što sam gore navela. Bilo je to lijepo i simbolično drvo. A kad se slavila stota godišnjica, izbacili su maslinu van!

• Ovdje je jedan stari komo. To je bilo po svim starim kućama gdje se držala roba. Takvi slični su i u muzeju gdje se drže stare boromejke. Imamo i mi jednu, prekrasnu, iz 15. stoljeća.

U korčulanskom opatskom muzeju - riznica sv. Marka

s. Hijacinta: Godine 1951. ili 52. išlo je nas nekoliko mlađih sestara čistiti predmete u muzeju sv. Marka, kod opata Ive Matjace. Odvela nas je s. Markulina koja je bila sakristanka u sv. Marka. Sjećam se jednog kaleža: na njemu je bio Isus, *ecce homo*, ali gotovo se nije vidjelo, bio je posve crn od čađe ili prljavštine. Ja sam uzela pepela i malo vode i kvasine i očistila to. Bio je kao nov. Kad je došao opat zadivio se i rekao: „Koji novac bi dao za to čišćenje?! Gledaj ti nju! Svaki dan ćeš doći kod mene uru vremena. Položit ćeš ispit kod mene.“ I pokazivao mi je svaki detalj koji je u muzeju i tumačio mi. Tražio je nekoga tko će ga zamijeniti i smatrao je da bi ja bila za to najbolja.

Kasnije je stvarno došao pitati majku Imeldu Cindrić da mi dopusti raditi u riznici. Dopustila mi je, premda ja nisam smatrala da bih ja to znala raditi. No, opatu Matijaci nije moglo ništa promaknuti. Sjeo bi na škrinji i promatrao i, naravno, kazivao što i kako treba raditi. Kad me jednom pohvalio, nisam mu propustila reći, kako nam duguje mnoge stvari koje je odnio iz našeg

Korčulansku katedralu su radili domaći majstori od početka 15. do sredine 16. stoljeća. Nalazi se na najistaknutijem mjestu u gradu Korčuli, na vrhu poluotočića. Godine 1557. orgulje orguljara Colombija postavljene su u katedralu. Oslikao ih je Tintoretto učenik. Sami slavni Jacopo Tintoretto oslikao je oltarnu palu u korčulanskoj katedrali sv. Marka, a prikazuje sv. Marka sa sv. Bartolomejem (Bartulom) i sv. Jeronimom (Jerolimom), korčulanskim zaštitnicima. Uz katedralu sv. Marka nalazi se bivši biskupski dvor u kojemu se danas nalazi Opatska riznica, osnovana 1954. po opatu Ivu Matijaci i hrvatskom slikaru Ljubi Babiću. U katedrali se čuva ikona Gospe od Otoka iz kasnog 14. stoljeća. Na glasu je od 1571. kad joj je pripisan spas Korčule od napada osmanske mornarice.

samostana za muzej. Šalili smo se, a moram reći da je bio presretan što sam ja došla. Bilo je sve prilično neuredno, zapušteno. Osim drugih stvari, tu su bili stari tepihi, prljavi. Činilo mi se da je to preteško za mene da ja to perem. On mi je obećao čistačicu. Ma kakvi! nisu došli ni prašinu obrisati, a kamo li prati tepihe. Zvala sam dva naša radnika da mi dođu jedne subote oprati te tepihe. Nisam pitala opata da im što plati, znala sam da je škrt. Otišla sam kod s. Zdravke, ona je bila u Domu staraca. Ona mi je za njih napravila finu večeru i tako sam ih nagradila za taj veliki posao. Kad su bili oprani, vidjelo se bolje kako se tepisi iscušani. Otišla sam kod jednog našeg postolara i on mi je to obrubio.

Jednog su dana došli predstavnici Vlade. I oni su, kao i svi veliki uzvanici, došli kod mene vidjeti muzej. Jedan od njih kaže drugom: „Ajde, ostavi časnoj štogod!“ Ja sam odgovorila da ja ništa ne tražim za sebe, ali ako hoće, neka dadu nešto za ove tapete, 50 godina nitko ih nije uređio. Kaže mi jedan: „Časna, izmjerite, koliko vam treba, i pošaljite mi.“ Ostavio mi je svoju vizitku. Kad sam sve to izmjerila poslala sam svome bratu Marku u Zagreb. On i Marija kupili su tapete i još je ostalo novaca. Ja im kažem: „Kupite mi onda

Vrnik je hrvatski jadranski otočić u Korčulanskom otočju. Nalazi se ispred Lumbarde, a od obale Korčule je udaljen samo 100 metara. Jedini je naseljeni otok u otočju, sa istoimenim naseljem.

Na Vrniku se nalazi jedan od najstarijih korčulanskih kamenoloma, iz starorimskog doba.

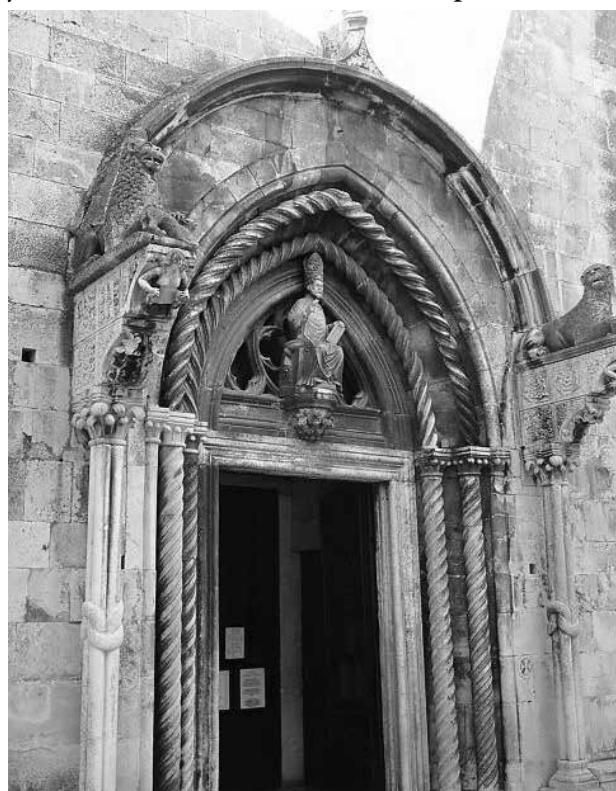
Od vrničkog kamena djelomično je izgrađena Aja Sofija u Istanbulu, kao i Bijela kuća u Washingtonu pa i sjajni dubrovački Stradun. Poznat je po „bijelom zlatu“, kamenu koji je othranjivao generacije još od antičkog doba. Taj se kamen koristio i za najljepše javne, te bogataške privatne kuće dalmatinskih gradova poput Dubrovnika i Hvara. Tradicija iz kamena proslavila je brojne kipare i klesare, poput velikog Frana Kršinića.

Kamenoklesarstvo i brodogradnja od davnina su najvažniji korčulanski zanati. Kvalitetan kamen iz korčulanskih „kava“ bio je nadaleko poznat i izvozio se u cijeli svijet. U 15. i 16. stoljeću talijanski i domaći graditelji podižu bogato ukrašene palače i crkve. Majstor-graditelj Korčulanin Marko Andrijić dovršio je zvonik i podigao nebnicu nad glavnim oltarom katedrale sv. Marka s oltarnom palom talijanskog umjetnika Jacopa Tintoretta.

još jedan dobar usisavač.“ Kupili su i usisavač i vrećice za njega. Bio je to prvi usisavač što smo ga imali! Sve je sretno stiglo ovamo.

Kad sam to sve stavila, došao je don Ivo, koji je već bio u Domu staraca jer je bio bolestan, i rekao mi: „Znao sam kome ću ostaviti riznicu! Nema novca kojim bi ti platio!“ Bio je jako sretan! A za mene, vjerujte mi, nije bilo većeg novca nego njegovo sretno, zadovoljno lice! Znala sam koliko mu je stalo do muzeja, živio je za njega. Ali nažalost, sve ima svoj kraj, pa je tako i njegova privrženost starinama došla svome kraju.

Sada je muzej preuzeo Don Frane Kuraja. On je tu zaposlio jednog dečka koji se time bavi. Uredio je riznicu da je divota! Među ostalim, obnovili su ciborij Marka Andrijića. To morate vidjeti! Bio je na restauraciji 3-4 godine. Sad je izvorno, jer Marko Andrijić je radio katedralu. Sto godina je rađena od kamena koji je vađen na Vrniku. Od toga su kamena rađene Berninijeve kolonade u Vatikanu, Beču, palača u Budimpešti, palača u Washingtonu, i ne znam gdje još. Sto i nekoliko ljudi je radilo za vrijeme Venecije,

jer je u ono vrijeme Venecija tu vladala i njihove obitelji su se naselile u Vrniku gdje je bio veliki kamenolom, a i znamenite škole za obradu kamena. Tada je na Vrniku bilo preko sto djece, a sada nema nego jedna obitelj. Iz tog je mjesta bila i mama Don Luke Depolo.

Gospina slika u hodniku, na skalama samostana AČ

s. Hijacinta: Slično je bilo i s Gospinom slikom u hodniku. Ta je Gospa bila u kući Riškinica koju su sestre kupile od jedne obitelji. Zvali su je crna Gospa. Sestre su je u početku držale kod starog spavališta. Visjela je na bokun špage, bez okvira, bez išta: A ja imam neku ludu žicu za te starine. (Zato sam i završila i u riznici sv. Marka...). Kad smo jednom, za prvi svibnja, redili šufit, ja kažem: „Gospe moja, zašto te drže na toj špagi?“ Idem dalje i vidim špagom vezan crni okvir. Ustanovim ja da je taj okvir od ove Gospa. Zarolam u jedan novinski papir tu Gospu i spremim. Molila sam Gospu neka mi providi čovjeka koji će je dostoјno restaurirati. Jedne godine došao je neki svećenik iz Njemačke, p. Kanižius Grothus, franjevac i molio da bi kod nas imao misu. S njim je bio direktor jedne banke, g. Edmund Knopp. Ona je, inače bio franjevački

trećoredac. Spavali su u hotelu. Ja tada još nisam znala ništa njemački, ali nekako smo se sporazumjeli. I tako su dolazili pet dana, svako jutro smo im ponudili kavu. Dvorila ih je s. Pavla Negevec. Ja sam uvijek bila na toj misi, a poslije sam ih došla pozdraviti. Jednom tako dođem i kažem da neću biti sutra tu, jer je u Dubrovniku umrla sestra s. Gabrijele, pa idem na sprovod. Međutim, nije došao trajekt nego tek kasnije, i nisam mogla ići. Kad sam se vratila, pitam s. Pavlu gdje su gosti, kaže da neće ništa jesti, evo ih, odlaze. Ja brzo potrčim za njima na vrata i ponudim im doručak. Došla je i č. Vinka koja je znala nešto njemački i č. Ruža. (To me potaklo da i ja počнем učiti njemački kod č. Ruže). Ja tako njima pričam kome to idem na sprovod, kako je djevojka Tonča, nećakinja s. Gabrijele, ostala sirota bez majke, s bolesnim ocem, siromašni su. Tada g. Edmund izvadi 500 maraka i dade mi za njih. Od tada, do dana današnjeg, a to ima sigurno 40 godina, skoro svaki mjesec ja dobivam od njega novčanu pomoć za Tonču. Kad je bio rat, ja sam tada radila u karitasu, iz banke se nije smjelo ništa dignuti. Tada su mi savjetovali neka tražim od socijalne službe potvrdu da sam njezin skrbnik. Učinila sam tako i onda sam mogla dizati novac. Pomagala joj je novčano i s. Katarina Maglica, pa s. Ivana Škrinjar iz Kanade, pa moja sestra iz Australije. Mnogi su pomogli da otkupi stan, uvede telefon i vodu. Ona živi u Lapadu. Završila je gimnaziju, ali se psihički razboljela.

P. Kanizijus i Edmund puno su pomogli i za našu kapelu. Pater je u međuvremenu umro, a nekadašnji direktor banke, Edmund Knopp, je postao svećenik. Sada je teško bolestan. On posti dva puta sedmično da može pomoći sirotinji.

A da završim o Gospinoj slici. Kad je taj pater dolazio, kaže mi jednom da ja uvijek pitam za nekog drugoga, a da li je meni što potrebno. Ja kažem da mi je potrebno za jednu svrhu, ali ču reći kad se to ostvari. I oni meni pošalju tisuću maraka. Odnijela sam tu Gospinu sliku u Split č. Ksaveriji koja je bila tamo priora i zamolim da je odnese u neku radionu gdje će je obnoviti. Nosila je u Loru, ali su joj rekli vrlo visoku cijenu,

čak tri tisuće maraka. Vratila sam Gospu natrag u Korčulu i čekala Božju providnost. Kad mi je pater pisao je li moj projekt gotov, morala sam priznati da nije, jer mi nedostaje novaca, ali nišam rekla koliko mi treba. I zamislite, on meni pošalje točno tri tisuće. Kaže meni majka Manes u šali: „Ti si vištica!“ Odmah sam odnijela tu Gospu u atelje, popravili su je i obnovili. Jednom me zove opat Matijaca i kaže da mu dolaze stvari za Kotor koji je tada bio uništen od potresa, a međutim stvarima je i jedna slika za mene. Bila je to ova moja draga Gospa. Klicala sam od sreće. Zamislite, dan prije je došao pater i Edmund kod nas. Dok su jeli u sobi od primanja, odem ja po tu sliku, bila je lijepo zamotana, uređena. Otvorim je i kažem: „Evo, za ovu svrhu ste poslali one tri tisuće!“ Pater je zaplakao. Uvečer sam priredila malu akademiju i on ju je blagoslovio. Drugi dan je došao Cvito Fisković, arhitekt iz Splita, poznanik majke Manes. Stanovao je, naime, u istoj kući gdje i Slava, sestra majke Manes. Čim je video ovu Gospu zapjevao je: „To je Gospa Monte livorno (Monte negro), to je jedini unikat u Hrvatskoj.“ To su kasnije potvrdili i drugi stručnjaci (dr. Lupis). I sada kad su radili monografiju za katedralu, i nju su uvrstili. Ja sam molila č. Gabrijelu da napiše na tri jezika, stavila sam je između dva stakla, na hodniku, gdje je s. Marcele soba, u nišu. Najprije sam palila svijeće pred njom, a onda sam molila električara da mi napravi svjetlo koje se automatski pali i gasi, kako joj se tko približava. Kad je Gospa dobila svoje dolično mjesto ja sam bila najsretnija osoba na svijetu! Kako sve Bog vodi! Oni koji nisu bili za tu Gospu, sada je kite i čuvaju kao veliku dragocjenost. To je umjetnička, ali daleko više duhovna vrijednost.

Sveti Josip

s. Hijacinta: Kad smo imale kućni sastanak, priora je bila s. Blaženka Rudić, ja sam rekla svima da sv. Josip treba imati svoje svijeće i oltarnik što ga je pravila s. Elvira. Na oltarniku je nacrtana smrt sv. Josipa, Isus ga drži u krilu. Uvijek smo štovali sv. Josipa. Kad je bila majka s. Česlava ona nije dala niti raditi na taj dan. Znali smo imati akademiju taj dan. Podsjetila sam sestre

kako su sestre gladovale za vrijeme rata, jele su koštice od rogača. Kad su, naime, Nijemci bombardirali samostan, misleći da je to vojna bolnica,, sestre su, bježeći u Blato, nosile sa sobom na glavi zdjelu pure. Kad su došle u Žrnovo, tu su je pojele i onda nastavile pješice u Blato, 30 km. Nadlijetali su avioni. Pala je u blizini bomba i s. Alfonzi Nižetić je raznijela ruku. Sestre su joj nekako zamotale, zaustavile krvarenje i nastavile put prema Blatu. Tamo su joj malo bolje zamotale. Sirota, možete misliti kakve je boli pretrpjela. (Kad se s. Alfonza oporavila ona je nastavila i dalje šivati, s jednom rukom. Iglu je uvlačila Zubima. Rekla sam, koliko može čovjek učiniti samo svojom voljom!) Bila je velika glad. Sestre su jele koštice od rogača.

U toj svojoj nevolji i strahu napravile su za-vjet, ako se vratre u svoj samostan da će napraviti

oltar sv. Josipu. I zato je u kapeli postavljen taj kut za oltar sv. Josipa. Onda još nisu tu bile orgulje. Kapela još nije bila tako velika. Naravno da mi je bilo žao, zašto sada sv. Josip ne može dobiti niti jednu svijeću. On je, po meni, veći svetac i od sv. Ante i od sv. Dominika. I, evo, isplatila se moja ‘buna’, sv. Josip je napokon dobio svoje mjesto u kapeli i sve što mu dolikuje.

Isto tako sam primijetila da je kip Srca Isusova oduvijek bio na hodniku, ispred tzv. „Učiteljske sobe.“ I njega su makli i na to mjesto stavili Bibliju. Ispričala sam im i istiniti događaj što mi je pričala s. Markolina. Kaže da je u Sarajevu bila sestra koja je radila u kuhinji. Bilo joj je jako teško. Na hodniku je bilo Srce Isusovo. Ona mu je svaki dan dolazila i svaki dan bi mu rekla da je ovo posljednji put da ga tu pozdravlja, ona odlazi. A onda joj jednom Isus odgovori: „Ostani još noćas, sutra ćeš biti kod mene!“ I tako se dogodilo. Sestra je sutradan preminula.

Suradnja sa samostanskim priorama

s. Hijacinta: Svi ti radovi uvelike su ovisili o kućnim priorama koje su se mijenjale svake treće, odnosno šeste godine. Tako sam, tijekom svoje službe ekonome, surađivala s mnogima. Mogla bih pričati o svakoj priori, kako mi je bilo s kojom raditi. Neke su mi na kapaljku davale novac za potrepštine. Morala sam se snalaziti na razne načine da sestrama nabavim ono što im treba. Nekad sam ostala dužna jednima, nekad drugima, ali sam ipak svima sve isplatila, samo ne odmah. Puno sam se koji put isplakala, ali morala sam ići dalje kako god sam znala i mogla.

Ne volim nikoga ni previše hvaliti, ali niti kudit, ali ipak moram reći da mi je bilo najljepše kad je bila priora č. Gabrijela Batistić. Ona je imala veliko povjerenje u Božju Providnost i u zagovor sv. Josipa. I nije se u tome nikad prevrila. Kad bi bila u škripcu samo je rekla: „Bog je bogat!“ Inače, kad je isplaćivala radnike, svaki put je još nadodala svakome „za njegov pošteni rad,“ pa bilo to i deset dinara. Bog joj je zaista providao i sveti Josip. Na primjer, mi nismo nikada trebali kupiti crnu kavu. Iz Lumbarde i iz drugih mjesta ljudi su nam donosili kave, vina,

povrća, grožđa, ribe, vina. Kad bi bio Božić i Uskrs, s. Lujza koja je bila na porti, rekla bi mi da joj dam demijozone, jer će ljudi donositi vino pa da ima u što uliti. Sad nam više nitko ne donosi. Sve moraju kupiti. A prije smo uvijek imale.

Naši dragi gosti

s. Hijacinta: Mnogi su gosti prošli kroz ovu našu kuću. Ovdje je dolazio i beogradski nadbiskup, Gabrijel Bukatko. On je bio grkokatolik i on je pričešćivao pod obje prilike, već tada. A kad bi došao kod oltara nikad se nije poklonio na koljeno nego slično kao mi kad pravimo veniju. Sjećam se, imao je veliku bradu. Nije bilo struje pa smo mi kandidatice kuhale prežganu juhu u kuhinji. Ja sam bila kandidatica, tek sam došla iz Šibenika, otvorila sam prozor i pala mi je lampa, razbila se. Počela sam plakati od straha što će mi sada reći, a on se tuda šetao i pogledao na prozor što se događa. Rekao mi je: „Nemoj plakati, reći ču ja priori, ja ču kupiti!“

Onda, dolazio je i biskup Smiljan Franjo Čekada iz Skopja. Sestre su bile u Skopju u bolnici: s. Mirjana, s. Arkandela, s. Leonarda i druge. On ih je, zapravo, tamo doveo.

Kad je došla naredba da mogu raditi samo u civilu, a ne u redovničkom odijelu, one nisu htjele skinuti habit, pa su morale otići. I jednu su se večer pokupile i otišle iz Skopja. S biskupom Čekadom su sestre ostale trajno povezane, zato je on nastavio dolaziti svake godine u Korčulu na ljetovanje.

Svake je godine dolazio k nama na ljetovanje i prečasni Dragutin Kociper, župnik župe Krista Kralja u Trnju, gdje su naše sestre na župi.

Često je dolazio k nama na ljetovanje i dr. Ivanov, veliki specijalista na Rebru. On je bio jako povezan s vlč. Josipom Rukeljom, župnikom u Kostelu i tako su obojica dolazili u Korčulu. Rukelj je bio jak visok, a Ivanov sitan. Jedne godine, na blagdan bl. Ozane, ja sam išla pred njih na brod, s kolicima. Još nismo imali auto. Sve su skoro druge sestre otišle u Kotor. Dan prije sam se vratila od svoje kuće i donijela za sestre janje. č. Zdravka ga ispekla i mi, koje nismo išle u Kotor, lijepo smo se počastili, pa je č. Elvira napisala pjesmu, u šaljivom tonu, kako smo mi pojeli janje, a kad su se vratile sestre iz Kotora, našle su samo kosti. Č. Zdravka je napravila i ogromnu rozatu za nas i za goste i tako smo i mi proslavile bl. Ozanu vrlo svečano.

Kod nas su dolazili i mnogi drugi biskupi, svećenici, bilo iz Hrvatske ili iz inozemstva, pa rodbina sestara, naši dobročinitelji i znanci. Svake se godine nešto preuređivalo da bi im boravak bio što ugodniji.

Zaključak

s. Hijacinta: Kao što vidite, samostan je lijepo uređen, isto tako i okoliš, vrtovi, vrtić i sve ostalo. Uza sve to, uvijek se nađe nešto što bi trebalo izmijeniti, popraviti, nadodati. To su sada preuzele mlađe snage. Često su majstori u kući, ali tako mora biti. Voljela bih da ipak sva obnova i preuređenje bude u skladu sa samostanskim, dominikanskim duhom i s tradicijom otoka, jer svako mjesto ima svoja obilježja koja je vrijedno sačuvati i njegovati, ali svakako, da bude prikladno i ugodno za odmor bilo sestrama bilo gostima. Evo, dok sam god mogla sudjelovala sam u svim projektima obnove, pogotovo jer sam,

tijekom dugogodišnje službe ekonome, imala puno poznatih inženjera i majstora. Sve što sam radila, radila sam iz ljubavi prema Kongregaciji, to me uvijek vodilo. Bilo je teškoća, i to mnogo, bilo 'iznutra' bilo izvana. Bilo je neimaštine. Trebalo se boriti, ali sve radi dobra zajednice i Kongregacije. A kad se čovjek zauzima za Božju stvar, onda ne manjka Njegov blagoslov. To sam osjetila bezbroj puta. Bog mi je davao snage da sam mogla izdržati. Još uvijek živo pratim što se događa. Vidim da je sada lakše sve voditi jer su sredstva dostupnija. Ne mogu više pomagati fizički kod tih obnova, ali rado posvetim nekoliko trenutaka kada dođu poznati gosti i dobročinitelji samostana, posebno onima za koje me vežu dugogodišnja poznanstva.

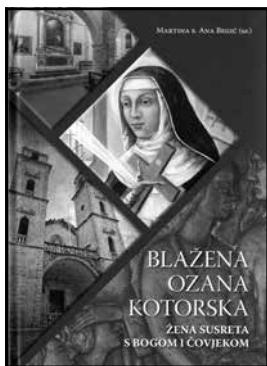
Osim toga, premda sam slabo pokretna rado pomognem u kuhinji koliko mogu: čistiti ribu, povrće i slično.

Još uvijek redovito dolazim u kapelu, premda uz veliki napor. Tu 'punim rezervoar' za svakodnevnu borbu sa slabosću i nemocu. Svakodnevno se u svojim molitvama sjetim svih naših živih i pokojnih dobročinitelja i znanaca. Na srcu su mi sve sestre, osobito mlade i kandidatice. Vajjem Bogu da nas ne ostavi bez zvanja, a one koje se odazovu da budu zbilja Božje. Svi želimo originale, pa kako ne bi to isto želio i naš Bog.

ŠTO IMA NOVA U KATOLIČKIM KNJIŽARAMA?

s. ANA BEGIĆ: ZBORNIK – BLAŽENA OZANA – žena susreta s Bogom i čovjekom

Blažena Ozana Kotorska – žena susreta s Bogom i čovjekom naslov je Zbornika radova međunarodnog studijskog dana o 450. obljetnici blaženičine smrti održanog u Kotoru 28. travnja 2015. Zbornik je uredila dominikanka s. Ana Begić, a posvećen je posthumno dominikancu fr. Marijanu Biškupu u znak zahvalnosti za njegovo dugogodišnje zauzeto promicanje štovanja blažene Ozane.

Predgovor je napisao biskup kotorski u miru mons Ilija Janjić, a uvodnu riječ vrhovna poglavica dominikanki s. Jaka Vuco. Zbornik donosi devet izlaganja različitih autora, te osvrt na proslavu 450. obljetnice smrti bl. Ozane. Pogovor je napisala s. Katarina Maglica, OP. Slijede sažetci iz recenzija dr. Ivana Armande, prof. dr. Vladimira Dugalića te prof. dr. s. Hedvig Deák, OP.

Naslovi i autori obrađenih tema su sljedeći:

1. Mons. dr. sc. Tomo Vukšić, biskup koadjutor Vrhbosanske nadbiskupije: *Blažena Ozana Kotorka (1493. – 1965.) – Ekumenska svetica*
2. Dr.sc. Zvonko Džankić, OP: *Rad o. Andjela Marije Miškova na Ozaninoj beatifikaciji*
3. Dr. sc. Vito Tomás Gomez Garcíá, OP, postulator za kauze svetaca: *Blažena Ozana iz Mantove i Blažena Ozana Kotorska: Sličnosti i razlike*
4. Doc. dr. sc. Martina s. Ana Begić, OP: *Blažena Ozana Kotorska – Štovateljica euharistije, Blažene Djedice Marije i svetaca*

5. Mr. sc. Robert Tonsati: *Same usred gradske gužve – anahoretkinje u zapadnom kršćanstvu*
6. Izv. prof. dr. sc. Vladimir Lončarević: *Apoteozna križa – blažena Ozana Kotorska u hrvatskoj književnosti*
7. Prof. dr. sc. Marijan Biškup, OP: *Blažena Ozana Kotorska u ikonografiji*
8. Dr. sc. Tanja Baran: *Doprinos Glasa koncila štovanju bl. Ozane Kotorske*
9. Dr. sc. Dejan Turza: *Štovanje bl. Ozane u Kotoru*

Zbornik izdaje Kongregacija sestara dominikanki.

Fr. Domagoj Polanščak: KRIŽNI PUT

Dominikanska naklada Istina kao pripravu za korizmu objavila je novo izdanje križnog puta. Autor teksta je fr. Domagoj Augustin Polanščak, učitelj dominikanskih studenata u samostanu u Zagrebu.

Tekst razmišljanja popraćen je ilustracijama postaja križnoga puta, rad akademskog kipara Ilike Skočibušića, iz dominikanske župne crkve Uzvišenja sv. Križa u Klopču (Zenica).

Križni put je u prvotnom smislu put kojim je Isus Krist prošao na Veliki petak noseći križ od Pilatova dvora do Golgotе, vrhunca njegove muke, mesta njegove smrti i uskrsnuća.

Moliti pobožnost križnog puta, najčešće u vrijeme korizme, znači tjelesno i duhovno prolaziti

postajama koje ustaljenim redoslijedom prikazuju pojedine prizore Isusove patnje, završavaju njegovim polaganjem u grob i promatralju se u svjetlu Gospodinova Uskrstnog.

Ako križni put promatramo u svjetlu Uskrstnog, a treba ga tako promatrati, onda u Kristu na Golgoti nećemo vidjeti samo Raspetog, nego i Pobjednika koji je svojim križem obeskrijepio grijeh, patnju i smrt.

Nije stoga neobično da crkveni oci nisu smatrali da je križni put žalobno putovanje, nego slavodobitno koračanje prema Kraljevstvu Nekromu, koračanje koje ostavlja znakove borbe na plećima, ali plećima Pobjednika!

Nadamo se da će novi „Križni put“ u izdanju Dominikanske naklade Istina posijati u srca molitelja sjeme nove i obnovljene ljubavi prema ovoj dragocjenoj pobožnosti, čija se neizmjerna duhovna vrijednost može sažeti u riječima zaključne molitve:

Tko s Kristom nosi križ, pada i diže se iz jame grijehâ, nevoljâ, smrti. Ali samo ako vjeruje, ako se nada, ako ljubi. Daj da vjerujem da će moje slabosti i trpljenja utihnuti pred snagom i radošću susreta s tobom. Daj da s nadom gledam u budućnost bez kraja i da ljubim kako je ljubio tvoj Sin – strpljivo, požrtvovno, bezuvjetno. Daj da mogu s pouzdanjem uskliknuti pred onima koji još uvijek traže Isusa: „Što tražite Živoga među mrtvima? Nije ovdje, nego uskrstnu!“ (Lk 24,5-6).

ALAIN QUILICI O.P.: 15 dana u molitvi sa svetim Dominikom

Francuski dominikanac Alain Quilici, autor brojnih djela s područja duhovnosti u ovoj

knjižici daje sv. Dominika, utemeljitelja Reda propovjednika, kao najboljeg učitelja duhovnog života.

Dominik je herojski molio, neumorno propovijedao, bio je zahtjevan prema svojoj braći redovnicima, pedantan u radu, često je putovao i rijetko se odmarao, imao je duboku intuiciju koju je provodio u djelo, bio je vrlo brižljiv prema bližnjima koje je pratilo u duhovnom životu.

U 15 dana čitatelj usvaja devet načina na koje je Dominik molio, sluša vapaje što ih je noću upućivao Bogu i od Dominika uči ljubiti Gospodina kao što je on nas ljubio.

Čitatelj svakoga dana otkriva po jednu Dominikovu dimenziju kao učitelja duhovnog života: Čovjek srca, čovjek odlučnosti, čovjek vodstva, čovjek Božji, čovjek molitve, čovjek riječi, čovjek spomena, čovjek upravljanja, čovjek uma, čovjek iskustva, čovjek križa, čovjek Marijin, čovjek putovanja, čovjek Crkve, čovjek – brat – otac.

Knjiga je nedavno izšla iz tiska u izdanju Dominikanske naklade istina.

Michel Roquebert: SVETI DOMINIK: CRNA LEGENDA

Dominikanska naklada istina, u suizdanju s Kršćanskim sadašnjošću, objavila je novu knjigu „Sveti Dominik: Crna legenda“. Knjigu je s francuskoga preveo Stjepan Bagarić.

Dominik je jedan od slabo poznatih svetaca crkvene povijesti. Štoviše, o njemu je izneseno mnoštvo glasina što je potaklo Autora da govori o „crnoj legendi“.

Michel Roquebert (1928. - 2020.), jedan od

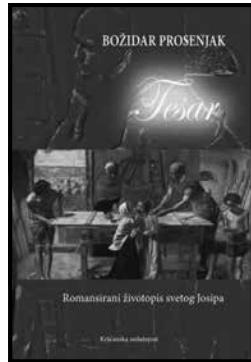
najboljih stručnjaka za povijest katarstva i veliki poznavatelj povijesnoga razdoblja u kojem je živio utemeljitelj dominikanaca, prikazuje portret s mnogim novim vidovima čovjeka koji je volio studij i mir.

Michel Roquebert ističe u Predgovoru: „Po-kušat ću jednostavno opisati svetog Dominika, oslanjajući se potpuno na podatke koje pružaju povijesni izvori, brižno ispitujući koliko je nešto moguće i dokazivo. Opisat ću ga ne baveći se tradicionalnim hagiografskim postupcima, ne pišući tisuću i prvi pobudni i zanosni životopis sveca kojemu je već posvećeno toliko pobožne literature. Jednostavno ću slijediti, iz godine u godinu, sudbinu čovjeka blistave inteligencije i čudesne volje, u borbi s najtežom duhovnom krizom s kojom se Crkva suočila prije reformacije. Čovjeka kojemu Crkva duguje stvaranje „modela“, uzora kakav prije njega nije postojao, uzora redovnika koji sjedinjuje ideal evanđeoskog života, govornika i propovjednika, s najvišom filozofskom i teološkom naobrazbom. Dakako, nije on u sebi utjelovio cijeli taj model. Nije on bio sveti Toma Akvinski. Ali, bi li uopće bilo svetog Tome bez njega?“

Proučavajući izvore iz prve ruke, Michel Roquebert ovđe donosi dokumentiran i uzbudljiv životopis svetog Dominika, širokoj javnosti jedva poznatog, koji je svojom težnjom za životom u samoodricanju od svega što nije zaista nužno pružio odgovor na pitanja koja je najveća duhovna kriza Crkve bila pobudila.

Tako je Red braće propovjednika postao mogućnost i izazov za Svetu Stolicu, koja će mu pružiti punu potporu. Taj savez će dobiti i svoje načje: poslužit će crnoj legendi o nekom svetom Dominiku koji djeluje u svjetlu golemih lomača Inkvizicije, okrutne policijske i sudske ustanove povjerene njegovu redu. Ali, u stvarnosti, to je bilo dosta godina nakon njegove smrti.

Knjiga ima 300 stranica, 8 stranica ilustracija u boji, pet zemljopisnih karata, bibliografija, kazalo imena, kazalo mjesta. (Biblioteka: Posebna izdanja. studeni 2020.)

Božidar Prosenjak:
TESAR - Romansirani životopis svetog Josipa
Poznati književnik u ovom se romansiranom životopisu sv. Josipa uhvatio zahtjevne biblijske teme pokazujući zorno kako Biblija i danas nadahnjuje umjetnost.

Premda su novozavjetni podatci o sv. Josipu zaista škruti, a nije ga značajnije počastila niti duga kršćanska predaja, ovaj roman od tristotinjak stranica približava čitatelju toga svetca na sugestivan i ljudski način.

U kolikoj je mjeri književnik uspio lik sv. Josipa približiti današnjem čovjeku govor i izjava jednoga poznatog slikara koji je poslije čitanja Prosenjakova *Tesar* rekao: "Pa taj je tesar imao slične probleme u životu kao i ja!"

Romansirani životopis svetog Josipa pod jednostavnim, simboličnim naslovom *Tesar* napisao je poznati hrvatski književnik Božidar Prosenjak. On se u ovom romansiranom životopisu svetoga Josipa uhvatio zahtjevne biblijske teme, pokazujući zorno kako Biblija i danas nadahnjuje umjetnost. Premda su novozavjetni podatci o sv. Josipu zaista škruti, a nije ga značajnije počastila ni duga kršćanska predaja, ovaj roman od tristotinjak stranica približava čitatelju toga svetca na sugestivan i ljudski način, ispriповједан u prvom licu.

Knjiga se živopisno i uvjerljivo obraća suvremenom čovjeku predstavljajući nam Josipov život, rad u tesarskoj radionici, susret s Miriam koja mu postaje ženom, dolazak u Nazaret, rođenje Isusovo, bijeg u Egipat i njegov povratak, pa sve do njegove smrti na Isusovim rukama. Posebno bogatstvo knjizi daju detalji, romansirani događaji koji i nisu toliko ključni za temeljne događaje koje vežemo uz Svetu obitelj:

Jednoga jutra, kada se Isus probudio, pokraj svoje glave je našao igračku. Bila je to drvena ptica raširenih krila. Izradio sam je za njega. Ni u snu nisam mogao zamisliti kakvu će radost ta igračka pobuditi u dječaku.

*– Živa je! Živa je! – trčao je s pticom da je po-
kaže majci i pravio s njom krugove po zraku.*

*Pretrčao je radosno cijelo dvorište. Od tada,
bila mu je to najdraža igračka, jedan je od takvih
detalja iz knjige.*

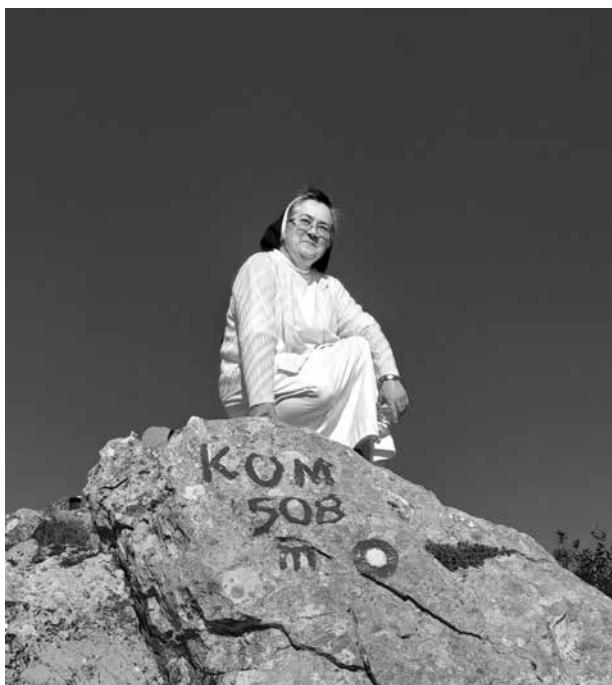
Čitajući ovaj roman, ulazimo u biblijsku priču o svetom Josipu iz njegove perspektive, doživljavajući ga kao čovjeka sa stvarnim problemima, koji se u odnosu s bližnjima odnosi ne kao nama daleka osoba, već prepoznatljivo i blisko, iskreno i živo. (KS)

U ovoj godini Jubileja sv. Dominika, o. Anto Gavrić – regens studija - podsjeća na brojne knjige o sv. Dominiku u Dominikanskoj nakladi istina. Neke su već bile predstavljene u AM, a ostale još navodim.

- Michel Roquebert, Sveti Dominik: Crna legenda (2020., 300 str.)
- Georges Bernanos, Sveti Dominik (2017., 100 str.)
- Felicisimo Martinez, Tko si ti, Dominiče? (ilustrirano, 2016., 2. izdanje, 36 str.)
- Jordan Saski, Počeci Reda propovjednika (2000., 143 str.)
- Bruno Cadore, Hvaliti, blagoslivljati, propovijedati. 800 godina dominikanskoga zajedništva (2018., 196 str.)
- Chantal van der Plancke – André Knockaert **Petnaest dana u molitvi s Katarinom Sijenskom**, [izvornik: Prier 15 jours avec Catherine de Sienne, Nouvelle Cité, 1996.]. Prevela s francuskog na hrvatski jezik Marta Petrak. Godina izdanja: 2019. 116 str.
- André Pinet: **Petnaest dana u molitvi s Ivanom Taulerom**, Godina izdanja: 2019., 132 str.
- André Gozier: **Petnaest dana u molitvi s učiteljem Eckhartom - Radanje Boga u duši**. Godina izdanja: 2019., 132 str.
- Stipe Jurić: **KRIŽ DAJE JAKOST LETU PREMA VJEĆNOJ LJEPOTI - Problem patnje u Novom zavjetu**
Biblioteka: Tragovi 11; Godina izdanja: 2018., 364 str.
- Georges Bernanos: **SVETI DOMINIK**; Biblioteka: Posebna izdanja 12, Godina izdanja: 2017., 100 str.
- Zvonko Džankić, OP: **ANĐEO MARIJA MIŠKOV - Vjerski i nacionalni preporoditelj hrvatskoga puka (1848. - 1922.)** Biblioteka: Dominikanska baština. Godina izdanja: 2016., 576 str.
- Ivan Marija Tomić, OP: **U SJENI KRIŽA**; Biblioteka: Posebna izdanja: Godina izdanja: 2016, 92 str
- Jan-Heiner Tück: **DAR PRISUTNOSTI**; Biblioteka Instituta sv. Tome Akvinskoga "Duhovni život"
- Priredio: Drago Kolimbatović, OP: - **ŠTO MOŽE MAJČINA LJUBAV -** Biblioteka: Posebna izdanja 5; Godina izdanja: prosinac, 2009.
- Nikola Dugandžić, OP: - **OVO NIJE PRIČA - od Karlovca do Michigana i natrag** Biblioteka: Darovana riječ 4; Godina izdanja: prosinac, 2009.
- **HUMANITAS ET LITTERAE - Zbornik u čast Franje Šanjeka** - Biblioteka: Dominikanska baština

ŠTO KAŽU NAŠE NAJMLAĐE?

POHOD NA GORU KOM

Posljednjeg dana mjeseca veljače, uputisemo se na izlet. Na čelu pater Srećko Koralija, za njim priora s. Barbara Bagudić, potpriora s. Marinela Rukavina, učiteljica s. Mihaela Viher i mi 'mali novicijatski pilići' (s. Andželina, Antonija Šutalo, Andželina Budimir i Ana Ćurić). Odredište brdašce Kom, 508 metara nadmorske visine, na otoku Korčuli. Sestra potpriora se posebno osjetila visokom u trenutku kad se popela na najviši kamen tog brda jer inače ne zna kako je to biti visok čovjek (oprostite, nisam mogla odoliti).

U kući uzbuna poslije ručka. Spremanje planinarske opreme (voda, čokolade i štrudla, ostalo je krajnje nepotrebno). Sestre koje ostaše u kući zamijeniše nas u dužnostima. To je bilo zaista lijepo od njih i javno im zahvaljujem! ☺️ 😊 Krenusmo tako na izlet s gore nabrojenom pratinjom u 13.07h. Čekali smo nekog 7 minuta, nije važno koga...

Sestra priora sjeda za volan kombija, vozi okukama ko da je pravac. Ne zna se je li strelovitija njena vožnja ili molitve nas koje vozi...

Skoro promašismo odredište jer je pater

taman govorio o nekoj ploči na grčkom ili nešto tako... koja ima u nekom muzeju u Lumbardi... uglavnom, napeto bilo to povjesno kočenje. A i ta ploča bi se mogla otići pogledati, izleti su super stvar.

Dočekaše nas jedna crna krava i junica sivo bijela. Ni muuu nam nisu rekle! Nastavile pasti travu ko da je netko nebitan došao na njihov teritorij. Ali, pozdrav je ipak stigao od čupavog psa kojeg trio ASA (oni prvi, najbrži, pronađite ih niže u tekstu) prozva Šime. Slabo označena lokacija, malo čudno za skontati jer krećemo kao što ste mogli zaključiti, od farme (mi osjetili po mirisu...oni koji imamo taj osjet).

Uputili se uzbrdo. Pater, Andželina prva i Andželina druga ostavise nas u hipu. Nismo plakali! 😢 😢 Znali su nas sačekati... Svaki put kad bismo ih stigli sestra priora bi primijetila da se oni odmore dok mi ne pristignemo. U jednom trenutku pukne joj film i kaže: „Pa zašto mi žurimo?“ A sestra potpriora bijaše zabrinuta za nju jer sestra priora ne vidje ništa drugo od okoliša osim mahovine. Velika je bila njena očaranost tim zelenilom. Tolika, da je podigla jedan dio,

(čitaj: otkinula!!) iz skloništa okrutno ugrabila dio te biljke i još pokazivala okolo kako je divna boja! Neki se upecaše i postaše suučesnici u tom zločinu protiv prirode!! Mirna sam! ☺

Idemo dalje.

I tako smo naišli na neke ljude, na odmaralištu u po šume. Roštijali kobasicu (pitala sam, hihi). Pitaju oni nas odakle smo krenuli. Obzirom da nismo znali odakle točno, s. potpriora se snašla u hipu i odgovorila: „Odozdo!“

Nije slagala.

Uspon ka samom vrhu jest bio malo strašan, ali svladali smo to sestarski hrabreći jedna drugu (mi na repu ekspedicije).

Popeli smo se na vrh! Jeeeeee... ☺ Najviša točka je naslagano kamenje koje nije baš čvrsto kad sjedneš na njega (ne pitajte me kako znam). Ali to nam nije pokvarilo apetit, pater je blagoslovio hranu i jeli smo!

Pogled odozgo je zaista predivan!

Vide se otoci, more, šume, more, kamenje, more... tamo se jaaako primijeti da smo na otoku.

Tako osvojismo vrh Kom!

Kad nam je postalo hladno, podosmo kući. Za spust su neki vjerovali da će biti lakši. Za one koje su kratko odmarale iznenada dodirnuvši zemlju jednim dijelom tijela, mislim da i nije bio, (nećemo izdati koje su te što su pale). U povratku smo dogovarali sljedeći izlet vezan za evanđelje, jer upravo te nedjelje je bilo kako je Isus išao na goru, pa eto, gled njega, podosmo i mi.

Stigosmo na vrijeme kući. Kratko smo se odmorili i pošli na molitvu. Pošli Onome kome dugujemo zahvalnost za prelijep dan u zajedništvu, u prirodi koja pokazuje kako je velik On.

I tako je to bilo. Toliko od mene! ☺

Ana Ćurić

ULAZAK U POSTULATURU

U subotu, 13. ožujka, u predvečerje 4. korizme- ne nedjelje, „Radosne“, kandidatice Ana Čurić, Antonija Šutalo i Anđelina Budimir započele su postulaturu.

Nakon večernje molitve, od okupljene su zajednice tražile oproštenje i preporučile se u molitve, a potom im je časna majka s. Jaka Vuco upu- tila nekoliko prigodnih riječi. Istaknula je kako treba hrabro koračati na putu s Gospodinom i kako im u tome pomažu „sredstva“ koja ula- skom u postulaturu primaju: časoslov i krunica. Poželjela im je da u ovoj jubilarnoj godini 800. obljetnice preminuća sv. oca Dominika budu poput njega i propovijedaju Radosnu vijest po- najprije svojim životom.

s. Jana Dražić

Ana Čurić, rođena je 9. listopada 1991. u Žepču od oca Nikole i majke Maraice. Diplomirala je na Muzičkoj akademiji u Sarajevu. Po zanimanju je profesorica violine.

Anđelina Budimir, rođena je 3. listopada 1991. u Slavonskom Brodu, od oca Josipa i majke Finke. Po zanimanju je fizioterapeut.

Antonija Šutalo, rođena je 5. studenoga 1996. u Sarajevu, od oca Ante i majke Ljilje. Po zanimanju je fizioterapeut.

DUHOVNA OBNOVA PRIJE POČETKA POSTULATURE

Povodom ulaska kandidatica Ane, Antonije i Andeline u postulaturu, dana 13.ožujka održana je duhovna obnova koju je predvodio don Boris Vidović.

Tema: „Živjeti s drugima i drugačijima“

Kroz zanimljiv i opušten dijalog na predavanju, još dublje smo si posvijestile da svaka od nas dolazi u samostan sa svojom osobnom poviješću i specifičnim karakternim osobinama koje se ne moraju nužno preklapati. Prvi korak u prihvatanju različitosti ljudi s kojima dijelimo svakodnevnicu je upoznavanje; dijeljenje intime. Na taj način postajemo ranjivi u odnosu na bližnje ali bez takve vrsti izlaganja nema istinskog zajedništva. Tek „dijeleći“ sebe drugima, stvaramo u

sebi i kod drugih prostor za rast i tako umnažamo već postojeća dobra. Različitosti i neslaganja koja u takvoj vrsti zajedništva dolaze do izražaja postaju nam prilika za bolju spoznaju i izgradnju sebe samih. Izvor snage i motivacije za takav suživot nalazimo u Sv. pismu: „Zapovijed vam novu dajem: ljubite jedni druge; kao što sam ja ljubio vas tako i vi ljubite jedni druge. Po ovom će svi znati da ste moji učenici: ako budete imali ljubavi jedni za druge.“ Iv 13, 34-35
U 1 Kor 13, 1-13 pronalazimo odgovor na pitanje kako i zašto živjeti novu Kristovu zapovijed ljubavi.

Andelina Budimir

S. AMATA KOVACHEVIC

(1882. – 1960.)

– jedan “od prvih jačih stupova” Kongregacije –

Medu snažne stupove na kojima je izgrađena njihova Kongregacija sv. Andjela čuvara dominikanke su ubrojile s. Amatu Kovačević. To nije nimalo pretjerano jer se Kongregaciji pridružila samo godinu nakon njezina utemeljenja, u lipnju 1906. i je otad selila iz samostana u samostan, iz filijale u filijalu, prema potrebama Kongregacije i odredbama redovničkih poglavarica. Nalazila se na čelu šibenskoga, splitskoga i zagrebačkoga samostana te na čelu nekih filijala, obavljajući uglavnom službu kuharice, domaćice i njegovateljice. Neke od tih filijala bile su pri početku svojega postojanja kad je s. Amata došla u njih na službu, a u neke je došla s prvim sestrama. Osobito treba istaknuti da je s prvim sestrama došla u Zagreb kao njihova starješica, što je označilo širenje Kongregacije ne samo na hrvatsku metropolu nego i na kontinentalni dio Hrvatske uopće.

Između Šibenika i Korčule

Bartul Kovačević i njegova supruga Cvita rođena Bogdanović roditelji su dominikanke s. Amate Kovačević. Rođena je 23. listopada 1882. u Starom Gradu na Hvaru, a na krštenju je dobila ime Filomena (Fila). U rodnom mjestu, gdje je 1895. završila pučku školu, postala je članica Trećega dominikanskoga reda.¹

Oduševljena dominikanskim idealima, željela je posvetiti se Kristu u redovničkom staležu. Ta se želja u njoj rodila nedugo nakon utemeljenja Kongregacije sestara dominikanki sv. Andjela čuvara. Kad se povjerila svom isповједniku, starogradskom dominikancu o. Dalmaciju Franetoviću (1849. – 1929.), saznala je od njega da postoji Kongregacija i zamolila ga da joj pomogne stupiti u kontakt sa sestrama. O. Franetović je 16. lipnja 1906. pisao utemeljitelju Kongregacije, o. Andelu Mariji Miškovu, i preporučio mu da primi djevojku u samostan. Pritom je naglasio da je Fila “dobra i uzorna ponašanja, u Dominikanski Red vrlo zaljubljena, pobožna, čedna, sviestna”. Budući da je iz siromašne obitelji, a osim toga se roditelji protive njezinu odlasku u samostan, o. Franetović preuzeo je obvezu opskrbiti ju svime potrebnim za samostan.²

Miškov je Franetovićevu molbu proslijedio sestrama u Šibeniku i one su 25. lipnja 1906. primile Filu u samostan.³ Tako su počeci njezina redovničkoga života usko vezani uz šibenski samostan. U njemu je 2. lipnja 1907. iz Miškovljevih ruku primila redovničko odijelo, dobivši tom prigodom redovničko ime s. Amata, i 2. veljače 1908. položila prve redovničke zavjete na ruke samostanske priore s. Vice Bralić.⁴

1 Usp. Arhiv Kongregacije sv. Andjela čuvara u Korčuli (dalje: AKSAČ), Zbirka osobnika časnih sestara dominikanki (dalje: ZOČSD), osobnik s. A. Kovačević.

2 Usp. AKSAČ, Spisi Vrhovne uprave (dalje: SVU), br. 13/1906., O. Dalmacije Franetović o. Andelu Mariji Miškovu, Stari Grad, 16. VI. 1906.

3 Usp. Arhiv samostana Gospe od Ružarija u Šibeniku (dalje: AGRŠ), *Kronika samostana Gospe od Ružarija 1905. – 1953.* (dalje: KGRŠ), dne 25. VI. 1906.

4 Usp.: AGRŠ, *Knjiga Oblaćenja i Zavjetovanja Sestara Kongregacije SS. Angjela Čuvara III Reda Sv. O. Dominika u Dalmaciji Samostana u Šibeniku*, dne 2. II. 1907. i 2. II. 1908.; AKSAČ, Andeo Marija MIŠKOV: *Dalmatinska Kongregacija Svetih Andela*

Doživotne zavjete položila je 8. svibnja 1913. u Korčuli.⁵

Desetak dana nakon što je položila prve redovničke zavjete, o. Miškov je 23. veljače 1908. imenovao s. Amatu samostanskom bolničarkom u Šibeniku.⁶ Ta služba u šibenskom samostanu nije bila beznačajni ni samo titularna. Naime, u ožujku te godine nova samostanka priora s. Hozana Peran upozorila je o. Miškova da su u šibenskom samostanu jako loši zdravstveni uvjeti, pa gotovo "svake godine neumoljiva smrt pokosi koju mladu sestru". U nastavku mu poručuje da i one sestre koje dođu u Šibenik zdrave ubrzo obole.⁷ U takvim uvjetima je i služba samostanske bolničarke bila važna, ali nedvojbeno i teška. Nekoliko godina nakon

što je s. Amata prihvatile tu službu, u ožujku 1912. preminula je od sušice dvadesetosmogodišnja s. Dominika Vrsaljko. Ne treba sumnjati da je s. Amata brinula za ovu mladu sestru te da je s ostalim sestrama bila uz nju u trenutku prelaska u vječnost.⁸

U Šibeniku je s. Amata ostala do premješta-ja u Zaklonište siromaha u Korčuli 6. veljače 1915.⁹ Tu je s ostalim sestrama brinula za siromašne starice i starce do povratka u Šibenik u srpnju 1917. No, nije se vratila u samostan Gospe u Ružarija, nego je poslana u novootvorenou filijalu u gradskoj ratnoj pučkoj kuhinji. Naime, u doba Prvoga svjetskog rata u Šibeniku je otvorena pučka kuhinja u zgradici tzv. Bažani, a njezino vođenje je 21. srpnja 1917. povjereno sestrama dominikankama. Tog dana u Bažanu su poslane sestre Antonina Slade, Jacinta Čaćić i Bernardina Sardelić Kraljević na čelu sa s. Amatom kao prvom starješicom nove filijale.¹⁰ Starješinsku službu ponovo joj je, u svojstvu biskupskoga subdelegata za sestre dominikanke, 30. studenoga 1919. povjerio o. Miškov pa je upravljala filijalom do veljače 1921.¹¹ U međuvremenu su dominikanke potkraj 1917. preuzele u Bažani i skrb za napuštenu djecu.¹² Tako je s. Amata s ostalim sestrama u doba Prvoga svjetskog rata u Šibeniku pripremala hranu za siromahe i skrbila za napuštenu djecu. Zbog zasluga koje je u toj ustanovi stekla "na polju dječje obrane i mладенаčke njegi", posljednji austro-ugarski car, današnji blaženik Karlo I., nedugo prije prisilnoga napuštanja carskoga trona, 5. svibnja 1918. odlikovao je s. Amatu ratnim križem za građanske zasluge četvrtoga razreda.¹³

Čuvara Sestara Dominikanka utemeljena godine 1904-5. Rukopis, Korčula s.a., str. 62.; KGRŠ, dne 2. II. 1907.

5 Usp. ZOČSD, osobnik s. A. Kovačević.

6 Usp. KGRŠ, dne 23. II. 1908.

7 Usp. SVU, br. 15/1908., S. Hozana Peran o. Andelu Mariji Miškovu, Šibenik, 30. III. 1908.

8 Usp. Ivan ARMANDA: *Dominikanke u Šibeniku. Povijest samostana Gospe od Ružarija (1865. – 2015.)*. Šibenik 2015., str. 180.

9 Usp. AKSAĆ, Protokol spisa Vrhovne uprave (dalje: PSVU), br. 3/1915. od 6. II. 1915.

10 Usp.: KGRŠ, dne 21. VII. 1917.; PSVU, br. 17/1917. od 25. IX. 1917.

11 Usp. AKSAĆ, *Zapisnici sjednica Vrhovnoga vijeća 1905. – 1970.* (dalje: ZSVV), dne 30. XI. 1919. i 13. II. 1921.

12 Usp.: KGRŠ, dne 21. VII. 1917. i 1. II. 1918.; SVU, br. 25/1917., S. Imelda Jurić Odboru za zapanštenu djecu, Korčula, 6. XI. 1917.

13 Usp. SVU, bez br./1918., O. Andeo Marija Miškov sestrama dominikankama, Korčula, 24. V. 1918.

Priora u Splitu i Šibeniku

Šibensku pučku kuhinju Bažanu s. Amata je napustila nakon što je 13. veljače 1921. imenovana priorom samostana sv. Martina u Splitu.¹⁴ Službu je preuzela 3. travnja i upravljala samostanom do 4. lipnja 1924.¹⁵ Godinu nakon dolaska u Split, s. Amata je 15. svibnja 1922. ugostila u samostanu vrhovnoga učitelja Dominikanskoga reda, o. Ljudevita Theisslinga. Došao je u pravnji provincijala Dalmatinske dominikanske provincije o. Andelka Orlandinija i svojega tajnika o. Andelka Ferrettija.¹⁶ To je najstariji zabilježeni i vjerljivo uopće prvi posjet vrhovnoga učitelja Dominikanskoga reda samostanu sv. Martina u Splitu.

Više nego taj posjet, priorat s. Amate obilježio je sukob koji je prešao zidine splitskoga samostana i odjeknuo u Kongregaciji. Naime, uoči drugoga Vrhovnoga zbora Kongregacije 1921. godine Miškov je shvatio da splitska priora, prema sestrinskim *Konstitucijama*, neće moći sudjelovati u njegovu radu jer njezina zajednica ima manje od dvanaest sestara. Smatrajući da joj opće crkveno zakonodavstvo ipak daje pravo na sudjelovanje u radu Vrhovnoga zabora, obratio se u Rim te mu je odgovoren da opće crkveno zakonodavstvo daje priori pravo sudjelovati na Vrhovnom zboru, bez obzira koliko njezina zajednica broji sestara, ali joj to brane sestrinske *Konstitucije*. No, problem bi se riješio kad bi sestre splitskoga samostana svoju prioru izabrale za odaslanicu svoga samostana na Vrhovnom zboru. Miškov je to javio sestrama u Splitu, ali im nije izričito rekao da izaberu s. Amatu za svoju odaslanicu. Držao je da će one to učiniti i bez njegova savjeta ili naloga.¹⁷

Kako splitske dominikanke ipak nisu izabrale s. Amatu za odaslanicu svoga samostana na Vrhovnom zboru, Miškov je suviše oštro ustvrdio da su time htjele "pohuliti glasom

nepovjerenja svoju starešicu" i da su se htjele "riješiti starešice, da druga na njezino mjesto zasjedne". Dapače, optužio ih za pokušaj podizanja "bune proti starešinstvu" i dodojao da su time uvrijedile Vrhovno vijeće Kongregacije. Iz njegova dopisa saznaje se i da je postupanje sestara u splitskom samostanu uvrijedilo s. Amatu te je došla u Korčulu, požalila se časnoj majci Imeldi Jurić i podnijela ostavku na službi priore. No, kako se uskoro trebao održati Vrhovni zbor, Vrhovno vijeće više nije moglo odlučivati o ostavci.¹⁸

Kad su sve to saznale sestre korčulanskoga samostana, izabrale su s. Amatu za svoju odaslanicu na Vrhovnom zboru, pa je tako ipak sudjelovala u njegovu radu. Nakon Vrhovnoga zabora o. Miškov je proveo istragu o čitavom slučaju te 19. listopada 1921. donio kaznene mjere protiv sestara u splitskom samostanu koje su se, prema njegovu sudu, prilikom izbora odaslanice za Vrhovni zbor "urotile proti svojoj zakonitoj Starešici S. Amati Kovačević, te joj dale sablažnjivo glas nepovjerenja sa klevetom". Iz Miškovljeva dopisa saznaje se da je Vrhovno vijeće odbilo ostavku s. Amate i naredilo joj da se vrati na svoju službu u Splitu.¹⁹

Nepristrana analiza ovog slučaja jasno ukazuje da splitska zajednica uistinu nije dobro prihvatile svoju prioru s. Amatu Kovačević. Razlozi za to nisu poznati, ali je očito da su joj sestre uskratile povjerenje kad su glasovale o svojoj odaslanici za Vrhovni zbor Kongregacije. No, time nisu povrijedile opće crkveno zakonodavstvo ni svoje *Konstitucije*. Štoviše, Miškov je povrijedio crkvene zakone jer je zapravo želio utjecati na slobodu savjeti splitskih sestara kad im je pokušao nametnuti svoju volju kod izbora odaslanice za Vrhovni zbor. Kad mu to nije uspjelo, reagirao je iznimno oštro te je slobodni izbor, na kojega su sestre

14 Usp. ZSVV, dne 13. II. 1921.

15 Usp.: Arhiv samostana sv. Martina u Splitu, *Ospizio e Chiesetta di S. Martino in Spalato 1900.* (dalje: OCSMS), str. 30; ZSVV, dne 17. II. 1924.

16 Usp. OCSMS, str. 27.

17 Usp. SVU, br. 89/1921., O. Andeo Marija Miškov, *Iztraga.* Korčula, 9. X. 1921.

18 Usp. *Isto.*

19 Usp. SVU, bez. br./1921., *Osuda,* Korčula, 19. X. 1921.

imale pravo, protumačio kao uvrijedu časnoj majci, bunt protiv Vrhovne uprave i sablazan za čitavu Kongregaciju. Činjenica je da splitske sestre nisu prihvácale svoju prioru i to su joj dale do znanja kad je nisu izabrale svojom odaslanicom za Vrhovni zbor, no Miškovljevi zaključci i rečene optužbe na njihov račun držimo pretjeranima.

Nažalost, iz arhivskih vreda ne može se zaključiti zašto sestre u Splitu nisu dobro prihvatile s. Amatu kao svoju prioru. No, ni u tom pogledu stav nije bio jednoglasan jer je u samostanu bilo sestara koje su itekako prihvácale s. Amatu i cijenile je. Jedna od njih bila je s. Vjekoslava Poljanić, koja je u splitski samostan došla u veljači 1921., nedugo prije opisanih događaja. Ona u svojim sjećanjima za s. Amatu ima samo riječi pohvale. Kaže da ju je prihvila otvorena srca i da se jako angažirala u rješavanju zdravstvenih problema koji su s. Vjekoslavu mučili već nekoliko godina. S. Amata vidjela je da s. Vjekoslava ima zdravstvenih problema pa ju je smjestila u sanatorij dr. Jakše Račića i plaćala troškove njezina liječenja. Nakon operacije s. Vjekoslava je potpuno ozdravila, na čemu je osobito bila zahvalna svojoj priori s. Amati koja se pobrinula za nju.²⁰

Godine 1924. s. Amata je vjerojatno s nestrpljenjem iščekivala kraj starješinske službe u Splitu, ne pomišljajući da bi joj časna majka mogla povjeriti tu službu u nekom drugom samostanu. No, u veljači te godine Vrhovno vijeće odlučilo je imenovati ju priorom u Šibeniku. S. Amata se zahvalila na službi, ali njezina odreka nije prihváćena. Potkraj svibnja naređeno joj je da prihvati tu službu, pa je otputovala u Šibenik i 5. lipnja 1924. preuzela upravljanje

samostanom Gospe od Ružarija, uz kojega su vezani početci njezina redovničkoga života.²¹

Dva mjeseca poslije dolaska u Šibenik, s. Amata je predložila Vrhovnom vijeću da se u šibenskom samostanu otvori internat za djevojke. Vrhovno vijeće je 9. kolovoza 1924. na izvanrednoj sjednici raspravljalo o tom prijedlogu i prihvati ga.²² S. Andela Milinković obavijestila je 12. kolovoza s. Amatu o odluci,²³ a internat je otvoren već 2. listopada.²⁴ Nažalost, o njegovu radu nema mnogo podataka.

U pučkim kuhinjama i domovima za siromašne starce

Poslije završetka službe priore u Šibeniku, s. Amata je 28. srpnja 1927. premještena u Pučku kuhinju u Splitu.²⁵ Tu je ostala do 15. siječnja 1930. kad je imenovana prvom starješicom u novootvorenoj filijali u zagrebačkome Domu milosrđa.²⁶ Prve dvije sestre došle su u tu ustanovu 4. prosinca 1929., a s. Amata im se, kao prva starješica, pridružila u siječnju 1930. Vrhovna uprava joj je 1. veljače 1931. povjerila novi mandat²⁷ pa je prvom zagrebačkom filijalom sestara dominikanki upravljala do veljače 1933.²⁸ Naglasiti nam je kako joj pripadaju zasluge za postavljanje temelja u ovoj filijali, a s tim time i prisutnosti i djelovanja sestara dominikanki u Zagrebu. Zajedno s još dvije sestre skrbila je za siromašne starce i starice koji nisu imali krova nad glavom, a znalo ih je biti do 260. Osim toga, dnevno su pripremale hrana za nekoliko stotina siromaha koji nisu stanovali u domu, ali su se tu prehranjivali.²⁹

Na početku veljače 1933. s. Amata je premještena u Gruž i tu je imenovana prvom upraviteljicom novoosnovane pučke kuhinje Trpeza

20 AKSAČ, Vjekoslava POLJANIĆ: *Crtice iz života jedne redovnice*. Rukopis bez paginacije.

21 Usp.: KGRŠ, dne 5. VI. 1924.; SVU, br. 6/1924., S. Česlava Andreis s. Amati Kovačević, Korčula, 17. II. 1924.

22 Usp. KKSAČ 1, dne 9. VIII. 1924.

23 Usp. AGRŠ, razni spisi, S. Andela Milinković s. Amati Kovačević, Korčula, 12. VIII. 1924.

24 Usp. AKSAČ, *Kronika Kongregacije svetih anđela čuvara: 1922. – 1942.* (dalje: KKSAČ), dne 2. X. 1924.

25 Usp.: KGRŠ, dne 28. VII. 1927.; SVU, br. 11/1927., S. Andela Milinković s. Amati Kovačević, Korčula, 9. VII. 1927.

26 Usp. ZSVV, dne 15. I. 1930.

27 Usp. ZSVV, dne 1. II. 1931.

28 Usp. KKSAČ, dne 5. II. 1933.; ZSVV 1, dne 26. XII. 1932.

29 Usp. Ivan ARMANDA: *85. obljetnica dolaska sestara dominikanki u Zagreb*. U: *Ave Maria*, 33 (2014) 3, str. 100-101.

sv. Vlaha.³⁰ U Gružu je ostala do 18. kolovoza 1934., kad je premještena za starješicu filijale u Bolu na Braču.³¹ No, odatle je već 19. studenoga 1934. premještena na službu starješice filijale u Zakloništu siromaha sv. Lazara u Trogiru.³² U toj je službi potvrđena 8. svibnja 1936.³³ Premda je Vrhovno vijeće 9. siječnja 1937. odlučilo povjeriti s. Amati službu prve starješice u jednoj novoj filijali,³⁴ do otvaranja te filijale nije došlo pa je ostala u Trogiru.

Izvori iz veljače 1938. pokazuju da su u Trogiru tri sestre brinule za 20 siromašnih staraca i starica,³⁵ a u kolovozu te godine s. Amata je u izvještaju za Vrhovni zbor Kongregacije napisala da je trogirska filijala "isključivo posvećena njezi staraca i bolesnika kojih ima redovito oko 20." Stoga je trima sestrama koje tamo rade glavna zadaća "da nastoje da starci i bolestnici koji tu dođu nađu pravi mir svojim dušama i da budu imali svete Sakramente umirućih na vrijeme." Dodala je da je kroz proteklih šest godina kroz trogirsko Zaklonište siromaha prošlo oko 70 starica i staraca te da su ukupni mjesечni prihodi sestara u toj filijali 800 dinara.³⁶

Od Zagreba, preko Šibenika do Splita

Gotovo pet godina brinula je s. Amata za siromašne starce i starice u Trogiru, a potom je 8. rujna 1939. imenovana priorom samostana bl. Hozane Kotorke u Zagrebu.³⁷ Tu je u prosincu 1940. oboljela od meningitisa. S visokom temperaturom i visokim krvnim tlakom prevezena je u bolnicu za liječenje od zaraznih bolesti, gdje je deset dana ležala u besvjesnom i gotovo beznadnom stanju. Kad joj je u posjet došla časna majka Česlava Andreis, liječnici su joj rekli kako je mala nada da će s. Amata

preživjeti, a ako i preživi imati će teške posljedice po zdravlje. Časna majka je počela moliti devetnicu Nikoli Taveliću, tada blaženiku, te je rekla medicinskim sestrama neka s. Amati, ako dođe k svijesti, preporuče da se i ona moli Taveliću. Medicinska sestra to je i učinila čim je s. Amata na trenutak došla k svijeti. Premda, prema vlastitim riječima, dotad nije ništa znala o Taveliću, prihvatile je poticaj svoje časne majke i počela mu se moliti za ozdravljenje. Neznajući ništa o njegovu životu, zavjetovala se da će, ukoliko po njegovu zagovoru ozdravi, hodočastiti na njegov grob, ako joj to redovničke poglavarice dopuste. U suprotnom će zavjet ispuniti onako kako joj odredi časna majka. S. Amata svjedoči da je bolest odmah počela popuštati i da je poslije dvadesetak dana potpuno ozdravila te je 7. veljače 1941. otpuštena iz bolnice.³⁸

Nakon što je ozdravila s. Amata je saznala da ne postoji Tavelićev grob pa je željela hodočastiti na mjesto njegova mučeništva u Jeruzalemu. No, u ratnim okolnostima to nije bilo moguće pa je časna majka odredila da umjesto toga hodočasti u Šibenik, gdje se kao relikvije čuvaju sandale za koje se drži da su pripadale Taveliću. Tako je ispunila svoj zavjet, a svjedočanstvo o ozdravljenju, koje je bez imalo dvojbe pripisivala Tavelićevu nebeskom zagovoru, objavila je 1941. u glasilu *Svetište sv. Antuna*.³⁹ Godine 1956., na molbu dr. fra Ante Crnice, detaljnije je opisala razvoj događaja te je Crnica opis uvrstio u svoju knjigu o čudesnim uslijanjima po zagovoru Nikole Tavelića. Dodao je kako je s. Amata poslije ozdravljenja nastavila čitav život gajiti pobožnost prema Taveliću te je slala pirnose za kauzu za njegovu kanonizaciju

30 Usp.: KKSAČ, dne 5. II. 1933.; ZSVV, dne 26. XII. 1932.

31 Usp. ZSVV, dne 18. VIII. 1934.

32 Usp.: KGRŠ, dne 19. XI. 1934.; KKSAČ, dne 19. XI. 1934.

33 Usp. PSVU, br. 14/1936. od 8. V. 1936.

34 Usp. ZSVV, dne 9. I. 1937.

35 Usp. SVU, br. 9/1938., S. Andjela Milinković Vrhbosanskom nadbiskupskom ordinarijatu u Sarajevu, Korčula, 10. II. 1938.

36 Usp. AKSAČ, Kutija *Dokinute kuće i filijale*, Fascikl *Trogir – sv. Lazar*, S. Amata Kovačević s. Andjeli Milinković, Trogir, 10. VIII. 1938.

37 Usp. ZSVV, dne 8. IX. 1939.

38 Usp.: Amata KOVAČEVIĆ: Šibenik. U: *Svetište sv. Antuna*, XII (1941) 12, str. 343-344; Ante CRNICA: *Bl. Nikola Tavelić naš uzor i naš veliki dobročinitelj*. Zagreb 1960., str. 1-3.

39 Usp. A. KOVAČEVIĆ: Šibenik, str. 343-344.

i uputila papi molbu da ga proglaši svetim.⁴⁰

Premda je ozdravila od meningitisa, s. Amata je zamolila Vrhovno vijeće da ju riješi starješinske službe u Zagrebu. Molbi joj je udovoljeno, ali ne u cijelosti. Naime, iako je 15. kolovoza 1941. riješena starješinske službe u zagrebačkom samostanu, s. Amata je istog dana imenovana starješicom u šibenskoj Đačkoj menzi, nekadašnjoj pučkoj kuhinji Badžani, u kojoj je svojedobno bila prva starješica. Vrhovno vijeće je naglasilo kako je tamo šalje "da ekonomski podigne tu menzu i spasi je od propasti."⁴¹

Oskudna arhivska vrela iz doba Drugoga svjetskoga rata ne otkrivaju ništa o zbivanjima u ustanovi koju je s. Amata vodila, ali ni uopće o njezinu životu sve do 28. kolovoza 1945., kad je imenovana priorom šibenskoga samostana.⁴² Došavši drugi put u životu na čelo tog samostana, upravljala je njime do 9. listopada 1948. Tog dana je premještena u samostan sv. Martina u Splitu.⁴³

Došavši u jesen 1948. u samostan u zidinama Dioklecijanove palače, s. Amata je ostala u nje му do kraja ovozemnoga života. Živjela je samozatajno i povučeno, provodeći dane uglavnom u molitvi. Nekoliko mjeseci prije smrti naglo je počela slabiti i fizički je klonula. Uvečer 29. prosinca 1960. dodatno joj je pozlilo, pa su sestre pozvale svećenika. No, prije nego je stigao, s. Amata je preminula u 79. godini života i 53. života. Sprovod je 31. prosinca predvodio katedralni župnik don Pavao Žanić u prisustvu jednoga dijecezanskoga i troje dominikanskih svećenika, više sestara dominikanki i drugih redovnica te pokojničine rodbine i poznanika. Tijelo joj je položeno u samostansku grobnicu na Lovrincu.⁴⁴

Naglasivši da se smrću s. Amate ugasio život jednoga "od prvih jačih stupova" Kongregacije, *Knjiga preminulih sestara* piše: "Istakla se točnošću i revnošću u vršenju redovničkih propisa, naročito je imala duh molitve. (...) Svugdje je pazila na zdravlje sestara i u tome nije štedila. Bila je izvrsna ekonoma. Strogo je pazila na sveto siromaštvo. Nije trpila da sestre oskudijevaju, ali niti da se troši suviše ili da što propada."⁴⁵

Nažalost, nije sačuvano puno vrela o životu i radu s. Amate Kovačević, sjećanja sestara s kojima je živjela gotovo da i ne postoje, a ni sama s. Amata nije ostavila puno pisanih tragova. Zbog toga ovaj prikaz nije mogao biti detaljniji ni opširniji. Ipak, ono što je sačuvano i što smo pronašli u arhivima njezine redovničke zajednice omogućilo je da se ukratko ocrti njezin životni put. Temeljem toga može se zaključiti da su lik i djelo s. Amate ugrađeni u temelje Kongregacije sestara dominikanki sv. Andjela čuvara. Svojoj redovničkoj zajednici služila je kao poglavarica u nekoliko samostana i filijala, a potrebnima – ponajviše siromasima – kao kuharica, domaćica i njegovateljica. Vršeći djela milosrđa u duhu kršćanske ljubavi prošla je Šibenik, Korčulu, Split, Zagreb, Gruž, Bol i Trogir, nerijetko postavljajući temelje novim filijalama. U svim tim mjestima njezin redovnički život protjecao je na čast Kongregaciji sv. Andjela čuvara, a apostolat što ga je vršila služio je narodu na vječno i vremenito dobro. To joj je omogućilo da ispunи i treći dio iz gresa svoje Kongregacije, tj. da njezin život i rad budu Bogu na slavu.

Ivan Armanda

40 Usp. A. CRNICA: *Bl. Nikola Tavelić*, str. 1-3.

41 ZSVV, dne 15. VIII. 1941.

42 Usp. ZSVV, dne 28. VIII. 1945.

43 Usp. KGRŠ, dne 9. X. 1948.

44 Usp.: AKSAČ, *Knjiga preminulih sestara 1960. – 1995.*, S. Amata Kovačević; OCSMS, dne 29. XII. 1960.

45 AKSAČ, *Knjiga preminulih sestara 1960. – 1995.*, S. Amata Kovačević.

Zanimljivi zapisi g. Nevena Fazinića

G. Neven Fazinić revno traži i pronađe zanimljivosti iz naše povijesti i šalje za Ave Mariju. Što drugo reći nego iskreni hvala. Ujedno zabilježi po koji susret sa sestrama, u samostanu ili u okolici. Ovaj put je uložio puno truda da bi fotografirao sve portrete u samostanu. To su naše vrhovne poglavarice, kao i neki dobročinitelji Kongregacije od samih početaka. I na tome mu velika hvala.

Susret sa s. Jagicom Barišić

Prvo malo da se osvrnem na božićni broj „Ave Marije“. Obilato pisanih materijala ali i fotografija koje itekako upotpunjuju cijeli sadržaj. Nasmijao sam se čitajući intervju sa sestrom Jagicom. Naime, ona je toliko iskreno i pučkim riječima opisala njezin život u habitu sestre dominikanke sve do onog kako je morala učiti latinski jezik koji joj baš nije išao od ruke. Neke riječi je ona složila po svom, hrvatski s latinskim naglaskom. Prolazim u šetnji kraj samostana sv. Nikole a ona zasukala rukave i uređuje s metlom u ruci kako bi prilaz crkvi i samostanu bio čist. Znamo se još iz vremena pater Randa kada smo znali izmijeniti mišljenja o uređenju crkve. Brinula je ona da sve bude u redu i skrbila kao da je to njezina kuća. Pozdravim je s komentatom „kako latinski“, a ona se nasmije i počne mi objašnjavati. Da je utješim da nije jedina koja se tako snalazila spomenem joj jednog našeg pjevača u veloj crkvi koji je zapinjao na istom govornom području.

„Niko je bi lud za mužikon. Kad bi se pivalo latinski, nikako mu pronuncijska ni hodila, ma Bože sačuvaj da ste mu rekli da ne zna što piva. Kad bi Dun Ivan u nediju poslin vele mise raztegnu: I-ite-e-e misa est!, Niko je misli da to hoće reć da

vaja poć jist doma jerbo je misa svršila. Dominus vobiscum za njega je bilo „Domino dun biskup“. Dies irae, dies illa, on bi po svojen piva „Di je sila, di je sila!“ Kad bi piva litanije na misto: Ora pro nobis!, on bi se dera iz svega grla „Orca pro nobis!“, ka da to hoće reć orcat¹ kad se burdiža²...“.³

...

Selo Potomje

Istražujući raznu literaturu o Pelješcu pronašao sam i ove zanimljivosti Iz pera don Nedjelka Subotića⁴. Otkud je on to izvukao ne znam (ne

1 Jedriti prema vjetru.

2 Jedriti.

3 Petar Pjero GIUNIO, „Iz stare primorske bilježnice“. Njegovi opisi stare Korčule i Korčulana puni su humora i dosjetki. Sjećam se još iz ne tako davnih dana pojedinaca koji su pjevali i živjeli za crkovne običaje ne propuštajući pogotovo vrijeme Korizme i Velikog tjedna, u Korčuli na poseban način obilježenog. U opisu Niku kukumara Giunio dodaje: „Uživa je i za vrime korizme pivat u nediju po podne molitve u crikvi. Prvi bi intonu: „Kada bude tilo umriti, čini duši udiliti vična raja blaženstvo-o-o“. Priko Velike setemane niko ga ni moga izvuć iz crikve. U Veliki Petak ni hoti jist nikako i ne bi ni doša doma. Od jutra rano kako bi obuka tonigu i poša s braćom priko gora pa do na večer dokle ne bi svršila procesjun ni ferma pivat. Ništa za njega ni bilo lipšega na svitu nego činiti dišpete, uželavat i pivat. A da znate što mu je bilo drago pivat „Puče mojl“ i odpivat „Muku“. Eto taki van je bi postolar Niko. Taki' postolari više nima. Kaka vrimena - taki postolari! Ridko se rodi jedan Niko kukumar...“.

4 Donko odnosno Nedjeljko bio je treći sin Menega i Mande Barbićine, a rodio se 1. listopada 1882. godine. Poslije završene pučke

navodi izvore) no svakako je značajno za hrvatski narod.

Na desnoj strani pod golim brežuljkom okruženim večernjom maglom skrasilo se selo Potomje, koje bi se dičiti imalo jer je tu rođen pustinjak Jeronim Potomski. On je sagradio najslavniju zadužbinu hrvatsku u tuđini: Zavod sv. Jeronima u Rimu 1453. godine.⁵

Dalje prema zapadu, ispod huma Andjela Čuvara sakrilo se malo Županje selo, gotovo nepoznato spisateljima i povjesničarima, premda se tu, prema predaji rodio najstariji u pisanoj povijesti Hrvata Petrus Illyricus, svećenik koji je 435. o svom trošku sagradio na Aventinu baziliku sv. Sabine.⁶

...

Bračni par Arneri slavio 50. godišnjicu braka u samostanu AČ

Budući da s. Hijacinta, u rubrici Da se bolje upoznamo, spominje bračni par Arneri, g. Neven Fazinić je pronašao niz povijesnih podataka koji govore tko su bili Arneri i odakle potječu. Tako između ostaloga stoji da su „ARNERI — vrlo

starla plemička obitelj otoka Korčule, nekad zvana Piruzović u novije vrijeme i Arnerić. Po obiteljskom rodoslovju ta porodica se javlja otkad i počinju korčulanski dokumenti, naime već u XIV st., i to najprije u latiniziranom obliku Petri (patronimično od Peruša, varijantno Piruzović). Porodica od XIV st. ima gradsko korčulansko plemstvo, a u XVI st. stiče i plemstvo Hvara.“⁷

Za nas su najvažniji podaci o njihovoj povezanosti sa sestrama dominikankama, osobito sa obitelji pravnika dr. Đure i njegove supruge Anke. Ta je povezanost osobito došla do izražaja prigodom proslave njihove 50. obljetnice braka.

Iz arhivske građe izvlačim sačuvanu pisanu riječ koja se odnosi na 50. godišnjicu braka *Jura i Anke Arneri*, a proslavljenja je dijelom na svečanom ručku kod sestara kada su izmijenjene zdravice koje ovdje donosim.⁷

Poštovani i dragi naši jubilarci!

širinom naših duša i otvorenim srcem danas vas pozdravljamo pod ovim našim skromnim krovom, Vas, draga naša gospođa Anka i poštovani gosp. Dr. Đuro! Pozdravljamo vaše nam mile kćerke sa njihovim poštovanim muževima i njihovom djecom, zatim svu bližu i daljnju *rodbinu, prijatelje i sve one koji vas vole i poštivaju*. Posebno pozdravljamo MM i M

škole Donko je odlučio postat fratar. Gimnaziju je završio u Zadru, bogoslovski studij započeo je u Dubrovniku, a završio ga u Innsbrucku, položivši тамо и strogi ispit из crkvenoga prava. Kao franjevac slavio је mladu misu u Trpanju 1908. godine. Zbog siromaštva roditelja dobio је od Sv. Stolice dopuštenje да može prijeći u svjetovne svećenike. Još kao klerik - gimnazijalac ispunjen ponosom i hrvatskom nacionalnom sviješću, odlučio је да pohrvari svoje prezime Sabatini u Subotić.

5 Nedjeljko SUBOTIĆ, *Pripovijetke i eseji, Izlet u Kunu*, str. 184 – 188, Trpanj, 1996.

6 Nedjeljko SUBOTIĆ, *Pripovijetke i eseji, Izlet u Kunu*, str. 184 – 188, Trpanj, 1996.

7 Pismohrana Jura Arneri.

Maklin, koji nisu samo vaši prijatelji, nego i prijatelji Korčule!

Drago nam je da ste ovaj svoj zlatni jubilej htjeli proslaviti u ovom našem Zavodu u kojem su vaše kćerke primile prve temelje uzgoja i kulture na kojemu su gradile daljnju svoju fakultetsku naobrazbu.

Veseli nas, da danas, kada je vrijeme postavilo zlatnu krunu na jednu ljubav - možemo konstatirati kako je obitelj Arnerić od postanka ove naše kulturne ustanove, bila povezana s nama. Još više: uzidana je u temelje! Nismo zaboravile - i to dajemo u nasljeđe onima koji iza nas dolaze kako je b.g.p. o. Miškov pred samu smrt rekao dobrom pok. dr. Arneri: „Preporučujem ti ovo moje čedo“. - A Vaš plemeniti pok. otac spremno je odgovorio: “ne boj se! Dok budem živ ovog Zavoda neću zaboraviti!» I dobri pok. doktor sa plemenitom gđom Gjulom, otmene duše, održao je svoje obećanje više nego što je obećao!

Jer je ljubav za naš Zavod prinio na Vas, gosp. Doktore, na dragu gđu Anku a preko vas i na vašu djecu. Ovom zgodom vam se zahvaljujemo na prijateljstvu, odanosti i ljubavi koju ste uvijek za nas gojili. Bilježimo 67 godina svoga opstanka i rada u ovoj sredini i obitelj Arnerić je ostala

trajno uz nas sa svojim simpatijama: ne samo u doba apoteoze i našeg cvata i naših uspona, nego i u kritičnim momentima našeg mučnog probijanja kroz život... Danas, kada je punih 50 godina vašeg toplog obiteljskog života predano prošlosti, gledate razdragani - možda i sa suzom radosnicom u oku - svoje tri kćeri, tri ploda vaše međusobne ljubavi... ali ne samo njih: gledate i plodove plodova u izdanku treće generacije... - Tako solidno sastavljeni brak nije ni mogao dati drugačije plodove. Lijepo je kada se obilato i radosno žanje - Ali da se može obilato žeti, trebalo je obilato posijati. Danas možete biti ponosni na vaš protekli rad, kojega ste u svoj intenzivnosti duboko osmisili. Ova obilata kita prisutnih vaših štovatelja i veliki broj čestitara koji su se jučer tokom dana do u kasnu noć izredali u vašem domu dovoljan je dokaz koliko ste dali napora za dobro svoje djece, svoje rodbine, prijatelja... za dobro svoga grada, za dobro svoje nacije.

Ne bi željele da ova svečanost bude vaš labudov pjev... neka ona otvari područje vašega rada, nove perspektive vaših nastojanja, nova ostvarenja vaših želja odnosno vaše životne težnje da Korčulom brzo proteče voda, koja je već ozbiljno planirana. Dao Bog, da doživite još

novih jubileja, još novih priznanja ne samo ovde na Zemlji, nego i gore onkraj zvijezda! Brak, koji je započeo Božjim blagoslovom, brak čiju 50-godišnjicu opet blagoslivlja Bog - ne može biti nego samo sretan!

Evo, ovo je naša čestitka, ovo je naše priznaje, ovo su naše tople želje!

Živjeli!¹⁸

...

Dragi i cijenjeni slavljenici!

Prije 50 godina nalazili ste se isto ovako pred Božjim oltarom. Tada ste: obećali međusobno vjernost do smrti. Nema mnogo sličnih svečanosti u svijetu. Smrt, najme, mnoge prije pokosi. No, Vama je dano po Božjoj dobroti, te možete danas slaviti veliki dan-50 godišnjicu zajedničkog života - "zlatni pir" svoga braka.

Nije sve u 50 godina bilo ukrašeno ružama. Bilo je kroz ovo vrijeme dobrih i lijepih časova, ali isto tako je bilo poteškoća i nevolja. Ne može se kroz 18.262 dana, koliko u sebi uključuje 50 godina, biti na istom stupnju sreće ili nevolje. Kod čovjeka se, najme, događa nešto slično, kao i sa vremenom. Ima lijepih vremena, ali ima i slabih vremena. Ali ni toliki broj dana nije mogao pomutiti onu harmoniju i zajedništvo što je započelo od prvih dana Vašega zajedničkog života - bračne veze gospode Ane i gospodina Đure. Veza, koja je započela pred 50 godina, još i danas traje i čvrsta je kao što je bila pred 18.262 dana.

Sveti pisac Sirah (26,1-3) piše: "Blago mužu čestite žene. Dvostruk je broj dana njegovih.

Čestita žena radost je mužu svojemu, a on će godine svoga života proživjeti u miru. Izvrsna žena odabran je dio, dar onomu koji se boji Gospodina". Dakle, sveto pismo jasno iznosi vrline žene, a ujedno kreposnost muža. Jedno i drugo je dar gospodnji. To znači: kreposnu ženu daje Gospodin vrijednom i bogobojaznom mužu, a i obratno kreposnog muža daje Gospodin vrijednoj i bogobojaznoj ženi.

Sveti Ivan u svojoj paslanici između ostalog i ovo napominje: "Jer treba da Božje zapovijedi čuvamo i činimo što je njemu drago" (3,22). Nije, dragi naši slavljenici, bilo lako kroz ovih 50. godina svaki dan i svaki sat ostati na pozicijama Božjih zakona i živjeti prema Božjim načelima. Trebalo proživjeti u takvom stanju 438.288 sati, koliko ih ima već na godinu. No i to ste vi sretno prebrodili i sve ove satove ostavili iza sebe.

Mnogo i mnogo puta bile su teške i same minute. A ni tih nije bilo malo u vašem prošlom životu. Trebalo je izdržati 26.297.280 minuta i to u svim poteškoćama, a da se ipak ostane na putu Božjega zakona i u nauci Isusa Krista. Sve su ove minute, s Božjom pomoću, ostale iza Vas.

Više puta bile su teške i same sekunde. Njih je bilo preko jednu milijardu i petsto milijuna: točno 1.577.836.000 - Više puta je trebalo u jednoj sekundi donijeti vrlo važnu životnu odluku, a da se ipak ne odstupi od kršćanskog uvjerenja i Božjeg zakona. Današnjim danom i ove sekunde su iza Vas.

Zato na današnji dan možete mirne savjesti reći: Hvala ti, Gospodine, za sve Hvala ti Gospodine, za sretno prohujale godine! Hvala ti za sve dane, minute i sekunde koje su danas iza nas! Hvala ti, Gospodine, za sva dobra, kao što i za sve poteškoće, koje smo ipak sretno prebrodili tvojom pomoću! Hvala ti za život i zdravije! Hvala ti za sva duhovna materijalna dobra! Tisuću puta ti Gospodine hvala na svemu!

Mi, koji smo prisutni na ovoj Vašoj velikoj svečanosti, kao što i oni, koji su odsutni u ovom času, isto tako zahvaljujemo Bogu radi Vas. Svatko od nas ima na nečem zahvaliti Bogu radi onih

8 Zdravica upućena od strane sestara dominikanki samostana sv. Andjela čuvara u Korčuli, 9.X.1972.

dobročinstava, koje je Svevišnji, preko Vaše drage osobe, kao što i osobe gospođe Ane, učinio nama.

Vaša draga djeca, Vama najdraža bića na svijetu, imaju dovoljnog razloga da reknu: Hvala Bogu i Vama, dragi naši roditelji na svemu! Isto tako mogu te rijeći izgovoriti na današnji dan i ostala gospoda, najuže povezana s Vama i gospodom, bilo po rodbinskoj vezi bilo po vezi prijateljstva.

Svi mogu kliknuti jedno veliko: Hvala!

Mi fratri, kao što i časne sestre, imamo isto tako dovoljno razloga da na današnji dan drage nam Vaše proslave zahvalimo Bogu, a i Vama na svim dobročinstvima. Ne samo Vi, već i Vaš pokojni otac, bili ste nama veliki dobročinitelji. Kuća gospode Arnerić imala je uvijek najsrdačnije veze sa našim kućama. Kod Vas i u Vašoj dragoj kući, bilo je uvijek puno razumijevanja za naše nevolje i za naše potrebe. Vrata Vaše kuće, a još više vrata Vašega srca, ostala su uvijek otvorena za fratre i časne sestre. Radi svega toga, naše molitve i naše prošnje Svetom Bogu na današnji dan, bit će jedna velika pjesma zahvalnica. Ujedno ćemo svojim molitvama i u svojim prošnjama vapiti Bogu da Vam udijeli obilje zdravlja, Vama i dragoj gospodi. Molit ćemo da nam još dugo poživite oboje u sreći, zdraviju, zadovoljstvu i slozi.

Još jednom srdačno čestitamo i želimo svaku sreću u dalnjem toku Vašega života. Živjeli nam!

O. Pavao Njegovec, dominikanac.⁹

G. Neven, nadalje, šalje i **izvještaj o djelovanju Karitasa i Crvenog križa u Korčuli, za vrijeme Domovinskog rata.** U toj su humanitarnoj akciji sudjelovale i sestre dominikanke, posebno s. Hijacinta, premda se u izvještaju ne spominju imena djelatnike koji su prikupljali i dijelili humanitarnu pomoć. Poznato je da je značajnu ulogu u tom humanitarnom radu imala **prof. Stanka Kraljević.** Iz tog opširnog izvještaja donosimo samo jedan dio.

IZVJEŠTAJ O HUMANITARNOJ POMOĆI CARITASA I CRVENOGA KRIŽA GRADA KORČULE

1. IX. 1991. - 29. II. 1992.

CARITAS župe Korčula i Crveni križ grada Korčule od početka rujna 1991. do sada radili su zajednički na prikupljanju i podjeli humanitarne pomoći i ostalim humanitarnim djelatnostima. Za administrativni rad i rad sa strankama korištena je uredska prostorija Tajništva biv. Turističkog saveza Općine, a za skladišta prostorije župe u kući Caenazzo, Loža (biv. agencija Kompas), Gradske podrum, atrij i dvorana kina

⁹ Pismohrana obitelji ARNERI.

Liburne, skladište HTP Korčula u hotelu Marko Polo i središnje na Dominču. Sve ovo koristili smo besplatno, posebno razumijevanjem HTP.

Početkom rujna osnovan je općinski Odbor za brigu o prognanicima u kojemu su i predstavnik Caritasa i Crvenog križa Korčule, no on se sastao svega tri puta i smatramo da mu je djelatnost zanemariva u odnosu na obavljeni posao kao i probleme koji su se javljali. Stoga smo u gradu Korčuli bili prisiljeni raditi samostalno sakupivši krug suradnika volontera: onih koji su radili svakodnevno po nekolika sati (čak i 12 sati) do drugih koji su pomagali prema potrebi i povremeno u raznim intelektualnim i fizičkim poslovima. Do sada je tako odradjeno 12.437 (31 osoba), dobrotoljnih radnih sati.

PROGNANICI

Prvi prognanici stigli su na područje **naše** općine tokom kolovoza 1991. godine, a u prvim danima rujna bilo ih je već oko 1.500. Do konca rujna broj se popeo na oko 200, a došli su ponajviše ih iz Baranje i istočne Slavonije. Bili su smješteni najviše privatno te u odmaralištu PTT u Vignju, u Hotelskom Lumbarda i Domu umirovljenika u Veloj Luci. Početkom listopada naglo se povećava broj prognanih i to najviše **sa** područja općine Dubrovnik. Najveći priliv bio je u drugoj polovini mjeseca listopada a do konca prosinca 1991. na području općine Korčula nalazilo ih se oko 25.000. Tokom siječnja i

veljače broj prognanika počinje se smanjivati - mnogi se vraćaju u svoje domove, pa ih je početkom ožujka ostalo oko 1.500.

Većina prognanika **smještena** je u odmaralištima i hotelima: u Korčuli (Bon Repos - Jasmin), Lumbarda (hotel, bungalovi), Orebić (nekoliko odmarališta), Smokvica (hotel Feral), Vela Luka (hotel Korkyra i Dom umirovljenika).

Također ima dosta ljudi smještenih privatno kod rodbine, prijatelja ili u vlastitim kućama u gotovo svim mjestima općine.

HUMANITARNA POMOĆ – RASPODJELA

Od početka rujna počeli smo sa prikupljanjem hrane i odjeće za prognanike u gradu i okolnim mjestima i u kratkom roku dobili doista razmjerno veliku pomoć, pogotovo znajući da je rat već i nas pogodio (turizam). Istovremeno je započela i raspodjela prikupljenog u gradu i ostalim mjestima na području cijele naše općine.

Sredinom listopada počele su stizati i prve humanitarne pošiljke iz inozemstva od naših građana, od Caritasa, Crvenog križa i dr. (vidi tabelu).

Dakako najveći dio pomoći dobili smo kao odgovor na naše molbe, dopise i razne druge kontakte i o svemu posjedujemo iscrpnu i bogatu dokumentaciju.

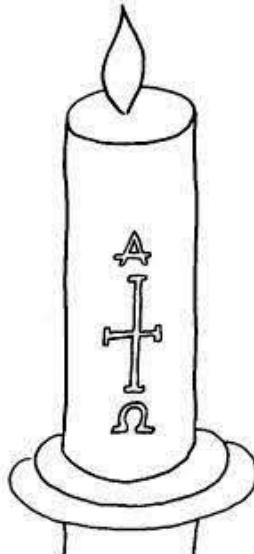
Posebna nam je briga bila da se svim darovateljima odmah i zahvalimo i obavijestimo o primitku pošiljke. Nažalost moramo istaknuti da su mnoge, čak većina pošiljaka stigle do nas vrlo neuredne, tj. pokradene, nedovoljno dokumentirane i sl. iako smo se trudili da osiguramo što točniju dopremu (na. pr. organiziranje posebnog trajekta "Mediteranske" za prijevoz pomoći Rijeke u Korčulu, autoprevoznici iz naše općine i sl.). Ipak pomoći je iz inozemstva već u Rijeku i Split stizala "očerupana" a potom su se još neke pošiljke putem od Rijeke do nas "i izgubile". U

većem dijelu, pa i cijelosti a njihovu sudbinu uza sva nastojanja nismo uspjeli doznati kao ni krivce takvih "nesporazuma".

Okupacijom Dubrovnika i razaranjem u i oko njega, te blokadom posebna nam je briga bila da osim prognanika smještenih u nas pomognemo Dubrovniku. Tako je prva humanitarna pošiljka za Dubrovnik (još u vrijeme totalne blokade) bila u našoj organizaciji zajedno sa Mediteranskom: motorna brodica Tamaris odnijela je tada u Dubrovnik oko 4.000 kg hrane kao pomoći mnogih mjesta općine Korčula. Istovremeno, za blokade i kasnije pomagali smo hranom i stanovništvo otoka Šipana i Mljeta kao i Dubrovnik nizom manjih obiteljskih paketa (oko 20 kg najmanje po paketu). Organizirali smo i prihvat većih skupina prognanika iz Dubrovnika (sendviči, napići, voće) a u tri navrata i pomoći hranu i mlijeka za prognanike na brodovima Slavija, Ilirija i Marina koji su zbog dugotrajnog boravka na brodovima (kontrole) ostali bez hrane. Od sredine veljače dajemo "marendu" školskoj djeci proganicima u Korčuli. Od početka prosinca na brizi nam je i područje općine Dubrovnik na Pelješcu: prognanici i socijalno ugroženi stanovnici koji su uslijed rata ostali bez sredstava, a i mogućnosti dobave hrane u brojnim selima i zaseocima.

Naša briga pri svemu ovome bila je prihvat, iskrcaj, prekrcaj i otprema pomoći kao i raspodjela pojedincima što se obavlja dnevno (hrana) dva sata, i tri puta tjedno (odjeća).

NA USKRS

Na Uskrs u nediju ujutro rano
Na prvu smo misu u Svih Svetih hodili
Od matere, tete Đuljete, šore Frane Carevinke,
I šore Frane Mimeticke na starinskim pjatima
sirnice zamotane u bilin tavajolima nosili
i koje jaje u kapuli piturano ili još boje
od časne Benvenute i Gabrijele lipo nacrtano
u bojama raznim i lakirano.
Poslin mise se u sakristiji sve blagoslivljalo
i iza toga prvo ravno u starački dom darivalo.
Uskrs čestitalo časnoj Paulini i Magdaleni
i onda svima starima po redu koliko god hi je bilo.

Stanka Kraljević

MALI DJELIĆ SUŽIVOTA

Kolike su stramace i krture sestre Benvenuta i Damjana
za korčulanske famije u životu učinile.
Kolike su sviče lipo okitile i bile borsice,
naštare i faculete za prvopričesnike izvezle i sašile.
Koliko su veliku i malu čejad sestra Gabrijela i Benvenuta
s uskršnjin jajima razveselile: janje, zeca, pilića
po njima su crtale, pituravale, lakirale i darivale
i tako svima SRETAN USKRS! čestitale.
Cila stada bilih ovaca i puno pastira sa šćapima,
devu, slona i tri kralja za jaslice,
tovara i kravu, sv. Josipa i Majku Božju za štalicu,
i još Maloga Isusa za ga stavit u kunicu na slamicu.
Puno nas i danas na istin stramacima spi
i istin se krturima pokriva.
Slonovi, deve i kraljevi,
pastiri, ovčice, kravice i tovari
i isti Mali Isus, sveti Josip i Majka Božja
po našim kućama božićne jaslice krase.
Sa zidova po sobama slike anđela gledaju na nas.
Po armerunima svilene borsice i faculeti s mirlićima,
s imenom i prezimenom za uspomenu su spremjeni.
A kolike svete sličice od sestre Gabrijele i Vinke
među stranice naših molitvenika i danas žive.

Stanka Kraljević

S. IMELDA JURIĆ

PRVA ČASNA MAJKA SESTARA DOMINIKANKI KONGREGACIJE

SVETIH ANĐELA ČUVARA

seminarski rad s. Jane Dražić, Korčula, siječanj 2021.

UVOD

Iza svakog velikog pothvata stoji trud i napor, stoji uvjerenje u ono što se čini i predanost onome za čim se ide. Iza svakog redovničkog poziva stoji i neopoziva milost Onog koji poziva, ali i spremnost pozvanoga na slušanje.

Božjem se pozivu na redovnički život odazvala i mlada Manda Jurić, kasnije s. Imelda, postavši sestrom dominikankom. Upravo je ona u prvim godinama rasta novonastale Kongregacije Svetih anđela čuvara bila na čelu, vodila i pokazivala put. Ne samo riječima, već i vlastitim primjerom.

Nije lako ocrtati portret nekoga koga poznajemo samo iz spisa i sjećanja drugih. U ovom ćemo kratkom pregledu povijesnih prilika u vremenu nastanka Kongregacije, okolnosti i učesnika vezanih uz njen razvoj i širenje, pa i uz činjenice iz samog života majke Imelde, pokušati ocrtati njen lik, kako bismo bolje upoznali prošlost, ali i pronašli nadahnuće za budućnost.

1. POVIJESNA PRISUTNOST SESTARA DOMINIKANKI NA HRVATSKOM TLU

Prvi zapisi o postojanju sestra dominikanki na sadašnjem hrvatskom tlu sežu još u 13. stoljeće, a vezani su uglavnom za područje današnje Dalmacije (Nin 1241., Split 1245.). Postojanje dominikanskih trećoredica u Dubrovniku zabilježeno je 1399. Posebno je važan i spomen postojanja šibenskog samostana oko godine 1400., koji kontinuirano djeluje do 16. stoljeća. Sestre su se bavile uglavnom ugošćivanjem putnika i siromaha.

1. 1. Sestre u Šibeniku

Godine 1735. spominje se u arhivima postojanje dviju kuća sestara u Šibeniku. Sestre je 1870. godine ujedinio tadašnji biskup Ivan Zaffron, a osam godina kasnije biskup Fosco daje im nova Pravila. Osamnaest godina nakon toga, 1897., sestre kupuju kuću u kojoj su stanovalle sve do 2016. godine i preseljenja u novoizgrađeni samostan pokraj Katoličke osnovne škole, ulica Velimira Škopika.

1. 2. Sestre u Splitu

Prvi spomen postojanja sestara koludrica u Splitu vezan je uz crkvu sv. Martina 1372. godine. Sestre su kroz stoljeća uglavnom živjele od mriaza i ručnog rada, a bile su pod upravom braće dominikanaca.

2. KONGREGACIJA SVETIH ANĐELA ČUVARA

Nastanak Kongregacije Svetih Anđela čuvara vezan je uz djelovanje o. Andjela Marije Miškova, dominikanca rodom iz Zlarina (1848.-1922.). On je, upoznat sa stanjem sestara i u Splitu i u Šibeniku nastojao poboljšati njihov položaj, te istovremeno zaustaviti talijanizaciju naroda koja je uzela maha zbog odgoja ženske mladeži u školama pod vodstvom sestara Talijanki.

2. 1. Djelovanje o. Andjela Marije Miškova

O teškom stanju sestara u Splitu i Šibeniku o. Miškov piše: „Dok sam ja šibenskim prijorom dvaput bio, i istodobno upraviteljem sestara, dok nisu pod biskupsku vlast podpale, te upravljane bile od svjetovnih svećenika, ja sam imao prilike više puta požaliti njihov udes, opažajući njih prezrenih i necienjenih; dok su tudjinske Sestre raznih Redova i kongregacija, prama duhu i zahtjevima vremena, odgojene i naobrazene, osvojile po Dalmaciji sve bolnice i zakloništa naših siromaha, dok su talijanke prikupile čitav naš ženski podmladak, da ga tudjinskim duhom zadoje i odnarode; moje je srce krvarilo, te stalo snovati, kako bi se tome doskočilo. Što drugi rade i polučuju, zar nebismo mogli i mi barem pokušati?“¹

O. Miškov želio je ujediniti postojeća dva samostana sestara dominikanki. Godine 1902. poziva prve tri sestre iz Šibenika u Korčulu, gdje on boravi kao provincijal, te one počinju raditi u Zakloništu siromaha. Priori šibenskog samostana s. Rozi Jurić javlja ovu radosnu vijest: „Radujem se s tobom, častna Sestro Nadstojnice, što se pod twojom upravom taj sretni preokret sbio; radujem se s Vama, častne Sestre, što ste od Boga opredjeljene bile da budete rasadom Trećega Reda; radujem se sa vašom redovničkom kućom, koja nakon 500. godina od soga obstanka u tome gradu, eto danas postaje maticom i razsadnikom novih mnogobrojnih

Sestara, sa uzvišenim kršćanskim djelovanjem i zanimanjem.“²

Sestre na put iz Šibenika prema Korčuli kreću 28. prosinca 1902., a kao datum preuzimanja Zakloništa određen je 1. siječnja 1903. Sestre koje imaju doći o. Miškov hrabri riječima: „A vi tri opredjeljene Sestre, dodjite radosno i veselo, čeka Vas sa veseljem vaš otac redodržavnik, čekaju Vas vaša Braća po Redu, čeka Vas korčulansko svećenstvo, čekaju Vas korčulanski siromasi, da im budete otcem i majkom: dodjite Božjim blagoslovom, u ime Gospodnje.“³

Sestre se, piše o. Miškov u istom pismu, od-sada nazivaju „Milosrdne sestre Trećeg Reda sv. oca Dominika“, s. Roza postaje časna majka, a u dogovoru sa šibenskim biskupom, Šibenik postaje kuća matica. Sestre će kao znak pripadnosti dominikanskom Trećem redu nositi bijeli habit, kao i braća dominikanci, s kožnim pojasmom o kojem visi krunica. Oko vrata će na crnoj vrpci nositi križ s propelom kao znak svog samaritanskog djelovanja.

Oduševljenje oca Miškova dijele i sestre koji-ma se on obraća, što je vidljivo iz riječi pisma s. Roze Jurić: „Vaš Otčinski i srdačni list pročitan

1 Andeo Marija Miškov, Dalmatinska Kongregacija Svetih Anđela Čuvara Sestara Dominikanka utemeljenja godine 1904-5., ru-kopis, arhiv SAČ.

2 Andeo Marija Miškov, Pismo s. Rozi Jurić, AM, 13/1982., br. 3, 2-3.

3 Isto, 5.

sestrama, baš nas svih dirnulo duboko u dušu. Posli pet dugih vikova od kad je postao u Šibeniku naš Red Svetoga Dominika, eto poleti jedan Andeo istog Reda, noseći novu kitu nebesku, u ime nebeskoga Andela poda nami novi Red, Red novoga života, življega Božjega Duha, krištijeg rada, većega križa ali istodobno boljeg Isusova naslidovanja, i sjajnija kruna radu. Nije, rekošmo, to posebi uradio naš mili Državnik, već je Duh Božji diše gdi hoće, a mi moramo oduševljenjem odgovarati jer će isti duh orabreniti nas; jer novi temelj reda stanovito nije lak, ali veli sveti Pavao sve možemo u ime onoga koji će nas razgrijati svetim žarom nebeskoga plamena. Dakle eto nas Božjom pomoću – Bog hoće – Gjeneral hoće – Redodržavnih hoće, a sestre slušaju.”⁴

2. 2. Dolazak prvih sestara u Korčulu

Sestre doista spomenutog 1. siječnja 1903. godine preuzimaju upravu Zakloništa siromaha. Prve tri sestre koje su iz Šibenika stigle u Korčulu bile su s. Bonaventura Pauk, s. Vica Bralić i mlada s. Imelda Jurić.

Uz pomoć biskupa Strossmayera kupuje se kuća obitelji Slavić blizu samostana braće u Korčuli, a sestre useljavaju 1904. g. U isto vrijeme počinju se planirati izgradnja samostana i otvaranje novicijata, a o. Andeo Šoljan izrađuje prve konstitucije za sestre. Šibenski biskup Vinko Puljić potvrđuje Konstitucije 16. svibnja 1905. g., čime se dokidaju Pravila koja su dotada bila u upotrebi. Geslo nove kongregacije koje je

o. Miškov dao sestrama, „Bogu, Redu i narodu“, otkriva njegove temeljne stavove o svrsi i naruvi Kongregacije: unaprijediti odgoj mladeži, odnosno odgajati djevojke u kršćanskom duhu („Bogu“); trajno raditi na osobnoj izobrazbi sestara i tako poboljšati njihov položaj i ugled („Redu“); odgajati mlade u narodnom hrvatskom duhu („narodu“). Kongregaciju stavlja pod nebesku zaštitu Andela čuvara, te je njen utemeljenje svečano proglašeno u Korčuli 2. listopada 1905. godine. U trenutku osnutka, Kongregacija je imala 14 sestara. U studenom te iste godine general Reda potvrđuje pridruživanje Kongregacije Trećem Redu. Time, nastavljajući se na bogatu tradiciju Šibenika i Splita, Korčula postaje kolijevka nove Kongregacije.

3. MAJKA IMELDA JURIĆ

Jedna od tri sestre koje su na poziv o. Miškova prve došle u Korčulu bila je i mlada s. Imelda Jurić, najmlađa među njima. Upravo će ona postati temeljem na kojem će se razvijati novonastala Kongregacija.

3. 1. Život do polaganja redovničkih zavjeta

Imelda Jurić rođena je 16. veljače 1880. u Miljevcima. Na krštenju je dobila ime Manda. Kao malu djevojčicu otac ju je povjerio na brigu s. Rozi Jurić, svojoj sestri, tadašnjoj starješici samostana dominikanskih trećoredica u Šibeniku. Vjerojatno je neko vrijeme sama s. Roza brinula o poučavanju i odgoju male Mandi, a potom ju je 1891. godine upisala u pučku školu koju su vodile sestre benediktinke u samostanu sv. Luce. Arhiv bilježi da je ondje završila drugi, treći i četvrti razred pučke škole.

Sestre benediktinke na Mandu su ostavile dubok dojam te je ona povjerila s. Rozi kako bi htjela postati benediktinka. No, s. Roza se nije s time lako složila i odgovorila joj je riječima: „Tvoj otac te je predao meni. Ja ču te odvesti njemu, a onda slobodno idi od oca u drugi

⁴ Roza Jurić, Pismo o. Andelu M. Miškovu, AM, 12/1982., br. 3, 6.

samostan.⁵ Prema kazivanju s. Roze, malena Manda nakon ove zgode više nikad nije spominjala odlazak sestrama benediktinkama, ali isto tako nije, nakon ostanka kod sestara dominikanki, ni na koji način iskazala da je nezadovoljna zbog ostanka.

U Šibeniku je Manda završila pučku školu i konačno odlučila postati dominikanka. Nakon navršenih osamnaest godina, dobila je, na molbu s. Roze, od Ordinarijata Šibenske biskupije dozvolu da obuče odijelo dominikanskih trećoredica i da uđe u novicijat. Tada je, 30. srpnja 1899., dobila redovničko ime s. Imelda. Tri godine kasnije položila je doživotne zavjete u crkvi sv. Dominika.

novicijata, odnosno samostan u kojem se djevojke spremaju na primanje redovničkog odijela i polaganje zavjeta.

Malo manje od dvije godine nakon imenovanja, s. Imelda zbog lošeg zdravlja moli o. Miškova da je osloboди od službe starješice korčulanskog samostana. Osim što je bila priora, s. Imelda je, nakon odlaska s. Hozane u Šibenik, bila i učiteljica novakinja, a radila je i kao učiteljica u dječjem vrtiću koji je otvoren 1906. No, o. Miškov njenoj molbi nije udovoljio.

Jedan od razloga zašto nije udovoljio molbi s. Imelde vjerojatno je bio i njegov plan da upravu Kongregacije prepusti samim sestrama, a upravo je s. Imeldu smatrao onom koja bi mogla i trebala preuzeti službu vrhovne poglavarice. O. Miškov je prije samog imenovanja posjetio sve sestre te svaku pitao koju bi sestraru htjela za vrhovnu poglavaricu. Od 24 sestre s kojima je razgovarao, čak je njih 17 bilo za to da se prvom vrhovnom poglavaricom, na razdoblje od četiri godine, imenuje s. Imelda. Budući da su se želje sestara slagale s njegovim izborom, a isto su mu potvrdili i isповједnici sestara u Šibeniku, Splitu i Korčuli, o. Miškov je 14. lipnja 1908. u kapeli samostana u Korčuli imenovao s. Imeldu Jurić prvom vrhovnom poglavaricom Kongregacije svetih Andjela čuvara.

3. 2. Dolazak u Korčulu

S. Imelda dolazi u Korčulu sa spomenute dvije sestre i ostaje u Zakloništu nekoliko godina, a potom 1905., zajedno sa s. Hozanom Peran, putuje u Rim, kamo ih o. Miškov šalje da upoznaju duh dominikanskog Reda i redovničkog života u samostanu sestara dominikanki Kongregacije sv. Katarine Sijenske. Iz sačuvanih je pisama vidljivo da je o. Miškov sestre u Rimu obavještavao o svih poslovima i događajima vezanim uz utemeljenje nove Kongregacije, što s. Imeldu raduje te ujedno spominje kako je mnogo naučila od rimskih sestara. Obje su sestre za vrijeme boravka u Rimu imale manjih problema sa zdravljem, no ipak se nisu vratile ranije od planiranog.

Kongregaciju sestara dominikanki Svetih andjela čuvara službeno je o. Miškov utemeljio 16. svibnja 1905., no svečano je proglašenje, zajedno s otvaranjem samostana, ipak bilo nakon povratak sestara iz Rima i to 2. listopada 1905. Tada je otvoren i blagoslovljen samostan Svetih andjela čuvara u Korčuli, a prvom poglavaricom novog samostana imenovana je upravo s. Imelda. Ovaj je samostan ujedno postao i kuća

3. 3. Majka Imelda Jurić, prva vrhovna poglavarica Kongregacije svetih Andjela čuvara

S. Imelda Jurić imala je samo 28 godina kad je imenovana vrhovnom poglavaricom. Stoga je od mjerodavne Kongregacije za redovnike u Rimu morala dobiti oprost jer nije imala navršenih 40 godina, što je minimalna dob koju kanonsko pravo propisuje za obavljanje službe vrhovne poglavarice neke redovničke zajednice. Za vrijeme mandata majke Imelde širi se djelatnost

⁵ Andelika Prizmić, Č. M. Imelda Jurić, AM, 3/1974., br. 2, 35.

sestara te one otvaraju filijalu u Trogiru, a uz pomoć o. Miškova nastoji se dobiti odobrenje za otvaranje građanske škole u Korčuli koju bi vodile sestre. Majka Imelda više puta piše vlastima molbe i objašnjenja, no problem na koji nailazi jest nedostatak obrazovanog kadra koji bi radio u školi. Napokon u rujnu 1910. Pokrajinsko školsko vijeće dopušta da se otvori privatna ženska građanska škola. Do svoje smrti majka Imelda neprestano se zalagala za opstanak i rad ove škole, tražeći i osiguravajući najprije dovoljan broj kvalificiranih učiteljica, koje bi dobivale uglavnom iznimna i privremena odobrenja za rad, a kasnije i zalažući se za priznavanje prava javnosti ove škole. Pravo javnosti na godinu dana produživano je nekoliko puta, a trajno je pravo javnosti škola dobila tek 1924., par mjeseci nakon smrti majke Imelde.

3. 4. Drugi mandat majke Imelde

Nakon isteka prvog mandata, na prvom redovitom Vrhovnom zboru Kongregacije, koji se održao u Korčuli u svibnju 1912. i na kojem je nazočilo jedanaest sestara, za vrhovnu je poglavaricu na sljedeće četverogodišnje razdoblje ponovno izabrana majka Imelda. No, iako je uprava Kongregacije prešla u ruke sestara, o. Miškov se i dalje brine o nekim materijalnim pitanjima. Jedno je od njih i izgradnja kapelice, koja je uz pomoć dobrotvora izgrađena 1912. godine, a ostavština jedne od sestara omogućuje gradnju nove zgrade Zavoda.

U Šibeniku se otvara dječje zabavište, nakon višegodišnjeg napora majke Imelde i nekoliko odbijenih molbi Pokrajinskom školskom vijeću, 1914. godine.

Drugi mandat majke Imelde obilježen je Prvim svjetskim ratom i prilagođavanjem apostolata sestara trenutnim potrebama. Tako je u Korčuli organiziran cjelodnevni boravak za dječu čiji su očevi bili u ratu, a sestre su preuzele i vođenje ratne kuhinje. Ratnu kuhinju preuzele su i u Vela Luci i u Šibeniku.

Iako u teškoj situaciji, majka Imelda ne odustaje od daljnog razvoja školske djelatnosti Kongregacije. Nastoji dobiti potrebne dozvole

za otvaranje pučke ženske škole, što i uspijeva u rujnu 1915. Zbog oskudice hrane sestre su 1916. prisiljene zatvoriti korčulanski internat i sve gojenice poslati kući, no ni u ovako teškim okolnostima ne odustaju od karitativne djelatnosti. Nekoliko sestara, a među njima i majka Imelda, od austro-ugarskog cara Karla I. prima odlikovanje za građanske zasluge.

Zbog ratnih je neprilika odgođeno sazivanje drugog Vrhovnog zbora koji se trebao održati u kolovozu 1918. Umjesto toga, Dalmatinska dominikanska provincija preuzela je upravu nad Kongregacijom, što je u praktičnom smislu značilo da upravu ponovno preuzima o. Miškov, kojeg je tadašnji provincijal Dalmatinske provincije fr. Andelko Orlandini imenovao svojim biskupskim subdelegatom za sestre. Vrhovno vijeće, na čelu s majkom Imeldom, i dalje je nastavilo upravljati Kongregacijom, a o. Miškov njihov je rad pomagao i usmjeravao savjetima. Sestre su mu za sve što je učinio prigodno zahvalile o proslavi njegove pedesete obljetnice svećeništva u lipnju 1921.

3. 5. Treći mandat majke Imelde

Nekoliko mjeseci kasnije, u listopadu 1921., održan je odgođeni Vrhovni zbor, a za vrhovnu poglavaricu ponovno je izabrana majka Imelda. Ona je, osjećajući da ne može više nositi teret upravljanja Kongregacijom, molila da bude oslobođena od te službe, no sestre su uzvratile željom da upravo ona i dalje vodi Kongregaciju. Posljednji je mandat majke Imelde obilježen proširenjem sestarske djelatnosti i radom na Konstitucijama, koje su poslane u Rim na odobrenje 2. siječnja 1923., a konačno su odobrene 8. svibnja 1928.

No, godine službe i napora iscrpile su tjesano zdravlje majke Imelde te je ona u ožujku 1924. otputovala u Split na liječničke pretrage. Ustanovljeno je da boluje od karcinoma dojke te je samo tri dana kasnije podvrgnuta operacija. U travnju se vratila u Korčulu, no liječnici nisu gajili velike nade u oporavak. Do lipnja se njeno zdravstveno stanje već posve pogoršalo te je preminula 14. srpnja 1924. u korčulanskem samostanu. Bila je u 45. godini života, 25.

redovništva, od čega je kao vrhovna poglavarica služila 16 godina.

S. Anđelika Prizmić o njenoj smrti piše: „Našem bolu se je pridružio čitav grad, što se je vidjelo na sprovodu, koji je uistinu bio veličanstven. Od Pokojnice se je uime građana oprostio gosp. Andro Peručić, općinski tajnik. Prirođenom govoričkom vještinom, bogatstvom sadržaja i ne-posrednošću izraza, iznio je lik dobre Pokojnice izvan samostana, naglasivši što je njena osoba značila za grad. Tada smo doznale kako je bila povezana ne samo sa Korčulom, nego i obližnjim selima, kako su od nje tražili savjeta i zagovor... Svi su priznavali da su od nje odlazili manje nesretni i manje žalosni: ohrabrla ih je svojim savjetom, utješila toplinom svojih riječi.”⁶

3. 6. Duhovni portret majke Imelde

No, kakva je zapravo majka Imelda bila? Od suvremenika opisana kao skromna, niska stasa, podeblja, široka lica i pomalo nesigurna hoda, majka Imelda bila je poput ugaonog kamena na kojem se gradila Kongregacija.

U svojoj prvoj okružnici, koja je sestrama odasljana 2. srpnja 1908., majka Imelda piše kako smatra da nije dostaona službe koja joj je povjerena, ali ju je prihvatile uzdajući se u Božju pomoć. Sestrama preporučuje držanje Konstitucija i međusobnu ljubav. U istom duhu govori sestrama i mjesec dana kasnije prilikom prvog kanonskog pohoda zajednicama u Splitu i Šibeniku, naglašavajući posebno važnost iskrenosti i povjerenja. Oni koji su je poznavali ističu kako je svakoj sestri pristupala drugačije, ovisno o njenom karakteru, i kako ju je resila pronicavost.

Osobina koju sestre i braća suvremenici majke Imelde najčešće spominju jest blagost. Spomenuta s. Anđelika Prizmić o njoj piše: “Nježna i blaga kad je trebalo savjetovati, nepokolebiva i odlučna kad je trebalo rezati, jaka kad je trebalo zahtijevati, savjesna, revna, pobožna kad je trebalo prednjačiti – uvijek idući prema zacrtanom cilju u vidu Konstitucija. Koliko je bila blaga i

mila u nastupu, toliko jednako je bila odlučna kad je trebalo ostati na pozicijama obećanja i zavjeta, jer Bog se ne da izigravati, znala je reći. Ali glavna krepota koja ju je resila i privlačila srca sviju nas – bila je blagost.”⁷

No, nije bila popustljiva i držala je do discipline, a na pogreške ukazivala. Nastojala je u svakom trenutku živjeti u Božjoj prisutnosti, potičući i druge na vježbe sjedinjenja s Bogom i česte strelovite molitve.

S. Česlava Andreis ovako o njoj piše: „Pod jednostavnim riječima krila se je dubina misli i širina velikih zahvata ispunjenih s Bogom. Što se je zapravo u tim razgovorima događalo u mojoj duši, ostaje neizrečeno i nenapisano. ... Otvoreno mogu reći, da mi nitko ni prije, ni poslije nje nije znao tako toplo govoriti duši i tako blago me suditi, i tako odlučno opomenuti, tako prijateljski savjetovati.”⁸

ZAKLJUČAK

Majka Imelda Jurić bila je prva vrhovna poglavarica sestara dominikanki Kongregacije svetih Anđela čuvara. Imala je izgrađen unutarnji duhovni život, duboku vjeru i pouzdanje u Božju Providnost. Upravo joj je to, uz sve druge pozitivne karakterne crte koje suvremenici ističu, omogućilo da tako dugo bude na tako odgovornoj i zahtjevnoj službi.

Trećinu je svog života provela kao vrhovna poglavarica. Utjecala je na prve generacije sestara i u teškim vremenima postavila čvrste temelje Kongregacije. Svojim likom i djelom ostaje i danas uzor i primjer, kao i, vjerujemo, zagovornica pred licem Božjim.

LITERATURA

- ARMANDA, Ivan, Dominikanka Imelda Jurić (1880.–1924.), Časopis za suvremenu povijest, br. 2., 359.-387., 2012.
ARMANDA, Ivan, Dominikanke u Šibeniku. Povijest samostana Gospe od Ružarija (1865. – 2015.), Šibenik, 2015.
KRIŠTO, Jure, Stoljeće služenja Bogu, Redu i narodu. Kongregacija sestara dominikanki Sv. anđela čuvara, Korčula – Zagreb, 2005.

6 Isto, 44.

7 Isto, 37.

8 Česlava ANDREIS, Sjećanja na majku Imeldu Jurić, AM, 3/1974., br. 9, 47.-48.

NAŠI POKOJNICI

fr. STANKO PRCELA

DOMINIKANAC

1.10. 1938. – 12. 02. 2021.

U petak 12. veljače 2021. godine u Splitu je, u 83. godini života, 61. godini redovništva i 56. godini svećeništva, okrijepljen svetim sakramentima, blago u Gospodinu preminuo fr. Stanko Prcela, OP, član Hrvatske dominikanske provincije Na-vještenja Blažene Djevice Marije i Samostana sv. Katarine Aleksandrijske u Splitu.

Fr. Frano (Stanko) Prcela rođen je 1. listopada 1938. u Košutama, od oca Stjepana i majke Ive, r. Mateljan, koji su dominikanskom redu podarili

i o. Luku, a družbi Kćeri Božje ljubavi dvije kćeri (s. Albinu i pok. s. Agnezu). Nakon osnovne škole koju je pohađao u Košutama upisao je klasičnu gimnaziju u Bolu, koju je pohađao od 1949. do 1957. godine. U Red propovjednika ušao je 8. kolovoza 1957. u Dubrovniku i dobio ime Stanko. Prve zavjete položio 19. kolovoza 1960., a svečane 27. rujna 1963. Studij teologije pohađao je na teološkom fakultetu u Dubrovniku i Zagrebu (1960. – 1966.).

Za svećenika je zaređen 29. lipnja 1965. u Zagrebu po rukama kardinala Franje Šepera.

Tijekom svoga redovničkog života fr. Stanko vršio je različite službe u Provinciji i samostanima: bio je ekonom Provincije, definitor, prior Samostana sv. Katarine Aleksandrijske u Splitu (i to u tri mandata) u Splitu i suprior navedenog Samostana (također u tri mandata) te is-povjednik. Osim u samostanu u Splitu živio je i djelovao kao svećenik, župni vikar i kateheta i u Samostanu Kraljice sv. Krunice u Zagrebu (1969. – 1971. i 1979. – 1984.), a u Dubrovniku samostanski ekonom (1975. – 1979.) te u Samostanu sv. Dominika u Dubrovniku.

Najveći dio života proveo je u splitskom samostanu i župi, gdje je bio župni pomoćnik. Bio

je pri ruci svome bratu o. Luki kojega su komunističke vlasti uhitile, a potom i osudile na zatvorsku kaznu. Do njegova povratka iz zatvora 1985. godine zamjenjivao ga je u upravljanju župom Gospe od Ružarija. U Splitu je također obnašao službe samostanskoga priora 1983. – 1989. i 1999. – 2002.), supriora (1993. – 1999.) i ekonoma (1993. – 1999. i 2002. – 2011.), a bio je i dugogodišnji sakristan, kateheta i moderator župnoga Caritasa.

U Hrvatskoj dominikanskoj provinciji bio je provincijski ekonom (1979. -1984.), član Provincijskoga ekonomskoga vijeća (1979. – 1991. i 1995. – 2008.) i definitor (1984. – 1988. i 1999. – 2003.). Sve povjerene mu službe vršio je svojstvenom mu marljivošću i preciznošću.

Nakon što je 2000. godine doživio infarkt, sve je češće osjećao srčane i druge zdravstvene tegobe. Strpljivo se i samozatajno nosio s njima, no 2019. godine zdravljem u se drastično pogoršalo. Otad je uglavnom bio vezan uz bolesnički krevet, te okružen brigom i ljubavlju redovničke obitelji, osobito svojega vrata o. Luke, u čijoj je nazočnosti preminuo. Iisticao se jednostavnošću i nemametljivošću, duhovitošću i vedrom naravlju te miroljubivošću i dobrohotnošću.

Fr. Stane je pokopan u ponedjeljak 15. veljače na splitskom groblju Lovrincu. Na vječni su ga počinak ispratila braća dominikanci, sestre dominikanke, drugi svećenici, redovnici i redovnice te brojna rodbina i prijatelji.

Pogreb je predvodio i oproštajni govor održao dominikanski provincijal o. Slavko Slišković, koji je na početku homilije podsjetio na pokojnikov životni i redovnički put, istaknuvši kako je fr. Stanko u Provinciji i samostanima vršio različite službe. Bio je ekonom Provincije, definitor, prior Samostana sv. Katarine Aleksandrijske u Splitu, suprior navedenog Samostana, ekonom te isповједnik.

Unatoč svim službama koje je vršio, - nastavio je provincijal Slišković - nije bio osoba koja se voljela isticati, nego je uvijek bio diskretan i dobrohotan. Nije ih doživljavao kao čast i privilegiju, nego kao mogućnost jednostavnog i poniznog služenja. Iza prepoznatljivog osmijeha

i specifičnog humora, koji se ponekad činio i ironičnim, kao da je želio sakriti svoju dobrotu. Nije ih izgubio do zadnjih dana.

Podsjetio je i na njegovu dobrotu srca koja se ogledala i u otvorenosti samostanskih vrata, ne samo subraći iz Provincije nego i drugim svećenicima, ali i brojnim namjernicima koji su tako postali prijatelji samostana čineći šaroliku, ali radosnu zajednicu koja je okupljala osobe iz raznih društvenih slojeva.

Na kraju homilije provincijal fr. Slavko Slišković je rekao: „Sv. Pavao nas poučava jer ne želi da budemo u neznanju o onima koji su usnuli, da je Bog Isusa uskrisio od mrtvih te da će i nas uskrisiti. On, pak, sam je obećao da nam ide pripraviti put i jedan od nebeskih stanova.“

Zato mi danas molimo Gospodina da na jednim od vrata tih stanova bude upisano ime fr. Stanka Prcele. Ne tražimo da mu plati prema zaslugama, niti da ga ne kazni zbog propusta. Stane je kao propovjednik i isповједnik svjedočio za Boga koji je milosrdni otac. Vjerujem da ga je takvoga i susreo te da mu je već otvorio rajska vrata“.

Misa zadušnica

Misu zadušnicu predvodio je splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić, a samostanski prior o. Kristijan Raić održao je homiliju. On je između ostalog istaknuo kako je svaki život priča za

sebe, jedinstven i neponovljiv.

Takav jedinstveni život živio je i pokojni brat Stanko koji je bio je član splitskog samostana zadnjih 38 godina i član Hrvatske dominikanske provincije 61 godinu.

Ljudski se život odvija između dvije obale: ove vremenite i one vječne, istaknuo je prior i dodao: „Mi vjerujemo i znamo – smrt nije svršetak i konac svega. Za katolika, vjernika, smrt je prijelaz iz ovoga prolaznog života u vječni zagrljaj Oca nebeskoga.

To će, vjerujem, za sve nas biti veliko iznenadjenje, stanje blaženstva, vječne i neprolazne sreće. Zato se isplati vjerovati, ljubiti i živjeti. Isus Krist u svoj zagrljaj prima naše pokojne, tako i fr. Stanka, koji je kao član Reda propovjednika cijeli život propovijedao da je Isus naše spasenje, naš život i naše uskrsnuće“.

Podsjećajući na riječi sv. Pavla koji je rekao: „... što oko nije vidjelo i uho nije čulo, to Bog pripravi onima koji ga ljube!“ (1 Kor 2, 9), fr. Kristijan je rekao da je pokojni Stanko u svojoj poniznosti i skromnosti ljubio. Ljubio je svako Božje stvorenje, svoje bližnje, poput dobrog pastira koji čuva vlastito stado od zlih nasrtaja.

U završnom dijelu homilije, prior Kristijan je podsjetio na pokojnikove bolesničke dane

naglasivši kako bolesniku istinski može služiti samo dobra duša, ona koja ljubi, zato je služenje njima sveti čin, zaključivši: „Molimo neka Otac naš nebeski, kojemu u ovoj svetoj euharistiji upućujemo molitve, primi dušu pokojnoga svećenika-redovnika brata Stanka, udijeli mu nagradu za dobra djela i oproštenje za njegove propuste. A mi koji ostajemo ovdje, budimo svjesni da nismo sami. Neka se ne uznemiruje srce vaše.

Bog je s nama u svakom trenutku života, u svim uspjesima i neuspjesima. Nemojmo plakati nad svojom nemoći i slabostima; Bog je veći od našega srca. Nemojmo plakati nad ranama koje zadobijemo, jer Bog iscijeljuje sve naše rane, sve naše slabosti! Vjerujmo u život, život s Bogom i u Bogu. Dragi naš Stane, hvala ti na svemu što si u svojoj dobroti i svećeničkom radu, po tvojim rukama pomazanim svetim uljem, činio prijateljima, braći i sestrama, sve na veću slavu Božju. Bog te nagradio životom vječnim. Amen“.

Na kraju misnoga slavlja prior fr. Kristijan pročitao je zahvalu pokojnikova brata o. Luke svima koji su bili uz njegova brata u drugoj bolesti. (usp. Ivan Armando, GK br. 10. 2021., str. 27, i www.dominikanci.hr).

TOMISLAV MATE ZEBIĆ

1947. - 2020.

- brat s. Beate -

“Pa da mi je i dolinom smrti proći zla se ne bojim, jer Ti si sa mnom...” Tužnim srcem javljamo rodbini, prijateljima i znancima da nas je dana 22. XII. 2020. iznenada napustio naš voljeni

Pokop dragog pokojnika obavljen je 23. prosinca 2020. na mjesnom groblju “Gospe na Hladni” u Kaštel Sućurcu. Ožalošćeni: supruga Veselka, kćeri Daria, Melita i Jelena, zetovi Damir, Joško i Ivan, unučad Dora, Dorijan, Karmen, Lana, Duje, Josip, Jakov, Ante i Mate, brat Mirko s obitelji, obitelj pok. brata Filipa, obitelj pok. brata Ivana, obitelj pok. brata Petra, nevjesta Luca, sestre Iva i Mira s obiteljima i časna sestra Beata (Pera). Zbog epidemioloških razloga molimo biti oprošteni od žalovanja. Počivao u miru Božjem.

(Tako je naslovljena sućut objavljena u Slobodnoj Dalmaciji 22. prosinca 2020.)

Sjećanje na mog dragog brata Matu

„O, Bože, zar si pozvao mene ...“

O, Bože, zar se ovo može izdržati?! Tri života su se ugasila manje od šest mjeseci. Znam da je to

Božja volja, ali teško mi je je to prihvati. Samo sam se pitala: Bože, zašto se to događa mojoj obitelji koja je bila brojna. Teški trenuci su bili kad se počela smanjivati. Bilo nam je teško kad su prva tri brata umrla 40, 42, 49. godište. Svi smo ostali potreseni i pomalo se razboljeli. Netko je dobio šećer, pa tlak, smetnje srca. Izgleda da ni to nije bilo dosta pa nakon svega toga ponovno tuga i jad. Najprvo Jozo 44, pa Petar 46. Mislila sam Bože valjda je tu kraj, ali nije. Ujutro u 8 sati kad me nećakinja nazvala: „Tete, umro je tata!“ – šok i nevjerica, samo sam vikala: „Ne! To nije istina!“ A nažalost, je! Moj brat Mate, šesti brat po redu, mirno je zaspao i ujutro se nije probudio. To je za moju nevistu bio šok, jer ga je ona primila za hladnu ruku. Hvala Bogu, bila je sabrana i odmah pozvala kćer Jelenu kja se našla na magistrali, isla je na posao. Svi smo obavješteni i nitko nije vjerovao, jer Mate nije pokazivao nikakve znakove da mu je loše. Moj brat je rođen u Gljevu 47, kao šesti sin. Iza njih šestero rodila se mala Pera, njihova mezimica. Voljeli smo se jer nas život nije mazio. Otac je radio, a mater je bila naš odgojitelj. Nije joj bilo lako. Puno muških, ali hvala Bogu, bili su predivni i poslušni. Bilo je tu dječjih nesuglasica (nestašluka), ali se poštivala materina riječ. Svaki je za sebe bio različit. Ima svoje ‘cake’ Brat Mate je bio uvijek povučen i miran. Već je od malena pokazivao umjetničku dušu. Od drva je pravio razne dječje igračke za zabavu. Imao je svojih zgodica npr. mater je ostavila mliko na štednjaku i rekla mu da čuva. Kad je on vidio da je mliko počelo kipjeti, izašao je na vrata i zvao mater da dođe jer mliko kipi. Kad je mater stigla mliko je iskiplo. Zbog toga Mate ostade bez ručka, većere

od matere ali od braće ne. Oni su sakrili i dali mu da jede. „Složna braća kuću grade ...“

Kad je Mate odrastao, otišao je, kao i druga braća, tražiti posao. Našao ga je u Kaštelu, gdje si je napravio kuću i oženio s djevojkom Veselkom. Bog je blagoslovio njihov brak i podario im tri predivne kćeri: Darija, Melita i Jelena. Mate je bio otac blaga pogleda, govora, osmijeha. Već je od djetinjstva počeo pokazivati crtu umjetničke duše, što je nastavio razvijati u Kaštelima. Izrađivao je od kamenčića kao mozaik razne stvari, kao vase, tegle za cvijeća, pepeljare. Ni tu se nije zaustavio nego je išao još dalje sa svojom umjetnošću. Od sitnih pločica izrađivao je kućice, crkve, kuće. A tako je činio isto i iz drveta.

Bio je tiha umjetnička duša. Unuci su ga jako voljeli. Ja sam se sama uvjerila koja je to ljubav bila između Dore i njega. Ona je bila za njega Didov *Dragan*. Širio je pozitivu oko sebe. Najteže mu je bilo kad su se cure počele udavati, jer je tada ostajao bez njih. Bogu hvala da su se udale za prekrasne momke što ga je ipak činilo sretnim. Ja sam osjetila da mu je bilo najteže kad mu se udala najmlađa kćer, Jelena, njegov *Dragan*. Sve je to dobro prošlo. Sa svojom je ženom Vesom doživio skoro 50 godišnjicu braka, što su

trebali proslaviti 7. siječnja. Eto, Gospodin je to drugačije zacrtao. Ipak, na taj je dan cijela nje-gova obitelj išla na svetu misu zahvaliti za sve dobro što su proživjeli s njim i što su ga imali, ujedno su posjetili njegov grob i pomolili se za njegovu dušu. Inače, svi su oni praktični vjernici i svake su nedjelje redovito išli zajedno na misu. Tu su pobožnost naslijedila i njihova dica. Samo neka tako ostane. Nadamo se da hoće jer imaju dobre temelje.

Dragi brate, draga nevista, hvala vam za svaki trenutak što sam provela s vama. Hvala što ste me ugošćivali 30 godina kad sam dolazila na godišnji. Svako lito je za mene bilo predivan godišnji, osobito u društvu dice koje sam obožavala.

Tebi, brate, Bog dao vječni počinak i nagradio te za sve što si učinio za mene. Molim se za tebe i dalje. Voljeni nikad ne umiru. A mojoj nevjesti i nećakinjama želim mir i Božji blagoslov, jer su imale divnog muža, oca, didu, a ja brata.

Vaša teta s. Beata (Pera)

ZA MOG DIDA MATU ...

Dok mi srce umjesto života pumpa tugu i nevjerljivom brzinom gura sreću u kraj, jedino svjetlo koje me drži na nogama je tvoja zvijezda visoko iznad nas. Njena staza koju si mi popločao kao put u budućnost te činilo potpunim čovjekom. Ruke su ti bile zlatne – odgajale su tri kćeri, hranile su tvoju obitelj, gradile domove i divile svakoga čudima koje si stvarao. Bio si bogat čovjek, a mi samom činjenicom što smo tvoji, Od onda kada sam se rodila postao si dio

moje svakidašnjice i istog trenutka najbolji djed na svijetu. U mojim očima bio si ono posebno stvorene puno ljubavi i brige. Disat ću tu ljubav i širiti je dalje, da osjete djelić tebe. Svi pričaju o nekim velikim i epskim doživljajima s pokojnicima, a meni je s tobom takav bio svaki. Svako ljeto smo bili zajedno, ti si me čuvao dok sam imala varičele, s tobom sam svako jutro čekala kombi od kojeg bi dobivala najbolji doručak na svijetu ... Često mi tu u srcu snažno odzvone tvoje riječi – „dragane moj.“ Vjerujem da me još uvijek tako dozivaš, samo s jednog malo ljepšeg mjesta. Hala ti na svakoj ispričanoj priči, svaku sam slušala s uživanjem, jer je tvoja. Posebno ti hvala na onima koje sada slušam od drugih, o tebi, a u svakoj samo riječi hvale. To me čini ponosnom unukom. Lipi moj dida, obećajem da ću čuvati i baku i tete i sve ono što si ostavio. Čuvam i twoju „pušicu“ sve dok ti je ne donesem kao što sam to radila dok sam bila mala. Još uvjek ne mogu vjerovat da te nema. I neću vjerovat sve dok te ponovno ne vidim, a do tada ću te nositi u sebi, moj dida, moj anđele...

Tvoja unuka Dora

Izrazi sućuti

Povodom smrti Tomislava Mate, stizali su s. Beati i njezinoj rodbini brojni izrazi sućuti, bilo usmeno bilo pismeno:

- Poštovana obitelji suosjećamo s vama u боли zbog gubitka brata naše s. Beate, vašega supruga i oca, neka vam Gospodin udijeli mir, a vama snagu za život bez njega.

Sestre dominikanke

- Vama, draga gđa. Veselka, cijeloj užoj široj obitelji iskrena sućut. Suosjećamo s vama zbog gubitka dragog Tomislava Mate. More ljubavi je utkao u vaše živote. Neka ta ljubav bude blagoslov njemu u vječnosti, a vama koji ostajete toplina koja daje snagu.

Sestre dominikanke, Trnje - Zagreb, s. Katarina Maglica

- Draga moja Beata, danas smo čule i pomoliće se za pokojnika. Žao mi je s. Beata da u ovoj godini toliko udaraca i šokova. Križ je velik, ali neka ti Bog da snage. Neka Gospodin pokojnika primi u svoje očinsko krilo i udijeli mu svoj mir. Tebi i obitelji iskrena sućut i molitvena blizina u ovim teškim trenucima boli i tuge. S tobom u duu i molitvi za brata,

uz sestrinske pozdrave tvoja s. Dolores

- Draga moja s. Beata, primi moju iskrenu sućut prigodom smrti tvog voljenog brata. Molim da mu Gospodin bude blag sudac, a svima vama u obitelji utjeha do susreta u vječnosti. To ti želi i s tobom suosjeća tvoja s. Alma

- O moja draga Beata, iskrena sućut. Drži se i budi hrabra. U Božje ruke, dobri Bog bio mu vječna nagrada a za tebe molim da ti dobri Bog dadne snage i hrabrosti sve to izdržati.

Tvoja Lujza

- A, moja s. Beata. Naša iskrena sućut!

Tvoja Ana Ribarica

- O Bože, draga moja Beata, treba vam snage za to podnijeti. Primite našu iskrenu sućut. Neka vam dragi Bog dade snage i utješi vas. Pokojniku neka Bog bude milostiv, uživao slavu rajske.

Zdravka sa obitelji

- Našu iskrenu sućut s. Beati, a bratu neka dragi Bog udijeli vječnu slavu.

Srdačni pozdrav od s. Ivane i s. Mirke

- Pokoj mu duši! Primite našu iskrenu sućut.

Albin, supruga i Don Emanuel.

- Draga naša časna, kako nam je žao, iskreno suošćećamo s vama svima, posebno sa Melitom.

Sućut od obitelji Tokodi i Križan iz Tavankuta

- Draga naša časna, primite našu iskrenu sućut.

Vaša Vesna i Regina iz Tavankuta

- Draga naša Pere, iskrena sućut. U molitvi smo s tobom.

Tvoji Mićo i Sandra sa dicom

- Draga naša Beata, što reći? Bol je velika! Jedna rana nije zacijelila, druga nas je iznenadila. Budi hrabra. S tobom smo u toj boli.

Iskrena sućut! Tvoje Pepica, Marina i Marija

- Draga moja Beata, primi moju iskrenu sućut. Neka ti dragi Bog podari snage i drži mi se.!

Tvoja Ruža s Lovreća

- Draga naša časna, primite našu iskrenu sućut. S vama smo u molitvi.

Vaši Vinko Karmelić i obitelj iz Bola

- A, draga Beata, grozno je čuti, ali doživjeti još groznije. Neka mu Gospodin udijeli vječni mir, a tebi i tvojim najmilijima upućujemo iskrenu sućut.

Obitelj Olujeć

- Draga Beata, što reći? Neka Bog da snage. Teško je to izdržati. Budi hrabra. Tebi i njegovoj obitelji iskrena sućut.

Tvoji Antolić

- Naša iskrena sućut. Budi hrabra i čuvaj se!

Obitelj Janka Ajdučić

- Draga Beata moja iskrena sućut tebi i tvojima koji su ucviljeni.

Tvoja Pava, sestra s. Emilije

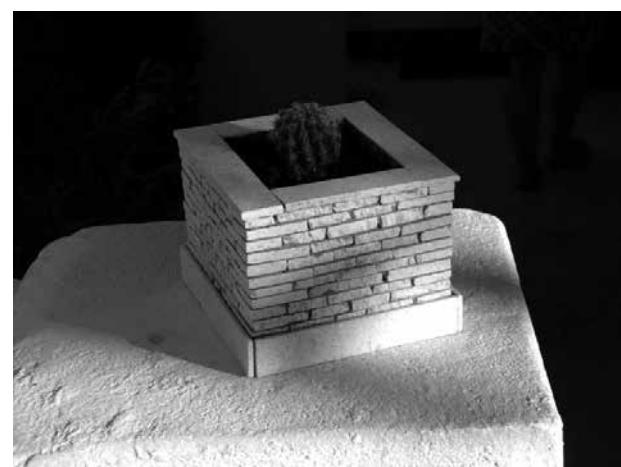
- Draga naša Beata, primite našu iskrenu sućut. Uz vas smo.

Tvoji Branko i Smilja

Primila sam puno izraza sućuti putem telefona. Svima veliko hvala. Bogu se svudio i on ga je uzeo k sebi. Tiho i skromno je živio. Tako ga je Gospodin i pozvao.

Svima, svima hvala koji ste bili uz mene kad mi je bilo najteže, jer je to friška rana na mom srcu.

Vaša s. Beata

MILAN BANDIĆ

(22. XI. 1955. – 28. 02. 2021.)
ZAGREBAČKI GRADONAČELNIK

U nedjelju 28. veljače 2021. za vrijeme trajanja mandata netom prije novih lokalnih izbora, u 66. godini života preminuo je zagrebački gradonačelnik g. MILAN BANDIĆ. Ta se vijest proširila munjevitom brzinom jer je bio na čelu Zagreba 20 godina. Šest puta je uzastopno biran. Bio je osoba koju su neki voljeli i obožavali, priznali mu svu zauzetost za čovjeka, za grad, za kulturu, a drugi su ga strahovito kritizirali i optuživali. Na nama je moliti Gospodina neka mu bude milostiv i neka ga nagradi za sve dobro što je učinio za Crkvu i za hrvatski narod, posebno za grad Zagreb. Milan Bandić je bio vjernik, nije se stadio svoje vjere, nego ju je javno svjedočio gdje god je mogao. Svake je godine prisustvovao

Zagrebačkom hodočašću na Mariju Bistrigu, nosio veliku zavjetnu svijeću. Prisustvovao je na gotovo svim crkvenim svečanostima, gdje god je bio pozvan, a i pomagao je gdje god je mogao. Veliku mu zahvalnost duguju vjerski vrtići, kao i mnoge druge ustanove. Znao se boriti i izboriti za prave stvari koje je smatrao vrijednima i korisnima za grad i društvo općenito. Ono što prijatelji i obitelj Milana Bandića prvo kažu o njemu jest da nikad nije izgubio vjeru u ljude, gorljivi entuzijazam i socijalnu osjetljivost.

U knjigu žalosti išla se upisati s. Antonija Matić, u ime svih vjerskih vrtića u Zagrebu. U Bandiću su imali veliku podršku i pomoć. Veliko je mnoštvo ljudi strpljivo čekalo u redu i po tri

sata da bi iskazali svoju zahvalnost i poštovanje gradonačelniku.

Sprovod Milana Bandića bio je u srijedu 3. ožujka, na Mirogoju. Sprovodne je obrede, uz sudjelovanje sisačkog biskupa Vlade Košića, gradišćanskog biskupa Egidija Živkovića i dva desetak svećenika, vodio zagrebački pomoćni biskup mons. Mijo Gorski. Na početku obreda mons. Gorski izrazio je sućut svima ožalošćenima, u svoje i u ime zagrebačkoga nadbiskupa kardinala Josipa Bozanića čija je sažalnica zatim pročitana.

“Smrt naših pokojnika vraća nas na početke i pred nas stavlja obzore. Njegova je rodna Hercegovina prožeta kršćanskom ljubavlju. Stalno je spominjao svoju pokojnu majku i u njemu se osjetila trajnost duhovnosti iz koje je niknuo, kao i ljubav prema malom čovjeku, što je jedan od postulata kršćanske kulture. Kao čovjek bio je svjestan ljudskih ograničenosti i slabosti. Uz sve to, ne zaboravljamo njegovu spremnost javnoga očitovanja vjere, pa ga preporučujemo posebno zagovoru Blažene Djevice Marije kojoj je rado dolazio kao hodočasnik na Kamenita vrata, u Mariju Bistrigu, u Remete i u druga svetišta i prošteništa, nerijetko ističući da dolazi kao grješnik.“ napisao je, između ostalog, kardinal Josip Bozanić u oproštaju od Bandića. Na kraju je izrazio molitvenu blizinu obitelji, te je blagoslovio cijeli Grad Zagreb.

Nakon pročitanog govora klapa Sveti Juraj izvela je pjesmu “Gospodin je pastir moj”.

Biskup Gorski je u prigodnoj propovijedi rekao da je svatko zamjenjiv u službi, ali ne i u osobi jer je svaki pojedinac neponovljiv. Izrazio je zahvalnost za sve dobro što ga je pokojni gradonačelnik učinio te ga je preporučio Božjem milosrđu i dobroti. “Molimo da Bog oprosti njegove grijeha, a dobro nagradi dobrim. I dok njegovo tijelo polažemo u zemlju, neka mu se po milosrđu Božjem otvaraju vrata Neba.”

Jelena Pavičić Vukičević, Bandićeva zamjenica i trenutno obnašateljica dužnosti gradonačelnice do novih izbora, rekla je kako „za Bandićem ne tuguje samo njegov Zagreb. Za njim

tuguju njegova Hrvatska i njegova rodna Hercegovina. Bio je jedinstven i neponovljiv. Živio je svoj grad i izgorio na njegovim ulicama – dodala je. – Oprštamo se danas od jednog od najvećih zagrebačkih gradonačelnika. Oprštamo se od iskrenog humanista. Oprštamo se danas s tobom u dubokoj tuzi, ali i s neizmjernim ponosom jer si otisao kao pobjednik, uzdignuta čela. Često si znao reći da se ljudi pamte po djelima, pa dopusti nam da te pamtim po onome dobrome što si dao Zagrebu. Hvala ti na svemu, uime grada Zagreba, uime sugrađanki i sugrađana i uime kolega. Čast nam je bila živjeti s tobom, uz tebe i za tebe.“ – rekla je Pavičić Vukičević te dodala da je Bandić kao najdugovječniji zagrebački gradonačelnik stubokom promjenio vizure grada te da je sanjao velike snove o njegovoj budućnosti. Zahvalila mu je za sve dobro što je učinio za Zagreb i njegove građane te izrazila nadu da će ga za to Bog nagraditi.

Dr. Ljubo Jurčić, njegov mještanin i kolega, rekao je da je smrću Milana Bandića mnogo ljudi, među kojima je i on, ostalo bez prijatelja. Prisjetio se zajedničkog djetinjstva u rodnoj Hercegovini, istaknuvši da je pokojni gradonačelnik bio razigran i na svemu zahvalan Bogu i svojoj majci.

Milan Bandić je u svojim memoarima zabilježio i ove retke:

„Bio sam odličan đak i ministrant kod fra Blage (Brkića) u selu Ružićima. On me naučio da se sto puta više isplati oprostiti nego nekome osvetiti, a to me učila i majka. U Grudama sam završio gimnaziju, dobio studentski kredit i otisao na studij u Zagreb. Još pamtim uzbudjenje što me obuzelo onog lipanjskog jutra 1974. godine kad sam u smedji kofer od skaja stavlja plan Zagreba, traperice i dvije majice. Ono o čemu sam sanjao postajalo je zbilja.“

„... Po mojoj računici, 365 dana delam bez prestanka. Zašto idem na sve događaje? Zato što ljudima želim pokazati da do njih držim i da se s njihovim naporima solidariziram.“

Neka mu Gospodin udijeli vječni pokoj, i neka počiva u miru!

(Sabrala s. S. Sente)

MIJO BAČAK

2. 07. 1953. – 5. 03. 2021.

- brat s. Diane -

Moj striko Mijo

Rođen je 2.srpnja 1953.godine u Letki,u malom selu kraj Tomislavgrada, kao jedanaesto dijete Ruže i Stipana Baćka.

Bio je živahno dijete koje je voljelo zezanciju i zadirkivanje braće i sestara. Volio je život, veselje i društvo oko sebe.

S osamnaest godina ostaje bez majke Ruže. Živio je s ocem Stipanom, bratom Jozom, nevjестom Anom i s najmlađim bratom Dominikom do 1973.godine kad je kao i njegova braća, a i mnogi drugi, otišao trbuhom za kruhom u Njemačku.

Prolazili su dani i godine. Išao je i u Austriju kod brata Dominika i nevjeste Željke. Dolazio je često i kod nas u Veliku Goricu, ali uvijek ga je srce najviše vuklo u naš rodni kraj.

Volio je Letku toliko da se vratio i živio dugi niz godina u toj divnoj maloj bajci, gdje je naposljetku i umro.

Umro je 5.ožujka 2021.godine u 68.godini. Posljednji ispraćaj je bio u Letki u subotu,

13.ožujka. Bio je divan zimski dan obasjan suncem i prošaran našom duvanjskom burom. Mi, njegova obitelj (sestra č. s Diana, brat Jozo s obitelji i obitelj pokojnog brata Dominika) smo došli dati posljednji zbogom do ponovnog susreta u Kristu.

Bilo je jako puno ljudi, bez obzira na epidemiološke mjere i epidemiju, rodbina i prijatelji su došli pozdraviti Miju. Sprovod je bio dostojanstven i poseban zahvaljujući našim časnim sestrama dominikankama i braćom dominikancima. Hvala im što su u svim životnim događjima sa nama.

Dragi moj striko, hvala ti za svaki lijepi trenutak i uspomene koje sam s tobom proživjela. Neka ti Gospodin bude milosrdan da uživaš slavu vječnoga života.

S ljubavlju ču te se uvijek sjećati.

Počivaj u zagrljaju Nebeskog Oca.

Tvoja bratana Franka

BOG NAS ZOVE U PUSTIINJU

„Kad čovjek nekoga voli, želi se s njime sastajati, i kad se nađu zajedno, očekuje da mu bude lijepo. Kad netko ljubi, smetaju mu ljudi koji se oko njega vrte. Zaljubljenik želi svoju ljubav slušati sasvim sam, bez miješanja drugih glasova. Zato su zaljubljenici u Boga oduvijek tražili pustinju, a Bog je nikada nije uskraćivao onima koji ga ljube. Pustinju treba osvojiti, ona nikome ne pada u krilo. Osvajamo je samo silom – protiv naših navika, protiv naše tromosti. To je naporan, ali bitno za našu ljubav.“ (M. Delbrel)

„Stoga ču je, evo, primamiti, odvesti je u pustinju i njenu progovorit' srcu.“ (Hoš 2,16)

Bog je vodio izraelski narod kroz pustinju kako bi ga osposobio za slobodu i iskazao mu svoju ljubav sklapanjem Saveza, kako bi od njega učinio svoj izabrani narod. Mojsije je boravio na pustom brdu čekajući Dekalog. Ilija je hodio kroz pustinju do Božje gore Horeba. Ivan Krstitelj je živio i propovijedao u Jordanskoj pustinji. I konačno sam Isus je proboravio u pustinji 40 dana.

Zašto je Isus išao u pustinju? I kakvo je mjesto pustinja? Pustinja je prvenstveno zemljopisno odredište, ali ona je i simbolički i duhovni prostor. Prve asocijacije na pustinju su vjerojatno glad, žed, vrućina, hladnoća, opasnost, nesigurnost i smrt. Može li pustinja biti lijepa? Sigurno, za one koji znaju otkriti njenu ljepotu i vrijednost. Ona je mjesto slobode, tištine, misterija, bitnoga. Jer pustinja oslobađa od svih iluzija da smo mi sami izvor života. Oslobađa nas od lažne sigurnosti i pouzdanja u materijalna dobra,

zdravlje, moć, uspjeh. Sve to zaklanja istinu tko smo mi zapravo: ništa bez Boga. Živimo samo zato što to Bog hoće. Zato je ona privilegirano mjesto susreta s Bogom. Ona otklanja sve ono što nam smeta kako bismo mogli pronaći Boga i otkriti tko smo zapravo. Tu ovisimo samo Bogu i tu otkrivamo njegovu neizmjernu ljubav. Tu se događa borba u nama hoćemo li se prepustiti Bogu oslobođeni svega, ili ćemo grozničavo nastojati spasiti svoj život svojim silama.

Isus je boravio u pustinji prije početka svoga javnog djelovanja. Htio je one riječi koje je čuo na krštenju: Ti si Sin moj, ljubljeni, upiti duboko u sebe i odgovoriti svom Ocu s istom ljubavlju. Kad počne javno djelovati više se neće povlačiti u zemljopisnu pustinju, ali će pronalaziti svoju pustinju u noćnoj molitvi, iz koje će primati Očevu ljubav i crpsti snagu za svoje poslanje. Korizma je godišnji spomen na Isusov boravak u pustinji. Prva asocijacija na korizmu je post, odricanje. Bilo bi dobro premjestiti taj naglasak na traženje Boga i želju za približavanjem njemu. Koliko budemo ustrajni u toj želji, toliko ćemo lakše napuštati svoje lažne bogove, lažne sigurnosti i lažne ljubavi. Sigurno je to da nas Bog zove i u ovu korizmu i u pustinju kako bi nam iskazao svoju neizmjernu ljubav.

s. Blaženka Rudić OP

HREN

**Prirodni antibiotik koji liječi kašalj,
probavne tegobe, urinarne infekcije, reumu i akne**

Vjerojatno vam je poznat osjećaj kušanja svježe naribano hrena - vatrena ljutina koja oduzima dah, snažno ulazi u nos i tjera suze na oči. Njemačka poslovica kaže da hren provjetrava duh. S obzirom na njegovu iznimnu ljekovitost, češće bismo se trebali "provjetravati" hrenom koji tradicionalno raste u uglu vrta i često "pobjegne" izvan ograde.

Otporna je to biljka visokih, bogatih listova i debelog, dubokog korijena, koja **obiluje vitamonom C (sadrži ga dvostruko više od limuna)** i eteričnim uljem koje je bogato mirisnim sumpornim spojevima glukozinatima. Hren sadrži **i vitamine B skupine te raznovrsne minerale: kalij, kalcij, željezo, magnezij, fosfor, silicij...** te se smatra zaštitnikom od prehlada i drugih sezonskih bolesti.

U proljeće se mladi **listovi** hrena mogu dodati salatama. **Korijen** se može vaditi cijele godine, a kažu da je najbolje vrijeme za to jesen.

Ribani korijen hrena sastavni je dio blagdanskog stola, jer se zbog svoje ljutine odlično služuje s težim mesnim jelima.

Ljekoviti začin

Hren je *prirodni antibiotik s jakim antibakterijskim djelovanjem*, pa se u narodnoj medicini od davnina koristi za **jačanje imuniteta te protiv kašla, plućnih bolesti i općenito infekcija**. Sirup od ribanog hrena s medom, propolisom i sjemenom anisa preporučuje se kao jedan je od najboljih prirodnih sirupa za liječenje plućnih bolesti.

Hren potiče rad žući, jetre, gušterice, crijeva i želuca. Pomaže protiv **bolesti mokraćnog sustava i bubrežnih kamenaca, ublažuje bol kod reume i artritisa, pročišćuje kožu.**

Hren se najčešće koristi kao začin hrani - **odličan je u umacima, salatama i zimnici ili kao jednostavan, svježe nariban prilog uz kuhanu ili pečeno meso i kobasicu.**

Hren se najčešće riba svjež ili poslužuje u kockicama, jer kuhanjem gubi većinu svojih ljekovitih svojstava.

Odlična je namirnica ako želite napraviti proljetnu detoksikaciju jer potiče čišćenje jetre, kao i izbacivanje štetnih tvari iz organizma.

Ovo ljutkasto povrće olakšava i stabilizira probavu te potiče rad crijeva, osobito ako ga konzumirate uz masne i slane namirnice poput blagdanskih pečenja.

Oblozi od naribano hrena smanjit će ukočenost mišića tijela, reumatsku bol te odagnati glavobolju (ako oblog postavite na tjeme u trajanju od par minuta).

Hren je i čuvar srca koji potiče cirkulaciju te prevenira kardiovaskularne bolesti.

Pripravci protiv kašlja

1. U svježe naribani hren dodajte malo *jabučnog ili vinskog octa* i malo *meda*, te nekoliko puta na dan uzimajte po jednu žličicu.
2. Potrebni sastojci: 1 žlica svježe naribanog hrena, 1 žlica nasjeckanog luka, 5 žlica vode, 5 čajnih žličica meda. Priprema: Pomiješajte hren s medom, dodajte luk i vodu te dobro promiješajte. Kratko prokuhajte pa ohladite. Uzimajte nekoliko puta na dan po jednu žličicu.

Oblog za reumu i arthritis

Stavite svježe nariban hren u pamučnu tkaninu i položite na bolno mjesto tako da je platno u dodiru s kožom. Uklonite oblog kad osjetite žarenje, jer hren može na koži izazvati plikove i opekline. Prije i nakon stavljanja obloga dobro je lagano namazati kožu maslinovim uljem.

Hrenov ocat protiv akni

100 g naribanog hrena stavite u staklenku i prelijte s 1 litrom voćnog octa. Ostavite da se namače 10 dana, a potom procijedite tekućinu. Ovaj ocat koristi se razblažen s vodom za uklanjanje prištića i akni. Otopinu možete nanijeti na akne kozmetičkom blazinicom, a nakon 10 minuta isperite mlakom vodom.

Oprez!

Nemojte "naljutiti" hren. **Unatoč ljekovitosti hren treba oprezno koristiti** jer u prevelikim količinama može izazvati proljev, znojenje, krvarenje u bubrežima. Ne smije dugo biti u dodiru s golom kožom jer može izazvati plikove i opekline. Hren se ne preporučuje djeci, osobama koje imaju čir na želucu ili poremećaj rada štitnjače.

...

VARŠAVSKA SALATA

Rasijecite po sredini kuhanu jaja (za svaku osobu priredite 2 jaja) i oprezno izvadite žumanjak. Propasirajte ih kroz sito i pomiješajte s mnogo naribanog hrena, kiselog vrhnja, malo ulja ili maslaca, malo soli, šećera i papra. Ostavite da stoji najmanje 1 sat. Za to vrijeme očistite zelenu salatu, začinite je maslinovim uljem, vinskim

octom malo šećera i soli. Stavite salatu u plitku zdjelu, te preko nje razmjestite bjelanjke koje ste napunili nadjevom od hrena. (iz bilježnice recepta Bebe Kondenar)

...

Iz zapisa o. Bertranda Randa Paršića:

ASTMA

Svaku večer pojedi po jednu žličicu naribanog hrena. Ili dvaput na dan po pola litre kiselog mlijeka ili jogurta.

HEMOROIDI

Izmiješaj 3 žličice meda i 3 žličice naribanog hrena. Pojedi polako. Tako triput na dan.

IŠIJAS

A) bolno mjesto masiraj sokom od crvenog luka.
B) stavi oblog naribanog hrena namočenog u rakiji.

...

Zanimljiva je marinada sa sjevera Europe od sokova salate, krastavca i listova peršina uz dodatak malo limunova soka, octa, soli, papra i maslinova ulja u koju se stave na tanke trake narezani fileti skuše i mariniraju se 10 - 20 minuta. Poslužuju se uz umak na bazi vrhnja s dodatkom kopra, naribanog hrena, kima i češnjaka te na kockice narezanih krastavaca, kuhanе cikle i jabuka. (Glas Grada, Dubrovnik, 1996.)

(priredili s. S. Sente i N. Fazinić)

RAZBIBRICA

Šale

Lijek

Došla baba Mara doktoru i tuži se:

- Moj muž po cijele noći govori i više u snu. Ima li kakav lijek za to?
- Ima, ima. Dopustite mu jednom da i po danu govori.

Ljubav

Navedi mi deset stvari koje voliš...

- Devet čevapa i jedna lepinja.

Rakija

Kupio sam flašu rakije, piše na etiketi:
rok trajanja neograničen.

- To je velika prevara,
nije trajala ni dva dana...

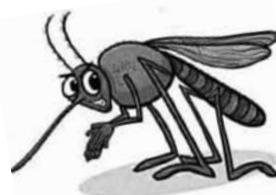
Kaže mi nutricionist... Moraš više jesti na žlicu.
Nema problema!

Mi dva skupa

Upal mi je lopov v hižu i išće peneze.

Zdigel sem se i oblekel pa smo skupa iskali.

Još malo da otoplji
i ja ću da
cijepim „nemoraš
se prijavljivat...“

Radni staž

- Koliko ste godina bili na posljednjem radnom mjestu?
- Punih 15 godina
- To su lijepe godine i dobra preporuka.
A zašto ste napustili svoje radno mjesto?
- Jer sam bio pomilovan.

